

Gemeente
Coevorden

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2018	1
INHOUDSOPGAVE	4
INLEIDING EN LEESWIJZER	6
Inleiding	6
Leeswijzer	6
SAMENVATTING	8
PROGRAMMA 1 ECONOMIE, ONDERWIJS EN CULTUUR	11
Economische structuurversterking	11
Leerlingenvervoer.....	14
Kunst en cultuur.....	15
Onderwijs	15
Recreatie en toerisme	15
PROGRAMMA 2 WERK, JEUGD EN ZORG	18
Preventie.....	19
Algemene voorzieningen.....	20
Individuele voorzieningen	20
Participatie	23
Inkomen	24
Gezondheidszorg	24
Sport	25
PROGRAMMA 3 RUIMTE EN LEEFOMGEVING	28
Vastgoed.....	28
Ruimtelijke ontwikkeling.....	29
Wonen en leefomgeving	30
Grondexploitatie.....	30
RSP	31
Bouwvergunningen	31
Centrumplan Coevorden	31
Mobiliteit	32
Structuur en ontwikkelplannen	33
PROGRAMMA 4 OPENBARE RUIMTE	35
Bovengrondse infrastructuur	36
Groen en landschap	36
Afvalverwijdering en -verwerking.....	37
Riolering	37
Milieu.....	38
Heffingen	38
PROGRAMMA 5 BESTUUR EN ORGANISATIE	41
Veiligheidsbevorderende maatregelen	41
Gemeenteraad en commissies	41
Burgemeester en wethouders.....	41
Bestuurlijke samenwerking	42
Burgerzaken	42
Bedrijfsvoering.....	43
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	43
PROGRAMMA 6 FINANCIERING EN ALG. DEKKINGSMIDDELEN	46
Algemene baten en lasten	46
Heffing gemeentelijke belastingen	46
FINANCIËN	49

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	49
Reserves en voorzieningen	49
Overige toelichtingen	55
PARAGRAFEN	56
Lokale heffingen	56
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	60
Onderhoud kapitaalgoederen.....	66
Financiering	72
Bedrijfsvoering.....	78
Verbonden Partijen	85
Grondbeleid	91
JAARREKENING 2018.....	97
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	97
Overzicht van baten en lasten	100
Overzicht incidentele baten en lasten.....	109
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	111
Overzicht WNT	113
Balans per 31 december 2018	114
Toelichting op de balans	116
Single Information Single Audit (SiSa)	124
Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	133
CONTROLEVERKLARING.....	139
BIJLAGEN	145
1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven	145
2. Staat van reserves en voorzieningen	177
3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen	177
4. Staat van gewaarborgde geldleningen.....	179
5. Overzicht investeringskredieten	181
6. Overzichten bouwgrondexploitatie	181
7. Overzicht begrotingswijzigingen	199
8. Verantwoording interbestuurlijk toezicht	205
9. Indicatoren 'Waar Staat Je Gemeente' per voorjaar 2019	208
10. Overzicht Verbonden Partijen	210
11. Doelstellingen bestuursprogramma 2014-2018.....	214

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Het jaarverslag 2018 online

Na vorig jaar oktober u het eerste online Planning- & Controldocument te hebben aangeboden, bieden wij u hierbij het eerste Jaarverslag in Pepperflow aan. Via [financien.coevorden.nl](https://www.coevorden.nl/financien) zijn al onze financiële rapportages binnen de Planning- & Controlcyclus te raadplegen. Hieronder vallen de Kaderbrief, de Programmabegroting, de Halfjaarrapportage en Jaarverslag. Door onze documenten digitaal beschikbaar te stellen, beogen wij de documenten aantrekkelijker te maken om te lezen, eenvoudiger om doorheen te navigeren en makkelijk vindbaar op een plaats te bewaren. Voorheen stelden wij deze documenten beschikbaar aan de raad in PDF-formaat en publiceerden wij deze documenten op onze website <https://www.coevorden.nl/financien>. De P&C-documenten van de vorige bestuursperiode 2014-2018 blijven via de website beschikbaar.

Basis voor dit jaarverslag

Het jaarverslag is een afspiegeling van de begroting. Wij rapporteren over de onderwerpen die wij in de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 (hierna: 'begroting') hebben opgenomen.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad het jaarverslag vaststelt. Het college van burgemeester en wethouders zendt het vastgestelde jaarverslag binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 juli van het jaar volgend op het verslagjaar aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten voor het jaarverslag. Het jaarverslag is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

Leeswijzer

De inhoud van de tegels

De jaarstukken, met daarin opgenomen het jaarverslag en de jaarrekening, zijn opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' rechtsbovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van het jaarverslag. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren.

Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- *Leeswijzer*
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet van het jaarverslag toe.
- *Samenvatting*
Onder deze tegel leest u de samenvatting van ons college aan de gemeenteraad.
- *Tegels van de zes programma's*
Onder deze zes tegels staan onze zes beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen: de bestuurlijke hoofdlijnen, per onderwerp ('product') de beantwoording van de vraag 'Wat hebben wij gedaan?' De vraag 'Wat mag het kosten?' is aan het eind van ieder programma opgenomen. De beantwoording van de vraag 'Wat willen wij bereiken?' vulden wij in de afgelopen bestuursperiode met de doelstellingen uit het bestuursprogramma. In de Programmabegroting 2018 waren deze doelstellingen opgenomen in de bijlage. Daarom treft u deze doelstellingen eveneens in de bijlage aan.
- *Financiën*
Onder deze tegel hebben wij diverse financiële overzichten opgenomen die de zes programma's overstijgen. U treft onder deze tegel de toelichting op de reservemutaties aan, een toelichting op de benutting van de stelpost onvoorzien, informatie over overhead

en tot slot informatie over de Vennootschapsbelasting.

- *Paragrafen*

Onder deze tegel hebben wij de bekende paragrafen opgenomen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

- *Jaarrekening*

Onder deze tegel hebben wij de jaarrekening opgenomen. Deze tegel bevat onder andere de balans en diverse daaraan gerelateerde overzichten. Achtereenvolgens treft u de volgende onderwerpen aan:

- de grondslagen waarop wij waarden en het jaarrekeningresultaat bepalen;
- het overzicht van baten en lasten in een recapitulatie en de toelichting van de belangrijkste verschillen;
- het overzicht van incidentele baten en lasten in de jaarrekening;
- het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- het overzicht van de Wet Normering Topinkomens, met daarin de bezoldiging van topfunctionarissen;
- de balans per 31 december 2018;
- de toelichting op de balans;
- de SiSa-bijlage, Single Information Single Audit met verslaglegging over specifieke uitkeringen van het Rijk;
- de gerealiseerde baten en lasten in de taakveldenindeling.

- *Bijlagen*

Onder deze tegel hebben wij de volgende overzichten opgenomen:

1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven;
2. Staat van reserves en voorzieningen;
3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen;
4. Staat van gewaarborgde geldleningen;
5. Investeringskredieten;
6. Bouwgrondexploitatie;
7. Begrotingswijzigingen;
8. Verantwoording Interbestuurlijk toezicht (IBT);
9. Beleidsindicatoren www.waarstaatjegemeente.nl;
10. Verbonden partijen;
11. Doelstellingen bestuursperiode 2014-2018.

Samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Inleiding

Hierbij bieden wij u het Jaarverslag over 2018 aan; het eerste jaarverslag dat wij uw gemeenteraad via de digitale weg van Pepperflow aanbieden. Wij voorzien hiermee in uw behoefte om voortgangs- en verantwoordingsinformatie eenvoudiger en frequenter raadpleegbaar te maken.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 gaven de kiezers het signaal dat onze betrokken stijl van besturen in de vorige bestuursperiode werd gewaardeerd. Met ons 'nieuwe' college hebben wij de lijn van verbindend besturen uit de vorige bestuursperiode onverminderd en met enthousiasme doorgezet. Dit komt tot uiting in het bestuursprogramma 2018 – 2022 'Ruimte om te doen'. Voor deze titel hebben wij bewust gekozen om daarmee uit te stralen dat wij een financieel gezonde uitgangspositie hebben en wij bovendien volop mogelijkheden zien om te investeren in onze mooie gemeente. Dit Jaarverslag laat in lijn daarmee zien dat wij in 2018 vele projecten en activiteiten in uitvoering hebben genomen, vaak samen met onze inwoners, maatschappelijke partners of andere overheden.

Op verschillende manieren en op meerdere momenten hebben wij contact gehad met de samenleving over de (voorgenomen) uitvoering van activiteiten en projecten waarmee wij aan het bereiken van onze bestuurlijke doelstellingen werken. Tegelijkertijd hebben wij nadrukkelijk stilgestaan bij de vraag hoe verder vorm te geven aan onze bestuursstijl van verbindend besturen in de nieuwe bestuursperiode. Daarvoor hebben wij diverse evaluaties laten uitvoeren, zoals over het stimuleringsfonds en de rol van onze gebiedscoördinatoren.

Financieel

Het jaar 2018 stond financieel gezien in het teken van de laatste jaarschijf uit de takendiscussie en de start van een nieuwe bestuursperiode. Onze financiële positie is ook in 2018 verder versterkt. Deze verbeterde financiële positie bood ons ruimte om enkele voorgenomen bezuinigingstaakstellingen te heroverwegen.

Gemeenteraad en commissies

De gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 leverde vele nieuwe gezichten binnen de gemeenteraad op. Wij vinden het belangrijk dat uw raad zijn volksvertegenwoordigende rol goed kan invullen. Met een vooraf afgestemd inwerkprogramma dat in nauwe samenwerking met de Griffie werd opgesteld, hebben wij de nieuwe gemeenteraad vanaf de start van de raadsperiode zo goed mogelijk in positie proberen te brengen. Ook faciliteren en ondersteunen wij, opnieuw in nauwe samenwerking met de Griffie, het proces van de uitvoering van het Raadsakkoord "Samen Levend".

Economie

Het herstel van de economie zet door. Dat merken wij aan de investeringen die ondernemingen in toenemende mate doen en aan de grotere vraag naar personeel. De interesse van bedrijven voor percelen en vestigingsmogelijkheden nam vorig jaar toe. Ook doordat wij actief naar buiten treden met de vestigingsmogelijkheden wordt Coevorden merkbaar aantrekkelijker voor bedrijven om zich te vestigen. In nauwe samenwerking met maatschappelijke partners en bewoners zijn diverse acties uitgevoerd die bijdragen aan een (toeristisch) aantrekkelijker centrum van Coevorden Stad. Meerdere visies en plannen zijn daarvoor in procedure gebracht. De twee 'Dagen van de Binnenstad' waren een groot succes en krijgen wat ons betreft zeker een vervolg. Met bedrijven en onderwijsinstellingen hebben wij in 2018 op structurele wijze samen gewerkt aan het versterken van de lokale sociaal economische structuur. Wij weten elkaar als de "drie O's" (Ondernemers, Onderwijs en Overheid) dan ook steeds beter te vinden. Naast het ondersteunen van netwerkbijeenkomsten, waar wij jaarlijks ondernemers en onderwijs met elkaar verbinden, hebben wij in 2018 samen met het bedrijfsleven en het onderwijs de basis gelegd voor een visie op de economie van Coevorden en de regio. Ook de uitvoering van de dynamische werkagenda, behorende bij deze Economische visie, zien ondernemers, onderwijs en overheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

De resultaten van de eerste twee tranches van de Bedrijvenregeling bevestigen het beeld van een aantrekkelijke economie, aangezien de gehonoreerde aanvragen in potentie vele tientallen nieuwe arbeidsplaatsen in de regio opleveren.

Onze gemeente beschikt over een grote hoeveelheid en verscheidenheid aan natuurschoon en cultuurhistorische waarden. Met de uitvoering van de "Beleidsagenda Vrijetijdseconomie" hebben wij in 2018 ingezet op de kansen en mogelijkheden die dit biedt. Diverse projecten zijn uitgevoerd om de diversiteit en de kwaliteit van het toeristische product, dat onze gemeente te bieden heeft, verder te verbeteren en nog beter onder de aandacht van potentiële toeristen te brengen. Dat wij op de goede weg zijn blijkt uit het feit dat we in 2018 de gemeente zijn met de meeste toeristische overnachtingen van Drenthe.

BOCE

In januari 2018 vond in Noord-Sleen een gezamenlijke vergadering van de gemeenteraden van Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen plaats. Tijdens deze bijeenkomst is gesproken over de "Regionale beleidsagenda Zuidoost Drenthe". De drie BOCE-gemeenten, die al langer samenwerkten op het niveau van bedrijfsvoering, bespraken tijdens deze bijeenkomst de mogelijkheden om ook samen te werken op bestuurlijk en beleidsmatig terrein. Besluitvorming over deze regionale beleidsagenda, waarmee de drie gemeenten onder andere mogelijkheden verkennen voor samenwerking op het terrein van vrijetijdseconomie, bereikbaarheid, krimp en leefbaarheid en de omgevingwet, heeft vervolgens in de drie gemeenteraden afzonderlijk plaatsgevonden.

Glasvezel

Het verbeteren van de digitale bereikbaarheid hebben wij voor al onze inwoners en bedrijven in 2018 een flinke stap verder kunnen helpen. Eind 2018 is besloten deel te nemen en financieel bij te dragen aan het bedrijf dat er voor gaat zorgen dat een toekomstbestendig glasvezelnetwerk voor ons grondgebied kan worden aangelegd. De initiatieven die in verschillende dorpen de aanleg van snel internet tot doel hadden, hebben wij gestimuleerd en ondersteund tot het vormen van één organisatie, de Stichting Glasvezel Zuidenveld. Doordat alle groepen initiatiefnemers zich hier in konden herkennen, werd het daarmee een initiatief vóór inwoners en dóór inwoners.

Participatiewet

Door de economische groei kunnen gelukkig steeds meer inwoners voorzien in hun eigen inkomen en zien wij het aantal inwoners met een bijstandsuitkering dan ook dalen in 2018. Een andere positieve ontwikkeling die wij zien is dat in 2018 het beroep op de Participatiewet afneemt, onder andere doordat veel inwoners actief zijn geworden in het vrijwilligerswerk of andere activiteiten verrichten. In 2018 hebben wij daarom vooral ingezet op maatregelen die de uitstroom uit de Participatiewet bevorderen en de instroom ervan beperken. Het project "BAAN" is daar een fraai voorbeeld van. Samen met lokale ondernemers in de techniek en installatiebranche en uitzendbureaus hebben wij een nieuwe aanpak ontwikkeld voor het werven, selecteren en het waar nodig opleiden en begeleiden van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt naar duurzaam betaald werk. Ons uitkeringsbestand is mede hierdoor met 11% gereduceerd.

Gezond Coevorden

Een gezonder Coevorden is één van onze doelstellingen voor deze bestuursperiode. Daarbij gaan wij uit van de eigen kracht die inwoners en hun sociale netwerk kunnen inzetten om hun problemen eerst zelf op te lossen. Lukt dat niet, dan kunnen wij het vangnet zijn. Wij hebben vooral ingezet op het nemen van meer verantwoordelijkheid door de inwoners zelf. Dit hebben wij het afgelopen jaar onder andere gefaciliteerd en gestimuleerd met het aanbieden van diverse campagnes en voorzieningen.

Zeer verheugd zijn wij met de ontwikkeling van het nieuwe gezondheidscentrum "De Veltstroom", dat in 2018 haar deuren voor onze inwoners opende. Een mooie ontwikkeling dat huisartsen, medisch specialisten, apothekers en paramedici hier onder één dak samen aan een gezondere regio werken. Samen met Tangenborgh, Icare, Saxenburgh, Zilveren Kruis en Maatschappelijk Welzijn Coevorden hebben we mogelijkheden verkend voor een integrale en structurele gezondheidsbevorderende en -verbeterende aanpak voor onze inwoners. Met de campagne "Lang zult u wonen" hebben wij oudere inwoners bewust gemaakt van de mogelijkheden om de eigen woning veiliger en comfortabeler te maken met als doel zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Om kinderen en jeugd veilig en gezond te laten opgroeien hebben wij intensief samengewerkt met diverse organisaties.

Jeugd

Wij vinden dat de jeugd in onze gemeente veilig en gezond moet kunnen opgroeien en dat ouders of verzorgers daarbij ondersteuning moeten kunnen krijgen als dat nodig is. Net als veel andere gemeenten hadden wij in 2018 een tekort op het budget voor Jeugdhulp. Wij zien ook dat dit tekort in de toekomst kan oplopen. De kwaliteit van de Jeugdhulp moet goed zijn en blijven.

Tegelijkertijd moet de Jeugdhulp anders en goedkoper worden vormgegeven om het in de toekomst betaalbaar te houden. Met deze inzet hebben wij, samen met de elf andere Drentse gemeenten, in 2018 gesprekken gevoerd met de jeugdhulpaanbieders die in Drenthe actief zijn. Dit heeft begin dit jaar geleid tot een Bestuurlijk Transformatie Akkoord waarmee gemeenten en jeugdhulpaanbieders samen aan de slag gaan met als doel te zorgen voor jeugdhulpaanbod van goede kwaliteit tegen betaalbare kosten.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Een goede, veilige mobiliteit en bereikbaarheid is cruciaal voor onze leefbaarheid. Wij zijn daarom blij dat er op het gebied van mobiliteit en bereikbaarheid in 2018 belangrijke stappen zijn gezet, bijvoorbeeld als het gaat om de N34 (ongelijkvloerse kruising N34/Klooster en verbreding N34 tot klaverblad Holsloot) en de planologische voorbereidingen voor de aanleg van de zuidelijke ontsluitingsweg.

Duurzaamheid

Naast de ambities die wij in ons Bestuursprogramma hebben opgenomen en de Raadswerkgroep die met het thema Duurzaamheid aan de slag is gegaan, hebben wij in november 2018 samen met de andere Drentse gemeenten, de provincie en waterschappen een intentieverklaring ondertekend om aan de slag te gaan met een Regionale Energie Strategie. Wij beschouwen deze Regionale Energie Strategie als de regionale vertaling van het Klimaatakkoord.

Samenwerking over de (lands)grens

Op allerlei manier hebben wij in 2018 aan onze doelstelling gewerkt om de grenzen minder manifest te maken. We werken op bestuurlijk en op ambtelijk niveau samen met noordelijke gemeenten en provincies en de deelstaat Niedersachsen aan een 'Kooperationsagenda'. Verder werkten we 'grensontkennend' in diverse projecten en verkenningen via het Rijnlandinstituut, de Agentur für Arbeit en het UWV, het bedrijevnetwerk Ems-Achse en het Nederlands Consulaat in Düsseldorf.

Stimuleringsfonds dorpen en wijken

In 2018 zijn wij op dezelfde voet doorgedaan met het Stimuleringsfonds als in de afgelopen jaren. De Initiatievenregeling hebben we samen met de wijken en dorpen geëvalueerd. In 2018 zijn er 20 initiatieven ingediend die we allemaal konden honoreren. De belangstelling voor het dorps-/wijkbudget (Stimuleringsfonds deel II) groeit jaarlijks en voorziet daarmee naar onze mening in de behoefte van wijken en dorpen om aan de eigen leefbaarheid te werken.

Financiën op hoofdlijnen

De jaarrekening 2018 sluit met een klein nadelig saldo van € 223.000. Samen met het tussentijdse resultaat van de Halfjaarrapportage 2018, die € 1.158.000 positief was, sluiten wij het jaar 2018 af met een voordelig resultaat van € 935.000. Mede dankzij deze resultaten hebben wij ook dit jaar onze reservepositie verder versterkt. Voor het tweede jaar op rij hoefden wij geen langlopende leningen aan te trekken. Door behoedzaam, met consequent beheer van onze budgetten, onze taken uit te voeren, hebben wij over 2018 dit resultaat weten te bereiken. Door af te lossen op de langlopende leningen zijn deze schulden met ruim € 9 miljoen afgenomen. Onze solvabiliteit is eind 2018 31% en valt binnen de bandbreedte die wij vanaf 1 januari 2018 hanteren.

Op de startpagina van het jaarverslag hebben wij in de drie cirkeldiagrammen weergegeven hoe de lasten en baten over de zes programma's zijn verdeeld.

Programma 1 | Economie, onderwijs en cultuur

Bestuurlijke samenvatting

Economie

Het vergroten en behouden van werkgelegenheid en de bedrijvigheid in onze regio blijft een belangrijke opgave voor de regio Zuidoost Drenthe. In Dutchtechzone-verband werken overheden, ondernemers en het onderwijsveld samen, waarbij belangrijke focus ligt op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. De ontwikkeling van een regionaal gedragen concept voor hybride leeromgevingen is hiervan een goed voorbeeld. Via de bedrijvenregeling zijn in 2018 voor een tweede keer bedrijfsplannen voor uitbreiding, vestiging of innovatie financieel ondersteund. Met deze tweede ronde is totaal een investeringsvolume van bijna 61 miljoen euro gemoeid, waarmee 405 nieuwe arbeidsplaatsen in de regio ontstaan.

Voor de lokale economische structuurversterking is in 2018 samen met Coevordense ondernemers in meerdere bijeenkomsten nagedacht over een herziening van het economisch beleid. Als invulling van dit economisch beleid zullen de komende periode nieuwe projecten/activiteiten op het gebied van: personeel van de toekomst, ondernemersklimaat, ruimte en infra en ondernemersdienstverlening worden opgepakt samen met betrokken ondernemers.

Een aantrekkelijke binnenstad van Coevorden

In december 2017 heeft uw raad de toekomstvisie voor het centrum met bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. In 2018 is samen met het Centrummanagement, ondernemers en inwoners invulling geven aan het uitvoeringsprogramma. Mooi voorbeeld zijn de twee Dagen van de Binnenstad, waarbij het gesprek over de binnenstad tussen bewoners, ondernemers en bezoekers een impuls krijgt. Voor de binnenstad wordt een omgevingsplan in het kader van de Omgevingswet ontwikkeld. In het najaar van 2018 is hiervoor een pilot opgestart.

Toerisme & recreatie

Coevorden blijft koploper voor wat betreft het aantal toeristische overnachtingen. Via de uitvoering van de beleidsagenda vrijetijdseconomie, stimuleren wij de diversiteit en kwaliteit van het toeristisch product. Zo zijn voor het eerst in 2018 via het aanjaagfonds zes evenementen voorzien van een stimuleringsbijdrage. Daarnaast is in 2018 is het convenant Vitale Vakantieparken door alle Drentse gemeenten ondertekend en heeft dit een 'Actieprogramma Vitale Vakantieparken Drenthe' opgeleverd. Tenslotte wordt in samenwerking met andere gemeenten en de provincie blijvend ingezet op promotie, marketing en informatievoorziening van het Hondsruggebied en Drenthe.

Onderwijs

Per 1 januari 2019 gaan nieuwe wettelijke criteria voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) gelden en is de verwachting dat Coevorden over een hogere uitkering vanuit het Rijk kan beschikken. Samen met de kinderopvangpartijen en de basisscholen werken wij sinds de zomer van 2018 aan een nieuwe uitgangspunten en bijbehorende aanpak voor VVE. In 2018 is veel inzet gericht op de taalontwikkeling van jonge kinderen. Alle basisscholen en kinderopvangpartijen werken inmiddels met LOGO 3000.

Onderwijshuisvesting

Tenslotte is met de schoolbesturen gewerkt aan een integraal huisvestingsplan (IHP). Inmiddels heeft dit geleid tot gedragen voorstel dat in de loop van 2019 aan uw raad kan worden aangeboden.

Cultuur

In het bestuursprogramma "Ruimte om te doen" is opgenomen dat, na jaren van bezuinigingen, de gemeentelijke rol en inzet met betrekking tot kunst en cultuur wordt herijkt. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels gestart.

Economische structuurversterking

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 hebben wij de economische structuur versterkt van onze gemeente versterkt. Dit hebben wij onder andere gedaan door middel van de volgende onderwerpen.

Bedrijventerreinen

Het herstel van de economie zet door. Dit is ook te merken aan het aantal investeringen die ondernemingen doen en de vraag naar personeel. Het aantal verzoeken die werden ontvangen voor percelen van gevestigde en nieuwe ondernemers zijn hoger dan voorgaande jaren. De getoonde interesse van diverse ondernemingen voor percelen en vestigingsmogelijkheden schept vertrouwen en deze contacten worden onderhouden. Als voorbeelden hiervan kunnen worden genoemd dat aan de Duitse zijde van het Europark Tuindeco is begonnen met de uitbreidingsplannen. De bouw van de Bio Energie Centrale Coevorden is in volle gang en zal medio 2019 in productie gaan. De tweede hal van Intergas is in gebruik voor productie en het aantal treintransporten van en naar de Euroterminal nemen toe.

De gedane investeringen die bedrijven in voorgaande jaren reeds hebben gedaan werpen nu vruchten af. Door het actief naar buiten treden als organisatie zetten wij de vestigingsmogelijkheden van Coevorden op de kaart. Voor 2019 is het voornemen om een onderzoek uit te voeren naar de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de toekomstige behoefte aan bedrijventerreinen.

Centrumvisie

In 2018 is het Programma Centrum opgestart en zijn de eerste resultaten zichtbaar geworden. Zo is de studie 'Positionering centrumstraten' afgerond en zijn er een aantal stimuleringsregelingen voor onder andere gevelaanpak, verplaatsing, transformatie en tijdelijke invulling leegstaande panden ingesteld. De eerste resultaten van de regelingen (o.a. The Chocolat Factory, Dimmendael, Tinkebel, de Kaasbank en de Wolkoker) zijn zichtbaar. Voor de Weeshuisweide is een verkenning naar de mogelijke invulling (ambachten) uitgevoerd. Verder is in de zomer, in samenwerking met het Stedelijk Museum, een tentoonstelling (incl. enquête) georganiseerd. De resultaten van de enquête worden gebruikt als input voor de ruimtelijke visie voor de Markt & Haven. Het planproces voor deze visie is opgestart. De Denktank is geformeerd en de adviseurs zijn gecontracteerd. Ook is met de projectontwikkelaar overeengekomen dat de ontwikkeling van de Citadelpunt in het proces van de ruimtelijke visie meeloopt. Voor de Weeshuisweide is, ten behoeve van de ruimtelijk en programmatische visie, een projectgroep geformeerd. Deze projectgroep werkt maatregelen voor de korte en lange termijn uit. In 2018 is extra aandacht aan de Sallandsestraat besteed. Wij zijn in vergevorderd stadium met de curator over de aankoop van de braakliggende percelen (nr. 10 en 12). In samenwerking met Domesta, ondernemers, bewoners en de NH-kerk is een eerste aanzet gemaakt voor een integraal plan voor de herinrichting van de Sallandsestraat en omgeving. Verder is in het najaar het planproces voor de pilot in het kader van de Omgevingswet opgestart. Voor de binnenstad wordt een omgevingsplan opgesteld. Om in gesprek te komen met bewoners, ondernemers en bezoekers zijn er vanuit het programma centrum, in samenwerking met Centrummanagement Coevorden, Stichting Garnizoensdag, Stedelijk Museum en theaterHofpoort, twee Dagen van de Binnenstad georganiseerd. Dit is een groot succes gebleken en krijgt in 2019 een vervolg.

Economische visie

Wij zijn er in geslaagd om samen met belangenbehartigers en opinieleiders in het bedrijfsleven de ambities scherp te krijgen voor de economie van onze gemeente en de regio. De belangrijkste thema's zijn hierbij personeel van de toekomst, ondernemersklimaat, ruimte en infra en ondernemersdienstverlening. Deze gezamenlijke blik op de toekomst, verwoord in de Economische visie 'Coevorden onderneemt!', vormt een basis om in de komende jaren op voort te bouwen. Dit doen wij in de uitvoering van projecten, die onderdeel uitmaken van de dynamische werkagenda behorende bij de Economische Visie. Wij trekken samen op met ondernemers en onderwijs. De regiodeal Zuid en Oost Drenthe zal een extra impuls vormen voor deze agenda. Door de ondersteuning van jaarlijks terugkerende (netwerk-)bijeenkomsten zoals de Drentse Onderneming van het jaar en de Open Bedrijvendagen Drenthe/Onderwijs ontmoet ondernemers, verbinden wij ondernemers onderling, maar proberen ook het onderwijs op een duurzame manier aan te laten haken.

Dutch Techzone

Binnen het samenwerkingsverband Dutch TechZone is in 2018 een aantal goede resultaten behaald. Zowel provinciaal als regionaal en lokaal zijn meerdere initiatieven genomen op het vlak van techniek, onderwijs en faciliterend overheidsbeleid. Het zoeken naar de goede weg in het organiseren van structurele, gelijkwaardige samenwerking tussen de drie O's (ondernemers, onderwijs en overheid) en de positionering van een professioneel programmabureau blijft daarbij aandacht vragen. Eind november is een nieuwe programmadirecteur aangesteld en is voor het geheel van de activiteiten een nieuwe start gemaakt. Na de gemeenteraadsverkiezingen is de samenstelling van de Program Board gewijzigd. De Program Board heeft een nieuwe voorzitter en met de instelling van een coördinatiecommissie vanuit de Program Board heeft Dutch Techzone aan slagvaardigheid gewonnen.

Bedrijvenregeling

In 2018 kwam de eerste tranche van de Bedrijvenregeling tot een voorlopige afronding: van de 55 ingediende aanvragen konden er 28 worden gehonoreerd. Deze 28 projecten waren ingediend door 17 verschillende bedrijven verdeeld over de drie gemeenten. De projecten kenden een totaal investeringsvolume van bijna 61 miljoen euro, waarmee 405 nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan. De toegekende subsidie bedroeg bijna 7,4 miljoen euro. Een nieuwe tranche van de Bedrijvenregeling is op 11 juni 2018 opengesteld, nadat een evaluatie van de uitvoering in 2017 was uitgevoerd. Belangrijk verschil tussen het eerste en tweede jaar van de uitvoering ligt in het feit dat voor 2018 is gekozen voor een tenderregeling: de kwalitatief beste aanvragen komen met voorrang in aanmerking voor subsidie binnen het vastgestelde plafond. De regeling is op 2 oktober gesloten met 12 behandelbare aanvragen voor de Investeringsregeling en 3 voor de Arbeidsplaatsenregeling. De daarmee gepaard gaande investeringen (allen binnen het MKB) belopen een bedrag van bijna 44 miljoen euro en leveren 189 nieuwe arbeidsplaatsen op. Begin 2019 zal opnieuw een evaluatie plaatsvinden, waarbij ook wordt nagedacht over de strategische positionering van de Bedrijvenregeling in de Regiodeal.

Onderwijs

Het in 2017 gestarte onderzoek naar concrete samenwerkingsmogelijkheden tussen bedrijfsleven en onderwijs heeft in het eerste kwartaal van 2018 een rapport opgeleverd waaruit bleek dat er in de diverse gemeenten op verschillende niveaus mogelijkheden bestaan voor techniekcampussen/hotspots in verschillende varianten. Waar de intenties breed worden gedeeld, is er echter nog geen eensluidend en onderbouwd beeld van wat een shared facility kan of zou moeten inhouden. Partijen hebben daarom besloten een verdiepend onderzoek uit te laten voeren wat moet leiden tot een concreet businessplan voor de vier deelnemende gemeenten. In 2018 zijn voorbereidende gesprekken gevoerd met diverse belanghebbenden. In 2019 zal een voorstel worden ontwikkeld om te komen tot een regionaal gedragen concept voor hybride leeromgevingen in de techniek in de DTZ-regio.

Logistiek

Resultaten voor 2018 zijn:

- Het *Verladersplatform*, bestaande uit ondernemers in de logistiek, is met haar activiteiten gestart. Doel is te bezien of door slimme samenwerking tussen verladers en vervoerders op vervoersstromen kan worden bezuinigd en zo ook een bijdrage kan worden geleverd aan vermindering van de CO₂-uitstoot. NHL/Stenden is penvoerder, de financiering geschiedt door de provincie Drenthe, de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden.
- In april is ruim aandacht besteed aan *10 jaar A37-E233*. In een drukbezochte viering zijn door ondernemers uit de regio nadere doelen geformuleerd op het gebied van kennis, promotie en acquisitie, lobby en aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, die deels door de werkgroep worden uitgewerkt in 2019.
- Bezoek *leerlingen aan logistieke bedrijven*, in de Week van de Logistiek, voorafgaand aan de Open Bedrijvendag. Er is zowel voorafgaand als op de dag zelf zeker sprake geweest van deze bezoeken, omdat echter een aanmeldsysteem ontbrak is er geen zicht op aantallen of andere resultaten.
- In november heeft Dutch TechZone een stand bemand op de *Transport en Logistiek Beurs in Rotterdam*. Doel was de regio te promoten als sterke T&L-regio.

Werkveld chemie/BBE

In 2018 zijn de ontwikkelingen binnen de cluster chemie/BBE (Biobased Economy) op afstand gevolgd. Het algemene beeld over 2018 bij deelnemende bedrijven is positief voor wat betreft de

samenwerking tussen de drie O's en succesvol als het gaat om vermarkting van nieuwe producten. Een en ander is gestimuleerd door de inzet van een 5-tal innovatiemakelaars, gefinancierd door de gemeente Emmen en de provincie Drenthe. Daarnaast is gewerkt aan de voorbereiding van vijf EFRO-aanvragen, waarvan er zich één richt op het concept Campus Chemport Emmen, te realiseren samen met het Emmtec Business Park, waarbij samenwerking wordt gezocht met RUG, TU Twente en Wageningen University & Research. Elk van deze aanvragen kan tussen de € 4 en € 6 miljoen aan investeringen genereren.

High Tech Systemen en Materialen (HTSM)

In 2018 is de maakindustrie op provinciaal niveau in grote lijnen in beeld gebracht en is een begin gemaakt met initiatieven om tot clustervorming te komen. De nadruk ligt daarbij evenwel nog op lokaal niveau, middels industrieverenigingen of iets dergelijks, terwijl de provinciale initiatieven op dit gebied in de voorbereidende fase verkeren.

Communicatie

De doelstelling voor 2018 op het gebied van communicatie was het laden van het merk Dutch TechZone middels de verdere invulling van de website, het uitwerken van het creatief concept (de mens centraal) en het regelmatig uitbrengen van de digitale nieuwsbrief. Naast de contacten met de leden van de Program Board -die gestimuleerd zijn zich te profileren als *Proud member of Dutch TechZone* - is meermaals overleg gevoerd met de voorzitters van alle ondernemersverenigingen in de vier gemeenten.

Promotie & acquisitie

In 2018 is een gezamenlijk bidboek gepresenteerd ten behoeve van de acquisitie van ondernemingen in de logistieke sector. Dutch TechZone was present op de Infrabeurs, Empack, Be Orange, de CeBIT in Hannover en de beurs Transport & Logistiek eind november in Rotterdam. Bij leads voor nieuw-vestiging in onze regio heeft afstemming tussen de betrokken gemeenten plaatsgevonden.

Glasvezel

In onze gemeente, inclusief de buitengebieden, is behoefte aan snel internet. Dit is nodig om in deze gebieden agrarische en andere bedrijfsmatige activiteiten op een innovatieve en duurzame manier voort te zetten en te ontwikkelen. Hierbij spelen in onze gemeente ook recreatie en (zorg)toerisme een belangrijke rol. Snel internet is daarnaast een voorwaarde om levensloopbestendig wonen in de gehele gemeente te realiseren. Te denken valt aan winkel- en bezorgdiensten, domotica en zorg op afstand als aanvulling op de fysieke zorg. Om dit te realiseren zijn in het verleden 6 burgerinitiatieven ontwikkeld. Na verloop van tijd zijn deze initiatieven gebundeld en is de "Stichting Glasvezel Zuidenveld" opgericht. De aanleg van een dekkend glasvezelnetwerk vergt een grote initiële investering. Veel tijd en energie zijn gestoken in het financieringsvraagstuk. Uiteindelijk is de Stichting erin geslaagd met een drietal partijen tot overeenstemming te komen. Deze drie partijen gaan begin 2019 gezamenlijk het bedrijf "Glasvezel Zuidenveld BV" oprichten. De totale investering voor de aanleg van het glasvezelnetwerk bedraagt maximaal € 14,5 miljoen. Eind 2018 heeft hierover besluitvorming door uw raad plaats gevonden en de uitvoering start in 2019.

Leerlingenvervoer

Wat hebben wij gedaan?

Leerlingenvervoer is bedoeld voor leerlingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs. Leerlingen van het regulier voortgezet onderwijs die gehandicapt zijn, kunnen in aanmerking komen voor leerlingenvervoer. Bij een aanvraag van leerlingenvervoer kijken wij onder andere naar de afstand tussen de woning en de school, de reistijd en de mogelijkheden van het kind. Leerlingenvervoer is een vergoeding voor het openbaar vervoer. Wanneer een kind niet in staat is om alleen te reizen, vergoeden wij de kosten voor de begeleider. Het komt voor dat er aangepast vervoer noodzakelijk is. Dat is wanneer kinderen te jong zijn om met het openbaar vervoer te reizen en vanwege een handicap niet met het openbaar vervoer kunnen reizen.

In 2018 hebben wij het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. De basisprijs per leerlingkilometer is als gevolg hiervan met 10% gedaald. De kilometerprijs voor bijzonder vervoer is echter gestegen als gevolg van het nieuwe contract. Vanzelfsprekend zoeken wij naar de best passende oplossing

voor het kind. Soms ligt deze 'om de hoek'. Soms ligt deze buiten onze gemeentegrens en zal er sprake zijn van hogere vervoerskosten.

Kunst en cultuur

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 is met betrekking tot de grote instellingen (bibliotheek, theater, museum en regionale omroep) de ingezette koers verder uitgevoerd. Eind 2018 heeft het museum de opdracht gekregen een wensbeeld te creëren, op basis waarvan de koers voor de komende jaren kan worden bepaald. Met name het theater en het museum zijn erg actief (geweest) met en voor de ontwikkelingen en evenementen in het centrum van Coevorden.

Hoewel wij in 2018 net als in voorgaande jaren beperkte financiële middelen beschikbaar hadden voor de ondersteuning van eenmalige culturele activiteiten, is het ons toch gelukt een aantal van die activiteiten te ondersteunen. Onder andere met behulp van middelen die wij vanuit de provincie ontvangen in het kader van de Culturele Impuls.

Onderwijs

Wat hebben wij gedaan?

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)

Het grootste deel van de GOAB middelen zijn in 2018 besteed aan voorschoolse educatie. Wij constateerden een toename van het aantal doelgroepkinderen. De precieze reden hiervoor is niet onderzocht. Wel zagen wij een toename in ons bereik. Dit kan ook een deel van de groei veroorzaken. Voor alle kinderen was een plek beschikbaar. De lijn taalontwikkeling is doorgezet. Basisscholen en kinderopvangpartijen zijn gestart met de inzet van LOGO 3000. En alle kinderopvangpartijen zijn gestart met 'Boekstart in de kinderopvang' in samenwerking met de bibliotheek. Tot slot is ingezet op scholing van pedagogisch medewerkers en leerkrachten onderbouw. Het betrof hier cursussen voor de nieuwe programma's, taalniveautoetsen of een cursus voor VVE. Naast VVE en taalontwikkeling is geld besteed aan de niet KOT (niet-kinderopvangtoeslag) regeling, schakelonderwijs en de zomerschool. Andere onderwerpen die op de agenda stonden in 2018 zijn samenwerking, warme overdracht en doorgaande leerlijnen. De inspectie van het onderwijs controleert de gemeente jaarlijks op het beleid VVE en ook voor 2018 was de beoordeling positief.

Per 1 januari 2019 gaan nieuwe wettelijke criteria voor VVE gelden. Daarmee worden de GOAB middelen herverdeeld over de gemeenten en is de verwachting dat de specifieke uitkering GOAB die wij van het rijk ontvangen fors hoger zal zijn dan in de afgelopen jaren. In 2020 gaan de nieuwe criteria gelden. Samen met de kinderopvangpartijen en de basisscholen werken wij sinds de zomer van 2018 aan een nieuwe aanpak voor VVE.

Onderwijshuisvesting

In 2018 is samen met de schoolbesturen primair en voortgezet onderwijs druk gewerkt aan het integraal huisvestingsplan (IHP). Het plan is in concept gepresenteerd aan uw raad en zal in 2019 de bestuurlijke besluitvormingslijn ingaan.

Recreatie en toerisme

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 gaven wij uitvoering aan de "Beleidsagenda Vrijtijdseconomie", waarbij wij inzetten op diversiteit en kwaliteit in het toeristisch product op het gebied van beleving voor de toeristen als voor het woonklimaat van onze inwoners.

Er is een onderzoek uitgevoerd naar de B&B's in onze gemeente en een begin gemaakt met het onderzoeken van de toeristenbelasting. Tevens is opdracht verleend om te starten met een gast en imago onderzoek waarbij merkidentiteit en positionering van de gemeente Coevorden een rol spelen, om tot een scherper toeristisch profiel te komen. Er is gestart met het opstellen van een fietsnota waarin een apart hoofdstuk met betrekking tot recreatie en toerisme wordt opgenomen. Ook het wandelknooppuntennetwerk is punt van aandacht geweest waarin verschillende stappen zijn gezet. Tevens is het Aanjaagfonds Evenementen vormgegeven en van start gegaan. Tenslotte willen we gastvrij zijn voor de camperaar en is het besluit genomen om vier camperplaatsen te

realiseren bij het centrum.

Stichting ToReCo heeft in het verlengde van de opgestelde beleidsagenda Vrijtijdseconomie het afgelopen jaar ingezet op toeristische promotie, informatievoorziening, ondersteuning en productontwikkeling voor onze gemeente. Ook zijn er ondernemersbijeenkomsten georganiseerd zoals 'de Duitse Markt'. Daarnaast zijn wij in 2018 ook aangehaakt bij het Chinaproject, ingezet door de provincie waarbij wij zoeken naar invulling en een faciliterende, verbindende rol.

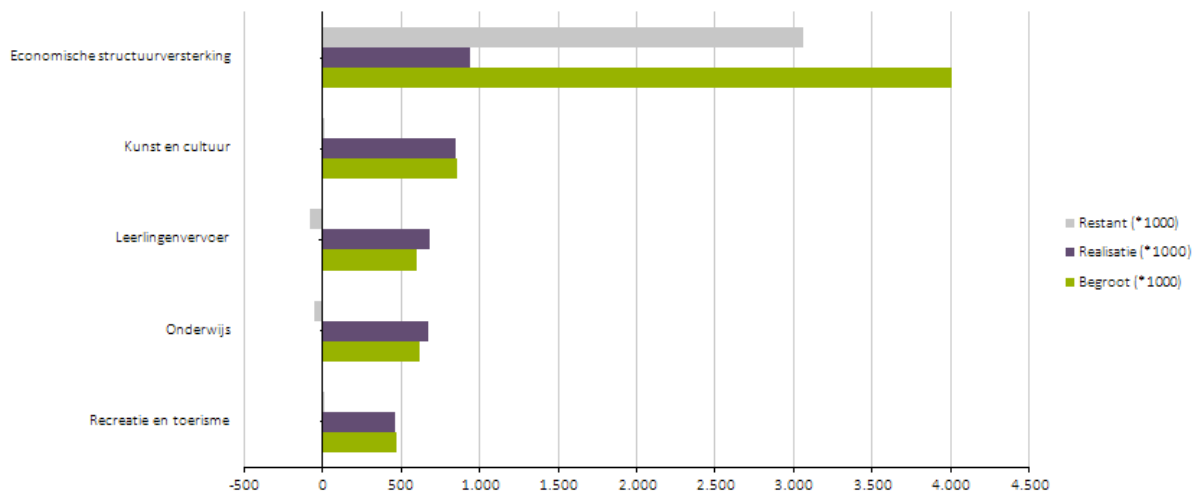
In 2018 is het convenant Vitale Vakantieparken door alle Drentse gemeente ondertekend en een 'Actieprogramma Vitale Vakantieparken Drenthe' opgeleverd. Voor een aantal parken zijn al concrete stappen gezet en wordt er gewerkt aan plannen. De 'Streekconsulent' heeft in 2018 diverse ondernemers ondersteunt en geadviseerd.

De gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen (BOCE) werken op basis van het "Regionale Beleidskader Recreatie en Toerisme Zuidoost Drenthe" aan een verdergaande regionale en grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van de vrijetijdseconomie. Inmiddels is dit opgegaan in de "Regionale beleidsagenda Zuidoost Drenthe". Dit uit zich onder meer in een samenwerking - op het gebied van kennis en innovatie - met het onderwijs (Hogeschool Stenden/Alfa College), ondernemers en overheid waarbij ook Duitse partners zijn betrokken. Tevens zijn er verdere stappen gezet in de toeristische en recreatieve samenwerking op het gebied van promotie, marketing en informatievoorziening in het Hondsruggebied en Drenthe. Ook in 2018 zijn wij aangehaakt bij de kansen die het Recreatieschap Drenthe en het Geopark De Hondsrug bieden voor het bevorderen van het toerisme.

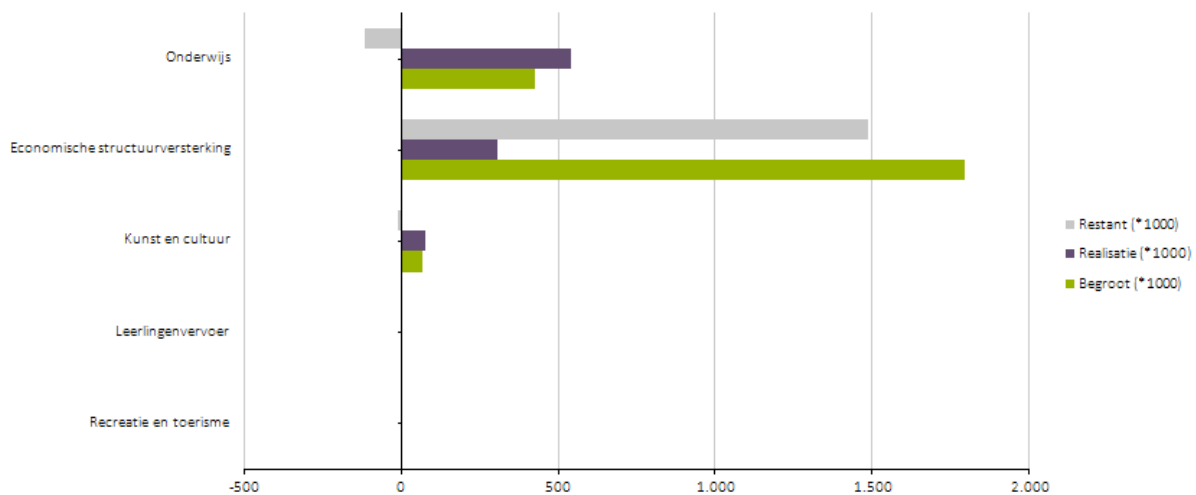
In 2018 zijn wij de gemeente met de meeste toeristische overnachtingen van Drenthe.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma Economie, onderwijs en cultuur

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Economische structuurversterking	1.576	-1.268	308
Kunst en cultuur	22	-15	7
Leerlingenvervoer	-84	0	-84
Onderwijs	60	-108	-48
Recreatie en toerisme	14	0	14
Totaal	1.589	-1.391	198

Leerlingenvervoer, structureel nadeel € 84.000

Over heel 2018 zien wij dat het aantal leerlingen dat gebruik maakt van het leerlingenvervoer met ruim 6% is toegenomen. Deze toename heeft geleid tot een kostenstijging van circa € 40.000. Daarnaast is het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. Deze aanbesteding heeft tot gevolg dat het reguliere leerlingenvervoer goedkoper is geworden. De kosten van individueel vervoer en het vervoer van leerlingen met een rolstoel, is echter hoger geworden. Per saldo leiden de toename van het aantal aanvragen en de hogere kostprijs voor aangepast vervoer, tot een overschrijding van ongeveer € 84.000.

Economische structuurversterking, incidenteel voordeel € 308.000

Het voordeel op het product Economische structuurversterking wordt veroorzaakt door het deelproduct Centrumvisie. In de programmabegroting zijn hiervoor personele kosten (ambtelijke uren) opgenomen ter hoogte van een bedrag van € 300.000. Doordat wij, conform bestendige gedragslijn, de personele kosten opnemen in programma 5 is er binnen het deelproduct Economische structuurversterking sprake van een voordeel van € 300.000.

Programma 2 | Werk, jeugd en zorg

Bestuurlijke samenvatting

Wij gaan uit van de eigen kracht van de inwoners en de kracht van hun sociale netwerk. Dit betekent dat inwoners zo veel mogelijk proberen zelf hun problemen te verminderen of op te lossen. Voor wie er zelf niet uitkomt, bieden wij als gemeente altijd ondersteuning. Wij vinden het belangrijk om als eerste overheid dichtbij de inwoners te staan en als dat nodig is, het vangnet te zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van onze wettelijke taken, die zijn vastgelegd in de Jeugdwet, de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Daarnaast voeren we nog meer taken uit, zoals bijvoorbeeld de doorontwikkeling van onze gemeentelijke toegang tot ondersteuning en zorg en het minimabeleid. Onze ambities zijn vastgelegd in het integrale beleidsplan sociaal domein *Samen Krachtig*, dat in samenspraak met inwoners, vrijwilligers en professionals in 2017 is gemaakt. Het realiseren van deze ambities doen wij dan ook samen met anderen. Niet alleen met de organisaties met wie wij een subsidierelatie of een contract hebben. Ook samen met inwoners.

Meetellen en meedoen staat centraal in ons beleid. Aandacht voor kinderen en jongeren die opgroeien in een gezin met een laag inkomen vinden wij daarom van groot belang. Sinds dit jaar is er een zomer- en winterpakket voor alle jeugd, waarvan de ouders rond moeten komen van een laag inkomen. Inwoners die het betreft en maatschappelijke partners zijn bij de totstandkoming van de pakketten actief betrokken geweest. Ruim 650 kinderen hebben een zomer- en winterpakket ontvangen.

Wij willen dat de jeugd in onze gemeente gezond en veilig opgroeit en dat zij en hun ouders of verzorgers ondersteuning krijgen als dat nodig is. Zorgaanbieders en de gemeenten in de provincie Drenthe gaan de komende jaren samen aan de slag om een kwalitatief goed jeugdhulpaanbod tegen betaalbare kosten te realiseren. Hiervoor is onder andere door de Drentse gemeenten en vijf grote aanbieders een Bestuurlijk Transformatie Akkoord getekend. Tegelijkertijd wordt door de organisaties die laagdrempelig ondersteuning bieden, ondersteuning die zonder indicatie beschikbaar is, gewerkt aan een passend aanbod dat aansluit bij de geïndiceerde jeugdhulp. Op deze manier kan goed op- en afgeschaald worden als dat nodig is.

In 2018 is er (landelijk) veel aandacht geweest voor mensen met verward gedrag. Het gaat vaak om inwoners met psychische problemen, maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om dementie. Verward gedrag levert meestal (gevoelens van) onveiligheid en overlast op bij de omgeving. Vaak is het dan aan derden om de hulp op gang te brengen. In dat geval komt het lokale netwerk openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) in beeld, waar alle zorgwekkende zorgmijders worden besproken. Dit netwerk functioneert goed en vormt een mooie lokale aanvulling op de provinciaal voor deze doelgroep ontwikkelde psycholance (als alternatief voor de politieauto) en spoedpoli in Assen (eerste hulp, crisisbeoordeling en diagnostiek; voor maximaal 8 uur).

Het voorzien in je eigen inkomen vinden wij belangrijk. Door de economische groei kunnen steeds meer mensen zelf daarin voorzien en daalt het aantal inwoners met een bijstandsuitkering. Mensen die een beroep doen op de Participatiewet hebben in de meeste gevallen ondersteuning nodig om weer op de arbeidsmarkt te komen. Hiervoor zijn diverse trajecten ingezet, waaronder een project met werkgevers in de techniek. In samenwerking met drie lokale werkgevers zijn zes vergunninghouders door ons begeleid naar een scholingstraject installatietechniek. Een grote groep mensen in ons uitkeringsbestand heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt en zijn niet of niet op korte termijn bemiddelbaar richting regulier werk. Binnen het project Gebiedsgerichte Participatie is ingezet op het vergroten van het aantal mensen binnen deze doelgroep die deelneemt aan maatschappelijke activiteiten. Het project (Gebiedsgerichte participatie) heeft geleid tot heldere keuzes over de rol van de gemeente in relatie tot specifieke participatieprojecten. In de publieke beeldvorming wordt vaak gedacht dat deze groep direct inzetbaar is op vrijwilligersklussen of andere maatschappelijke activiteiten. We krijgen dan ook vaak de vraag om vrijwilligers te leveren. Binnen het project is een andere route gekozen. Het Steunpunt Vrijwilligerswerk van Maatschappelijk Welzijn Coevorden vervult hierin de centrale rol. Zij maken de passende match tussen vrijwilliger, dit kan dus ook een uitkeringsgerechtigde zijn, en

een vrijwilligersvacature. Op deze manier voorkomen we dat deze niet afhankelijk worden van de inzet van uitkeringsgerechtigden, een vaak kwetsbare groep.

Wij vinden het van grote meerwaarde om te investeren in preventie. Dit wordt onderschreven door zorginstellingen en maatschappelijke organisaties en heeft onder andere geleid tot de start van een pilot Gezond Coevorden en de aanpak laaggeletterdheid. Met de pilot Gezond Coevorden wordt ingezet op het structureel financieren van preventie door de kosten voor zorg aan inwoners te verminderen en de 'bespaarde' zorgkosten te herinvesteren in preventie. De samenwerkende partijen hebben als doel een integrale en structurele aanpak van de gezondheidsbevordering en – verbetering bij de inwoners van de gemeente Coevorden te realiseren. Binnen deze samenwerking vervullen wij als gemeente de verbindende rol. De wens is om de samenwerking tussen het medische- en het brede sociale domein, dat gezondheid, onderwijs, welzijn, jeugd, werk, wonen, zorg en ondersteuning omvat, structureel te borgen voor de toekomst. Dit zorgt er mede voor dat de ondersteuningsvraag van de inwoner echt centraal staat. En dat op basis van deze vraag samen met de inwoner besproken wordt welke ondersteuning en zorg het meest passend is. Wetgeving en dus ook financiering wordt dan van ondergeschikt van belang. Het bereiken van deze doelstelling vraagt tijd en gaat stapsgewijs. Er is een aantal werkgroepen gevormd, waarin de verschillende zorgpartijen en de Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden participeren. De werkgroep Ouderen heeft bijvoorbeeld de opdracht om uitvoering te geven aan het Convenant Dementievriendelijk Drenthe en de inbedding van de kernteams integrale ouderenzorg in de huisartsenpraktijken. Het Vitaliteitsnetwerk heeft door Toegepast Gezondheidsonderzoek een onderzoek laten uitvoeren hoe inwoners met een lage economische status gestimuleerd kunnen worden tot gezond gedrag. Daarnaast is door zorgaanbieders De Nieuwe Zorg Thuis en Icare het initiatief genomen om te kijken op welke manier in samenwerking met inwoners, welzijns- en zorgpartijen informele ondersteuningsvragen opgepakt kunnen worden.

Voor wat betreft de aanpak van laaggeletterdheid was 2018 het tweede uitvoeringsjaar. Een jaar waar het accent lag op het vergroten van het bereik van laaggeletterden en het uitbreiden van het taalnetwerk. Specifiek was er aandacht voor het vergroten van het bewustzijn rondom laaggeletterdheid bij werkgevers. Bijna drie op de vijf laaggeletterden werkt, daarmee vervult de werkgever een belangrijke rol in de signalering en toeleiding. In september is in de Week van de Alfabetisering het werkgeveersevent 'Geletterd aan het werk' georganiseerd. Ondanks de actieve betrokkenheid van de aanwezige werkgevers heeft dit nog niet geleid tot concrete vervolgspraken. Het blijft een lastig te agenderen onderwerp bij het bedrijfsleven en zal ook de komende jaren nog om onze, en de aandacht van onze maatschappelijke partners, blijven vragen.

Preventie

Wat hebben wij gedaan?

Pilot Gezond Coevorden

De ontwikkeling van het Gezondheidscentrum in de stad Coevorden door de Saxenburgh groep en de huisartsencoöperatie Dalen en Coevorden bracht de samenwerking met een aantal zorgpartijen en de gemeente in 2017 in een stroomversnelling. Het gemeentelijk beleid, vastgelegd in het beleidsplan *Samen Krachtig*, droeg hier positief aan bij. Toen de mogelijkheid zich aandiende om vanuit het Programma "Kans voor de Veenkoloniën" ondersteuning te krijgen van de organisatie OptiMedis, werd deze kans met beide handen aangegrepen. De pilot Gezond Coevorden was een feit.

In het eerste halfjaar is door OptiMedis kennis en ervaring gedeeld over het financieringsconcept 'shared savings'. Hiermee wordt structureel geld beschikbaar gemaakt voor het voorkomen van problemen. Het geld dat bespaard wordt, doordat inwoners door preventieve maatregelen minder zorgkosten hebben, wordt opnieuw geïnvesteerd in preventieve projecten. De grotere zorgaanbieders, waaronder Tangenborgh, Icare en Saxenburgh, de zorgverzekeraar Zilveren Kruis, het Maatschappelijk Welzijn Coevorden en de gemeente hebben verkend hoe de pilot vorm en inhoud te geven. Samen willen we ons inzetten voor een integrale en structurele aanpak van de gezondheidsbevordering en – verbetering bij de inwoners van onze gemeente.

Een achterliggende doelstelling is om de gezondheidsverschillen tussen inwoners te verkleinen. De werkgroepen Jeugd en Ouderen en het Vitaliteitsnetwerk, dat zich inzet voor een gedragsverandering ten aanzien van een gezonde leefstijl, zijn opgestart. In deze werkgroepen zijn diverse zorgpartijen vertegenwoordigd. Naast een inventarisatie van het preventieve aanbod hebben wij verkend welke activiteiten om intensivering vragen en welk aanbod mist. In de

loop van het jaar is de rol van OptiMedis veranderd in een meer adviserende rol en er is een voorstel voor de invulling van programmamanagement gemaakt.

Intergenerationele armoede

In de regio Zuidoost-Drenthe is de overdracht van problemen van de ene op de andere generatie een probleem dat veel voorkomt. Om deze vicieuze cirkel te doorbreken hebben wij samen met de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn en maatschappelijke partners een aanpak ontwikkeld, die vanaf 2019 als pilot in de afzonderlijke gemeenten wordt uitgevoerd. Bij deze pilot zijn naast de maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en de Rijksuniversiteit Groningen betrokken.

Algemene voorzieningen

Wat hebben wij gedaan?

Ouderen en Langer thuis wonen

In 2018 is de Woonvisie vastgesteld, waarin aandacht is voor het langer thuis wonen van de oudere inwoners van de gemeente Coevorden. Wij vinden het belangrijk dat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Daarom zijn wij onder andere gestart met de campagne "Lang Zult u Wonen Coevorden". Via deze website worden de inwoners geïnformeerd over de mogelijkheid om hun woning veiliger en comfortabeler te maken, zodat de woning ook geschikt is om oud in te worden.

Door Woonservice, Maatschappelijk Welzijn Coevorden (MWC) en de gemeente Coevorden is het initiatief voor een zogenaamde InspiratieThuis-woning genomen. Woonservice heeft een woning beschikbaar gesteld die met diverse technische mogelijkheden is ingericht met als doel mensen makkelijker en langer zelfstandig in de eigen woning te laten wonen. De woning is veel bezocht door huurders van Woonservice en door andere belangstellenden. Ook door eigenaren van koopwoningen, omdat zij graag willen weten wat er allemaal mogelijk is. Daarnaast is de woning gebruikt voor spreekuren door de medewerkers van MWC en de wijkverpleegkundigen. Tot eind december 2018 was deze woning te bezichtigen.

Daarnaast hebben wij, vanuit het domein wonen, onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om inwoners financieel te ondersteunen bij het langer thuis blijven wonen. Hierover hebben wij nog geen nadere besluiten genomen.

Jeugd

Wij vinden het belangrijk dat kinderen gezond en veilig opgroeien. Daarom hebben wij ook in 2018 intensief samengewerkt met de organisaties in het voorveld Jeugd in de gemeente Coevorden: Maatschappelijk Welzijn Coevorden, GGd Drenthe en Icare JGZ (0-4 jaar). Deze organisaties hebben op basis van de vijf pijlers van het beleidsplan *Samen Krachtig* (Meetellen en meedoen; Voorkomen; Samenwerken; Dichtbij en Innovatie) een gezamenlijke visie en uitvoeringsnotitie gemaakt. De algemene doelstelling die deze partijen in samenwerking nastreven is het stimuleren van een kind- en gezinsvriendelijke opvoedings- en opgroeiomgeving waarbinnen alle kinderen en jongeren (van-9 maanden tot 23 jaar) de kans krijgen zich optimaal en in goede gezondheid te ontwikkelen.

Dichtbij en laagdrempelig

Wij vinden het belangrijk dat de inwoners weten welke voorzieningen er dichtbij voor hen zijn, waar zij terecht kunnen voor een antwoord op hun ondersteuningsvraag. In 2018 is de voorbereiding gedaan om in 2019 te komen tot de realisatie. Wij hebben onderzocht welke voorzieningen wij in kaart willen brengen voor inwoners, en ook voor onze samenwerkingspartners en voor onze eigen organisatie. In 2019 is deze 'sociale kaart sociaal domein' klaar. Daarnaast wordt er een digitale verwijzer gemaakt, zodat inwoners weten met welke vraag zij waar moeten zijn.

Individuele voorzieningen

Wat hebben wij gedaan?

Hulpmiddelen Wmo

Met ingang van 2018 hebben wij een nieuwe leverancier voor de hulpmiddelen, die in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning aan de inwoners worden verstrekt. Het contract is

samen met zes Drentse gemeenten afgesloten.

In het eerste halfjaar waren er klachten, met name vanwege lange levertijd. Dit was aanleiding voor de gemeenten om nadere afspraken met de aanbieder te maken. Met de aanbieder is maandelijks overleg geweest en er is een boeteclausule ingesteld. Eind 2018 zijn de leveringsproblemen grotendeels verholpen.

Jeugd

In september is door de Drentse gemeenten het Transformatieplan Zorg voor Jeugd Drenthe 2018-2020 ingediend. Het Transformatieplan is gemaakt door een ambtelijke werkgroep, waarvan de gemeente Coevorden de laatste periode trekker was. Het plan omvat drie thema's die aansluiten bij de actielijnen in het Landelijk Actieprogramma Zorg voor de Jeugd. De drie onderdelen vormen een samenhangend geheel om de transformatie van de jeugdhulp in Drenthe verder vorm te geven. De thema's zijn: de Drentse Jeugdacademie, de zorgmakelaar en de ontwikkeling kleinschalige woonvoorzieningen. Eind november 2018 kwam het positieve bericht van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport dat het Drentse Transformatieplan is goedgekeurd en de middelen vanuit het landelijke transformatiefonds beschikbaar worden gesteld. De Jeugdhulpregio Drenthe heeft voor de uitvoering van het Transformatieplan voor de periode van drie jaar circa drie miljoen euro ontvangen uit het transformatiefonds.

Naast de ontwikkeling van het Transformatieplan zijn de Drentse gemeenten samen met vijf grote zorgaanbieders in gesprek gegaan over de huidige situatie van de jeugdhulp, waarover veel aannames en veronderstellingen zijn. De partijen zijn het met elkaar eens dat het gezamenlijk belang een kwalitatief goed jeugdhulpaanbod tegen betaalbare kosten is. Dit heeft geleid tot de wens om een gezamenlijke analyse uit te voeren als basis voor de vervolgstappen. De analyse wordt na ondertekening van een Bestuurlijk Transformatie Akkoord, waarin bovenstaande afspraken zijn vastgelegd, begin 2019 uitgevoerd op basis van bestaande informatie bij de gemeenten en de aanbieders, zowel financieel als op inhoud. Deze analyse moet vervolgens leiden tot een gezamenlijk uitvoeringsplan voor 2019 en verder. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij het Transformatieplan Zorg voor Jeugd Drenthe.

Eind 2018 is hebben wij in samenwerking met de regio Zuid-Drenthe een Event Jeugdhulp georganiseerd. Tijdens de conferentie stonden actuele thema's als de samenwerking tussen gemeenten en zorgaanbieders en de laatste ontwikkelingen rondom professionalisering in de jeugdhulp centraal. Daarnaast was er aandacht voor het versterken van de samenwerking tussen zorgaanbieders om het gewenste resultaat voor een kind met een hulpvraag te bereiken en welke aanbieders specialist zijn in bepaalde vormen van zorg. Circa 200 professionals hebben het event bezocht.

Wij vinden het belangrijk dat kinderen veilig opgroeien. In gezinnen waar deze veiligheid niet kan worden gegarandeerd voeren de jeugdconsulenten regie. Deze regiefunctie hebben wij in 2018 verder doorontwikkeld door afspraken te maken over wanneer de gemeentelijke jeugdconsulent regie voert en wanneer een professional in het voorveld Jeugd dat doet. Dat zijn professionals van Maatschappelijk Welzijn Coevorden, GGD Drenthe en Icare jeugdgezondheidszorg. Daardoor wordt er beter gebruik gemaakt van de onderlinge expertise. In 2019 gaan wij de samenwerkingsrelatie verder versterken. De regiefunctie ontwikkelen we met consulenten en de praktijkondersteuners Jeugd door trainingen te volgen in de methodiek 'Signs of Safety'. In deze methodiek werken hulpverleners samen met het gezin waar veiligheid van de jeugdige een probleem is. Met Icare jeugdgezondheidszorg zijn voor de kinderen van 0 tot 4 jaar afspraken gemaakt over de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Vanaf 1 januari 2019 zijn gemeenten bestuurlijk en budgettair verantwoordelijk voor de uitvoering van dit programma. Dat was altijd het RIVM. De afspraken met de GGD over de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma voor de kinderen van 4 tot 18 jaar worden begin 2019 gemaakt.

Veilig Thuis Drenthe

Veilig Thuis Drenthe (VTD) geeft advies en biedt ondersteuning aan inwoners en professionals die te maken hebben met vermoedens of situaties van huiselijk geweld of kindermishandeling. VTD doet waar nodig onderzoek. In november 2018 is tijdens een bijeenkomst voor de gemeenteraad onder andere informatie gegeven over de ontwikkelingen van Veilig Thuis Drenthe. Zo geldt vanaf 1 januari 2019, in het kader van 'Geweld hoort nergens thuis', het Besluit verplichte meldcode. De verscherpte meldcode geldt voor professionals die werkzaam zijn in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

Toegang tot ondersteuning en zorg

Wij willen dat de vraag naar ondersteuning van een inwoner centraal staat en dat de inwoner zelf het eigenaarschap over zijn vraag houdt, tenzij dit echt niet kan. Om deze doelstellingen te bereiken is een werkgroep gevormd waarin alle disciplines van het sociaal domein vertegenwoordigd zijn. Tevens nemen medewerkers van Maatschappelijk Welzijn Coevorden deel. Deze werkgroep heeft in 2018 de eerste resultaten behaald.

Zo is eind 2018 gestart met de voorbereiding van de aanbesteding van een regiesysteem. In dit systeem gaan gemeentelijke klantmanagers en consultants en maatschappelijk werkers samenwerken rondom een casus. In het systeem kunnen medewerkers snel zien hoe het gezin is samengesteld en wie betrokken zijn. Het systeem draagt bij aan het werken volgens één gezin, één plan, één regisseur. Een inwoner hoeft daardoor niet te vaak zijn verhaal te vertellen. Ook kan de inwoner zelf zijn dossier inzien. De verwachting is dat de aanbesteding in 2019 wordt afgerond en er in 2020 met het systeem gewerkt wordt.

Daarnaast is er een start gemaakt met het ontwikkelen van een brede intake voor het hele sociale domein, inclusief de medewerkers van Maatschappelijk Welzijn Coevorden. Alle disciplines gaan werken met hetzelfde intake formulier. Als de inwoner daar toestemming voor geeft, reist dit formulier met de inwoner mee, zodat hij niet steeds opnieuw zijn verhaal hoeft te vertellen. Vanaf maart 2019 wordt gestart in de vorm van een pilot.

Individuele voorzieningen en Minimabeleid

Er is door ons een regeling voor kinderen uit minimagezinnen ontwikkeld. Deze regeling is tot stand gekomen mede op basis van een onderzoek dat is gedaan onder kinderen, jongeren en hun ouders/verzorgers die leven van een minimum inkomen om te weten welke behoeften en wensen zij hebben. Daarnaast is er overleg geweest met onder andere het Rudi Zwols fonds en de scholen voor basis- en voortgezet onderwijs. Dit heeft geleid tot een zomer- en een winterpakket voor kinderen met een Doe-mee-Pas. Een aanvraag was niet nodig. De pakketten werden aan de kinderen zelf geadresseerd. Daarnaast konden ouders met een laag inkomen een aanvraag doen voor een pakket voor hun kinderen. Ruim 650 kinderen hebben een zomer- en winterpakket ontvangen. In het najaar is een telefonische enquête gedaan onder vijftig huishoudens. De reacties waren bijzonder positief. Er was vooral waardering dat een aanvraag niet nodig was voor gebruikers van de Doe-mee-Pas.

Het aantal aanvragen voor de Doe-mee-Pas is door deze kindpakketten sterk toegenomen. Van de doelgroep maakt nu ongeveer 90% gebruik van deze pas.

Wij vinden het belangrijk dat inwoners met een laag inkomen goed verzekerd zijn en willen inwoners met hoge zorgkosten tegemoet komen. Verzekeraar Zilveren Kruis had aangegeven de collectieve zorgverzekering voor gemeenten te willen versoberen. Daarom is door ons ook met verzekeraar Univé een contract afgesloten. De inwoners kunnen kiezen uit vier verschillende pakketten bij twee zorgverzekeraars. Wij hebben hen hierover per post geïnformeerd en de mogelijkheid geboden tijdens inloopsprekuren vragen te stellen. Wij vinden dat de collectieve zorgverzekering voor minima een effectief instrument is. Tegelijk kijken wij naar de ontwikkelingen in andere gemeenten waar andere keuzes zijn gemaakt.

Individuele voorzieningen en Schuldhulpverlening

Het webportaal voor de inwoners die gebruik maken van schuldhulpverlening, MijnSHV, is door ons geïmplementeerd. De inwoners kunnen zo hun eigen traject bij schuldhulpverlening volgen. Zij zien of alle vaste lasten zijn betaald en wat zij overhouden. Daarnaast kunnen zij de voortgang van hun schuldregeling volgen. Veel inwoners maken gebruik van MijnSHV en zijn er tevreden over.

Individuele voorzieningen en inwoners met verward gedrag

In de gemeente Coevorden bestaat een netwerk openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz), dat goed functioneert. In dit netwerk participeren, onder voorzitterschap van een GGD-medewerker, een maatschappelijke werker, een psychiatrisch verpleegkundige, een functioneel coördinator van de gemeentelijke sociale teams en een medewerker van de woningbouwcorporatie. Wij vinden dat dit netwerk passend is voor de verantwoordelijkheden die we als gemeente hebben voor deze specifieke doelgroep. Op dit moment is er geen reden om een aanpassing te doen in de huidige samenwerking. Deze samenwerking wordt gekenmerkt door korte lijnen en direct handelen wanneer dat nodig is.

In 2021 vindt een verdere decentralisatie plaats van bepaalde middelen uit de Wmo van centrumgemeenten naar de individuele gemeenten. Het gaat om de middelen voor Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en OGGz. Op provinciaal niveau hebben de betrokken partners en de Drentse gemeenten in 2018 een traject opgestart om voor de OGGz maatwerk te kunnen leveren per gemeente. Provinciaal is eveneens gewerkt aan een Drentse aanpak voor personen met verward gedrag. De vertaling naar de lokale situatie zal plaatsvinden in 2019. Met de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn zijn de voorbereidingen gestart voor de verdere

decentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

Participatie

Wat hebben wij gedaan?

Gebiedsgerichte participatie

Wij vinden het belangrijk dat iedereen die iets kan doen, ook iets doet. Het project Gebiedsgerichte Participatie, dat begin 2018 is beëindigd, droeg hieraan bij. De voortgang van het project is geborgd in onze lijnorganisatie. In het afgelopen jaar is van klanten met een ontheffing op grond van de Participatiewet, opnieuw beoordeeld of er mogelijkheden tot participatie zijn. Dit heeft er toe geleid dat de ontheffing van het merendeel van deze klanten is ingetrokken en zij zijn geactiveerd, in veel gevallen richting vrijwilligerswerk, trainingen of het deelnemen aan activiteiten buitenshuis.

Wij hebben geëxperimenteerd met een andere manier van benadering, via een groepsgewijze aanpak. Dit heeft ervoor gezorgd dat mensen elkaar hebben gestimuleerd om vrijwilligerswerk te gaan doen, vanuit hun eigen intrinsieke motivatie. Doordat wij de samenwerking met onze samenwerkingspartners, in het bijzonder met de Stichting Maatschappelijk Welzijn Coevorden (MWC), hebben geïntensiveerd hebben wij gezamenlijk bereikt dat meer mensen zijn gaan participeren.

Bij aanvang van het project bedroeg de omvang van deze doelgroep nog 711 personen. De totale omvang van deze groep is fors afgenomen, het zijn er nu nog ongeveer 515. Hiervan zijn circa 305 personen actief. De afname van het bestand kan worden verklaard doordat een deel van deze groep door middel van activering inmiddels is overgegaan naar een re-integratietraject en klaar zijn om stappen te zetten richting de arbeidsmarkt of zelfs al aan het werk zijn.

Vergunninghouders

We hebben het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan de integratie en participatie van vergunninghouders.

In 2018 hebben we o.a. ingezet op de verduurzaming en aanscherping van de toekomstgerichte (groeps)training, waarin vergunninghouders meer inzicht krijgen in een aantal kernwaarden, het vinden en behouden van werk en het maken van een cv. Aan deze training zijn werkbezoeken bij ondernemers en aansluitend een duaal traject gekoppeld.

Ook hebben we voor deze doelgroep extra inzet gepleegd op het gebied van ondersteuning en nazorg als een vergunninghouder eenmaal een werkstage is gaan volgen of gestart is met een betaalde baan heeft. Het houden van contact met de werkgever en de vergunninghouder is erg belangrijk, met als doel het bieden van ondersteuning aan vergunninghouders en het ontzorgen van werkgevers. Hierin kijken/denken we breed mee in wat nodig is om een duurzame plaatsing mogelijk te maken, waarin taal vaak een belangrijke component is.

Ook hebben we het afgelopen jaar extra ingezet op het begeleiden van deze doelgroep – samen met o.a. drie lokale werkgevers – door middel van een scholingstraject richting de installatietechniek. Inmiddels zijn zes vergunninghouders met dit traject gestart. Daarnaast hebben we met alle inburgeringsaanbieders gesprekken gevoerd, met als doel elkaars werkwijze en visie te delen en scherp te krijgen wat inburgeraars nodig hebben om het integratieproces te versnellen. Hiermee beogen we duurzaam te investeren in vergunninghouders op het gebied van scholing.

Het resultaat is dat we eind 2018 hebben bereikt dat 75 vergunninghouders een werk- of taalstage, scholing- of opleidingstraject of duaal traject zijn gaan volgen, 19 vergunninghouders (parttime) aan het werk zijn gegaan en 6 (meerderjarige) jongeren een opleiding zijn gaan volgen.

Doelgroep GGZ

In 2017 heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de arbeidsmarktregio's middelen beschikbaar gesteld om meer mensen met een GGZ-achtergrond aan het werk te helpen. Er is een pilot gestart in onze regio. In 2018 zijn casuïstiek besprekingen georganiseerd. Met deze casusbesprekingen wordt de basis gelegd voor regionale afspraken en regionaal beleid voor de begeleiding van deze doelgroep.

Daarnaast hebben wij voorbereidingen getroffen om in 2019 te kunnen starten met een pilot gericht op werkgevers. Het doel is om de samenwerking tussen het WSP, trajectbegeleiders van de GGZ, klantmanagers van gemeenten en werkcoaches van Menso te verbeteren en te borgen. Naast

begeleiding naar werk van mensen met een GGZ-achtergrond, staan de werkgeverservaringen in deze pilot centraal. Het doel hierbij is niet alleen om mensen te plaatsen op werk, maar dat mensen ook duurzaam aan het werk blijven.

Inkomen

Wat hebben wij gedaan?

In- en uitstroom Participatiewet

De recessie is voorbij, de economie groeit al langere tijd, de werkloosheid daalt. Dit zijn ontwikkelingen die een positief effect hebben op onze doelstelling dat iedereen die aan het werk kan ook aan het werk is en daarmee in zijn eigen inkomen kan voorzien. In 2018 hebben wij verschillende uitstroom-bevorderende en instroom-beperkende maatregelen ingezet. Eén daarvan is het project BAAN. Enerzijds had dit project tot doel te ondervinden wat werkzoekenden nodig hebben om zelf in beweging te komen om uit te stromen naar duurzaam betaald werk in de technische branche. Anderzijds had het tot doel te ondervinden wat werkgevers nodig hebben om de geschikte medewerker te vinden en bij- of om te scholen. Samen met lokale ondernemers in de techniek en installatiebranche en uitzendbureaus hebben wij een nieuwe aanpak voor het werven, selecteren en waar nodig opleiden en begeleiden van werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt naar een baan ontwikkeld.

Al met al heeft vorenstaande een positief effect gehad op ons uitkeringsbestand en is het bestand fors gereduceerd met 83 uitkeringen (11%), van 769 in januari 2018 naar 686 eind december 2018. Hierdoor is er ook sprake van een positief financieel effect op het inkomensdeel.

Beschut werk

Wij hebben met de EMCO een dienstverleningsovereenkomst voor het plaatsen van mensen op een beschutte werkplek. Voor dit jaar was onze taakstelling beschut werk negen plaatsingen. Hoewel we de taakstelling nog niet hebben behaald, hebben wij een stevige inhaalslag gemaakt. Eind 2018 hebben wij zes personen, via een arbeidscontract, geplaatst op een beschutte werkplek. Twee personen zijn geplaatst op een proefplaatsing. Als dit goed gaat, dan krijgen zij een arbeidscontract aangeboden. Tenslotte heeft een inwoner eind 2018 een positieve beschikking beschut werk ontvangen en wordt binnenkort geplaatst op een proefplaatsing.

Gezondheidszorg

Wat hebben wij gedaan?

Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden

In 2018 hebben wij de notitie 'Terugblik en voortzetting van het Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden' opgesteld. Hierin geven wij het proces en de activiteiten/interventies weer binnen het programma, maar ook de ambities voor het doorontwikkelen en verstevigen van een samenhangende aanpak van gezondheidsverschillen. De notitie is tot stand gekomen door gesprekken te voeren met professionals, zorgaanbieders, organisaties en diverse doelgroepen. Het programma 'Gezond in Coevorden' heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de bewustwording rondom een gezonde leefstijl, preventie en participatie, maar ook aan het belang en de kracht van samenwerking tussen diverse organisaties, zorgaanbieders, sportverenigingen, scholen en onze gemeente. Er zijn onder andere initiatieven ingediend op het gebied van preventie, terugdringen overgewicht en obesitas, bewustwording/bevorderen gezonde leefstijl, verbeteren van zelfredzaamheid en fysieke gesteldheid, verminderen van eenzaamheid, vergroten van activiteitsniveau en belastbaarheidsniveau van chronisch zieken en het onder aandacht brengen en omgaan met problematiek rondom dementie. De trainingsprogramma's COPD en Diabetes hebben duidelijk effect opgeleverd voor de deelnemers, kinderen hebben tijdens buitenschoolse activiteiten hun grenzen verlegd en professionals zijn zich meer bewust geworden van hun rol als voorlichter voor ouders. Niet altijd zijn de activiteiten/interventies bewezen effectief, maar vergroten juist wel het geluk/welzijn van onze inwoners, zoals bijvoorbeeld de activiteiten binnen Meer Bewegen voor Ouderen.

Naar aanleiding van onze bevindingen van de afgelopen jaren heeft er een herijking plaatsgevonden van doelstellingen en doelgroepen en zijn de ambities voor het doorontwikkelen en verstevigen van een samenhangende aanpak van gezondheidsverschillen aangescherpt. De voortzetting is afgestemd met het programmateam Sociaal Domein, GGD Drenthe en het Vitaliteitsnetwerk (binnen de pilot 'preventie en zorg'). Het Vitaliteitsnetwerk dient in 2019 dan

ook als adviescommissie voor de subsidieaanvragen binnen het Stimuleringsprogramma 'Gezond in Coevorden' 2019.

Sport

Wat hebben wij gedaan?

Accommodaties

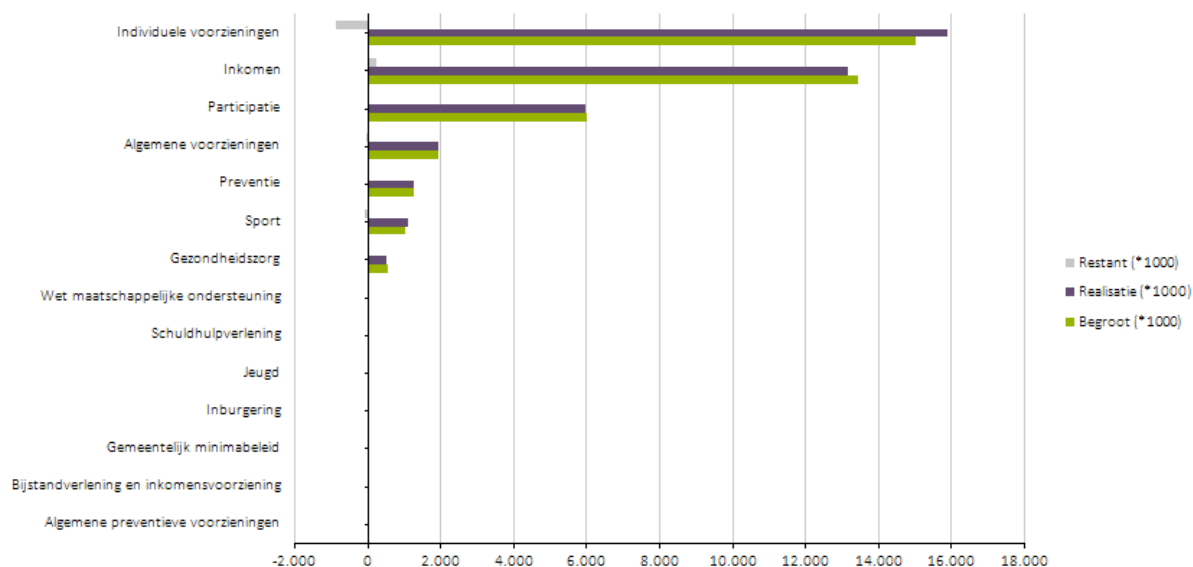
Na een periode van vergaande bezuinigingen en de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 heeft het jaar 2018 met name in het teken gestaan van de herontwikkeling van ideeën over hoe om te gaan met maatschappelijke- en sportaccommodaties. Dit heeft er uiteindelijk in geresulteerd dat er structureel middelen zijn opgenomen voor de kwaliteitsverbetering van sportaccommodaties en instandhouding van maatschappelijke accommodaties. In 2019 en verder wordt de uitwerking en uitvoering in nauwe samenwerking met de bewoners/organisaties opgepakt.

Swaneburg

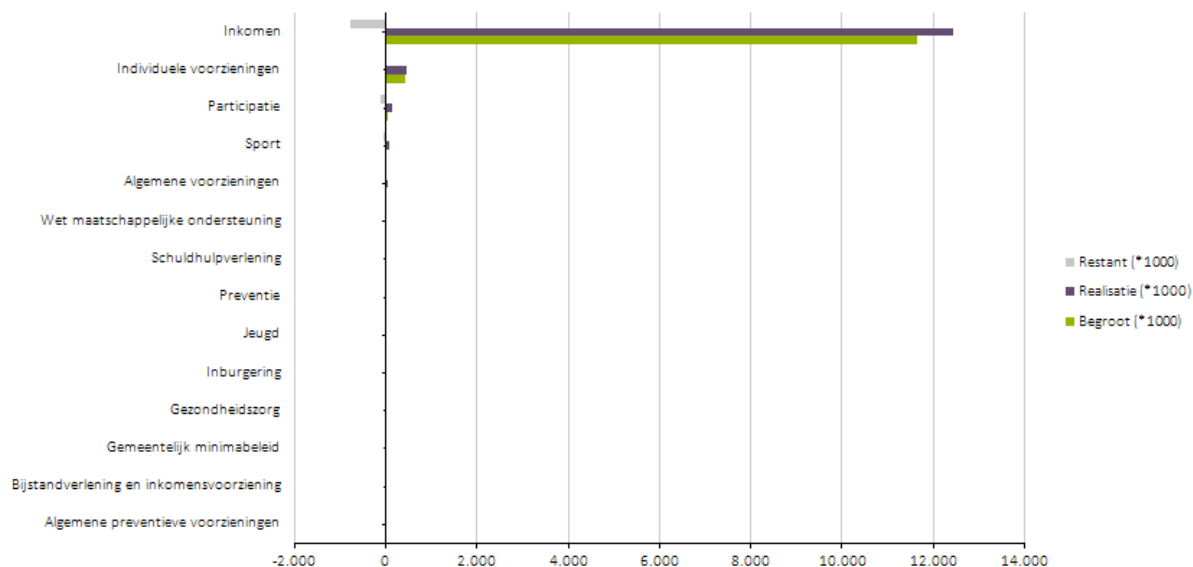
Nadat in 2017 het beheer van de Drostenthal door de stichting De Swaneburg van onze gemeente is overgenomen, heeft 2018 met name in het teken gestaan van verdergaande uitwerking van de bezuinigingsopdracht door energiebesparende maatregelen. De stichting heeft daarvoor met een extern adviesbureau een eerste plan ontwikkeld, op basis waarvan de Provincie Drenthe een subsidie van € 140.000 heeft verleend. Na besluitvorming door uw raad kan het globale plan in 2019 verder worden uitgewerkt/verfijnd en kan met de uitvoering worden gestart.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma werk, jeugd en inkomen

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Algemene voorzieningen	7	0	7
Gezondheidszorg	23	0	23
Individuele voorzieningen	-854	0	-854
Inkomen	1.019	0	1.019
Participatie	169	0	169
Preventie	1	0	1
Sport	-35	18	-17
Totaal	330	18	348

Individuele voorzieningen, incidenteel/structureel nadeel € 854.000

Dit nadeel betreft een saldo van meerdere voordelen en nadelen die wij hieronder nader toelichten.

Jeugdhulp

De kosten van de jeugdhulp zijn op grond van inkoopafspraken verdeeld over meerdere categorieën:

- Landelijk gecontracteerd: inkoop via de VNG, betaling door individuele gemeente
- Bovenregionaal gecontracteerd: 3 noordelijke provincies via penvoerder Hoogeveen
- Regionale zorgkosten: 12 gemeenten in Drenthe via penvoerder Hoogeveen
- Sub-regionale zorgkosten: 7 gemeenten in Zuid-Drenthe, betaling door individuele gemeente
- Cliëntgebonden zorgkosten: maatwerk per gemeente

Voor 2018 hebben wij een hogere Rijksbijdrage ontvangen. Daarnaast zien we de positieve effecten van de inzet van praktijkondersteuners bij de huisartsen. Ondanks deze voordelen zien wij dat met name de regionale en de sub-regionale zorgkosten (Zorg in Natura) sterker zijn gestegen dan verwacht. Wij constateren dat de problematiek waar in de jeugdhulp sprake van is, op meerdere onderdelen complexer en intensiever geworden. Dit leidt tot hogere gemiddelde kosten per individu. Wij zien onder andere een toename in de kosten voor ambulante GGZ en in de kosten voor Gecertificeerde Instellingen (circa € 300.000). Om aan de zorgvraag goed invulling te kunnen geven hebben wij daarnaast voor de zeer specialistische GGZ enkele zorgproducten toegevoegd aan het bouwstenenmodel. Dit heeft echter ook een kostenverhoging van circa € 70.000 tot gevolg. Verder zijn met name de kosten van (specialistische) verblijfszorg fors genomen. Dit leidt tot een overschrijding van circa € 400.000 in 2018. Dit beeld sluit aan bij de situatie van omliggende gemeenten. Ten aanzien van zorgkosten in verband met dyslexie was er in 2018

sprake van een afname van circa € 80.000. In totaliteit is er sprake van een tekort van ongeveer € 720.000 op de kosten voor jeugdhulp.

Wmo

Binnen de Wmo-voorzieningen is sprake van een nadeel van € 396.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een overschrijding op de kosten van begeleiding. Zowel bij de PGB's als bij de Zorg in Natura zien wij dat er een groter beroep wordt gedaan op deze voorzieningen. Het aantal personen wat gebruik maakt van deze voorziening is met ca. 10% toegenomen. Tevens is in dit bedrag sprake van onvoorziene nabetalings uit 2017 ter grootte van ongeveer € 175.000.

Overige verschillen

Tegenover de genoemde nadelen is er ook sprake van enkele voordelen. Het beleid van de Doe Mee Pas is verruimd. Hierdoor is er sprake van een kostentoeename. De verwachte stijging op de kosten van de Doe Mee Pas is echter niet geheel bewaarheid geworden. Dit leidt voor 2018 tot een voordeel van € 35.000 ten opzichte van de begroting. Daarnaast is er sprake van een voordeel op de kosten van de Bijzondere bijstand. Na jaren van stijging zien we nu een daling van het aantal personen wat hier een beroep op doet. Datzelfde geldt voor de kosten die voortvloeien uit kwijtschelding. Het voordeel op deze onderdelen is in totaal ongeveer € 120.000. Daarnaast zijn ook de kosten van Schuldhulpverlening lager uitgevallen dan begroot. Dit betreft een voordeel van € 40.000. Tot slot zijn de kosten van de Collectieve Zorgverzekering en de kosten in het kader van Armoedebestrijding lager uitgevallen dan begroot. Dit leidt in gezamenlijkheid tot een voordeel van ongeveer € 75.000.

Eigen bijdrage

Op basis van de overzichten van het CAK kunnen wij de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met onze eigen Wmo-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. De Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV zegt hierover het volgende: door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Inkomen, incidenteel/structureel voordeel € 1.019.000

Het voordeel op het onderdeel Inkomen is opgebouwd uit drie componenten: lagere uitvoeringskosten door Gemeente Emmen (€ 90.000), een nadeel op de kosten voor Kinderopvang (€ 32.000) en voornamelijk het voordeel op de uitkeringen (€ 890.000). Voor de financiering van deze bijstandsregeling (Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz) ontvangen wij een gebundelde uitkering (BUIG) van het Rijk. Een eventueel tekort op deze uitkering kunnen wij (gedeeltelijk) van het Rijk terugvragen door middel van een vangnetregeling. Ons beleid is dat wij op begrotingsbasis altijd het maximale eigen risico afdekken. De definitieve verdeling van de BUIG voor 2018 pakte voor ons voordelig uit. De rijksbijdrage die wij in november en december ontvingen is hoger als gevolg van de bijgestelde (definitieve) beschikking, die wij na de totstandkoming van de Halfjaarrapportage ontvingen. Het werkelijke resultaat over 2018 is daarmee zelfs uitgekomen op overschot van 2,8% (€ 323.000). Als gevolg hiervan hebben wij meer eigen risico afgedekt dan nodig was. Dit leidt per saldo tot een voordeel ongeveer € 565.000. Tot slot is in het genoemde voordeel ook de Vangnetuitkering van 2017 nog opgenomen (€ 59.000). Dit bedrag is in het eerste kwartaal van 2019 ontvangen.

Participatie, incidenteel voordeel € 169.000

Het voordeel bij Participatie is met name een gevolg van een voordelig resultaat bij de Sociale Werkvoorziening (Emco). Dit betreft een voordeel van ongeveer € 100.000. Op basis van de exploitatiecijfers over 2018 is het resultaat ongeveer € 700.000 beter zijn dan begroot. Ons aandeel in de exploitatie van Emco is 13,6%. Het genoemde voordelige resultaat leidt voor ons tot een voordeel van ongeveer € 96.000. Daarnaast is er een voordeel van ongeveer € 60.000 op de uitvoering van de re-integratie-taken. In dit bedrag is tevens een voordeel begrepen van ruim € 35.000. Wij hebben van de gemeente Emmen de eindafrekening van de 1e tranche (2015/2016) voor de AMRD ontvangen voor per saldo een bedrag van € 35.000. Het merendeel van deze kosten van deze subsidie zijn in eerdere jaren reeds verantwoord.

Programma 3 | Ruimte en leefomgeving

Bestuurlijke samenvatting

Implementatie Omgevingswet

Afgelopen jaar zijn we gestart met het programma Omgevingswet om de implementatie van deze nieuwe wet in de komende bestuursperiode tot een succes te maken. Ons doel is om meer afwegingsruimte te bieden wanneer er sprake is van lokale wenselijkheid van een bepaald initiatief of ontwikkeling. Daarnaast richten we ons op een betere informatievoorziening aan initiatiefnemers en inwoners zodat ze zelf de informatie die ze nodig hebben makkelijk kunnen vinden en raadplegen. Ook werken we aan snellere besluitvorming bij ruimtelijke initiatieven. Dat gaat vorm krijgen in kortere procedures en overleg en participatie vooraf in plaats van achteraf. Met het daadwerkelijk opstellen van een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan zijn straks alle beleidsdocumenten samengevoegd en zijn we in staat om de leefomgeving integraal te benaderen.

Historie binnenstad

Archeologisch onderzoek ter voorbereiding op de nieuwbouw langs de Bentheimerstraat en de Oostersingel heeft fraaie resten blootgelegd van met name de vestingperiode van de stad Coevorden. Ook troffen we daar een deel van de intacte fundering van de Bentheimerpoort aan. Met het behoud en zichtbaar houden van deze tastbare herinneringen willen wij de cultuurhistorie van de stad beter laten beleven.

Cultuurhistorisch erfgoed molens

Afgelopen jaar heeft de stichting het Drents Landschap het beheer en behoud van onze molens overgedragen gekregen. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de molens in goede handen zijn bij de stichting die erfgoedbeheer als kerntaak heeft. Met een gefaseerde overdracht zullen uiteindelijk al onze 7 molens over gaan.

Landschap en zonneparken

Duurzaamheid en het opwekken van schone energie vinden wij heel belangrijk. Tegelijk hebben wij ook oog voor de cultuurhistorische en landschappelijke waarden in onze gemeente, wat betekent dat wij niet overal grootschalige zonneparken mogelijk willen maken. Deze ambities hebben wij in het afgelopen jaar verwoord in kaders in de beleidsregel "Zonneparken gemeente Coevorden", waarin wij helderheid gegeven hebben over waar en hoeveel ruimte we op dit moment beschikbaar stellen voor het ontwikkelen van grootschalige zonneparken. Op basis van de vastgoedvisie is in 2018 verder uitvoering gegeven aan het beheer van ons vastgoed. Bij het uitvoeren van zowel dagelijks- als grootonderhoud houden wij, daar waar mogelijk, rekening met duurzaamheid. Daarnaast hebben wij invulling gegeven door verkoop van (school)panden die niet tot ons kernbezit behoren en heeft het accent in 2018 gelegen bij het aanvullen en actualiseren van de basisadministratie in de nieuwe applicatie voor ons Vastgoedbeheer.

Mobiliteit

Het project N34/Klooster is gestart in 2018. Met de uitvoering wordt aangesloten bij de uitvoering van de werkzaamheden aan de N34 door de Provincie Drenthe. De geplande oplevering vindt plaats in 2019. Voor de verdubbeling van de N34 zijn planologische voorbereidingen getroffen en zijn gesprekken gevoerd met de provincie. Inzake verbinding N34 – Zuidelijke ontsluitingsweg is er met het bedrijf Jarola (Wildkamp) een samenwerkingsverband. Het voorkeurstracé 'zuidelijke ontsluitingsweg' is uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp.

Vastgoed

Wat hebben wij gedaan?

Kernbezit

Afgelopen jaar is met name veel schilderwerk uitgevoerd. Een aantal grote geplande werkzaamheden is uitgesteld in verband mogelijke ontwikkeling op het gebied van duurzaamheid of overdracht.

Niet Kernbezit

Brand

Twee leegstaande panden, een boerderij aan de Hulteweg te Coevorden en de voormalige kleuterschool aan De Jan Steenstraat te Coevorden, hebben brandschade opgelopen. In beide

gevallen is er sprake geweest van brandstichting. De (financiële) afwikkeling van de schade aan de boerderij aan de Hulteweg is afgerond. Voor het gebouw aan de Jan Steenstraat zijn we in gesprek met de expert en verzekeraar.

Verkopen

Het afstoten van niet kernbezit, zoals opgenomen in de Vastgoedvisie, is in 2018 voortgezet. In 2018 zijn de volgende panden verkocht:

- De voormalige school Roezemoes in Dalen;
- De woning Aelder Hooghe 2 in Aalden;
- Het voormalig wereldwinkeltje in Oosterhesselen;
- De voormalige school De Krosbulten in Wezup.

Ook hebben wij nog een tweetal locaties verkocht waarvan de levering, in verband met bestemmingswijziging, in 2019 zal plaatsvinden:

- De voormalige Rehobothschool in Gees;
- De voormalige bibliotheek in Dalen.

De verkoopopbrengsten van circa € 657.000 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vastgoed.

Ruimtelijke ontwikkeling

Wat hebben wij gedaan?

Binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling bevinden zich diverse onderwerpen. De belangrijkste onderwerpen lichten wij toe.

Windmolens

In 2017 werden de bestemmingsplannen vastgesteld voor de windparken Weijerswold en Hulteweg en werden de benodigde vergunningen verleend. Tegen deze besluiten werd beroep ingesteld bij de Raad van State. In 2018 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in de beroepszaken. Alle ingestelde beroepen werden ongegrond verklaard, waarmee de bestemmingsplannen en vergunningen onherroepelijk zijn geworden. Inmiddels zijn de initiatiefnemers gestart met de voorbereidingen voor realisatie van de windparken, die staat gepland voor de tweede helft van 2019.

Molens

In 2018 zijn de gesprekken die dienden om lokaal draagvlak te creëren voor overdracht van de zeven gemeentelijke molens aan de stichting Het Drentse Landschap met succes afgerond. Vervolgens heeft bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden en is de overdrachtsovereenkomst door ons en de stichting Het Drentse Landschap ondertekend. De overdracht van de molens vindt gefaseerd plaats en conform afspraak zijn de molens De Bente te Dalen en de Jantina Helling te Aalden in december als eerste aan de stichting overgedragen. De resterende vijf molens worden in lijn met de eerste overdracht respectievelijk in december 2019 en december 2020 overgedragen. Gelijktijdig met de eerste overdracht is ook de afgesproken een bruidsschat van € 1,5 miljoen te voldoen. De bruidsschat is als geormerkt geld gestort op de rekening van het Fonds Onrendabele Monumenten en dient ter dekking van toekomstig onderhoud van de zeven molens.

Actualisatie bestemmingsplannen

Het bestemmingsplan Kernen omvat een algehele herziening van de geldende bestemmingsplannen en andere planologische regelingen. Verder gaat het om een actualisering en globalisering van de planregels. Er worden geen nieuwe ontwikkelingen, anders dan al is geregeld in de geldende bestemmingsplannen, mogelijk gemaakt. Daarnaast is nieuw beleid in het bestemmingsplan verwerkt. Dit omvat onder meer de doorvertaling van de Woonvisie en cultuurhistorisch beleid. Begin februari 2019 is het voorontwerp bestemmingsplan Kernen gepubliceerd.

Zonneakker De Watering

Het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning voor realisatie van de zonneakker De Watering zijn in 2018 door uw raad vastgesteld. Tegen uw besluit is beroep ingesteld bij de Raad

van State, waarvan de uitspraak medio 2019 wordt verwacht.

Omgevingswet

In februari 2018 is het Ambitiedocument omgevingswet door uw raad vastgesteld. Daarin zijn kaders voor de implementatie vastgelegd. Tegelijkertijd wordt gewezen op het belang van het opdoen van concrete ervaringen aan de hand van pilots. In de loop van het jaar zijn de ambities uit dit ambitiedocument vertaald naar een programmatische aanpak van de implementatie van de omgevingswet. Met als belangrijk ijkmoment de daadwerkelijke inwerkingtreding van de wet per 1 januari 2021. Er is een start gemaakt met de verkenning van de mogelijkheden voor een omgevingsvisie in BOCE-verband. De conclusies hiervan worden in maart 2019 in een gezamenlijke radenbijeenkomst gepresenteerd. Ook is opdracht verleend voor een inventarisatie en analyse van alle relevante gemeentelijke plannen, verordeningen en beleidsstukken. Deze vormt de basis voor een in de loop van 2019 op te leveren hoofdlijndocument. Binnen onze organisatie is een "ontwikkelingslab omgevingswet" ingericht om concrete casuïstiek met een omgevingswet-achtige aanpak te behandelen.

Wonen en leefomgeving

Wat hebben wij gedaan?

Regio Deal

Medio 2018 hebben wij samen met de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Emmen, Hogeveen, Hardenberg en de provincie Drenthe een voorstel bij het Rijk ingediend voor een zogenaamde Regio Deal voor Zuid- en Oost-Drenthe. In dit voorstel is het Rijk gevraagd om bij te dragen aan een versnelde duurzame versterking van de economische structuur in de regio. Het gaat om drie pijlers: Werken, Wonen en Welzijn. Belangrijke aandachtspunten binnen de pijlers zijn onder meer arbeidsmarkt, onderwijs, woningmarkt en zorg. De onderwerpen energietransitie, een betere fysieke en digitale bereikbaarheid en een inclusieve samenleving lopen als rode draad door alle pijlers heen. In november is het voorstel aangenomen en heeft het Rijk bekendgemaakt dat zij maximaal € 20 miljoen voor de Regio Deal heeft gereserveerd. De verdere uitwerking van de Regio Deal, waaronder de benodigde cofinanciering, zal in het eerste halfjaar van 2019 plaatsvinden.

Prestatieafspraken

Vanuit de woonvisie hebben wij eind 2018 prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersverenigingen over de huursector gemaakt. Het betreft hier meerjarige afspraken voor de jaren 2019 tot en met 2022. In deze afspraken wordt vooral ingezet op de betaalbaarheid, de energietransitie en de transformatie van sociale huurwoningen.

Grondexploitatie

Wat hebben wij gedaan?

Woningbouwplannen

De kavelverkoop in de verschillende nieuwbouwplannen is afgelopen jaar toegenomen. De laatste kavels in Molenakkers II Dalen en Jongbloed Sleen zijn verkocht. Maar ook in Geesbrug, Ossehaar Coevorden en Steenwijksmoer zijn kavels verkocht. De druk op de markt is hier minder groot dan in andere delen van het land, maar de toename van verkoop zal mogelijk ook de doorstroming positief beïnvloeden.

Ten aanzien van de plannen Molenakkers II te Dalen en Jongbloed te Sleen wordt naar aanleiding van de Woonvisie niet direct ingezet op het schrappen van capaciteit. Wel is er voor gekozen om de verkoop van de volgende fases voorsnog met een periode van 5 jaar op te schorten. Met betrekking tot Sleen Jongbloed wordt aangegeven dat het wenselijk is om de doorontwikkeling van het plan in samenhang te zien met de herstructurering van de woningen van Woonservice in dit gebied. In 2018 hebben wij ingestemd, mede op het verzoek van Woonservice en marktpartij Koenen Bouw bv., om een deel van fase 2 Jongbloed Sleen toch alvast te ontwikkelen.

Na bebouwen van de laatste kavel(s) kunnen plannen worden afgerond en zogenaamd woonrijp worden gemaakt, dit is onder andere in plan Kampakkers Noord Sleen en Steenwijksmoer

(Kerkweg II).

RSP

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 heeft de financiële vaststelling van het project Spoorboog door de provincie plaatsgevonden. In de stationsomgeving hebben de diverse aanbestedingen plaatsgevonden. De herinrichting van het emplacement is in zijn geheel afgerond, waardoor de ruimte voor de voetgangerstunnel en de stadsgracht is ontstaan. Op het stationsplein is inmiddels de eerste fase van de fietsenstalling in gebruik genomen. De aannemer van de tunnel is in het najaar gestart met het inrichten van het werkterrein en het maken van de voorbouwlocatie. Het technisch ontwerp voor de stationspleinen (incl. busstation, P+R, K&R en fietsenstalling) is nagenoeg gereed.

Bouwvergunningen

Wat hebben wij daar voor gedaan?

Ondanks een lichte daling van het aantal nieuwe aanvragen was het aantal verleende bouwvergunningen in 2018 vergelijkbaar met het voorgaande jaar. Nog meer dan in voorgaande jaren bleek dat een kleine hoeveelheid aanvragen bepalend kan zijn voor het totaal aan legesopbrengsten. De inkomsten van een aantal grote bouwplannen zijn nog niet definitief, omdat deze aanvragers bezwaar hebben gemaakt tegen de oplegging van de leges. Naast het afhandelen van aanvragen is een gericht ontwikkelingstraject ingezet om effectiever en efficiënter invulling te kunnen geven aan het leveren van maatwerk en het verbeteren van dienstverlening.

Centrumplan Coevorden

Wat hebben wij gedaan?

Citadelpunt

Voor de ontwikkeling van de Citadelpunt is een koop-ontwikkelovereenkomst gesloten met Peter van Dijk Coevorden B.V.. De ontwikkeling van de Citadelpunt gebeurt in twee delen:

Rabobank en Notaristuin (Citadelpunt)

Het opstellen van de ruimtelijke grenzen voor de ontwikkeling op het perceel van de Rabobank en de Notaristuin is als onderdeel opgenomen in het project Markt, haven en Citadelpunt. Het resultaat van het project Markt, haven en Citadelpunt is een ruimtelijke visie. Deze wordt in het derde kwartaal 2019 opgeleverd.

Kasteel 4

Peter van Dijk Coevorden B.V. is voornemens om 10 woningen te realiseren in de panden op het perceel Kasteel 4. Afgesproken is dat Peter van Dijk Coevorden B.V. Kasteel 4 afneemt op het moment dat de benodigde vergunningen zijn verleend. De schetsplannen voor het realiseren van de woningen zijn behandeld en in augustus 2018 is de vergunning verleend voor het realiseren van 5 woningen in het postkantoor. Voor het Waterschapsgebouw heeft Peter van Dijk Coevorden B.V. in oktober een formeel verzoek om omgevingsvergunning ingediend. Verwacht wordt dat de vergunning in het eerste kwartaal 2019 wordt verleend. Na het verlenen van de vergunning wordt een afspraak gepland voor de levering van het pand.

Bogasterrein

In 2018 zijn middelen beschikbaar gesteld voor het bouwrijp maken van de delen van het Bogasterrein voor het bouwen van woningen. Conform planning is het bouwrijp maken van delen van het gebied in 2018 afgerond. Tijdens het bouwrijp maken zijn veel archeologische sporen gevonden en vondsten gedaan. Ook zijn resten van de Bentheimerpoort aangetroffen. Met de ontwikkelaar wordt onderzocht op welke manier de Bentheimerpoort een plek kan krijgen in de bouwplannen. In het eerste kwartaal van 2019 wordt de laatste verplichting met betrekking tot bouwrijp maken ingelost.

Wij dienen het Bogasterrein ook woonrijp te maken. Het benodigde middelen hiervoor zijn eveneens in 2018 beschikbaar gesteld. Met het woonrijp maken zal na de bouwwerkzaamheden worden gestart. Met Vancouver Vastgoed B.V. is overeenstemming bereikt over ruiling van

percelen binnen het Bogasterrein. Vancouver Vastgoed B.V. kan hierdoor aan de Oosterstraat nog 10 woningen bouwen.

Mobiliteit

Wat hebben wij gedaan?

N34

De provincie Drenthe heeft de (laatste) benodigde gronden verworven waardoor de uitvoering van de reconstructie van de N34 mogelijk is geworden. Na een gezamenlijke openingshandeling van de gedeputeerden van Overijssel en Drenthe en de wethouders van de gemeente Coevorden en Hardenberg is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden; het bouwen van een ongelijkvloerse kruising met aansluiting ter hoogte van N34/Klooster. De provincie Overijssel heeft de ombouw van de N34 (Witte Paal- Drentse grens) tot volwaardige autoweg in 2018 afgerond.

Zuidelijke ontsluitingsweg

Vanaf de nieuwe aansluiting op de N34 (Klooster) wordt een verbinding met de Hulteweg gerealiseerd. Met het bedrijf Jarola (Wildkamp) bestaat een samenwerkingsverband. Het voorkeustracé 'zuidelijke ontsluitingsweg' is uitgewerkt tot een integraal –voorlopig ontwerp. Ter voorbereiding op het ontwerpbestemmingsplan "Zuidelijke ontsluitingsweg Coevorden" zijn de planregels met Jarola afgestemd. Wij verwachten de planologische procedure begin 2019 te kunnen starten.

Verbreding N34

Het afgelopen jaar is het bestemmingsplan "Verdubbeling N34 (traject Coevorden-noord tot klaverblad Holsloot)" ten behoeve van de verbreding van de N34 onherroepelijk geworden. Hierdoor kan de autoweg N34 worden 'verdubbeld' van 1x2 naar 2x2 rijstroken. De geplande start van de uitvoering van het project is vanwege een juridische aanbestedingsprocedure vertraagd. Verwacht wordt dat begin 2019 met de uitvoering kan worden gestart. In de gemeente Emmen wordt het gedeelte van Emmen-west tot Emmen-centrum verdubbeld. De gemeente faciliteert daar waar nodig, maar levert geen financiële bijdrage aan het project.

Fietsnota Coevorden

Om te komen tot een plan om de fietskwaliteit, het fietsgebruik (ook recreatief) en de fietsveiligheid te bevorderen zijn in 2018 diverse stappen gezet. Er is een uitgebreide enquête uitgezet, leerlingen van de VO-scholen (Coevorden en Oosterhesselen) zijn betrokken en op fietsroutes zijn gebruikers bevestigd. Het fietspad gelegen tussen Dalerpeel en Steenwijksmoer is voorzien van een nieuwe verharding en LED-verlichting in het wegdek. Langs de Dalerallee (Coevorden) is het fietspad voorzien van een betonverharding; een aanzienlijke kwaliteitsverbetering. Bij de Pampertbrug (Coevorden) is een permanent fietstelpunt gerealiseerd.

Uitvoering maatregelen Mobiliteitsplan

In 2018 zijn een aantal projecten vanuit het Mobiliteitsplan uitgevoerd. Op deze projecten is een subsidie in het kader van de Brede Doel Uitkering (BDU) van toepassing. Het betreft de volgende projecten:

Verkeersmaatregelen buitengebied Steenwijksmoer / Dalerpeel en omgeving

Op wegen in het buitengebied van Steenwijksmoer / Dalerpeel is een zone 60 km/u ingesteld. Op een aantal wegen worden de bestaande kruisingen beter geaccentueerd. De maatregelen, waarbij rekening wordt gehouden met het openbaar vervoer, fietsroutes en landbouwverkeer zijn besproken met vertegenwoordigers van de betreffende dorpsbelangen.

Reconstructie wegen in Wachtum

In Wachtum is gestart met het vervangen van het riool en wordt er een nieuwe weginrichting toegepast. De nieuwe weginrichting van het dorp is in goed overleg afgestemd met dorpsbelangen, middenstand en bewoners van Wachtum. Met de maatregelen is rekening gehouden met de invulling van een verkeersveilige schoolomgeving. Grotendeels wordt de inrichting een 30 km/u zone.

Verbeteren fietsoversteek Klinkenvliet

In 2018 zijn de kruisingen van de N863 (Europaweg) met de op- en afritten van de N382 (de rondweg) omgebouwd tot rotondes. Hierdoor kunnen fietsers veilig bij de rotondes oversteken. Tevens heeft sportpark Klinkenvliet een nieuwe ontsluiting vanaf de oostelijke rotonde gekregen

waardoor de bestaande aansluiting vervalt. In overleg met de verenigingen is de nieuwe invulling van het parkeerterrein en een nieuwe fietsverbinding tot stand gekomen.

Wegonderhoud

Bij de werkzaamheden voor het wegonderhoud is tevens rekening gehouden met het aanbrengen van de wegmarkeringen conform de uitgangspunten van duurzaam veilig wegennetwerk. Op fietsverbindingen, zoals De Krim - Coevorden en Steenwijksmoer - Coevorden zijn binnen de bebouwde kom rode stroken gerealiseerd. In Oosterhesselen is de Klenckerweg voorzien van een komgrensmaatregel. De genoemde werkzaamheden zijn afgestemd met de betreffende wijkverenigingen en dorpsbelangen.

Openbaar Vervoer

De busstations Coevorden en Zweeloo hebben beide de status van "HUB" gekregen. Voor het treffen van een aantal voorzieningen op de HUB Zweeloo (ten behoeve van de reiziger) hebben wij een provinciale subsidie gevraagd.

Personenvervoer Duitsland - Coevorden

Wij hebben in 2018 een eerste stap gezet om te komen tot een openbaar vervoer verbinding met Duitsland. Concreet betreft het hier het doortrekken van de bestaande Duitse "Rufbus" naar het treinstation in Coevorden, zodat er een verbinding van Coevorden met Emlichheim ontstaat. De "Rufbus" is te vergelijken met een lijnbelbus, kent vaste halten en vertrektijden, maar rijdt alleen op verzoek. Ondanks dat de "Rufbus" nog niet actief rijdt, is in 2018 door onze Duitse partners de uitvraag gedaan om de verbinding in de regeling op te nemen. Wij verwachten dat de aanvraag in 2019 wordt gehonoreerd.

Voor het ontwikkelen van grensoverschrijdend spoorvervoer Duitsland-Nederland is door zowel Duitse als Nederlandse partners de ECER-verklaring ondertekend. Hiermee wordt nogmaals benadrukt dat het realiseren van de spoorverbinding tussen Emmen-Coevorden-Emlichheim-Rheine voor personen breed wordt ondersteund.

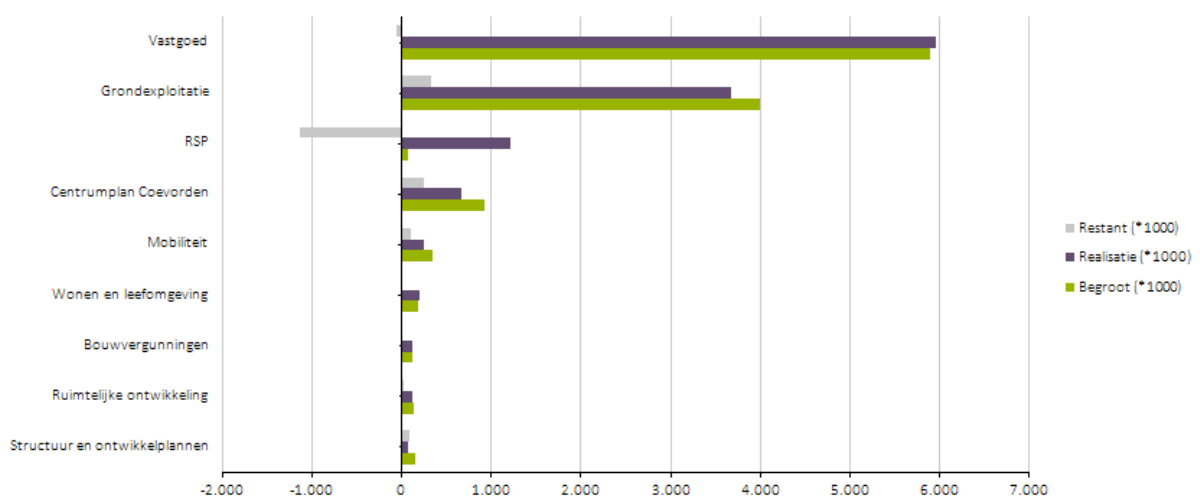
Structuur en ontwikkelplannen

Wat hebben wij gedaan?

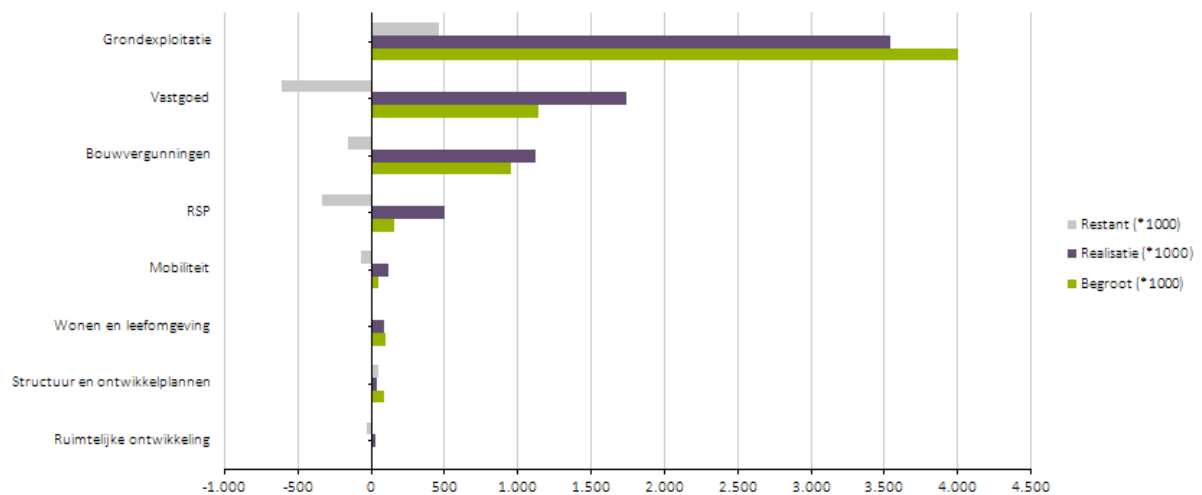
Wij hebben meegedacht met ontwikkelingen, zoals bijvoorbeeld in het kader van duurzaamheid en energietransitie (wind- en zonneparken). Hierbij hebben wij alle belangen zorgvuldig afgewogen en ook hebben wij meegedacht met initiatiefnemers over participatie voor omwonenden in dergelijke ontwikkelingen. Wij maken daarbij gebruik van de mogelijkheden die de Omgevingswet ons biedt.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma ruimte en leefomgeving

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Bouwvergunningen	162	0	162
Centrumplan Coevorden	245	-245	0
Grondexploitatie	-126	126	0
Mobiliteit	169	-197	-28
RSP	-806	798	-7
Ruimtelijke ontwikkeling	58	-88	-30
Structuur en ontwikkelplannen	44	-71	-28
Vastgoed	648	-623	25
Wonen en leefomgeving	-16	0	-16
Totaal	378	-301	77

Bouwvergunningen, incidenteel voordeel € 162.000

De legesinkomsten voor de Omgevingsvergunningen zijn ook dit jaar hoger dan de begrote inkomsten. Het voordeel is € 162.000 ten opzichte van de begrote inkomsten van € 955.000. Dit voordeel is ook voor 2018 toe te schrijven aan de inkomsten van een klein aantal vergunningen met een relatief hoge bouwsom. Voor het bouwen van een zonnepark is circa € 500.000 aan leges ontvangen. Deze vergunningen zijn in oktober en november verleend. Wij beschouwen de inkomsten uit deze bouwplannen voornamelijk als incidentele opbrengsten.

RSP

Ten aanzien van het project RSP merken wij op dat het een meerjarig project betreft. De kosten blijven binnen het totaal van de projectbegroting.

Programma 4 | Openbare ruimte

Bestuurlijke samenvatting

Wegen

Wij hebben bijna 700 kilometer aan verharde wegen in beheer. Net als alle civieltechnische constructies zijn deze aan slijtage en veroudering onderhevig. Wij hebben als wegbeheerder op grond van de Wegenwet de zorgplicht voor de wegverhardingen. Dit betekent dat wij ervoor moeten zorgen dat de verhardingen in een goede staat verkeren. In 2018 zijn extra beschikbaar gestelde middelen ingezet om het achterstallig onderhoud in te lopen.

Onderhoud fietspaden

Op de fietspaden langs de Dalerallee en het fietspad tussen Steenwijksmoer en Dalerpeel is een nieuwe betonverharding aangebracht. Bij dit laatste fietspad is een proef gestart met het aanbrengen van "actieve wegmarkering". In het wegdek zijn ledlampen geplaatst, zodat het wegdek zelf licht geeft. De verlichting functioneert volledig op zonne-energie. Het is de eerste keer dat wij deze techniek hebben toegepast.

Oeververbinding

In 2018 is het beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2019 t/m 2023 opgesteld en vastgesteld. Bestaande achterstanden worden binnen drie jaar weggewerkt, waardoor een situatie ontstaat die goed beheersbaar is.

Groen en landschap

De bestrijding van de Eikenprocessierups heeft in 2018 onze aandacht gehad. Wij blijven de ontwikkelingen rondom de Eikenprocessierups monitoren.

Ook hebben er in verband met veiligheid extra snoeiwerkzaamheden plaatsgevonden.

Plantvakken

In 2018 is gestart met de renovatie van diverse plantvakken in openbare ruimtes. Hierdoor ontstaat er een betere beeldkwaliteit en een betere beheerbaarheid van de perken en plantsoenen.

Bermbeheer

In 2018 is gestart met de pilots ecologisch bermbeheer. Hiervoor hebben vanuit de kernen 8 besturen van Plaatselijk Belangen zich aangemeld.

Riolering

In 2018 zijn de voorbereidingen, in het kader van de samenwerking in de waterketen, gestart voor het gezamenlijk kunnen beheren en analyseren van data betreffende pompen en gemalen. De benodigde ICT-maatregelen worden gemeenschappelijk ingekocht.

Afvalverwijdering en -verwerking

Om het scheiden van afval verder te stimuleren heeft Area Reiniging vier sorteerstraten in Aalden, Oosterhesselen, Dalen en Sleen gerealiseerd. Daarnaast zijn er voorbereiding getroffen voor het invoeren van milieupassen voor het toegang verschaffen tot de twee milieustraten binnen Gemeente Coevorden. Definitieve uitwerking, besluitvorming en uitvoering van dit plan zal 2019 plaatsvinden.

Duurzaamheid en duurzaamheidsagenda

Wij willen in 2040 een energieneutrale gemeente zijn. Wij realiseren ons dat we nog heel wat stappen te zetten hebben voor we dat bereikt hebben. Dit vraagt om inzicht in wat er nodig is om dit doel te bereiken en op welke terreinen dit inspanningen van ons, inwoners en anderen vraagt. Daar zijn wij het afgelopen jaar mee gestart. Tegelijk is er ook al veel in gang gezet of zijn inwoners en ondernemers in de gemeente ook hun verantwoordelijk aan het nemen.

Inmiddels maken wij binnen bepaalde kaders initiatieven mogelijk om grootschalig zonne- en windenergie op te wekken. Wij hebben afgelopen jaar ruimte geboden om circa 100 hectare aan zonne-parken in het buitengebied te realiseren. Ook het opwekken van windenergie met een aantal grote windturbines hebben wij planologisch mogelijk gemaakt. Met het project "Drentse Zonneroute A37" denken wij mee over het inrichten van de rijksweg A37: een iconoproject waar grootschalige zonne-energieopwekking de ruimte gaat krijgen. Door dit samen met betrokken partijen, zoals aanliggende gemeenten, te doen draagt deze ontwikkeling bij aan ons streven naar een brede inzet van duurzame energie. Tegelijk vinden wij het zorgelijk dat de energielevering bij nieuwe initiatieven, met name zonneparken, in verschillende regio's in onze provincie de maximale

belastbaarheid van het regionale net heeft bereikt. Het zou een verkeerde ontwikkeling zijn als het daadwerkelijk realiseren van kleinere of grote zonne-energie projecten daardoor ook in onze gemeente vertraagd worden in de uitvoering.

In provinciaal verband zullen wij onze bijdrage leveren aan de Regionale Energie Strategie (RES). In deze strategie laten we zien hoe wij als regio bijdragen aan de nationale doelen zoals verwoord in het nationale Klimaatakkoord. Om dat te bekrachtigen hebben wij afgelopen jaar de intentieverklaring Drentse RES getekend. Daarmee leveren wij ook onze bijdrage aan het streven om te komen tot 49% CO2 reductie in 2030: het doel uit het Klimaatverdrag van Parijs.

Wij willen duurzaamheid niet alleen in energie-initiatieven laten zien, maar ook verankeren in ons inkoopbeleid en afvalbeleid en onderwijsactiviteiten op dit gebied stimuleren. Dat begint bij het goede voorbeeld door vanzelfsprekend als ambtelijke organisatie aan afvalscheiding te doen en ons eigen vastgoed te verduurzamen.

Tot slot gaat ook uw raad aan de slag met duurzaamheid zoals afgesproken in het raadsakkoord en heeft aangegeven over de volgende onderwerp in gesprek met de samenleving te zullen gaan: biodiversiteit, energie en klimaatadaptatie.

Bovengrondse infrastructuur

Wat hebben wij gedaan?

Wegen

In 2017 hebben wij uw raad via de bestuurlijke notitie "Wegonderhoud in Coevorden 2017-2021" voorstellen gedaan over het toekomstig wegonderhoud met de daarbij behorende financiële consequenties. Door uw raad is voor het wegonderhoud van 2018 een krediet beschikbaar gesteld van € 2.685.000. In 2018 is er conform de notitie meer onderhoud uitgevoerd aan de asfaltwegen. Daarnaast is er aanvullend onderhoud aan asfaltwegen uitgevoerd in Oosterhesselen en Dalerveen doordat er een aanbestedingsvoordeel was. Wij gaan op deze wijze het onderhoudsniveau van wegen terugbrengen naar het niveau van 2010.

Openbare verlichting

In 2017 is het nieuwe beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Duurzaamheid en (sociale en verkeers) veiligheid zijn de belangrijkste thema's van dit beleidsplan. In 2018 hebben wij uitvoering gegeven aan het beleidsplan. In een deel van Schoonoord, hoofdwegen in Coevorden en de wijk Ballast in Coevorden zijn armaturen vervangen door led verlichting. Daarnaast heeft een inventarisatie plaats gevonden van de schoolroutes. Deze moeten echter nog verder uitgewerkt worden in overleg met de belangenorganisaties.

Oeververbinding

In 2018 is het beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2019 t/m 2023 vastgesteld. Bestaande achterstanden worden binnen drie jaar weggewerkt, waardoor een situatie ontstaat die goed beheersbaar is. Dit vergt wel een eenmalige investering van 1,1 miljoen euro voor de komende drie jaar. Dit bedrag is door de raad beschikbaar gesteld. In 2019 wordt gestart met de uitvoering van de maatregelen.

Groen en landschap

Wat hebben wij gedaan?

De vastgestelde notitie "Duurzaam Groenonderhoud Coevorden". vormt de basis voor het in 2018 opgestelde nieuwe bomenbeheerplan en nieuwe bermbeheerplan. Deze plannen zijn in concept gereed en zullen begin 2019 aan de raad worden aangeboden.

Om uitvoering te geven aan de notitie zijn wij in 2018 gestart met de pilots ecologisch bermbeheer. Hiervoor hebben vanuit de kernen 8 besturen van de Plaatselijk Belangen zich aangemeld. Deze pilots zijn in 2018 gestart. Ook hebben wij het convenant "Ecologisch bermbeheer Drenthe" met de Provincie Drenthe ondertekend, waarmee wij het belang van het ecologisch onderhouden van bermen onderschrijven.

Een ander onderdeel van de notitie "Duurzaam Groenonderhoud Coevorden" is de renovatie van de heestervakken. Door verouderde beplanting zijn er veel open ruimtes in de perken waardoor

onkruidgroei een betere voedingsbodem heeft om zich te ontwikkelen. Hierdoor ontstaat er een rommelige aanblik en is er een steeds hogere inspanning nodig om het afgesproken onderhoudsniveau C te kunnen handhaven. Door renovatie van de heestervakken kan een betere, stabielere beeldkwaliteit gerealiseerd worden. Op termijn vraagt dit minder onderhoud en levert een fraaier beeld op. In 2018 zijn wij in diverse kernen begonnen met de renovatie van de heestervakken.

Afvalverwijdering en -verwerking

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 hebben wij uitvoering gegeven aan de beleidsvoornemens zoals opgenomen in "Beleidsnotitie Van Afval Naar Grondstof in 2020".

Sorteerstraten

Medio 2018 zijn de ondergrondse sorteerstraten bij de grotere supermarkten in onze gemeente voor de gescheiden inzameling van glas, textiel, PMD en papier opgeleverd. De nadruk heeft hierbij gelegen op de dorpen. In 2018 heeft een evaluatie plaatsgevonden van het uitgevoerde project. Hierbij is naar voren gekomen dat de dekking in de dorpen voldoende is. De dekking binnen de stad Coevorden blijft nog achter. Hiervoor zal in 2019 een voorstel komen. Het uitbreiden van het aantal ondergrondse sorteerstraten draagt bij aan het behalen van de VANG-doelstellingen.

Samenwerking

In het samenwerkingsverband met Drentse gemeenten (Markerein) hebben wij in 2018 een aantal initiatieven opgestart. De voorbereidingen voor regionale communicatiecampagne zijn onderhanden. Uitvoering van de campagne zal plaatsvinden in 2019. Ook zijn de jaarlijkse sorteeraanlyse en grondstofmonitor uitgevoerd.

In 2018 zijn wij gestart met de verkenning van de haalbaarheid van verwerkingscapaciteit betreffende luiers- en incontinentiemateriaal. Dit wordt in Drents-verband uitgevoerd, in samenwerking met enkele Gemeenten uit de provincie Groningen.

Milieupassen

In 2018 zijn wij gestart met de voorbereidingen van het invoeren van milieupassen voor het toegang verschaffen tot de twee milieustraten binnen Gemeente Coevorden. Definitieve uitwerking, besluitvorming en uitvoering van dit plan zal 2019 plaatsvinden.

Riolering

Wat hebben wij gedaan?

DeltaProgramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Binnen de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen hebben we in 2018 een start gemaakt met de uitvoering van een gezamenlijke stresstest. In deze stresstest worden de potentiële kwetsbaarheden voor de verschillende klimaatthema's (overstroming, hitte, droogte en wateroverlast) binnen een gebied geïdentificeerd. Daarnaast hebben we een eerste verkennende sessie georganiseerd met de verschillende professionele stakeholders in het werkgebied om een beeld te krijgen van mogelijke risico's en mogelijke oplossingen.

Afkoppelen hemelwater 2018

In 2018 zijn er 370 percelen gecontroleerd op foutieve hemelwateraansluitingen. Hiervan zijn er 30 percelen die een hercontrole hebben gehad, omdat in 2017 deze percelen aangeschreven zijn om het hemelwater af te koppelen. Uit deze controle is gebleken dat 61 percelen hemelwater op het vuilwater lozen. Bij 28 percelen zal een nader onderzoek moeten worden uitgevoerd, doordat er geen toestemming van de eigenaar was of de eigenaar was niet aanwezig.

Aanschaf centrale Hoofdpost

De Samenwerking Noordelijke Vechtstromen heeft tot doel om binnen deze regio de kwaliteit in de waterketen te verbeteren, de gezamenlijke kosten terug te dringen, de kwetsbaarheid van de

afzonderlijke organisaties terug te dringen en de duurzaamheid te vergroten (3 K's en D). Deze doelstellingen zijn vastgelegd in het Regionaal bestuursakkoord Waterketen Noordelijke Vechtstromen 2017-2020 en de daarbij behorende inspanningen zijn verwoord in een bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Een belangrijke doelstelling van de samenwerking is meer inzicht in het functioneren van het waterstelsel te krijgen. Wanneer we meer inzicht hebben, kunnen we beter sturen in de waterketen. Dat leidt tot minder overstorten (meer milieuwinst), minder energieverbruik, betere investeringen en effectievere maatregelen.

Om bovenstaande te realiseren is het noodzakelijk om een gezamenlijke regionale hoofdpoot te implementeren voor de gemeenten binnen de samenwerking. Daarmee krijgen we (tezamen met informatie uit de hoofdpoot van waterschap Vechtstromen) zicht en sturingsmogelijkheden voor het gehele regionale waterstelsel. De partijen hebben deze investering voorzien, als onderdeel van het uitvoeringsprogramma Noordelijke Vechtstromen én als onderdeel van de Gemeentelijke RioleringsPlannen (GRP's).

Vorbereidingen om te komen tot de realisatie van een centrale hoofdpoot zijn getroffen. Er is een programma van eisen opgesteld voor de aanbesteding en Gemeente Emmen is gemachtigd om namens de deelnemende gemeenten het inkoopproces te organiseren.

Reconstructies Wachstum, Goornstraat en Oosterhesselen

De reconstructie Goornstraat in Dalen is in 2018 afgerond. De reconstructie Wachstum is nog in uitvoering. Bij dit project plaatsen wij de betonnen put voor het gemaal van het waterschap en leggen wij een deel van de nieuwe persleiding voor het waterschap. Dit geeft voor beide partijen een voordeel omdat wij hierdoor geen nieuw gemaal hoeven te plaatsen.

De voorbereidingen voor de optimalisering van het riool in Oosterhesselen zijn inmiddels opgestart.

Milieu

Wat hebben wij gedaan?

In 2017 hebben wij input opgehaald uit de samenleving om in beeld te krijgen van wat er op het gebied van duurzaamheid speelt. In 2018 zijn de bevindingen samengevat en vastgesteld in het inventarisatiedocument "Energiek naar Duurzaam". Dit document is de eerste stap naar het vormen van duurzaamheidsambities en een uitvoeringsagenda. In 2018 zijn wij verder gegaan met het in kaart brengen van de duurzaamheidsuitdagingen. Een aantal ambities zijn opgenomen in het bestuursprogramma "Ruimte om te doen!".

Vanuit het Raadsakkoord "Samen Levend" is uw raad ook aan de slag gegaan met het thema duurzaamheid. In het najaar van 2018 heeft uw raad een werkgroep gevormd die in 2019 verder in gesprek gaat met de samenleving. Dit zal in 2019 leiden tot een aantal kaders voor de duurzaamheidsvisie.

In november 2018 hebben wij samen met de andere Drentse gemeenten, de provincie en waterschappen een intentieverklaring ondertekend om aan de slag te gaan met een Regionale Energie Strategie. In dit samenwerkingsverband gaan wij aan de slag met de regionale vertaling van het Klimaatakkoord. Ook hier gaan wij in 2019 verder mee.

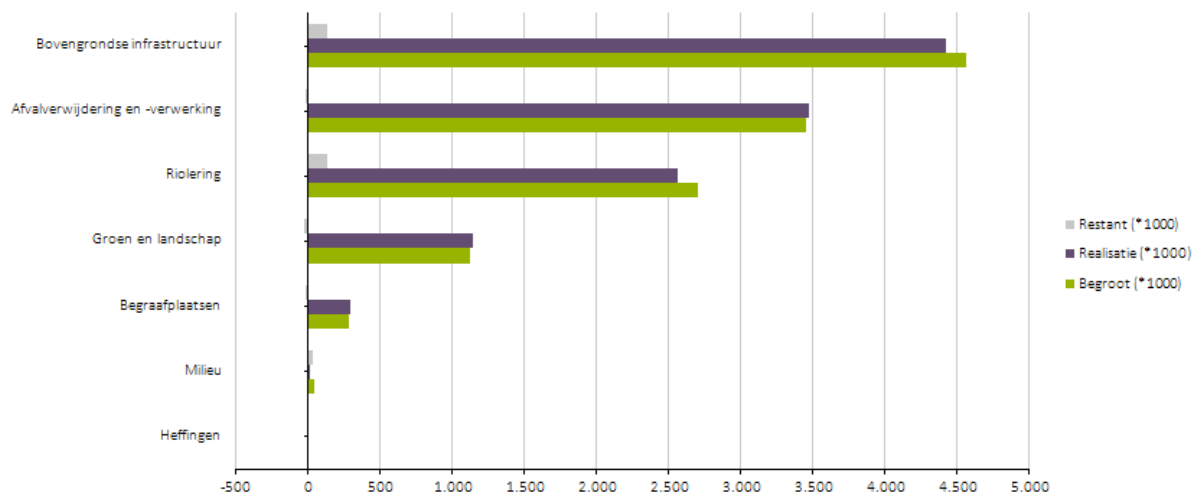
Heffingen

Wat hebben wij gedaan?

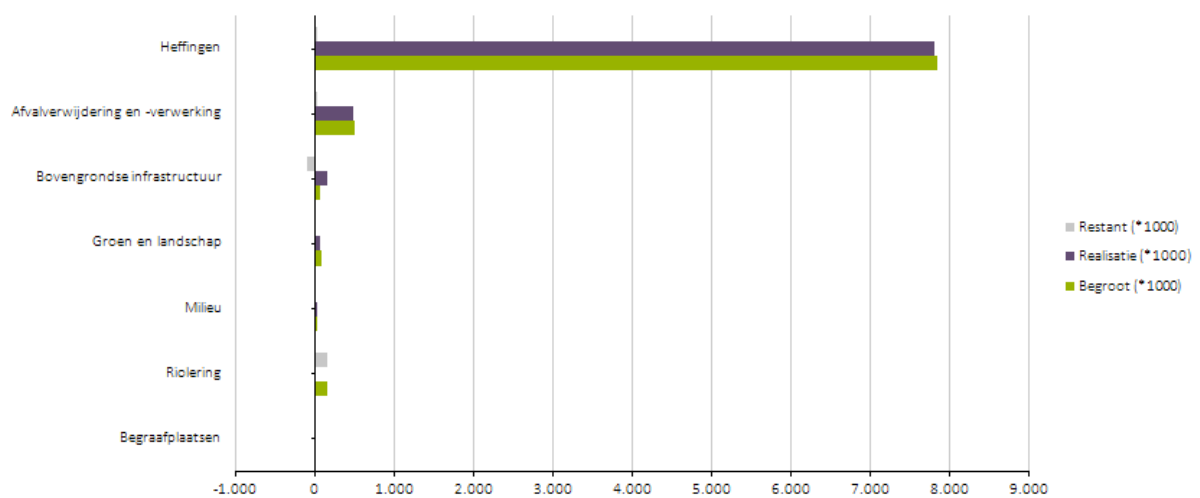
Heffingen hebben betrekking op rechten, tarieven en leges. Voorbeelden hiervan zijn rioolheffing, afvalstoffenheffing en de leges voor de omgevingsvergunningen. De gemeente kan hier alleen de totale kosten vergoed krijgen, die zij gemaakt heeft. De opbrengst van de heffingen mag niet hoger zijn dan de totale kosten die de gemeente hiervoor maakt. In de paragraaf Lokale Heffingen is extra informatie opgenomen ten aanzien van het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor de lokale heffingen van de gemeente in 2018.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma openbare ruimte

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Afvalverwijdering en -verwerking	-40	0	-40
Begraafplaatsen	-14	0	-14
Bovengrondse infrastructuur	232	0	232
Groen en landschap	-31	-173	-204
Heffingen	-29	0	-29
Milieu	22	0	22
Riolering	-18	0	-18
Totaal	121	-173	-52

Bovengrondse infrastructuur, incidenteel voordeel 232.000

Het product bovengrondse infrastructuur omvat een groot aantal deelproducten, waaronder wegen, openbare verlichting, bruggen en gladheidsbestrijding. Per saldo is op dit product sprake van een incidenteel voordeel van € 232.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door de volgende onderdelen:

- *Openbare verlichting*: Op dit onderdeel is sprake van een voordeel van € 76.000. Dit is een

gevolg van lagere kosten voor het energieverbruik en lagere onderhoudskosten. De kosten voor elektra vallen lager uit als gevolg van een gunstige aanbesteding van de elektriciteitsleverantie en de uitvoering van het beleidsplan openbare verlichting. Bij de besluitvorming over dit beleidsplan is een inschatting gemaakt dat de energiekosten in de toekomst zullen dalen als gevolg van de vervanging van armaturen. Het budget voor elektra is meerjarig naar beneden bijgesteld. Mogelijk pakt de besparing beter uit dan wij hebben ingeschat. Wij blijven dit in 2019 monitoren om te bepalen of dit voordeel een structureel karakter heeft. De onderhoudskosten vielen in 2018 lager uit, omdat bij defecten zoveel mogelijk een combinatie wordt gemaakt met de uitvoering van het beleidsplan: vervanging van defecte lampen voor nieuwe armaturen vindt plaats waar mogelijk, in plaats van het plegen van onderhoud aan de oude armaturen.

- *Oeververbindingen*: Op dit onderdeel is sprake van een incidenteel voordeel van € 40.000. In 2018 hebben wij onze bruggen laten inspecteren. Eén van de conclusies is dat er sprake is van achterstallig onderhoud. Dit betekent dat er vijf betonnen bruggen dienen te worden vervangen en aan zes bruggen groot onderhoud moet worden gepleegd. In 2019 zal dit uitgevoerd worden. Lopende de inspectie van deze bruggen is er in 2018 geen groot onderhoud aan de bruggen uitgevoerd.

- *Gladheidsbestrijding*: Op dit onderdeel is sprake van een incidenteel voordeel van € 62.000. In 2018 hebben wij geen grote hoeveelheden strooizout aan hoeven schaffen. Ook heeft aanbesteding van het strooizout een financieel voordeel opgeleverd.

Groen en landschap, incidenteel nadeel 204.000

Het nadeel op het product groen en landschap is voor een deel toe te schrijven aan de bestrijding van de eikenprocessierups. Deze extra werkzaamheden hebben geleid tot een incidenteel nadeel van € 102.000. In 2019 blijven wij de ontwikkelingen rondom de eikenprocessierups monitoren.

Ook hebben er in verband met veiligheid extra snoeiwerkzaamheden plaatsgevonden. Zoals bekend (Notitie Duurzaam Groenonderhoud, oktober 2017) hebben wij op dit gebied een achterstand. De extra snoeiwerkzaamheden hebben geleid tot een incidenteel nadeel van € 50.000. In de begroting 2019 hebben wij extra middelen beschikbaar gekregen om de achterstanden in te lopen en deze in de toekomst te voorkomen. In het kader van de pilot in de wijk Poppenhare, waarbij de inwoners actief worden betrokken bij het onderhoud in hun buurt, zijn ook extra kosten gemaakt voor het groenonderhoud.

Programma 5 | Bestuur en Organisatie

Bestuurlijke samenvatting

Verbindend besturen is het centrale thema waar wij de komende vier jaar nog meer de nadruk op willen leggen. In verbinding staan met onze inwoners en samen aan de slag gaan in onze gemeente willen wij in gezamenlijkheid steeds meer vorm gaan geven. De evaluatie van Verbindend Besturen heeft tot nu toe geresulteerd in het boek "Buiten-spel". Het geeft ons mooie conclusies en aanbevelingen waar wij als bestuur en organisatie mee verder kunnen om verbindend besturen komende jaren nog meer lading te geven en zichtbaar te maken. De organisatie heeft zich ontwikkeld en verantwoordelijkheden leggen wij laag neer. Thema's als strategische oriëntatie en concernsturing, programmasturing (opgavegericht werken) en het creëren van professionele handelingsruimte krijgen steeds meer betekenis. Wij zijn er echter nog niet en moeten nog een slag maken om nog meer op een wijze te werken die past bij de organisatievisie die opgesteld is in 2015.

Veiligheidsbevorderende maatregelen

Wat hebben wij gedaan?

Voor 2018 zijn door uw raad meer middelen beschikbaar gesteld voor toezicht en handhaving. Een gedeelte hiervan was bestemd voor de uitbreiding van de uren voor de Bijzondere Opsporingsambtenaren (Boa). Het Boa-toezicht is het afgelopen jaar met 1.400 uur uitgebreid naar 1.800 uur. Daarnaast zijn wij een leerwerkbedrijf voor de Boa en werken wij samen met het Alfa College en het Drenthe College. Door het hebben van twee Boa-stagiaires per jaar worden de 1.400 extra uren van de Boa ongeveer verdubbeld. De Boa's worden namelijk voor de veiligheid in koppels ingepland.

De Boa's worden gericht ingezet op klachten, voor het parkeren en toezicht. Zij gaan met de veroorzaker van de overlast in gesprek en treden indien mogelijk op maat op. Verder wordt hun takenpakket uitgebreid met toezicht op het juist parkeren van fietsen bij het NS-station in Coevorden. Daarnaast liggen de handhaving van het digitaal opkopersregister (heling is ondermijning) en Drank- en Horecawet in het verschieft.

Gemeenteraad en commissies

Wat hebben wij gedaan?

Wij vinden het belangrijk dat uw raad zijn functie als volksvertegenwoordiger op een goede wijze kan invullen. Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 is uw raad op basis van een gedegen inwerkprogramma in stelling gebracht. Daarnaast is uw raad in gesprek gegaan met de samenleving over diverse onderwerpen en is uw raad daarbij in het proces van uitvoering door ons gefaciliteerd.

Burgemeester en wethouders

Wat hebben wij gedaan?

Nadat in maart 2018 de gemeenteraadsverkiezingen plaatsvonden en wij in ongewijzigde collegesamenstelling verder zijn gegaan, hebben wij er bewust voor gekozen om vol enthousiasme door te gaan met verbindend besturen als leidende bestuursstijl. Wij zien volop kansen om deze verbindende bestuursstijl verder te ontwikkelen. Deze bestuursstijl is de basis onder het bestuursprogramma "Ruimte om te Doen", waarin wij onze ambities beschrijven maar vooral veel ruimte voor invulling laten. Zo kunnen wij de wijze waarop wij onze ambities realiseren samen met onze maatschappelijke partners en onze inwoners en groepen in de samenleving vormgeven.

In 2018 hebben wij op verschillende manieren en verscheidene momenten contact gehad met de samenleving, op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau, over onder andere de invulling van het stimuleringsfonds en in de werkgroep wijk- en dorpsbudgetten. In de jaarlijkse wijk- en dorpenronde zijn wij in gesprek gegaan over de wensen en behoeften in de wijken en dorpen en ook over de zorgpunten, de belangrijkste aandachtspunten en knelpunten.

Om de bestuursstijl van verbindend besturen voort te kunnen zetten, hebben wij een deel van 2018 gebruikt om terug te blikken. Er zijn diverse evaluaties gehouden, bijvoorbeeld over het

stimuleringsfonds en de rol van de gebiedscoördinatoren. Ook hebben wij onderzoeksbureau I&O een verkenning laten doen naar ontwikkelingsrichtingen voor de toekomst. Belangrijke mijlpaal in 2018 was de lancering van de digitale versie van *Buiten-spel* in mei. Alle mensen die een bijdrage hebben geleverd, hebben deze versie feestelijk ontvangen. In november is *Buiten-spel* verschenen in boekvorm; op 15 november mochten wij het eerste exemplaar vlak voor de Dag van de Lokale Democratie overhandigen aan minister Ollongren van Binnenlandse Zaken. De aanbevelingen uit *Buiten-spel* zijn een belangrijke leidraad voor het vervolg op Coevorden Verbindt.

Bestuurlijke samenwerking

Wat hebben wij gedaan?

Internationale betrekkingen

Een belangrijk thema in 2018 was de toekomstige heringebruikname van het spoor voor personenvervoer op het traject Emmen – Coevorden – Emlichheim – Rheine. Deze verbinding over de grens is veelbelovend voor sociaaleconomische structuur van onze grensregio. Het grensoverschrijdende bedrijventerrein Europark en onze stedenband met Nordhorn spelen hierin een rol.

In 2018 werd op initiatief van ons en de gesamtgemeinde Emlichheim namens de overheden langs het tracé een gemeenschappelijke verklaring aangeboden aan de Nedersaksische minister van financiën. Vervolgens is een stuurgroep van Duitse en Nederlandse bestuurders aan de slag gegaan om de vervolgstappen te coördineren.

Een doelstelling van het internationaal beleid is om de grens minder manifest te maken. Binnen het netwerk GROS (grensoverschrijdende samenwerking) werken wij bestuurlijk en ambtelijk samen met noordelijke gemeenten en provincies en de deelstaat Niedersachsen aan een Kooperationsagenda. 'Grensontkennend' werken doen wij in diverse projecten zoals de Community of Practice Toerisme via het Rijnlandinstituut, verkenningen met de Agentur für Arbeit en het UWV voor samenwerking op het gebied van arbeidsmarkt, en netwerkbijeenkomsten voor medewerkers Economie aan beide zijden van de grens. Het doel hiervan is ketensamenwerking tussen bedrijven te stimuleren in samenwerking met het bedrijvennetwerk Ems-Achse en het Nederlands Consulaat in Düsseldorf. Wij leverden in het kader van Dutch Techzone een bijdrage aan het Nederlands-Duitse event '10 jaar A37', dat waarschijnlijk zal uitmonden in een INTERREG-project met Nederlandse, Duitse en Scandinavische partners over duurzaam en innovatief goederenvervoer.

Op het Europark werd een seminar georganiseerd voor Duitse en Nederlandse ondernemers rondom het thema technisch personeel van de toekomst en werken-leren in het HBO. Ten slotte is een eerste aanzet gegeven voor een project 'integrale visie op het grensgebied in de Noord-Euregio' samen met Nederlandse en Duitse buurgemeenten.

Tijdens de European Week of Regions and Cities (EUWRC) in Brussel deden wij met name op gebied van energietransitie en circulaire economie inspiratie op. Daarnaast waren wij mede-initiator van een EUWRC-side-event, een ronde tafeldiscussie over het grensmechanisme met bestuurders uit de grensstreek.

In het kader van onze stedenband met Brest vonden een bezoek en tegenbezoek plaats. Uw raad liet zich uitgebreid informeren over onder andere de mensenrechtensituatie in Wit-Rusland. Wij onderhielden de contacten met de Witrussische ambassade en werkten aan de ontwikkeling van een project op het gebied van digitale dienstverlening met inzet van studenten. Ook de stimulans van het spoorgoederenvervoer kreeg de nodige aandacht.

Regionale beleidsagenda voor Zuidoost Drenthe

Begin 2018 heeft een gezamenlijke vergadering van de gemeenteraden van Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen plaatsgevonden. In deze vergadering is overeenstemming bereikt over een regionale Beleidsagenda voor Zuidoost Drenthe. Met de behandeling van de Programmabegroting 2019 zijn ook de middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van enkele projecten, activiteiten en verkenningen op de vier thema's toerisme & recreatie, bereikbaarheid, leefbaarheid en de omgevingswet. Inmiddels is voor de uitvoering een nieuwe gezamenlijke projectorganisatie ingericht. Bij volgende ontmoetingen van de drie gemeenteraden zullen voortgang en bereikte resultaten worden besproken.

Burgerzaken

Wat hebben wij gedaan?

Een deel van de gemeentelijk taken wordt in de vorm van een dienst individueel afgenomen door onze inwoners. Voorbeelden hiervan zijn paspoorten, rijbewijzen of een verstrekking verklaring omtrent gedrag. Afnemers van deze gemeentelijke diensten betalen leges om de gemeente tegemoet te komen in de kosten die zijn gerelateerd aan deze taken (ter dekking van personeels-, huisvesting- en materiaalkosten). De gemeente kan maximaal de totale kosten vergoed krijgen die zij gemaakt heeft. Het Rijk hanteert ook maximumtarieven voor sommige diensten, bijvoorbeeld bij de rijbewijzen en de paspoorten. De totale opbrengst van deze legesheffingen mag niet hoger zijn dan de totale kosten die de gemeente hiervoor maakt.

Waar mogelijk proberen wij onze dienstverlening te verbeteren. Optimalisatie van dienstverlening is daarom iets waar wij dagelijks mee bezig zijn. Bijvoorbeeld door het benutten van nieuwe technische en digitale mogelijkheden. Voorbeelden waar wij in 2018 aan hebben gewerkt zijn het thuisbezorgen van rijbewijzen het digitaal doorgeven van overlijdensberichten mogelijk maken.

Bedrijfsvoering

Wat hebben wij gedaan?

Om onze dienstverlening te optimaliseren is het belangrijk om te weten hoe onze dienstverlening nu wordt ervaren. Om een goed beeld te krijgen van de verwachtingen van inwoners en een waardevolle en ook realistische belofte te kunnen doen, hebben wij een start gemaakt met het houden van klantreizen. Een methodiek waarbij wij op basis van de ervaring van klanten (inwoners) kijken naar de stappen die worden gezet en of deze positief of negatief worden beleefd. Optimalisatie van dienstverlening is tegelijkertijd iets waar wij dagelijks mee bezig zijn. Bijvoorbeeld door het benutten van nieuwe technische en digitale mogelijkheden. Voorbeelden waar de het afgelopen jaar aan hebben gewerkt zijn:

- het thuisbezorgen van rijbewijzen;
- 'Mijn schuldhulpverlening' live;
- webshop voor minima mogelijk maken;
- digitaal doorgeven van overlijdensberichten mogelijk maken;
- WOZ aanslagen digitaal benaderbaar in 2020;
- digitaal aanvragen kwijtschelding gemeentelijke belastingen;
- digitaal doorgeven van een verhuizing.

Stimuleringsfonds dorpen en wijken

Wat hebben wij gedaan?

In 2018 is het Stimuleringsfonds voortgezet op de wijze waarop het de afgelopen jaren samen met de wijken en dorpen is vormgegeven. Net als ieder jaar is deel I van de regeling, de Initiatievenregeling, op basis van de ervaringen van 2017 gezamenlijk geëvalueerd en zijn de wijken en dorpen uitgenodigd om aan te geven welke aanpassingen zij zouden willen doorvoeren. Er zijn 20 initiatieven ingediend. Omdat het totale aanvraagbedrag binnen het budget paste, zijn alle aanvragen toegekend.

Negentien dorpen en zeven wijken hebben een aanvraag ingediend voor een dorps-/wijkbudget uit deel II van het Stimuleringsfonds. Wij zien het aantal jaarlijks groeien en concluderen dat deze vorm van ondersteuning bijdraagt aan de zelforganisatie van wijken en dorpen in het realiseren van een goede leefbaarheid in het eigen dorp of de eigen wijk.

De werkgroep budgetten, samengesteld uit de besturen van de dorpen die als eerste met budgetten zijn gestart, hebben samen steeds een volgende stap in het inzetten van het dorpsbudget besproken en hierdoor werd gezamenlijk van elkaars ervaringen geleerd. De wens werd uitgesproken om snel tot een nieuwe regeling te komen, aangezien de huidige regeling van het Stimuleringsfonds per 31 december 2018 is geëindigd.

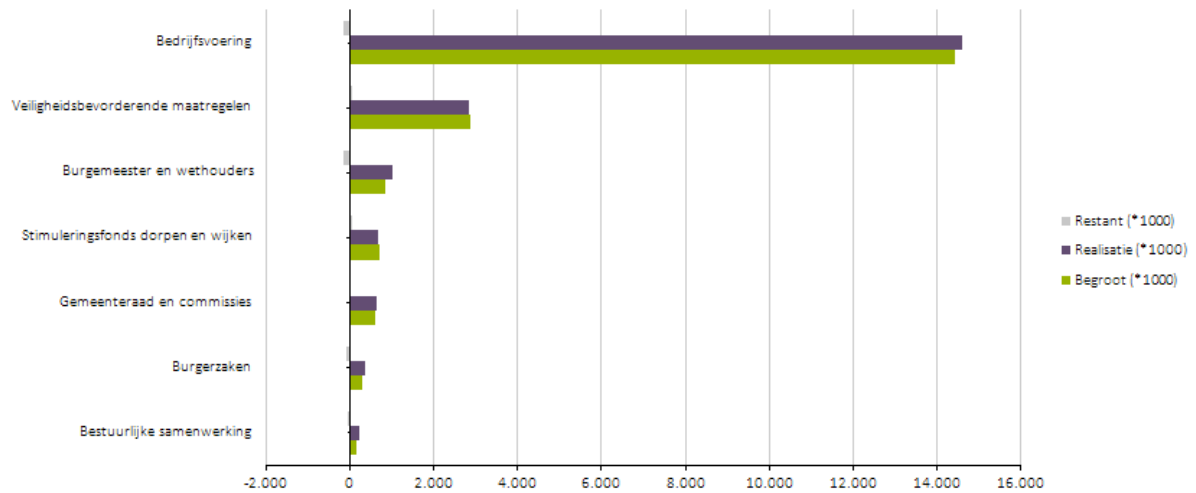
Er zijn in 2018 twaalf aanvragen ingediend voor de subsidieregeling Coevorden Verbindt (deel II van het Stimuleringsfonds). Deze regeling biedt de mogelijkheid om ook meer structurele initiatieven te ondersteunen. De activiteiten richten zich vooral op de fysieke omgeving.

De intensieve samenwerking met de belangenverenigingen in de dorpen en de contacten met de buurt- en speeltuinverenigingen in de wijken van Coevorden heeft ons inzicht gegeven in waar de

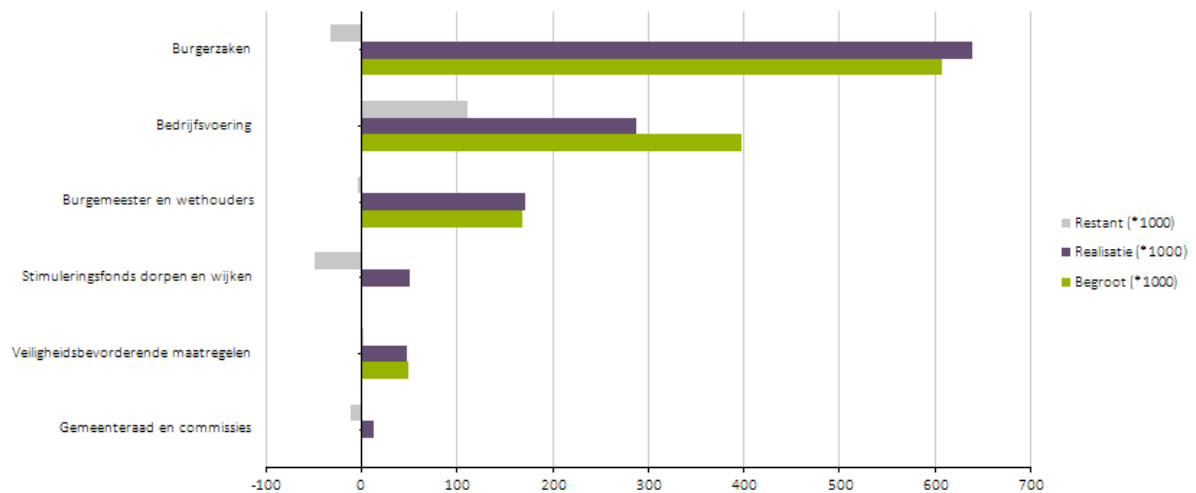
kansen en mogelijkheden, maar vooral ook de behoeften van de samenleving liggen als het gaat om het werken aan de eigen leefbaarheid. Tegelijkertijd laat het de kwetsbaarheden zien als het gaat om actieve participatie, voldoende vrijwilligers en realisatie van activiteiten. Ook geeft het inzicht in de samenwerking en wat de samenleving zelf kan en wil oppakken. Met of zonder ondersteuning of participatie van de gemeente. Deze inzichten vormen de basis voor de verdere ontwikkeling van verbindend besturen en de invulling van een stimuleringsfonds in 2019.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma bestuur en organisatie

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Bedrijfsvoering	-23	70	47
Bestuurlijke samenwerking	-40	0	-40
Burgemeester en wethouders	-169	0	-169
Burgerzaken	-44	0	-44
Gemeenteraad en commissies	-21	0	-21
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	99	0	99
Veiligheidsbevorderende maatregelen	12	0	12
Totaal	-187	70	-117

Burgemeester en wethouders, incidenteel nadeel € 169.000

Wij hebben in 2018 onze toekomstige verplichtingen voor pensioenen van oud-wethouders opnieuw doorgerekend. Dit is gebeurd aan de hand van zogenoemde actuariële berekeningen, waarbij onder andere wordt gekeken naar de tijdsperiode, rendement en inflatie. De uitkomst van deze berekeningen betekende dat een extra storting van € 155.000 aan de voorziening oud-wethouders benodigd was. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De voorziening voldoet met deze extra storting aan de voorschriften van het BBV.

Stimuleringsfonds dorpen en wijken, incidenteel voordeel € 99.000

In 2018 zijn aanmerkelijk meer subsidies uit het Stimuleringsfonds verstrekt dan voorgaande jaren. Er is in mindere mate een beroep gedaan op deel I van de regeling, de Initiatievenregeling. Daarentegen is het aantal aanvragen voor de subsidieregeling Coevorden verbindt (deel II van het Stimuleringsfonds) juist toegenomen. Ook zijn er beduidend meer subsidies verleend voor dorps-/wijkbudgetten en voor projecten met een meer structureel karakter. De totale bestedingen in 2018 waren € 661.000 ten opzichte van een beschikbaar bedrag van € 760.000, inclusief de provinciale bijdrage voor dorpsinitiatieven van € 50.000. Hierdoor is het voordeel op dit product € 99.000.

Programma 6 | Financiering en alg. dekkingsmiddelen

Bestuurlijke samenvatting

Het jaar 2018 stond in het teken van de laatste jaarschijf uit de takendiscussie en de start van een nieuwe bestuursperiode. Door onze sterk verbeterde financiële positie was er ruimte enkele voorgenomen bezuinigingstaakstellingen te heroverwegen.

Als gevolg van deze bezuinigungsopgave, stringent budgetbeheer en het consequent toevoegen van incidentele voordelen aan de algemene reserve is onze financiële positie ook in 2018 verder versterkt. Het strak sturen op onze banksaldi heeft er toe geleid dat wij geen langlopende leningen aan hoefden te trekken. Het positieve rekeningresultaat in 2018 bedraagt € 0,2 miljoen. De algemene reserve is in 2018 toegenomen met € 3,3 miljoen en de langlopende schulden zijn afgenomen met € 9 miljoen. De solvabiliteit is ultimo 2018 31% (ultimo 2017: 31%) en voldoet daarmee aan de bandbreedte zoals deze per 1 januari 2018 is vastgelegd in de nieuwe nota financieel beleid.

Zoals aangegeven in het Visiedocument Planning & Control (2015) besteden wij bij de ontwikkeling van de P&C-documenten ook aandacht aan de hedendaagse digitale mogelijkheden. Wij hebben onderzocht op welke wijze wij voortgangs- en verantwoordingsinformatie eenvoudiger en frequenter raadpleegbaar kunnen maken voor uw raad. In dit kader hebben wij in 2018 Pepperflow geïmplementeerd, een applicatie om P&C-documenten op een nieuwe en verbeterde manier samen te stellen en aan te bieden.

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks een onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit type onderzoek is gebaseerd op artikel 213a van de Gemeentewet. In 2018 hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van het benutten van het gemeentelijk belastinggebied. Verderop in de paragraaf Bedrijfsvoering gaan wij nader in op de uitkomsten van dit onderzoek.

Algemene baten en lasten

Wat hebben wij gedaan?

Ontwikkeling P&C-documenten

Zoals aangegeven in het Visiedocument Planning & Control (2015) besteden wij bij de ontwikkeling van de P&C-documenten ook aandacht aan de hedendaagse digitale mogelijkheden. In dit kader hebben wij in 2018 Pepperflow geïmplementeerd, een applicatie om P&C-documenten op een nieuwe en verbeterde manier samen te stellen en aan te bieden. De Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 was het eerste document dat wij in deze nieuwe vorm aan uw raad aanboden. In 2019 richten wij ons op de vernieuwde publicatie van de Kaderbrief 2020 en de Halfjaarrapportage 2019. Ook wordt de Strategische agenda 2019-2022, afgeleid uit het Bestuursprogramma, in Pepperflow gepresenteerd. Wij blijven verdere mogelijkheden onderzoeken om Pepperflow in te zetten in onze verslaggeving.

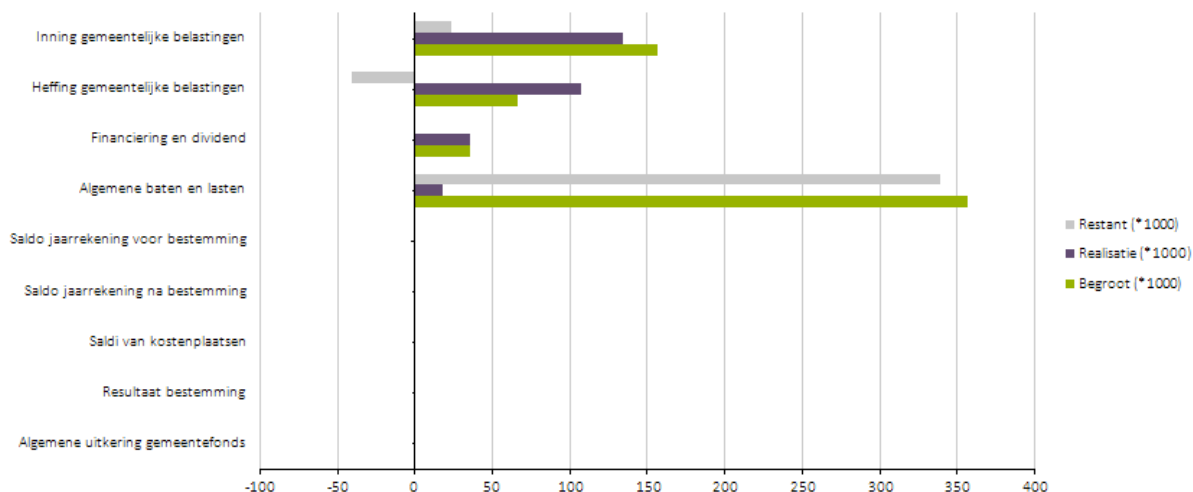
Heffing gemeentelijke belastingen

Wat hebben wij gedaan?

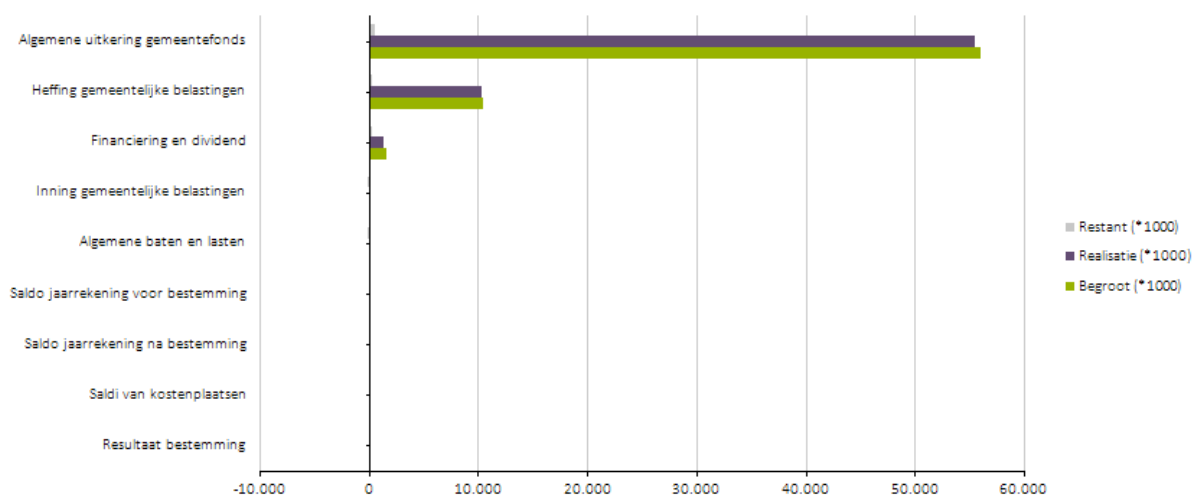
Inkomsten uit gemeentelijke belastingen worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel. De gemeente mag zelf bepalen waarvoor zij deze opbrengst gebruikt. De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma financiering en algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

	Saldo voor reservemutaties	Reservemutaties	Saldo na reservemutaties
Algemene baten en lasten	361	0	361
Algemene uitkering gemeentefonds	-556	0	-556
Financiering en dividend	-301	25	-276
Heffing gemeentelijke belastingen	-250	0	-250
Inning gemeentelijke belastingen	44	0	44
Resultaat bestemming	0	0	0
Totaal	-703	25	-678

Algemene baten en lasten, incidenteel voordeel € 361.000

Hieronder vallen de voordelen op een drietal centraal begrote stelposten. De stelpost vervangingsinvesteringen was in 2018 € 290.000. Gedurende het jaar is er geen beroep gedaan op deze stelpost. De stelpost onvoorzien kent eind 2018 nog een restant van € 33.000. Ook is er een voordeel van € 38.000 vanwege afrondingsverschillen.

Algemene uitkering gemeentefonds, incidenteel nadeel € 556.000

Dit nadeel ligt in lijn met de Septembercirculaire. De Septembercirculaire van het gemeentefonds

viel namelijk fors nadelig uit. Dit had te maken met het principe van 'samen de trap op, samen de trap af' die wij met het Rijk hebben. Dit kwam tot uitdrukking in het accres van het gemeentefonds. Met een brief hebben wij de raad over de financiële effecten voor het boekjaar 2018 geïnformeerd. Toen hebben wij ook aangekondigd dat het centrale effect, een nadeel van € 765.000, onderdeel uitmaakt van het jaarrekeningresultaat. De financiële effecten van deze circulaire voor de jaren 2019 tot en met 2022 zijn verwerkt in de Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022. Vanwege verschillen in de maatstaven van de algemene uitkering en verrekeningen van voorgaande jaren is het uiteindelijke nadeel op dit onderwerp € 556.000 nadelig.

Financiering en dividend, incidenteel nadeel € 276.000

Dit nadeel is met name veroorzaakt door het verschil tussen de omslagrente en de interne rekenrente. Jaarlijks berekenen wij op begrotingsbasis hoe hoog het gewogen gemiddelde rentepercentage van onze langlopende leningen ('de omslagrente') is. Dit percentage was 3,24%. Omdat het jaarlijks aanpassen van de toe te rekenen rente grote gevolgen heeft voor de gemeentelijke begroting, mogen gemeenten een interne rekenrente hanteren. Deze interne rekenrente mag maximaal 0,5% afwijken van het werkelijke rentepercentage. Vorig jaar hebben wij onze interne rekenrente vastgesteld op 3%. Dit was voorheen 4,5%. Het verschil tussen de 3% rente die is toegerekend aan de programma's en de werkelijke rente van 3,24%, leidt tot een nadeel. Er is in feite te weinig rente aan de programma's toegerekend. Dit nadeel is € 276.000. Dit is een gecalculeerd nadeel dat wij bij de Programmabegroting 2018 hebben benoemd. Om de effecten van deze technische toerekening niet ten laste van het begrotingsresultaat te brengen, vangen wij dit op door middel van een stelpost.

Heffing gemeentelijke belastingen, incidenteel nadeel € 250.000

De totale Ozb-inkomsten zijn in 2018 € 220.000 lager uitgevallen dan begroot. De totale werkelijke WOZ-waarde is lager dan medio 2017 berekend ten tijde van de samenstelling van de begroting. Dit komt door verschillen in de waardeontwikkeling van objecten, verminderingen van voorgaande jaren en effecten van bezwaar en beroep. Een deel van dit effect heeft een structureel karakter, waar wij bij de Programmabegroting 2019 op hebben geanticipeerd. Daarnaast is er een overschrijding in de kosten voor de uitvoering van de Wet WOZ. Dit is een nadeel van € 22.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename in kosten voor externe bureaus die namens inwoners bezwaar maken op de WOZ-beschikking. Wanneer een inwoner bezwaar of beroep instelt, en in het gelijk wordt gesteld, komt men in aanmerking voor een vergoeding van de gemaakte kosten.

Financiën

Inleiding

Deze tegel 'Financiën' bevat diverse financiële overzichten en toelichtingen op het jaar 2018. Deze informatie is programma-overstijgend en maakt daarom geen onderdeel uit van de zes beleidsinhoudelijke programma's. U treft op deze pagina onder andere een toelichting op de reserves, de stelpost onvoorzien, overhead en Vennootschapsbelasting aan.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Wij maken onderscheid tussen algemene en specifieke dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de programma's één tot en met zes. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- de algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- inkomsten uit belastingen: onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting en forensenbelasting;
- rendement op geldleningen en beleggingen;
- bespaarde rente;
- overige reservemutaties.

De verdeling van onze algemene dekkingsmiddelen, met uitzondering van de reservemutaties, is als volgt.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Bedrag	Verhouding
Algemene uitkering gemeentefonds	55.387	82%
Gemeentelijke belastingen	10.236	15%
Financiering en dividend	1.517	2%
	67.140	100%

Reserves en voorzieningen

Ter inleiding

Wij hebben gedurende het jaar diverse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt op grond van de primitieve begroting, de halfjaarrapportage en de individuele begrotingswijzigingen. Wij presenteren onderstaand het totaaloverzicht van de mutaties en lichten vervolgens de belangrijkste afwijkingen toe. In dit overzicht hebben wij de begrote en gerealiseerde toegevoegde rente buiten beschouwing gelaten omdat dit tot geringe verschillen op de reserves leidt.

Overzicht toevoegingen en onttrekkingen

Wij hebben dit jaar diverse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen verwerkt. Het budgetrecht hiervoor ligt bij uw raad. De mutaties in de reserves en voorzieningen zijn daarom gebaseerd op de primaire begroting voor 2018 en de separate raadsbesluiten en de daarbij behorende begrotingswijzigingen. Wij lichten u onderstaand de afwijkingen boven € 50.000 toe.

TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN
Bedragen x € 1.000

	Begroting	Werkelijk k	Resultaat
Toevoegingen*			
<i>Algemene reserves</i>			
Algemene reserve	4.285	7.528	-3.243
Algemene reserve grondexploitatie	-	124	-124
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Decentralisatie sociaal domein	-	-	-
Stedelijke vernieuwing	-	94	-94
Nieuwbouw gemeentehuis	-	-	-
Wegen	-	-	-
Vastgoed	84	847	-763
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	76	76	
Mobiliteit	50	120	-70
Regio Specifiek Pakket (RSP)	384	384	-
Plopsaland	-	-	-
Kapitaallasten Hof van Coevorden	-	-	-
Dutch TechZone	-	-	-
<i>Voorzieningen</i>			
Vordering op Attero	-	-	-
Rioleringen	-	46	-46
Voorziening oud-wethouders	63	217	-154
Voorziening derde WW-jaar	-	10	-10
	4.941	9.446	-4.505
Totaal toevoegingen			
Onttrekkingen			
<i>Algemene reserves</i>			
Algemene reserve	5.598	4.244	1.353
Algemene reserve grondexploitatie	-	250	-250
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Decentralisatie sociaal domein	-	-	-
Stedelijke vernieuwing	381	230	151
Nieuwbouw gemeentehuis	-	-	-
Wegen	-	-	-
Vastgoed	27	199	-173
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	-	18	-18
Mobiliteit	331	191	140
Regio Specifiek Pakket (RSP)	90	888	-798
Plopsaland	20	20	-

Kapitaallasten Hof van Coevorden	70	70	-
Dutch TechZone	455	274	182
<i>Voorzieningen</i>			
Vordering op Attero	-	-	-
Rioleringen	159	-	159
Voorziening oud-wethouders	38	38	-
Voorziening derde WW-jaar	-	-	-
	Totaal onttrekkingen	7.168	6.422
			746
* Verschillenanalyse op de toegevoegde rente is buiten beschouwing gelaten			

Toelichting toevoegingen

Algemene reserve

Algemene reserve grondexploitatie, verschil € 124.000

Wij hebben € 124.000 toegevoegd aan de reserve grondexploitatie. De storting betreft de verkoopopbrengsten van snippergroen.

Algemene reserve, verschil € 3.243.000

Wij hebben in het afgelopen jaar diverse toevoegingen aan de algemene reserve gedaan. In onderstaande tabel vatten wij deze voor het inzicht nogmaals samen. Het verschil van € 3,1 miljoen betreft het voordelige rekeningsaldo over 2017. Dit bedrag hebben wij na besluitvorming in uw raad in juli 2018 aan de algemene reserve toegevoegd. Het verschil van € 138.000 betreft de winstneming op grondexploitatieprojecten. De actualisatie van de grondexploitaties is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

OVERZICHT TOEVOEGINGEN ALGEMENE RESERVE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroot	Werkelijk	Vershil
Risicobudget	1.000	1.000	
Begrotingsoverschotten voorgaande jaren	1.960	1.960	
Begrotingsoverschot	167	167	
Grondexploitaties		138	-138
Saldo halfjaarrapportage 2018	1.158	1.158	
Batig saldo jaarrekening 2017		3.105	-3.105
	Totaal	4.285	7.528
			-3.243

Bestemmingsreserves

Stedelijke vernieuwing, verschil € 94.000

Bij de ontmanteling van het Centrumplan is een deel van het budget voor nog te realiseren projectonderdelen opgenomen in de exploitatie. De uitgaven zijn in 2018 € 94.000 lager uitgevallen dan begroot. Conform de afgesproken methodiek is de onderuitputting toegevoegd aan de reserve stedelijke vernieuwing.

Vastgoed, verschil € 763.000

Wij hebben de onderuitputting op de kosten voor groot onderhoud teruggestort in de reserve vastgoed. Dit is een bedrag van € 106.000. Daarnaast is voor een bedrag van € 657.000 in de reserve gestort. Dit is het saldo van de verkoopopbrengsten minus de kosten voor sloop, verkoop en afwaardering. Het gaat om de voormalige OBS Krosbulten aan de Brugstraat in Wezup, en de

panden aan de Burg. de Kockstraat 28 in Oosterhesselen, Aelderhooghe 2 in Aalden en Molenwijk 1 in Dalen.

Mobiliteit, verschil € 70.000

De ontvangen subsidies van de Provincie Drenthe voor de Brede Doel Uitkeringen (BDU) hebben wij in de reserve mobiliteit gestort. Het betreft subsidies voor het fietspad aan de Dalerallee in Coevorden en voor Wezuperbrug.

De subsidie voor de Dalerallee subsidie is na de samenstelling van de begroting aangevraagd. De subsidie voor Wezuperbrug hadden wij al in 2017 verwacht, maar hadden wij nog niet ontvangen. Dit bedrag is ook in 2018 ontvangen. De beoogde te ontvangen subsidie van € 50.000 voor Verkeersmatregelen Schoonoord was in 2018 voorzien en daarom begroot, maar nog niet ontvangen. Deze subsidie verwachten wij in 2019 te ontvangen.

Voorzieningen

Voorziening oud-wethouders, verschil € 154.000

Wij hebben in 2018 onze toekomstige verplichtingen voor pensioenen van oud-wethouders opnieuw laten doorrekenen. Dit is gebeurd aan de hand van zogenoemde actuariële berekeningen, waarbij onder andere wordt gekeken naar de tijdsperiode, rendement en inflatie. De uitkomst van deze berekeningen betekende dat een extra storting van € 155.000 aan de voorziening oud-wethouders benodigd was. Dit leidt tot een incidenteel nadeel, dat door afrondingsverschillen € 154.000 bedraagt.

Toelichting onttrekkingen

Algemene reserve grondexploitatie, verschil € 250.000

Wij hebben het saldo van de reserve grondexploitatie volledig onttrokken. Dit saldo was € 250.000. Dit betrof het saldo per 1 januari 2018, € 124.000, de toevoeging van rente van € 2.000 en de gestorte verkoopopbrengsten van snippergroen, zijnde € 124.000, zoals ook hierboven toegelicht. In de paragraaf grondbeleid lichten wij de diverse winst- en verliesnemingen en de actualisatie van de grondexploitaties toe. In het overzicht van de paragraaf grondbeleid is de storting van de verkoopopbrengsten van snippergroen, € 124.000, gesaldeerd. Deze storting hebben wij hierboven toegelicht. Alle overige winst- en verliesnemingen van de grondexploitatie zijn gesaldeerd geboekt. De reserve grondexploitatie is volledig ingezet ter dekking van de actualisatie.

Algemene reserve, verschil € 1.354.000

Wij hebben meer aan de algemene reserve onttrokken dan begroot. In onderstaande tabel hebben wij opgenomen uit welke verschillen dit bedrag bestaat. Onder de tabel lichten wij de verschillen toe.

OVERZICHT ONTTREKKINGEN ALGEMENE RESERVE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroot	Werkelijk	Vershil
Subsidie Arsenaalpartners	20	20	-
Verhuizing ZO!34	15	-	15
Onderwijsachterstandenbeleid	108	-	108
Centrumvisie Coevorden	1.281	195	1.086
Gezond in Coevorden (GIDS-gelden)	60	60	-
Afronding buitensport	21	21	-
Overdracht molens aan St. Drents Landschap	1.500	1.500	-
IKC's en Asscher	88	55	33
Ambitiedocument omgevingswet	149	74	75
Planschade	75	4	71
Grondexploitaties	-	138	-138
Wegonderhoud	1.500	1.500	-
Openbaar groen	585	413	173
Besparingsmogelijkheden afvalinzameling	65	65	-
Fractieondersteuning gemeenteraad	31	31	1
Programmamanagement Dienstverlening	-	70	-70
<i>Overlopende budgetten vanuit 2017</i>			
Programmamanagement Dienstverlening	70	70	-
Programmamanagement Organisatieontwikkeling	30	30	-
	Totaal	5.598	4.244
			1.354

Verhuizing ZO!34, verschil € 15.000

De verhuizing van ZO!34 is in 2018 afgerond. De bijdrage voor de subsidie van de verhuiskosten is nog niet definitief aangevraagd. Dit zal in 2019 plaatsvinden. Derhalve dient dit bedrag beschikbaar te blijven in de algemene reserve.

Onderwijsachterstandenbeleid, verschil € 108.000

De verwachte verlaging van de specifieke uitkering OAB, zoals die in 2016 is aangekondigd door het Rijk, is niet doorgevoerd. In verband met deze verwachte verlaging van de specifieke uitkering, hadden wij een onttrekking uit de algemene reserve begroot. De ontvangen rijksbijdrage viel in 2018 zelfs hoger uit dan begroot. De onttrekking van € 108.000 was daarom niet benodigd.

Centrumvisie Coevorden, verschil € 1.086.000

Het jaar 2018 heeft voor de Centrumvisie Coevorden met name in het teken gestaan van planning, het informeren en gesprekken voeren met alle belanghebbenden en voorbereidende werkzaamheden. Hierdoor zijn de daadwerkelijk uitgaven in 2018 achtergebleven bij de begrote uitgaven. De uitvoerende werkzaamheden gaan in 2019 plaatsvinden. Derhalve dient dit bedrag beschikbaar te blijven in de algemene reserve voor dit doel.

IKC's en Asscher, verschil € 33.000

Voor de Integrale Kind Centra (IKC's) en de Asschergelden was € 88.000 beschikbaar in 2018. Hiervan hebben wij € 55.000 ingezet voor onderzoeken in het kader van een nieuw Integraal Huisvestings Plan voor het onderwijs. Wij stellen voor het restant van deze incidentele middelen, namelijk € 33.000, beschikbaar te houden voor dit onderwerp.

Ambitiedocument omgevingswet, verschil € 75.000

Wij hebben niet alle middelen voor de omgevingswet in 2018 ingezet, omdat de middelen voor de projectleider (zijnde € 75.000) niet in 2018 zijn ingezet. Vanaf 2019 is een projectleider aangetrokken en zullen deze middelen worden ingezet. Dit betekent dat de middelen die voor 2019 beschikbaar zijn, naar verwachting zullen doorschuiven naar 2020.

Planschade, verschil € 71.000

Kosten voor planschade brengen wij ten laste van de algemene reserve. De kosten waren in 2018 € 4.000.

Openbaar groen, verschil € 138.000

Eind 2017 stelde u incidentele middelen beschikbaar voor 2018 en 2019 voor het wegwerken van achterstanden in het groenonderhoud. In 2018 betrof het een bedrag van € 585.000. Een groot deel van de werkzaamheden is uitgevoerd, maar een deel zal in 2019 een vervolg krijgen. Een deel van de plantvakken vragen nog een verdere afwerking en ook zal een deel van het herstelwerk in 2019 zijn beslag krijgen. Wij hebben het resterende deel van deze incidentele middelen niet aan de algemene reserve onttrokken. Dit zogenoemde 'overlopende budget' onttrekken wij bij de Halfjaarrapportage 2019 uit de algemene reserve.

Programmamanagement Dienstverlening, verschil € 70.000

Voor 2017 en 2018 heeft u incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de Programmamanager dienstverlening. In 2017 bleek de werving van een programmamanager een uitdaging. Begin 2018 is de functie succesvol ingevuld. De middelen voor 2017 zijn vorig jaar als overlopend budget naar 2018 gebracht. Deze middelen zijn in 2018 volledig benut. De middelen die voor 2018 bestemd waren, hebben wij laten vrijvallen in het jaarrekeningresultaat. Omdat de functie inmiddels structureel is ingevuld (dit is een jaar eerder dan verwacht) is het niet nodig de middelen over te hevelen naar 2019.

Bestemmingsreserves

Stedelijke vernieuwing, verschil € 151.000

De onttrekking van € 381.000 voor het bouw- en woonrijp maken van de deelgebieden A en D op het Bogasterrein in Coevorden is niet volledig geëffectueerd in 2018. In 2018 heeft archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Tijdens dit onderzoek zijn diverse historische vondsten ontdekt, waardoor het archeologisch onderzoek meer tijd heeft gevraagd. Het bouw- en woonrijp maken is hierdoor vertraagd. De verdere uitvoering van dit project vindt in 2019 plaats. Wij stellen voor de middelen beschikbaar te houden in 2019.

Vastgoed, verschil € 173.000

In 2018 is de sloop van de Wilhelminaschool in Coevorden afgerond. Wij hebben de kosten onttrokken uit de reserve Vastgoed. Conform de vastgoedvisie worden verkoopkosten en sloopkosten van niet-kernbezit ten laste van deze reserve gebracht. Ter dekking van bovengenoemde kosten worden incidentele verkoopopbrengsten, na verrekening van verkoopkosten, gestort in de reserve vastgoed.

Cofinanciering BDU, verschil € 140.000

Wij hadden voor 2018 de volgende vier projecten begroot: verkeersmaatregelen buitengebied Aalden/Meppen, verkeersmaatregelen buitengebied Steenwijksmoer/Dalerpeel, reconstructie van wegen in Wachstum en het verbeteren van de fietsverbinding Dalen-Coevorden (de Dalerallee). Het project Steenwijksmoer en omgeving is in 2018 uitgevoerd. Voor dit project hebben wij € 172.000 onttrokken aan de reserve. Hiervoor was € 300.000 begroot en is het verschil € 128.000. De andere drie genoemde projecten lopen door naar 2019. Ook is er een bedrag van € 18.000 onttrokken voor de voorbereiding voor de zuidelijke rondweg in Coevorden. Hiervoor was € 31.000 begroot en is het verschil € 12.000.

Regio Specifiek Pakket (RSP), verschil € 798.000

Wij hebben € 798.000 onttrokken aan de reserve RSP. De kosten voor het beheer en de instandhouding van de spoorboog worden door ProRail voor hun rekening genomen. Dit hebben wij afgekocht voor een bedrag van € 1,1 miljoen. Conform de afspraken in de stuurgroep RSP wordt dit gedekt uit de IBOI (Indexering Bruto Overheids Investerings) Op basis van de realisatie van het project vindt de afrekening met de eerder ontvangen voorschotten plaats. Per saldo was de bijdrage van de provincie € 339.000. Daarmee is de onttrekking uit de reserve € 798.000.

Dutch TechZone, verschil € 182.000

In 2018 heeft de focus binnen Dutch Techzone gelegen op de uitvoering van de bedrijvenregeling. Hierdoor is, zoals in 2017 ook het geval was, het projectenbudget in beperkte mate benut. Eind november 2018 is een nieuwe programmadirecteur aangesteld en is voor het geheel van de activiteiten een nieuwe start gemaakt. Na de gemeenteraadsverkiezingen is de samenstelling van de Program Board gewijzigd. De Program Board heeft een nieuwe voorzitter en met de instelling van een coördinatiecommissie vanuit de Program Board heeft Dutch Techzone aan slagvaardigheid

gewonnen. Dit heeft invloed gehad op de invulling van de vacatures waardoor het de gereserveerde middelen hiervoor ook in beperkte mate zijn benut. In de Halfjaarrapportage 2019 passen wij het meerjarenperspectief voor Dutch Techzone aan.

Voorzieningen

Voorziening riolering, verschil € 159.000

Op basis van de berekening kostendekkendheid bij de Programmabegroting 2018, hebben wij een onttrekking van € 159.000 begroot om kostendekkend te zijn. Uit de realisatie van de kosten voor rioleringswerkzaamheden en de opbrengst van de rioolheffing in 2018, is er geen onttrekking van € 159.000 nodig, maar is er € 46.000 gestort, als voordelig saldo.

Overige toelichtingen

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' in werking getreden. Op grond van deze wet moeten gemeenten vennootschapsbelasting gaan betalen over eventuele winsten die met ondernemingsactiviteiten worden gerealiseerd. Evenals in 2017 verwachten wij dat wij voor 2018 geen vennootschapsbelasting hoeven af te dragen.

Stelpost onvoorzien

Voor uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn, beschikken wij over een post onvoorzien. Dit bedrag is structureel € 100.000. In 2018 is hierop een beroep gedaan voor € 67.400. Dit bestaat uit een bijdrage van € 40.000 aan voetbalvereniging VIOS voor de renovatie en verduurzaming van het clubgebouw en een bijdrage van € 27.400 aan LTC Dalen voor de vervanging van de ondergrond van de tennisbanen. In de Halfjaarrapportage 2018 hebben wij u hier over geïnformeerd. Nadien is de stelpost niet meer ingezet. Hierdoor resteert op deze post nog een bedrag van € 32.600 voor 2018.

Overhead

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de overhead in 2018. In de tabel sluiten wij aan bij de verplichte indeling conform de taakvelden. Een weergave van de taakvelden is in de bijlage van dit jaarverslag opgenomen. Dit is een andere dwarsdoorsnede dan onze programma- en productenindeling.

OVERZICHT OVERHEAD			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Resultaat
Ondersteuning organisatie	6.412	5.918	494
Automatiseringskosten	1.720	1.633	87
Kosten facilitair	651	616	35
Huisvestingskosten	1.264	1.162	102
Overige personele kosten	167	545	-378
Totaal overhead	10.214	9.874	340

Paragrafen

Inleiding

Onder deze tegel treft u de zeven paragrafen aan. Deze paragrafen geven met een andere dwarsdoorsnede informatie over het jaar 2018 weer. Het betreft de volgende zeven paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- voor leges en retributies geldt het beleidsuitgangspunt van kostendekkende tarieven;
- in het Bestuursprogramma 2015-2019 is bepaald dat de lokale lastendruk met maximaal 2% boven de inflatie stijgt;
- in de Kaderbrief 2018 is voor de trendmatige stijging van de tarieven een percentage van 1,6% afgesproken;

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten

In deze tabel geven wij de verschillen tussen de geraamde en de werkelijke opbrengsten uit belastingen en heffingen weer.

Belastingopbrengsten	Begroot	Werkelijk	Vershil
(Bedragen*€ 1.000)			
Ozb	8.390	8.170	-220
Afvalstoffenheffing	3.938	3.937	0
Rioolheffing	3.536	3.554	18
Toeristenbelasting	1.751	1.779	29
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	130	112	-18
Forensenbelasting	94	92	-2
Reclamebelasting	80	82	2
Totaal	17.918	17.727	-191

Toelichting op het verschil op de Onroerende zaakbelastingen

De totale Ozb-inkomsten zijn in 2018 € 220.000 lager uitgevallen dan begroot. De totale werkelijke WOZ-waarde is lager dan medio 2017 berekend ten tijde van de samenstelling van de begroting. Dit komt door verschillen in de waardeontwikkeling van objecten, verminderingen van voorgaande jaren en effecten van bezwaar en beroep. Een deel van dit effect heeft een structureel karakter, waar wij bij de Programmabegroting 2019 op hebben geanticipeerd.

Overzicht belastingtarieven

Wij hebben de tarieven voor de diverse belastingen en heffingen van het afgelopen jaar in beeld gebracht in onderstaande tabel. Daarbij hebben we ook de tarieven van het jaar er voor (2017) weergegeven.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2017	2018
Onroerende-zaakbelastingen		
Eigenaren woningen en niet-woningen	0,1902%	0,1891%
Gebruikers niet-woningen	0,1586%	0,1576%
Rioolheffing		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning, met een WOZ-waarde van € 180.000 in 2017 en € 183.600 in 2018, met een waterverbruik van 120 m³</i>		
Gebruikers: rioolheffing afvalwater,		
categorie 0 t/m 500 m ³ waterverbruik	€ 103,63	€ 105,72
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 59,87	€ 61,07
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, 0,0190% resp. 0,0193% van de WOZ-waarde	0,0190%	0,0193%
	€ 34,20	€ 35,43
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishouden	€ 226,12	€ 233,41
Meerpersoonshuishouden	€ 272,38	€ 281,17
Extra container GFT	€ 65,10	€ 67,20
Extra container PMD	€ -	€ 67,20
Extra container Rest	€ 65,10	€ 134,40
Reclamebelasting		
1-3 aankondigingen	€ 440,85	€ 447,90
4 en meer aankondigingen	€ 605,90	€ 615,59
Toeristenbelasting		
	€ 1,25	€ 1,25
Forensenbelasting		
Forensenbelasting WOZ-waarde kleiner dan € 120.000	€ 310,77	€ 315,74
Forensenbelasting WOZ-waarde groter dan € 120.000	€ 372,66	€ 378,62

Exploitatieoverzicht riolering

Bij de begroting hebben wij de kosten voor de rioleringswerkzaamheden in 2018 berekend. Het tarief voor de rioolheffing is op deze kosten gebaseerd. Om de schommelingen in onze investeringen op te vangen, maken wij gebruik van de voorziening riolering. Door deze voorziening

in te zetten, zijn wij op begrotingsbasis 100% kostendekkend. Wij hebben een onttrekking aan de voorziening begroot van € 159.000. De daadwerkelijke kosten voor riolering zijn in 2018 lager uitgevallen. Wij hebben een bedrag van € 18.000 toegevoegd aan de voorziening riolering.

EXPLOITATIEOVERZICHT RIOLERING			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroot	Werkelijk	Vershil
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten	3.372	3.231	141
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-	-	-
Onttrekking voorziening riolering	159	-	159
<i>Directe kosten</i>	3.213	3.231	-18
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, inclusief rente	319	319	-
BTW	-	-	-
Totale kosten	3.532	3.550	-18
Opbrengst heffingen	3.536	3.554	18
Saldo	-4	-4	-
Dekkingspercentage	100%	100%	0%

Exploitatieoverzicht reiniging

Net zoals de hierboven geschetste methode bij de rioolheffing om de tarieven en de kostendekkendheid te bepalen, hebben wij bij de begroting het tarief voor de afvalstoffenheffing berekend.

Bij de begroting was de kostendekkendheid 98%. Met de onttrekking van € 65.000 uit de algemene reserve, op grond van de motie 2017-06, waren de opbrengsten op begrotingsbasis kostendekkend. Gedurende het jaar 2018 hebben wij onderzoek verricht naar aanvullende mogelijkheden om een daling van de kosten te bewerkstelligen. In 2018 zijn wij bezig geweest met het ontwikkelen en wijzigen van beleid inzake afvalverwijdering en -verwerking. De uitvoering hiervan vindt plaats in 2019.

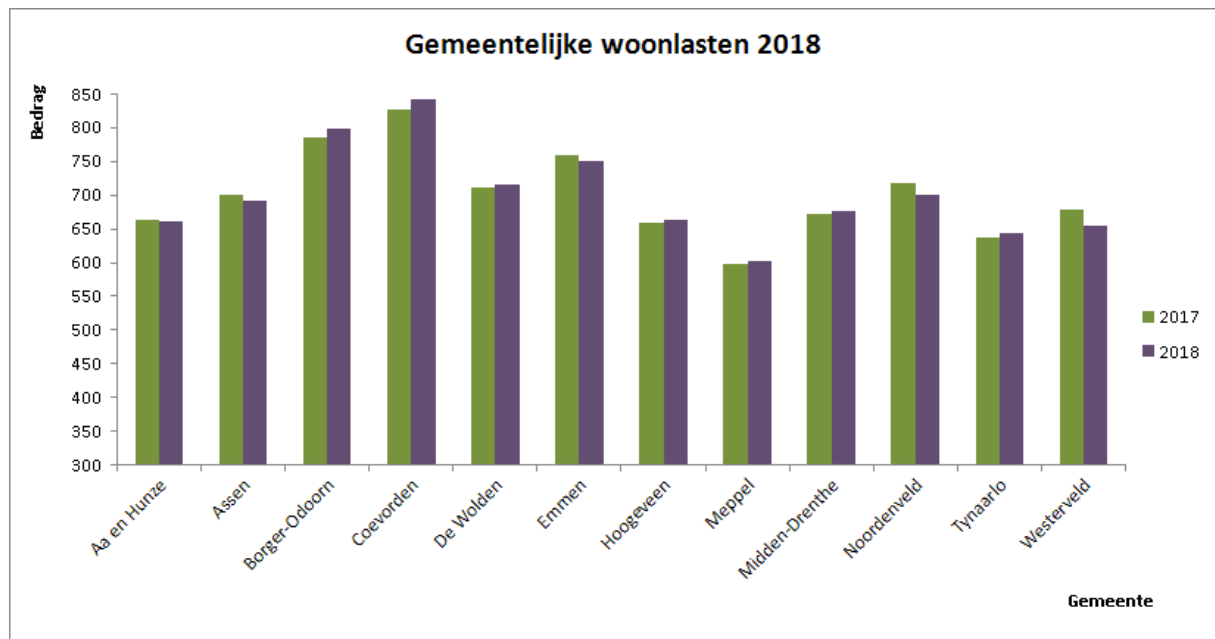
EXPLOITATIEOVERZICHT REINIGING			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroot	Werkelijk	Verschil
Kosten taakveld reiniging, incl. rente en directe personeelskosten	3.675	3.691	-16
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	500	476	-24
<i>Directe kosten</i>	<i>3.175</i>	<i>3.215</i>	<i>-40</i>
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, inclusief rente	101	101	-
BTW	726	729	-3
<i>Totale kosten</i>	<i>4.002</i>	<i>4.045</i>	<i>-43</i>
Opbrengst heffingen	3.938	3.937	-0
Saldo	-65	-108	-43
Dekkingspercentage	98%	97%	1%

Kwijtschelding

In 2018 hebben wij voor een bedrag van € 319.000 kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verleend. Er waren net zoals het voorgaande jaar ruim 1000 kwijtscheldingsverzoeken. Van dit aantal verzoeken is 89% gehonoreerd.

KWIJTSCHELDING		
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
	2017	2018
Begroot	319	319
Werkelijk	318	300
Verschil	1	19
<i>Aantallen</i>		
Ontvangen kwijtscheldingsverzoeken	1.042	1.064
Gehonoreerd	925	950

Gemeentelijke woonlasten

Gegevens ontleend aan het Centrum voor Onderzoek van de Economie voor Lagere Overheden (COELO).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

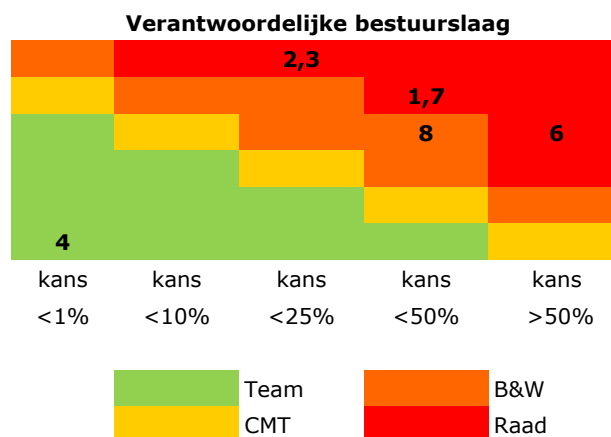
- het realiseren van een gezonde financiële positie;
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Wij maken daarbij onderscheid tussen incidentele en structurele risico's.

Risico in €

- € 1.000.000 en hoger
- € 500.000 - € 1.000.000
- € 200.000 - € 500.000
- € 50.000 - € 200.000
- € 1 - € 50.000
- € 0, geen financiële consequenties

Incidentele risico's

Op een vijftal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De vijf risico's worden hieronder toegelicht.

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2018	2019	2020	2021
1. N34	500	25%	125	125	125	125
2. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
3. Grondexploitaties	12.978	22%	2.820	2.400	2.060	1.800
4. Garantstelling Dutch Techzone	0	0%	0	0	0	0
5. Faillissement CQ	pm					
6. Bijstelling accres Gemeentefonds	200	75%	150	pm	pm	pm
Totaal	17.178		3.620	3.050	2.710	2.450

1. N34

Om het project N34/Klooster te kunnen realiseren diende de (gemeentelijke) bodem vrij te worden gemaakt (saneren) van de aangetroffen asbest-spots. Met de provincie Drenthe zijn over de wijze van uitvoeren afspraken gemaakt en zijn de werkzaamheden gemeld aan de Inspectie Leefomgeving en Transport. De financiële afrekening volgt in 2019. Wij zien op dit moment geen aanleiding om het ingeschatte risico zoals aangegeven in het Jaarverslag 2017 bij te stellen.

2. Europark

De verkoop van een perceel grond aan Tuindecò heeft geleid tot een aanzienlijke verlaging van de schuldenstand tot ca. € 6,2 miljoen. Hier tegenover staat de waarde van de resterende gronden. Per saldo is de financiële positie van het Europark verder verbeterd. De rente van geldleningen bij de BNG is langjarig vastgelegd. De lage rentestand heeft een positief effect op het resultaat van de Europark GmbH.

Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 525.000.

3. Grondexploitaties

Ieder jaar herijken wij bij de samenstelling van de jaarrekening de risico's van de grondexploitaties. Ondanks de actualisatie en afwaardering hanteren wij een risico van 22% over de boekwaarde van € 12,9 miljoen. Dit percentage is een gewogen gemiddelde van alle risico's van alle grondexploitaties. De opbouw staat weergegeven in paragraaf Grondbeleid. In de periode tot en met 2021 voorzien wij een geleidelijke afname van de totale boekwaarde tot een niveau van € 8 miljoen. In de bovenstaande tabel houden wij rekening met deze afname.

De bovenstaande ontwikkeling is voor ons geen aanleiding om het risicoprofiel naar beneden bij te stellen. Alle prognosemodellen, zie woonvisie, geven aan dat vanaf omstreeks 2025 het aantal huishoudens in de gemeente zal afnemen. Het financiële risico neemt wel sterk af als gevolg van de daling van de boekwaarde. Omdat wij geen actief grondbeleid meer voeren zal het financiële risico de komende jaren afnemen naar een niveau van +/- € 1,8 miljoen. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid .

4. Sectorplan Vierkant voor Werk

Het sectorplan Vierkant voor Werk is afgerond in de zomer van 2018. Daarna is de verantwoordingsperiode gestart en recentelijk is er een bericht vanuit het Ministerie ontvangen dat de verantwoording is goedgekeurd. De garantstelling zal daarom niet worden aangesproken. Er is wel sprake van een klein tekort, maar dit tekort is uit de ESF reserve gedekt.

5. Faillissement CQ

De civielrechtelijke procedures rondom het faillissement van CQ zijn gestart en bevinden zich op dit moment nog in de procedurele fase. De inhoudelijke fase zal pas starten nadat de procedurele fase is afgerond. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het gevoegd behandelen van de dagvaardingsprocedures.

6. Bijstelling accres Gemeentefonds

Bij de decembercirculaire van het gemeentefonds werd duidelijk dat de uitgaven van het Rijk in 2018 achterlopen op schema. Er is sprake van zogenoemde 'onderuitputting'. Deze onderuitputting betekent: samen de trap af. Immers, als de uitgaven van het Rijk dalen, daalt de gemeentefondsuitkering ook. Op basis van de onderuitputting van het Rijk verwachten wij circa € 200.000 terug te moeten betalen over 2018. Deze inschatting is op basis van de Najaarsnota van het Rijk per 1 oktober. Landelijk circuleren verschillende bedragen over de onderuitputting over heel 2018. De hoogte van het bedrag is dus nog onzeker. Het daadwerkelijke bedrag wordt duidelijk bij de meicirculaire 2019. Wij schatten het risico daarom in op 75%. In welke mate dit effect een structureel karakter heeft, is ook nog onzeker. Wij verwerken de effecten van de meicirculaires altijd in de Halfjaarrapportage. Het saldo van de Halfjaarrapportage brengen wij ten gunste van de stelpost vrije begrotingsruimte of ten laste van de algemene reserve.

Structurele risico's

Structurele risico's zijn risico's die wij ieder jaar opnieuw lopen, ongeacht of wij in enig jaar een risico hebben genomen. Structurele risico's die wij lopen zijn de decentralisaties in het Sociaal Domein, de EMCO-Groep. Onderstaande lichten wij deze risico's toe en geven wij deze in een tabel weer.

STRUCTURELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2018	2019	2020	2021
7. Sociaal Domein	600	50%	300	300	300	300
8. EMCO-groep	200	50%	100	100	100	100
Totaal	800		400	400	400	400

7. Sociaal domein

Sinds 2015 zijn wij verantwoordelijk voor drie decentralisaties in het Sociaal Domein namelijk Jeugd, Wmo en Participatie. De opheffing van de wetten die aan de betreffende wetten is verbonden maakt het lastig om risico's te kwantificeren. Wij constateren daarnaast dat er de laatste tijd sprake is van een toenemende druk op de kosten van zowel de jeugdhulp als de Wmo. De kosten in het Sociaal Domein stijgen momenteel harder dan de Rijksbijdrage. Bij de jeugdhulp zien wij met name een toename in zorgzwaarte. De gemiddelde kosten per cliënt zijn gestegen. Bij de Wmo-voorzieningen is vanaf 01-01-2019 onder andere sprake van de invoering van een zogeheten gemaximeerd abonnementstarief. De verwachting is dat dit gaat leiden tot een kostentoeename. Daarnaast heeft de wijziging van het lage Btw-tarief ook invloed op de kosten (met name bij de vervoerskosten). Om deze redenen hebben wij zowel het risicobedrag als ook de kans waarin dit risico zich voor kan doen verhoogd. Wij schatten het risico in totaliteit in op € 600.000 met een kans van 50%.

8. EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. De EMCO-groep heeft de afgelopen jaren een aantal efficiëncyslagen doorgevoerd. Wij vinden het daarom reëel om de omvang het financiële risico neerwaarts bij te stellen naar € 200.000. Niettemin blijft het exploitatieresultaat voor de komende jaren onder druk staan. Daarnaast is het nog altijd onduidelijk wat het rijk op termijn gaat doen met de rijksbijdrage. De kans dat dit risico werkelijkheid wordt schatten wij daarom (ongewijzigd) in op 50%.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. Hierbij zetten wij eerst onze weerstandscapaciteit in die geen tot minimale effecten heeft op onze begroting en ons beleid. Onze weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd.

WEERSTANDSCAPACITEIT				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Bestanddeel weerstandscapaciteit	2018	2019	2020	2021
Algemene reserve	23.894	23.671	26.971	31.071
Resultaat + reserve mutaties	-223	3.300	4.100	4.300
Reserve grondexploitaties	0	0	0	0
Reserve verkoop aandelen Essent	8.667	8.667	8.667	8.667
Onbenutte belastingcapaciteit	634	500	500	500
Post onvoorzien	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	33.072	36.238	40.338	44.638

Weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:

Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

Ratio weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de ratio weerstandsvermogen weergegeven. De ratio weerstandsvermogen is uitstekend volgens de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

WEERSTANDSVERMOGEN				
Bedragen x € 1.000				
	2018	2019	2020	2021
Weerstandscapaciteit	33.072	36.238	40.338	44.638
Te verwachten risico's	4.020	3.450	3.110	2.850
Weerstandsvermogen	29.052	32.788	37.228	41.788

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2018	2019	2020	2021
Ratio weerstandsvermogen	8,23	10,50	12,97	15,66

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel geven wij, door middel van een aantal indicatoren, inzicht in de financiële situatie van de gemeente. Daarmee wordt beoogd de gemeenteraad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- voorraadquote;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen van onze financiële positie zijn als volgt:

Indicatoren	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie
	2015	2016	2017	2018
- Netto schuldquote	100%	86%	72%	75%
- Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	89%	79%	65%	69%
- Solvabiliteitsratio	17%	25%	31%	31%
- Voorraadquote	26%	21%	13%	14%
- Structurele exploitatieruimte	2%	2%	2%	2%
- Belastingcapaciteit	96%	100%	90%	92%

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De gerealiseerde cijfers over 2018 geven voor deze indicatoren waarden die ruim binnen de signaleringswaarden van de provincie vallen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio ligt met 31% boven de in de Nota Financieel Beleid vermelde ondergrens van 30%.

Voorraadquote

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is dat de grondexploitatie kan bijdragen aan verlaging van de schuld van onze gemeente. De gerealiseerde cijfers over 2018 geven voor deze indicator een waarde die ruim binnen de signaleringswaarde van de provincie valt.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten waarbij deze worden vergeleken met de totale baten.

Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een zich voordoende financiële tegenvaller in het volgend begrotingsjaar kan worden opgevangen en of er ruimte is voor nieuw beleid.

Signaleringswaarden Provincie

De provincie Drenthe heeft in december 2015 signaleringswaarden bepaald om de kengetallen in perspectief te kunnen plaatsen. De signaleringswaarden treft u aan in de onderstaande tabel. Wij hebben de categorieën A (minst risicovol), B (gemiddeld) en C (meest risicovol) van kleuren voorzien en deze categorisering in de tabel met financiële kengetallen toegepast.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote:			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Voorraadquote	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. De kwaliteit van deze goederen en het onderhoud ervan zijn bepalend voor het voorzieningenniveau van de gemeente. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente.

Gebouwen

Op basis van de vastgoedvisie is in 2018 verder uitvoering gegeven aan het beheer van ons vastgoed. Wij hebben het accent gelegd op het onderhoud van ons kernbezit. Het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van het meerjarenonderhoudsprogramma. In de uitvoering passen wij een scherpe prioritering toe. Bij het uitvoeren van zowel dagelijks- als grootonderhoud houden wij, daar waar mogelijk, rekening met duurzaamheid.

Onderhoudslasten in 2018

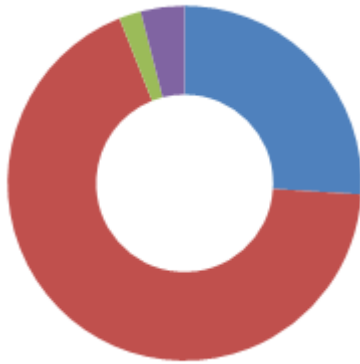
De totale onderhoudslasten in 2018, voor zowel dagelijks onderhoud als planmatig/groot onderhoud, komen uit op € 725.000.

Groen

Het totaal van de te beheren oppervlakte groen in de gemeente beslaat circa 898 hectare. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling van het areaal weer.

AREAAL GROEN	
Heesters en rozen	25 ha
Gazon	164 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	166 ha
Bermgras	390 ha
Natuurterrein	15 ha
Waterpartijen	48 ha
Sloten en greppels	610 km
Bomen	55.466 st
Halfverharding en zandwegen	40 ha

In de grafiek hieronder kunt u de verdeling van het areaal over de gebieden zien.

BEBOUWD GEBIED	24%
BUITENGEBIED	70%
BEGRAAFPLAATSEN	2%
SPORTVELDEN	4%

Door uw raad zijn in 2017 vragen gesteld over het bermonderhoud binnen de totale gemeente. Op basis hiervan is een bestuurlijke notitie geschreven die dieper ingaat op een aantal belangrijke elementen van de groenvoorziening. Het betreft de navolgende items:

1. Verbeteren kwaliteitsniveau groenvoorziening met instant houden van niveau-C
2. Stimuleren natuur technisch bermonderhoud
3. Verbeteren onderhoud bomen

Op basis van deze notitie heeft de raad besloten extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het verbeteren van de groenvoorziening om niveau-C te kunnen handhaven. Hiervoor zullen gedurende 2 jaar diverse heestervakken gerenoveerd worden. In 2018 zijn wij gestart met de renovatie van de heestervakken. Daarnaast zijn er extra middelen beschikbaar gesteld om beheerplannen op te stellen voor het boomonderhoud en het natuur technisch bermonderhoud. Ten aanzien van het bermonderhoud is er extra budget beschikbaar gesteld om medewerking te verlenen bij het opstarten van 4-5 pilots om ervaring op te doen met natuur technisch bermbeheer. Deze pilots zullen gedurende een periode van 5 jaar gemonitord worden. In 2018 zijn zowel het bermbeheerplan als het bomenbeheerplan in concept gereed. Deze plannen zullen begin 2019 ter vaststelling aan ons worden aangeboden. In 2018 zijn wij wel al gestart met de pilots "Natuur technisch bermbeheer" Hiervoor hebben zich 8 kernen aangemeld.

Lasten in 2018

In 2018 hebben wij € 1.049.000 uitgegeven aan het onderhoud van het openbaar groen en € 295.000 aan het onderhoud van de begraafplaatsen. Dit betreffen de kosten van goederen en diensten van derden (waaronder de inhuur van medewerkers van de EMCO-groep). De inzet van onze eigen man- en tractie-uren maken geen onderdeel uit van deze kosten.

Oeververbindingen

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en daarmee ook voor de civiele kunstwerken binnen de gemeente. In het Burgerlijk Wetboek is de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen bij ontstane (letsel)schade geregeld. De gemeente dient bij geschillen aan te tonen dat inspectie en onderhoud met optimale zorg zijn uitgevoerd. Het is dan ook van groot belang ook het beheer van de civiele kunstwerken op orde te hebben. Om de kwaliteit van de civiele kunstwerken te monitoren dienen deze regelmatig geïnspecteerd worden. Op basis van deze inspecties is in 2018 een beheerplan opgesteld. Het beheerplan geeft antwoord op de volgende vragen:

- Wat heeft de gemeente Coevorden in beheer?
- Wat is de kwaliteit hiervan?
- Wat is het benodigde budget om te voldoen aan de beoogde kwaliteit?
- Welke onderhoudsmaatregelen zijn noodzakelijk?
- Wanneer moet het onderhoud worden uitgevoerd?

In het beheerplan wordt inzicht gegeven in de bestaande kwaliteit, de planning van de werkzaamheden en de daaraan gekoppelde financiële gevolgen. Ten aanzien van het onderhoud laat de doorgerekende situatie een geleidelijke, maar structurele kentering in het onderhoud van de civiele kunstwerken zien. Bestaande achterstanden worden binnen drie jaar weggewerkt, waardoor een situatie ontstaat die goed beheersbaar is. Dit vergt wel een eenmalige investering van 1,1 miljoen euro voor de komende drie jaar. Daarnaast dient het bestaande budget van €

136.000 structureel verhoogd te worden met € 22.000. Met deze verhoging en de kapitaal lasten van de investering komt het benodigde budget uit op een totaal bedrag van € 222.000 per jaar. Met dit structurele bedrag kan de veiligheid van onze civiele kunstwerken op een aanvaardbaar niveau gegarandeerd worden en de overige risico's (waaronder het risico van kapitaalvernietiging) blijven op deze wijze binnen de perken.

Lasten in 2018

In 2018 hebben wij een bedrag van € 81.000 uitgegeven aan het onderhoud van oeververbindingen. In verband met de bovengenoemde geplande vervanging is regulier onderhoud aan diverse oeververbindingen in 2018 niet uitgevoerd.

Openbare verlichting

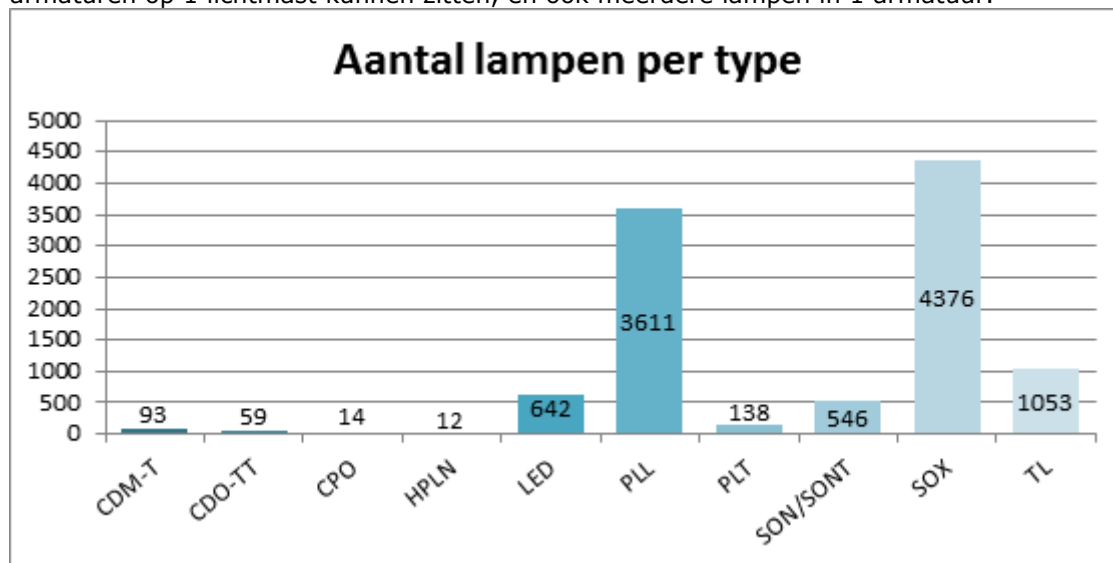
De functie van de openbare verlichting is het verlichten van de openbare ruimte op een manier die past bij het gebruik van die ruimte. Het primaire doel van de openbare verlichting is het verlengen van de daglicht periode om op deze wijze de maatschappelijke groei te bevorderen.

In 2017 is het beleidsplan "Openbare Verlichting" door uw raad vastgesteld. Sociale veiligheid en duurzaamheid zijn belangrijke thema's in dit beleidsplan. In 2018 zijn wij gestart met het verwijderen van de openbare verlichting, daar waar wij deze niet nodig achten. Goede verlichting op schoolroutes achten wij daarentegen juist van groot belang.

Hierover zijn wij in gesprek met belangenorganisatie om overeenstemming te krijgen over waar de schoolroutes lopen. Als we hierover overeenstemming hebben, gaan we in overleg met deze organisaties over de vorm en mate van verlichting.

Aantallen

Het huidige beheerbestand kent 9.854 lichtmasten (2017: 9.950), 9.916 armaturen (2017: 10.176) en 10.213 lampen (2017: 10.544). Dit verschil in aantal ontstaat doordat er meerdere armaturen op 1 lichtmast kunnen zitten, en ook meerdere lampen in 1 armatuur.

In het beleidsplan is opgenomen dat er de komende jaren ingezet gaat worden op het vervangen van verouderde armaturen en het besparen op energie en onderhoud. Het overgrote deel van oude armaturen (20 jaar en ouder) bestaat uit armaturen met SOX en TL lampen. Door het vervangen van armaturen met SOX en TL lampen is er dus niet alleen gewerkt aan het vervangen van oude armaturen, maar ook aan de besparing op onderhoud en energie.

Zoals in het vastgestelde beleidsplan staat aangegeven gaan we in twintig jaar alle lichtmasten voorzien van LED-armaturen. De komende vijf jaar zullen alle SOX- en TL lampen als eerste vervangen worden. Het betreft hier 5.000 lichtmasten. Daarnaast zijn wij van plan alle armaturen uit te rusten met dimapparatuur, zodat de openbare verlichting gedurende de nachtperiode kan worden gedimd. Begin 2018 is hiervoor een planning, een handboek en een communicatieplan door ons goedgekeurd.

In 2018 zijn wij gestart met het vervangen van de bestaande armaturen door LED-armaturen aan

de gebieds- en wijk ontsluitingswegen in Coevorden, in de woonwijk Ballast en een deel van Schoonoord.

Lasten in 2018

In 2018 is € 127.000 uitgegeven aan het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. Hiermee zijn de vervangingen, het beheer en onderhoud, de (nood)reparaties en de remplace bekostigd. Bij onderhoud en defecten is zoveel mogelijk rekening gehouden met de voortgang en uitvoering van het beleidsplan.

Riolering

De gemeentelijke riolering is een van de belangrijkste voorzieningen voor de bescherming van de volksgezondheid en het milieu. Ook heeft de riolering een belangrijke functie als het gaat om het tegengaan van wateroverlast in de openbare ruimte.

In 2015 stelde uw raad het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) vast voor de periode 2015-2019. Dit is een strategisch document waarin de beleidsvoornemens, de maatregelen en de kosten voor het rioolstelsel voor een bepaalde planperiode worden beschreven. In het vGRP zijn op basis van de nieuwe ontwikkelingen en de ambities van de gemeente, voor het stedelijk afvalwater, regenwater en grondwater de volgende zes doelen geformuleerd:

1. zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater;
2. zorgen voor transport van stedelijk afvalwater;
3. zorgen voor inzameling van regenwater (voor zover niet verzorgd door particulieren);
4. zorgen voor de verwerking van ingezameld hemelwater;
5. zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert;
6. doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering.

DeltaProgramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Binnen de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen hebben we in 2018 een start gemaakt met de uitvoering van een gezamenlijke stresstest. In deze stresstest worden de potentiële kwetsbaarheden voor de verschillende klimaatthema's (overstroming, hitte, droogte en wateroverlast) binnen een gebied geïdentificeerd. De test bestaat in de kern uit het verzamelen en creëren van informatie die beschrijft welke effecten klimaatverandering (de 'stress' die op het systeem wordt gezet) in de toekomst kan hebben, en uit het combineren van deze informatie met verzamelde gegevens over de gevoeligheid van objecten en functies voor deze effecten. Er wordt onderzocht waar, wanneer, welke knelpunten hierdoor kunnen ontstaan, onder een scala aan mogelijke klimaatontwikkelingen. De stresstest gaat over zowel het stedelijk als landelijk gebied en heeft specifieke aandacht voor vitale en kwetsbare functies. Daarnaast hebben we een eerste verkennende sessie georganiseerd met de verschillende professionele stakeholders (bv hulpverleningsdiensten, GGD, enz.) in het werkgebied om een beeld te krijgen van mogelijke risico's en mogelijke oplossingen.

Volgens planning zouden wij in 2019 een nieuw vGRP 2020-2024 opstellen, wij zijn voornemens om de looptijd van het huidige vGRP met een jaar te verlengen, zodat we de uitkomsten van de stresstest in het nieuwe vGRP kunnen verwerken.

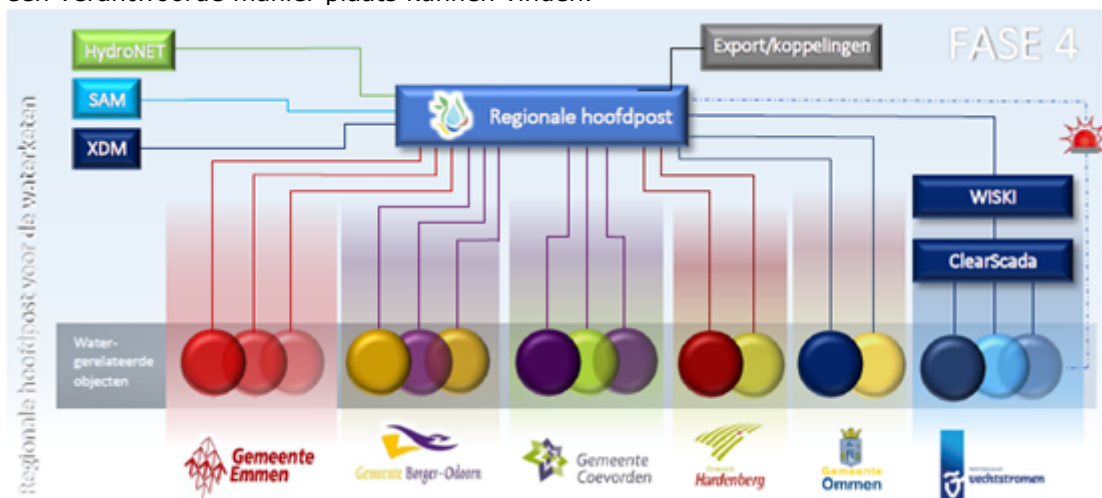
Aanschaf centrale Hoofdpomp

De Samenwerking Noordelijke Vechtstromen heeft tot doel om binnen deze regio de kwaliteit in de waterketen te verbeteren, de gezamenlijke kosten terug te dringen, de kwetsbaarheid van de afzonderlijke organisaties terug te dringen en de duurzaamheid te vergroten (3 K's en D). Deze doelstellingen zijn vastgelegd in het Regionaal bestuursakkoord Waterketen Noordelijke Vechtstromen 2017-2020 en de daarbij behorende inspanningen zijn verwoord in een bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Een belangrijke doelstelling van de samenwerking is meer inzicht in het functioneren van het waterstelsel te krijgen. Wanneer we meer inzicht hebben, kun we beter sturen in de waterketen. Dat leidt tot minder overstorten (meer milieuwinst), minder energieverbruik, betere investeringen en effectievere maatregelen.

Het telemetriesysteem van het rioolstelsel bestaat uit onderstations in de gemalen en overstortlocaties. Deze onderstations verzamelen data van de peilen van de afvalwaterniveau 's in het rioolstelsel en geven van de gemalen storingsmeldingen. De gegevens van deze onderstations

worden dagelijks verzameld door de hoofdpst. Vanuit de hoofdpst kunnen deze gegevens worden geanalyseerd en gekalibreerd. Dit is noodzakelijk om het functioneren van het rioolstelsel te kunnen vergelijken met de theoretische ontwerp modellen. Ook zijn deze gegevens belangrijk om te weten hoeveel berging in het stelsel aanwezig is, zodat eventuele toekomstige investeringen op een verantwoorde manier plaats kunnen vinden.

Om bovenstaande te realiseren is het noodzakelijk om een gezamenlijke regionale hoofdpst te implementeren voor de gemeenten binnen de samenwerking. Daarmee krijgen we (tezamen met informatie uit de hoofdpst van waterschap Vechtstromen) zicht en sturingsmogelijkheden voor het gehele regionale waterstelsel. De partijen hebben deze investering voorzien, als onderdeel van het uitvoeringsprogramma Noordelijke Vechtstromen én als onderdeel van de Gemeentelijke RioleringsPlannen (GRP's).

De gemeente Coevorden heeft op dit moment nog een contract voor 5 jaar voor haar eigen rioolsysteem. De aan te schaffen centrale hoofdpst wordt voorzien voor de komende 10 jaar. Na 5 jaar zal de gemeente Coevorden aansluiten bij het centrale systeem. In de tussenliggende periode zal er wel een technische koppeling tussen het centrale systeem van de samenwerking en het individuele systeem van de gemeente Coevorden, zodat de gegevens van de gemeente Coevorden vanuit het centrale systeem inzichtelijk worden. In 2019 zal de centrale hoofdpst aangeschaft en geïmplementeerd worden.

Om te bewaken dat deze doelen worden gehaald, stellen wij jaarlijks een rioolbeheerplan op, waarin wordt gerapporteerd over de voortgang van de gestelde doelen. Daarnaast voeren wij op basis van het vGRP en het rioolbeheerplan vervangings- en optimaliseringsprojecten uit. Voor een nadere toelichting op de projecten die in 2018 zijn uitgevoerd wordt verwezen naar programma 4 Openbare Ruimte.

Lasten en rioolheffing in 2018

De exploitatie- en kapitaallasten die samenhangen met het onderhoud van het rioleringsstelsel worden grotendeels bekostigd uit de rioolheffing. Aangezien deze heffing (nog) niet kostendekkend is, beschikken wij over een voorziening om het resterende gedeelte te bekostigen. Voor een nadere toelichting op dit systeem wordt verwezen naar paragraaf Lokale Heffingen. In 2018 bedroegen de totale kosten voor het beheer en onderhoud van het rioolstelsel € 3.551.000. De opbrengsten uit de rioolheffing van € 3.554.000 waren in 2018 kostendekkend. De begrote onttrekking van € 159.000 aan de voorziening riolering is derhalve niet gerealiseerd.

Wegen

Binnen onze gemeente hebben wij circa 700 kilometer aan verharde wegen in beheer. Net als alle civieltechnische constructies zijn wegen onderhevig aan slijtage en veroudering. Zonder regelmatig onderhoud zal een weg op een bepaald moment niet meer in staat zijn om zijn primaire functie (het veilig afwikkelen van verkeer) te vervullen. De wegbeheerder, in deze de gemeente, heeft op grond van de wegenwet de zorgplicht voor de wegverhardingen. Dit betekent dat wij ervoor moeten zorgen dat de verhardingen in een goede staat verkeren. Bij dit beheerproces spelen tal van randvoorwaarden een dwingende rol, die voortvloeien uit wet- en regelgeving.

Asfalt

Binnen onze gemeente gaat het om geasfalteerde rijbanen, fietspaden, parkeerplaatsen en enkele voetpaden. Het totale oppervlak aan asfaltverharding beslaat ultimo 2018 2.266.846 m².

Beton

In de gemeente ligt ook een bescheiden hoeveelheid aan betonwegen. Het betreft hier voornamelijk oude rijks- of provinciale wegen, die zijn overgedragen aan de gemeente en een aantal fietspaden. Het totale oppervlak aan betonverhardingen is ultimo 2018 127.902 m².

Elementen

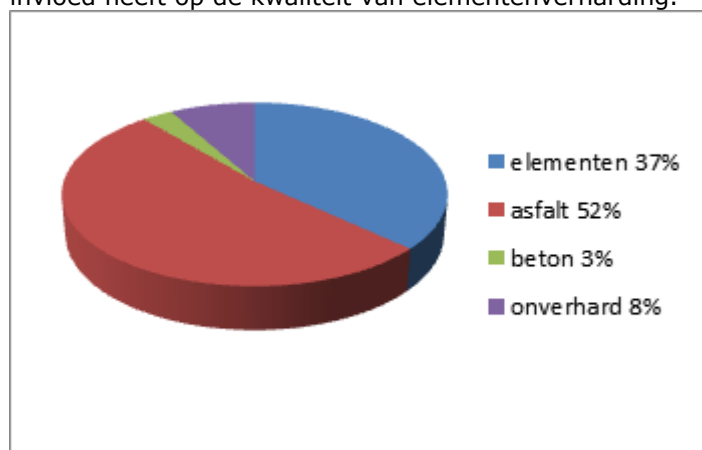
De derde soort verharding is de elementenverharding. Dit is een verharding die bestaat uit losse elementen die in hun geheel een verharding vormen. De meest toegepaste elementen zijn gebakken klinkers, betonklinkers en betontegels. Het totale oppervlak aan elementenverhardingen beslaat ultimo 2018 1.606.119 m².

Onverhard

De onverharde wegen bestaan hoofdzakelijk uit zandwegen. Deze liggen voornamelijk in het noordelijke deel van de gemeente. De zandwegen dienen voor de ontsluiting van bospercelen en landerijen. In het zuidelijke deel van de gemeente komt dit soort wegen nauwelijks voor vanwege het feit dat de ondergrond daar veel veen bevat. Ultimo 2018 omvat het totale oppervlak van de onverharde wegen 329.900 m².

Areaal verharding

De oppervlakte asfaltverharding neemt door de jaren heen af en de hoeveelheid elementenverharding neemt toe. Steeds vaker worden asfaltwegen in de bebouwde kom vervangen door wegen met elementenverharding. De kwaliteit van beide types is nogal verschillend. Zo heeft asfaltverharding veel te lijden van zware vorstperioden, terwijl vorst geen invloed heeft op de kwaliteit van elementenverharding.

Onderhoudsniveaus

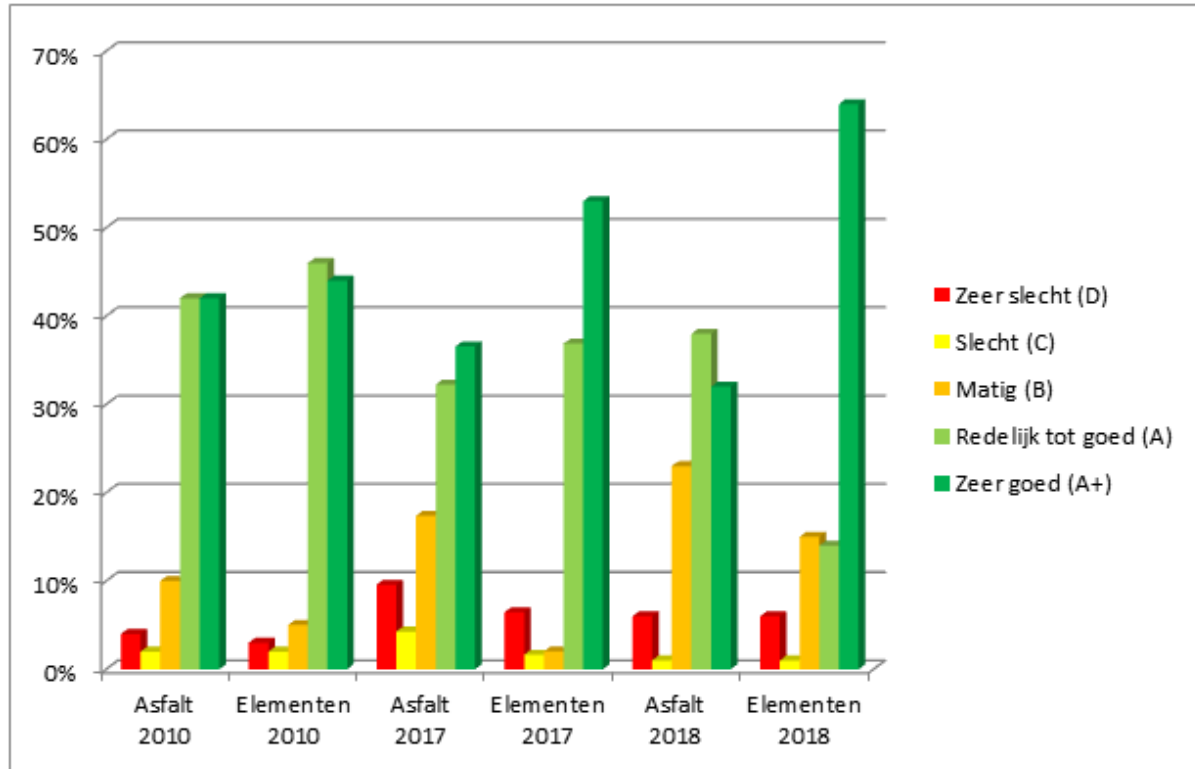
Besloten het onderhoudsniveau structureel weer op het niveau van 2010 terug te brengen. Op basis van de visuele inspectie en kwaliteitsbeoordeling is een beleidsadvies opgesteld met een aantal rekenscenario's die in 2017 aan uw raad zijn voorgelegd. In dit beleidsadvies zijn de volgende uitgangspunten opgenomen:

- Het onderhoudsniveau van 2010 vormt het referentiepunt (inclusief het destijds aanwezige niveau van 3% achterstallig onderhoud);
- Kavelwegen worden niet meer onderhouden,
- Werkzaamheden worden maximaal gecombineerd en geprioriteerd,
- De onderhoudsmiddelen worden optimaal verdeeld tussen asfalt- en elementenverharding,
- De trend van een toenemende verslechterende onderhoudssituatie van de wegen wordt in een periode van 5 jaar geleidelijk omgekeerd.

Jaar	Planjaar	Standaard budget [€]	Structureel budget [€]	Incidenteel budget [€]	Totaal [€]
2017	1	685.000	0	0	685.000
2018	2	685.000	500.000	1.500.000	2.685.000
2019	3	685.000	500.000	1.500.000	2.685.000
2020	4	685.000	500.000	0	1.185.000
2021	5	685.000	500.000	0	1.185.000

Zoals aangegeven in bovenstaande tabel hebben wij in 2018 fors geïnvesteerd in het onderhoud van de wegen. Zoals in de "Bestuurlijke notitie wegonderhoud 2017-2021" aangegeven hebben wij ingezet op het verbeteren van het asfaltonderhoud. Zoals blijkt uit onderstaande grafiek zijn we in deze opzet geslaagd.

In de onderstaande tabellen zijn de ontwikkelingen in de kwaliteitsniveaus van de asfaltwegen en de elementenverhardingen weergegeven.

Onderhoud fietspaden

Bij de recreatieve fietspaden is, in met name in bosrijke omgeving, veel onderhoud noodzakelijk doordat het asfalt wordt "opgedrukt" door boomwortels. Niet alleen het fietscomfort neemt af, maar ook ontstaan er gevaarlijke situaties, mede doordat de snelheid (e-bike) van de fietser toeneemt. Jaarlijks moeten er onderhoudswerkzaamheden aan de recreatieve fietspaden worden uitgevoerd om het comfort en de veiligheid te kunnen garanderen. Het gaat om ongeveer 33 km aan fietspaden die als risicovol bestempeld kunnen worden. De komende jaren zullen wij voorstellen doen om op basis van de inspecties de verharding van een deel van de fietspaden om te vormen van asfalt naar beton.

In 2018 zijn de fietspaden langs de Dalerallee en het fietspad tussen Steenwijksmoer en Dalerpeel voorzien van een nieuwe betonverharding. Bij dit laatste fietspad is ook een proef gestart, in het kader van het beleidsplan "Openbare verlichting", met het aanbrengen van "actieve wegmarkering".

Combinatie met rioleringswerkzaamheden- en projecten

Vanuit bijzondere projecten wordt jaarlijks ook een deel van het wegennetonderhoud uitgevoerd. Het gaat hier om wegreconstructies in combinatie met rioleringswerkzaamheden of projecten in het kader van de verkeersveiligheid. Een voorbeeld hiervan is de reconstructie in Wachstum en de Goornstraat in Dalen.

Lasten in 2018

In 2018 hebben wij op het product verhardingen € 2.685.000 uitgegeven aan het onderhoud aan de gemeentelijke wegen. In het kader van de rioleringsprojecten Wachstum en de Goornstraat in Dalen zijn de kosten voor het 'wegendeel' van deze projecten reeds in 2017 meegenomen. Het rioleringsproject in Oosterhesselen (Boeren en Den Wan) is doorgeschoven naar 2019 waardoor de kosten voor het 'wegendeel' van het project ook doorschuift naar 2019.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in en leggen wij verantwoording af over het gevoerde treasurybeheer in 2018. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Wij beperken het liquiditeitsgebruik door onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar en op onze liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen nakomen. De wet financiering decentrale overheden (wet fido) bevat kaders voor de uitvoering van de treasuryfunctie door de decentrale overheden, waaronder de gemeenten. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de wet de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet is het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kort geld (financieringen met een looptijd van minder dan één jaar). De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het kalenderjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. De kasgeldlimiet voor 2018 bedraagt € 8.483.000 (2017: € 8.093.000). De onderstaande tabel geeft een vergelijking weer van onze liquiditeitspositie gedurende het verslagjaar met de voor dat jaar geldende kasgeldlimiet.

TOETSING AAN KASGELDLIMIET					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	Limiet	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Begrotingstotaal 2018	99.800				
Toegestane kasgeldlimiet					
- in procenten van de grondslag	8,5				
- in bedragen	8.483				
Omvang vlottende korte schuld					
Opgenomen gelden, korter dan 1 jaar		0	0	0	0
Schuld in rekening-courant		-1.690	-96	-216	-2.059
Gestorte gelden door derden, korter dan 1 jaar		0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		0	0	0	0
Totaal		-1.690	-96	-216	-2.059
Vlottende middelen					
Contante gelden in kas		2	3	2	3
Tegoeden in rekening-courant		74	315	464	114
Overige uitstaande gelden, korter dan 1 jaar		984	130	3.064	0
Totaal		1.059	448	3.530	117
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld		-631	352	3.314	-1.942
Toegestane kasgeldlimiet		8.483	8.483	8.483	8.483
Ruimte (+)/overschrijding (-)		7.852	8.835	11.797	6.541

Renterisicobeheer

Op grond van de wet fido is het renterisico dat de gemeente mag lopen op haar leningenportefeuille gemaximeerd op 20% van het begrotingstotaal. Renterisico's kunnen zich manifesteren als gevolg van herfinancieringen en renteherzieningen in de bestaande leningenportefeuille.

De onderstaande tabel geeft de toetsing van de renterisico's aan de voor ons geldende norm in het verslagjaar weer. Hieruit blijkt dat wij in 2018 ruimschoots onder de gestelde norm zijn gebleven. In 2018 hebben wij conform de begroting afgelost. Wij hebben onze financieringsbehoefte dit jaar met kort geld kunnen financieren.

TOETSING AAN RENTERISICONORM			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	werkelijk	verschil
Berekening renterisico			
Renteherzieningen	0	0	0
Aflossingen	8.467	8.467	0
Renterisico	8.467	8.467	0
Berekening renterisiconorm			
Begrotingstotaal	99.800	99.800	0
Percentage conform regeling	20	20	
Renterisiconorm	19.960	19.960	0
Toetsing renterisico aan norm			
Renterisico	8.467	8.467	0
Renterisiconorm	19.960	19.960	0
Ruimte	11.493	11.493	0

Ontwikkelingen in 2018

De rentetarieven zijn ook in 2018 laag gebleven. Het gemiddelde rentetarief voor debetsaldi in rekening-courant in 2018 bedroeg 0,03%. In de begroting waren wij uitgegaan van een gemiddelde rente van 0,05%. In 2018 hebben wij geen gebruik gemaakt van een kasgeldlening. Bij de opstelling van de begroting hebben wij rekening gehouden met de opname van een vaste geldlening van € 5 miljoen aan het einde van boekjaar 2018. Als gevolg van de ontvangst van vooruit ontvangen subsidie van Provincie Drenthe ten behoeve van het RSP-project was het afsluiten van een langlopende lening in 2018 niet nodig.

Doordat wij in 2018 geen nieuwe lening hoefden af te sluiten, bleef de gemiddelde rente van de leningenportefeuille ongewijzigd (3,96% versus 3,96% over 2017).

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren voor onze gemeente is 0,75% van ons begrotingstotaal; in 2018 kwam dit neer op € 748.500.

Dagelijks worden de saldi van bankrekeningen geraadpleegd. Ingevolgde de wet op het schatkistbankieren moeten vanaf 2015 banktegoeden boven het drempelbedrag (0,75% van begrotingstotaal) worden afgestort bij 's Rijks schatkist. Deze afroming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald.

TOETS SCHATKISTBANKIEREN					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
		Bedragen ultimo kwartaal			
		1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Omvang begroting	99.800				
Drempelbedrag					
- in percentage	0,75				
- in bedragen		749		749	749
Omvang beschikbare middelen					
Saldi middelen buiten 's Rijks schatkist		-1.086		744	-1.308
Drempelbedrag					
Ruimte onder het drempelbedrag		1.835		5	2.057
Overschrijding van het drempelbedrag		0		0	0
Saldo schatkistbankieren		0		3.324	0

Renteresultaat

Voor de toerekening van rente aan investeringen op de programma's hanteerden wij in 2018 een voorgecalculeerd omslagpercentage van 3,0%. Dit is een gewogen gemiddelde waarbij wij in lijn met de landelijke notitie Rente bewegen binnen een bandbreedte van plus en min 0,5%. In de begroting hielden wij rekening met een rentepercentage van 3,24% en een rentenadeel van € 263.000. In werkelijkheid komt het omslagpercentage in 2018 uit op 3,30% en een nadelig renteresultaat van € 291.000.

RENTETOEREKENING 2018		
De externe rentelasten over de korte en lange financiering		2.896.162
De externe rentebaten	-/-	-85.117
Saldo door te rekenen externe rente		2.811.045
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/-	423.328
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	-/-	74.964
De rentebaar van doorverstrekte leningen die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	+	74.964
Aan programma's toe te rekenen externe rente		2.387.718
Rente over eigen vermogen		767.024
Rente over voorzieningen		0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente		3.154.742
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/-	2.863.764
Renteresultaat		-290.978

Leningenportefeuilles

In het volgende overzicht geven wij het verloop van de portefeuille van opgenomen langlopende geldleningen weer. Hierin komt naar voren dat wij in 2018 geen langlopende lening hoefden aan te trekken.

OPGENOMEN LANGLOPENDE GELDLENINGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Boekwaarde 01-01	Opname	Aflossing	Boekwaarde 31-12
Algemeen	74.423		8.467	65.956
Woningbouw	1.013		539	474
Verzorgingstehuizen	546		126	421
Waarborgsommen	17		1	15
Totaal	75.999	0	9.133	66.866

Onderstaand volgt een overzicht van de door de gemeente aan derden verstrekte langlopende geldleningen.

**AAN DERDEN VERSTREKTE LANGLOPENDE
GELDLeningen***Bedragen x € 1.000*

	Boekwaarde 01-01	Verstreking	Aflossing	Boekwaarde 31-12
Woningbouwcorporaties	1.559	0	664	895
Nutsbedrijven	364	0	0	364
ROC	2.511	0	0	2.511
Personeel	2.058	0	764	1.294
Overige instellingen	252	54	29	277
Totaal	6.744	0	1.457	5.064

Ontwikkeling van de financieringspositie

De volgende overzichten geven het verloop van de financieringspositie van de gemeente gedurende het verslagjaar weer. Uit het overzicht blijkt dat wij per ultimo 2018 62% van het geïnvesteerde vermogen financieren met vreemd vermogen. De verhouding tussen eigen en vreemd vermogen is ten opzichte van de situatie op 31 december 2017 (70%) gunstiger geworden. Uitgedrukt in een bedrag per inwoner bedraagt de schuld van onze gemeente € 2.087 (2017: € 2.332).

Ontwikkeling financieringspositie	2017	2018
bedragen * € 1.000		
Boekwaarde investeringen		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	95.748	95.608
- financiële vaste activa	8.220	6.824
A	103.968	102.432
Financiering		
- eigen vermogen	36.022	39.188 *
- voorzieningen	2.248	2.484
- langlopende schulden	75.999	66.866
- rekeningresultaat	3.105	0
B	117.374	108.538
Financieringsoverschot B - A	13.406	6.106
Investerings grondexploitatie	13.379	12.978
Financieringspositie incl. grondexploitatie	-27	6.872
Toename financieringspositie		6.900
Herkomst en besteding middelen	2018	
Herkomst		
- afschrijving / aflossing	5.159	
- storting in reserves	9.550	
- storting in voorzieningen	463	
- opname geldleningen	0	
- desinvesteringen grondexploitatie	1.406	
- toename rekeningresultaat	0	
A	16.579	
Besteding		
- saldo investeringen / desinvesteringen	3.624	
- onttrekking aan reserves	4.494	
- onttrekking aan voorzieningen	59	
- aflossing opgenomen leningen	9.133	
- investeringen grondexploitatie	1.174	
- afname rekeningresultaat	3.105	
B	23.479	
B - A	6.900	

* Het verschil met het eigen vermogen op de balans is het rekeningresultaat 2018, deze wordt in 2019 onttrokken.

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de realisatie van de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering.

ICT

Het informatiebeleidsplan 'Coevorden 2020' beslaat de periode 2017 tot 2020. Het doel van het plan is dat de gemeente in 2020 beschikt over een betrouwbare, flexibele, toegankelijke informatiehuishouding. In 2018 hebben wij e-factureren geïmplementeerd. Dit maakt het

geautomatiseerd verwerken van facturen eenvoudiger. Wij voldoen hiermee aan de wettelijke verplichting om per 18 april 2019 bij inkoopovereenkomsten e-facturen te kunnen ontvangen en verwerken. In 2018 is onderzoek gedaan naar de doorontwikkeling van Zaakgericht Werken. Binnen het zaaksysteem leggen we informatie vast, waardoor informatie vindbaar is en we onze inwoners zo goed mogelijk van dienst kunnen zijn. Er is een nieuwe versie van het zaaksysteem geïmplementeerd, hierdoor is de gebruikerservaring verbeterd. Ook zijn er voorbereidingen getroffen voor het optimaliseren van de werkprocessen in het zaaksysteem. Jaarlijks wordt het Informatiebeleidsplan aangepast. Nieuwe inzichten en veranderende wetgeving kunnen aanleiding zijn om het informatiebeleidsplan (deels) te herzien.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging heeft in sterke mate te maken met het afwegen van risico's en bewuste omgang met informatie in de organisatie. Met ons informatiebeveiligingsbeleid en -procedures willen we borgen dat informatie beschikbaar en betrouwbaar is en dat we er op een integere manier mee omgaan. Ons huidige beleid is zowel op strategisch als tactisch niveau gebaseerd op de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). In verband met de aankondiging dat op 1 januari 2020 een nieuwe baseline: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht wordt, hebben we de actualisering van ons beveiligingsbeleid uitgesteld naar 2019. Het jaar 2019 is een overgangsjaar waarin wij ons, onder andere door het actualiseren van het beleid kunnen voorbereiden op de komst van de BIO. De BIO gaat gelden voor alle overheidsorganisaties en voldoet aan de nieuwste NEN/ISO norm voor informatiebeveiliging. Deze baseline richt zich, meer dan de BIG, op risicomanagement en de rol van bestuurders en leidinggevendenden daarin.

In 2018 zijn maatregelen genomen om onze fysieke toegangsbeveiliging te verbeteren. Tevens is er aandacht geweest voor bewustwording en de implementatie van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarnaast hebben we, waar nodig, afspraken gemaakt met (software)leveranciers over de omgang met gegevens. Deze afspraken zijn vastgelegd in verwerkerovereenkomsten. Bij de aanschaf van nieuwe applicaties wordt het onderwerp informatiebeveiliging altijd nadrukkelijk meegenomen en een risico-inventarisatie gemaakt. Met de Plan Do Check Act-methodiek worden de risico's, passende maatregelen en prioriteiten bepaald.

Verantwoording ENSIA

Jaarlijks voeren wij middels Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) een zelfevaluatie informatiebeveiliging uit. Deze zelfevaluatie is onder meer gericht op de beveiligingsnormen uit de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en op de normenstelsels die gelden voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoort Uitvoeringsregeling Nederland (PUN), de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en nieuw dit jaar de Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Middels dit jaarverslag leggen wij horizontaal verantwoording af over informatiebeveiliging. Met een collegeverklaring ENSIA inzake DigiD en Suwinet leggen wij verticaal verantwoording af. De collegeverklaring over het jaar 2017, die op 1 mei 2018 is verstuurd aan de verticale toezichthouders, geeft aan dat we voldoen aan alle normen die gelden voor DigiD en Suwinet. In de collegeverklaring hebben wij verantwoording afgelegd over twee DigiD-aansluitingen. Daarnaast zijn er in 2018 nog twee andere DigiD aansluitingen onderzocht die buiten scope van ENSIA vielen, omdat het nieuwe aansluitingen betrof. Ook voor deze DigiD-aansluitingen geldt dat we voldoen aan alle gestelde normen.

Naast de 'Collegeverklaring inzake DigiD en Suwinet 2017' zijn er in 2018 verantwoordingsrapportages vastgesteld door ons over de BAG en de BGT. Hoewel het nog niet verplicht was om de verantwoordingsrapportages BAG en BGT over het jaar 2017 vast te laten stellen is er voor gekozen dit wel te doen. Deze rapportages geven namelijk een goede indruk van de status van de BAG en de BGT binnen onze gemeente. Voor de BAG voldoen we op de verschillende kwaliteitscriteria (borging proces, tijdigheid, volledigheid en juistheid) nog niet aan de gestelde norm. We scoren namelijk 60% op kwaliteit, terwijl de norm ligt op 75%. Met name voor de borging van het proces geldt dat we nog verbeteringen kunnen doorvoeren. Voor de BGT voldoen we wel aan de norm van 75%. Maar ook bij de BGT geldt dat er nog verbetermogelijkheden zijn in het borgen van het proces. Omdat de rapportages nog niet verplicht zijn, zal de toezichthouder geen acties uitvoeren naar aanleiding van deze rapportages.

Naast deze specifieke verantwoordingsrapportages geeft de zelfevaluatie ENSIA ons inzicht in de activiteiten die we nog kunnen uitvoeren om onze informatiebeveiliging te verbeteren. Uit de

zelfevaluatie ENSIA blijkt dat de implementatie van Information Security Management System om risico's en maatregelen te monitoren een aandachtspunt is. Uit ENSIA komt naar voren dat we goed scoren op de beveiliging van apparatuur, veilige uitwisseling van gegevens, beveiligingsbeleid, autorisatiebeheer en bewustwording. In het jaarverslag 2019 wordt verantwoording afgelegd over de resultaten van de Collegeverklaring ENSIA inzake DigiD en Suwinet 2018, de verantwoordingsrapportages BAG en BGT 2018 en de organisatiebrede verantwoording op basis van ENSIA.

Gegevensbescherming

Voortgang implementatie Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Met de inwerkingtreding op 25 mei 2018 van de nieuwe wet op de privacy, de Algemene Verordening Gegevensbescherming, heeft met name het tweede halfjaar van 2018 in het teken gestaan van vergroten van de bewustwording, het afronden van het register van verwerkingen en het behandelen van casussen in het kader van privacybescherming van inwoners. Het privacy team van de gemeente Coevorden monitort de opvolging van deze aangescherpte privacywetgeving. Het privacy team bestaat uit een Functionaris Gegevensbescherming (FG), een Privacy Officer (PO) en de Chief Information Security Officer (CISO).

Ter ondersteuning bij het optimaliseren van het register van verwerkingen is BMC ingeschakeld om interviews af te nemen en op het juiste niveau de verwerkingen vast te leggen. Onze organisatie telt op hoofdniveau zo'n 170 verwerkingen. Het register geeft per cluster de meest kritische verwerkingen weer. De informatie die op te halen is vanuit het register van verwerkingen zijn het doel van de verwerking, de betrokkenen (zowel in- als extern), welke gegevens verwerkt worden, of er sprake is van gebruik BSN, gebruik bijzondere persoonsgegevens, de herkomst van de gegevens, de ontvangers, de rechtmatige grondslag, de applicatie, de verwerkers en de bewaartermijn. Het register betreft een dynamisch document. Wanneer er zich wijzigingen in het proces voordoen (bijvoorbeeld het gebruik van een nieuwe applicatie) dan dient dit te worden verwerkt in het register.

Bewustwording

Het inventariseren van de verwerkingen binnen onze organisatie heeft bijgedragen aan nadere bewustwording. Medewerkers vanuit alle segmenten zijn uitgenodigd voor de interviews die afgenomen zijn door BMC. Er is kritisch gekeken naar de registratie van persoonsgegevens binnen de verschillende processen. Aanbeveling voortvloeiend uit deze interviews zijn teruggekoppeld richting de teams. Naast deze interviews zijn er intern een tweetal informatiebijeenkomsten georganiseerd voor medewerkers. Tijdens deze bijeenkomsten zijn de processen inzake het melden van een incident (mogelijk datalek), tot het verwerken en het omgaan met (bijzondere) persoonsgegevens aan de hand van casuïstiek met voldoende diepgang behandeld.

Naast deze interne activiteiten zijn in de maand mei informatiebijeenkomsten georganiseerd voor verenigingen en stichtingen. Deze presentaties zijn gegeven door extern bureau dat zich specifiek richt op implementatie van de AVG voor verenigingen en stichtingen. Met maar liefst drie druk bezochte bijeenkomsten was dit een geslaagde activiteit in het kader van kennisdeling en bewustwording.

Informatiebeveiligingsincidenten

Als openbaar bestuursorgaan moeten datalekken gemeld worden aan de Autoriteit Persoonsgegevens, tenzij het niet waarschijnlijk is dat het datalek een risico oplevert voor de personen waarvan de gegevens zijn gelekt. Het melden van een datalek moet gedaan worden in die situaties waarbij het lek een waarschijnlijk hoog risico voor de betrokkenen oplevert. In 2018 zijn landelijk in totaal 20.881 datalekken gemeld, dit betreft een stijging ten opzichte van 2017 met 109%. Het type datalekken dat zich het meest voordoet zijn die in de categorie dat persoonsgegevens verstuurd worden aan een verkeerde ontvanger. Landelijk bedraagt dit percentage 63%.

In 2018 heeft de gemeente Coevorden één melding gedaan van een informatiebeveiligingsincident oftewel datalek bij de autoriteit persoonsgegevens. In deze casus is niet uit te sluiten dat er persoonsgegevens zijn geraadpleegd door een derde. In 2018 zijn in totaal 7 incidenten gemeld binnen onze organisatie. Het privacy team beoordeelt deze incidenten nauwkeurig en in de gevallen (indien van toepassing) waar het een inwoner betrof is de betrokkene geïnformeerd.

Binnen de organisatie wordt continu aandacht gevraagd voor het alert zijn op het melden van incidenten.

Ontwikkelingen personeelsbeleid

Een nieuwe bestuursperiode is aangebroken en ook als ambtelijke organisatie staan we op het punt om door te pakken. We zijn in de afgelopen jaren opener en flexibeler geworden en staan veel meer open voor ideeën van buiten en nieuwe manieren van werken. Er is nog steeds ruimte voor verbetering. Door het vertrek van een concernmanager is opnieuw gekeken naar wat past bij die manier van werken. De keuze is gemaakt voor een Concern management team dat bestaat uit de unitmanager, de concernmanager en de algemeen directeur. De concernmanager zal het eerste aanspreekpunt zijn voor de teamleiders, de unitmanager voor de programmamanagers en de algemeen directeur voor het gemeentebestuur. De belangrijkste taak van de leidinggevenden en de programmamanagers is randvoorwaarden creëren, ondersteuning bieden en eenheid en aansluiting bij het bestuur borgen. Dit kunnen wij met elkaar en naast de structuur aanpassing vraagt het iets in de dingen die we doen en gaan laten zien. Om op de manier te werken die daarbij past is eind 2018 besloten om een organisatie ontwikkeling programma "Samen Doen" op te zetten.

Om meer flexibel te kunnen werken, meer de samenleving op te zoeken en daarbij ter plekke diensten te kunnen verlenen en door de verdergaande digitalisering is een projectplan 2018 "Werken beweegt" opgesteld. Er heeft inventarisatie plaatsgevonden hoe de werkplekken hierop ingericht moeten worden. De medewerkers zullen vanaf 2019 mobiel(er) uitgerust worden en interne werkplekken zullen aangepast worden op de verdergaande digitalisering.

Voor de ontwikkeling van de medewerkers wordt er via de BOCE academie diverse trainingen, cursussen en workshops aangeboden via een digitaal platform. Het aanbod, de aanmelding en registratie loopt nu via een gezamenlijk digitaal platform. Er wordt positief teruggekeken naar het BOCE leiderschapscongres met een grote deelname.

Integriteit is een actueel onderwerp. Niet alleen bij de indiensttreding, maar zeker ook om ongewenste omgangsvormen tegen te gaan. Met alle medewerkers is hier bewust bij stil gestaan tijdens een interactieve middag met medewerking van een theatergroep.

Het medewerkersonderzoek 'Jij en je werk' is na 2 jaar weer uitgezet onder de medewerkers. Het overall beeld, afgezet tegen de benchmark, is dat we een organisatie zijn met betrokken medewerkers die in een energierijke werkomgeving werken. De aandachtspunten verschillen per team en zullen in 2019 opgepakt worden.

Arbobeleid

De Arbocommissie heeft in 2018 regulier overleg gevoerd. Hierin zijn de lopende zaken voortvloeiend uit de risico-inventarisatie en evaluatie ('RI&E') besproken en gemonitord. Tevens is er een nieuwe RI&E uitgevoerd. Dit zal voor de komende 3 jaar het aandachtsgebied voor de Arbocommissie zijn. Ook heeft er in 2018 een arbeidsinspectie plaatsgevonden. De verbeterpunten vanuit deze inspectie zijn doorgevoerd.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

De leden van de BHV hebben in december 2018 twee ontruimingsoefeningen gehouden. Naar aanleiding van deze oefeningen is geconcludeerd dat er behoefte is aan ploegleiders. Deze zullen in 2019 worden opgeleid. Verder hebben de leden de benodigde BHV-cursus (basis of herhaling) gevolgd. In 2018 is een start gemaakt met het moderniseren van het BHV-alarmeringssysteem door middel van een app. In 2019 zal deze app in gebruik worden genomen.

Akoestiek en klimaat

In 2018 is het onderzoek met betrekking tot de klimaat- en akoestische problemen in met name Hof van Coevorden afgerond. Naar aanleiding van dit onderzoek zijn er diverse maatregelen getroffen, waaronder het plaatsen van wandpanelen, balieschermen en wijzigen van toegangsdeuren bij grand-café Heeren van Coevorden.

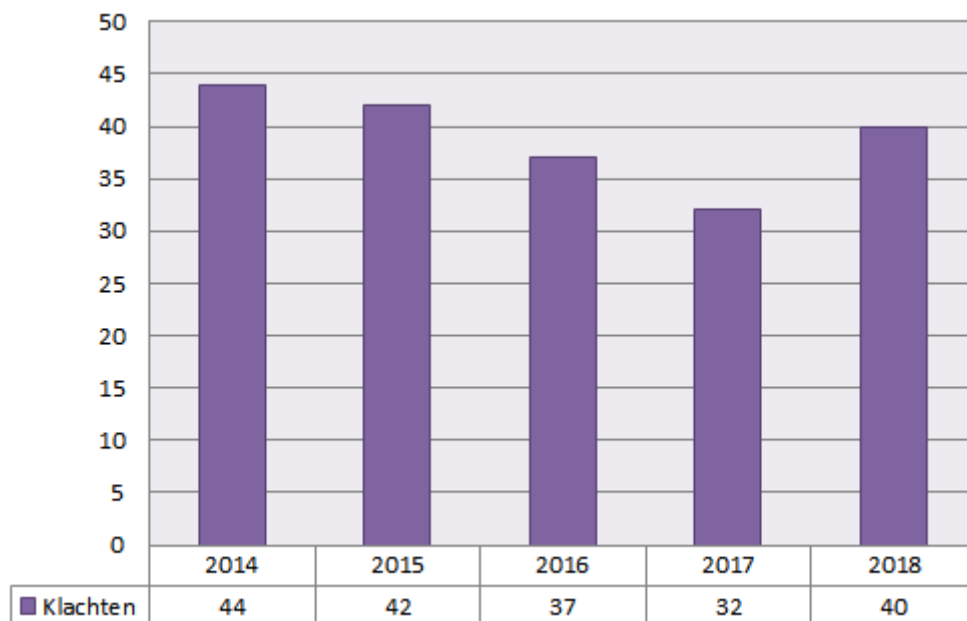
Rapportage juridische procedures

Vanaf 2017 verstrekken wij informatie over klachtbehandeling en Wob-verzoeken in het jaarverslag. De bezwaarschriftencommissie bracht jaarlijks separaat een jaarverslag uit met betrekking tot het aantal ingediende bezwaarschriften. De bezwaarschriftenverordening is op dit punt gewijzigd en dit betekent dat de commissie niet langer een jaarverslag uitbrengt, maar dat over bezwaarschriftafhandeling wordt gerapporteerd in de planning- en controldocumenten.

Hierna geven wij het aantal ingekomen klachten, Wob-verzoeken en bezwaarschriften weer. In de tabellen is de verdeling per team en afdeling weergegeven waarbij een vergelijk wordt gemaakt met de afgelopen vijf jaren.

Geregistreerde klachten

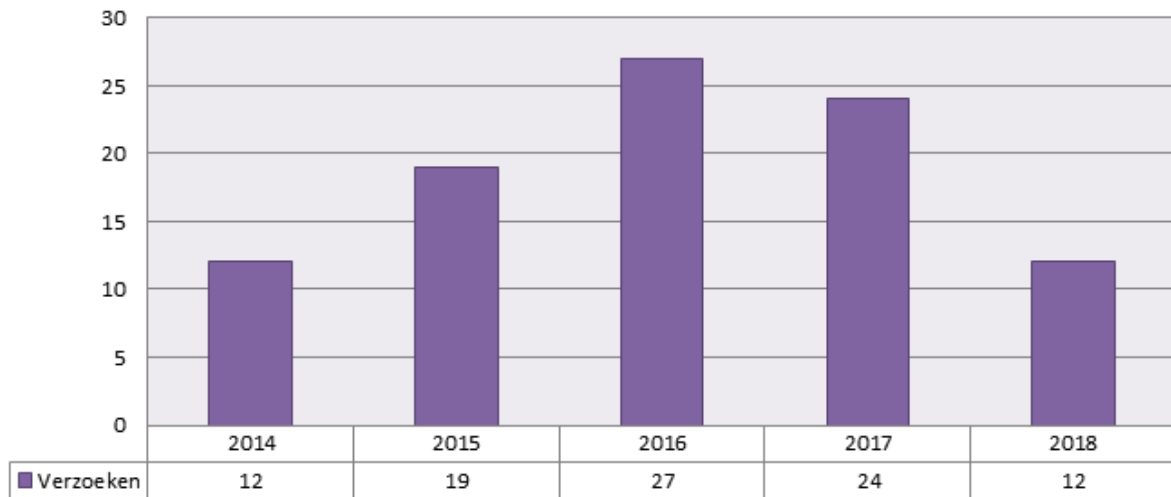
Er is een lichte stijging in het aantal klachten ten opzichte van vorig jaar. In vergelijking met de afgelopen vijf jaren, is het aantal klachten nagenoeg gelijk gebleven. Trends zijn hierdoor niet af te leiden.

AANTALLEN KLACHTEN		
Afdelingen	2017	2018
Publieksservice	16	17
Leefomgeving	13	17
Bedrijfsvoering	2	4
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	1	-
Gemeente Emmen	-	2
Totaal aantal klachten	32	40

Nationale ombudsman

Er zijn twaalf verzoeken ontvangen bij de Nationale ombudsman. Negen verzoeken zijn zonder onderzoek afgedaan en drie zijn tussentijds beëindigd. Dit laatste houdt in dat na contact met ons, de Nationale ombudsman het dossier heeft gesloten omdat wij de klacht hebben afgehandeld. In het geval van de negen verzoeken die zonder onderzoek zijn afgedaan, heeft de Nationale ombudsman doorverwezen naar de juiste instantie.

Geregistreerde Wob-verzoeken (Wet openbaarheid bestuur)

In 2018 hebben wij achttien Wob-verzoeken geregistreerd. In 2017 was dit aantal 27. De daling heeft ermee te maken dat er niet langer een dwangsom bij niet tijdig beslissen wordt uitgekeerd. De verzoeken die nu bij ons binnen komen, zijn verzoeken om informatie die onze gemeente treft en geen algemene verzoeken meer met het oog op het ontvangen van een dwangsom. Bij het aantal Wob-verzoeken van Publieksservice moet worden opgemerkt dat er zes verzoeken door dezelfde persoon zijn ingediend. Deze hebben betrekking op hetzelfde onderwerp.

ONTVANGEN WOB-VERZOEKEN		
Afdelingen	2017	2018
Publieksservice	4	10
Leefomgeving	14	9
Bedrijfsvoering	3	-
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	-	-
RUD (Regionale uitvoeringsdiensten)	6	-
Totaal aantal WOB-verzoeken	27	19

Bezwaarschriften

In 2018 zijn 115 bezwaarschriften ontvangen. Hiervan zijn 24 ingetrokken nadat er contact is geweest. Er wordt onderscheid gemaakt in de procedure van afhandeling van bezwaarschriften. In het sociaal domein worden bezwaarschriften ambtelijk afgehandeld en bezwaarschriften die op de overige beleidsterreinen betrekking hebben, worden ter advisering voorgelegd aan de bezwaarschriftencommissie. In de tabellen die hierna volgen, worden alleen bezwaarschriften weergegeven die in behandeling zijn genomen. Dus de ingetrokken bezwaarschriften zijn achterwege gelaten.

ONTVANGEN BEZWAARSCHRIFTEN		
Team	2017	2018
Economie en Leefbaarheid	2	5
Omgevingsontwikkeling	15	31
Vastgoed en Infrastructuur	2	-
Burgerzaken	-	2
Actief voor Werk	26	38
Maatschappelijke Ondersteuning	10	11
Advies en Middelen	1	-
RUD (Regionale uitvoeringsdiensten)	2	4
Totaal aantal bezwaarschriften	58	91

Het team Omgevingsontwikkeling laat een stijging zien. Dit heeft te maken met zeventien bezwaarschriften die tegen één besluit zijn ingediend. Dit betreft de vergunning voor een vuurwerkopslag in het centrum van Coevorden. Bij het team Omgevingsontwikkeling zijn twaalf bezwaarschriften deels gegrond en deels ongegrond verklaard. Dit betrof eveneens de vergunning voor een vuurwerkopslag in het centrum van Coevorden. Er is zowel bezwaar gemaakt tegen het verlenen van de vergunning als tegen het goedkeuringsbesluit. Het bezwaar tegen het verlenen van de vergunning is gegrond verklaard en het bezwaar gericht tegen het goedkeuringsbesluit is ongegrond verklaard.

In totaal zijn er negentien bezwaarschriften niet-ontvankelijk verklaard. Dit kan te maken hebben met het niet tijdig indienen van een bezwaarschrift of bijvoorbeeld het ontbreken van een handtekening. Bezwaarmakers worden altijd in de gelegenheid gesteld om dit soort gebreken te herstellen. In deze negentien gevallen is dat niet gebeurd. In een aantal gevallen is bezwaar gemaakt tegen een brief van de gemeente waartegen geen bezwaar mogelijk is. In dat geval wordt geen bezwaarschriftprocedure gevolgd, maar wordt het bezwaarschrift op een andere manier behandeld.

Beroep

Er is elf keer beroep ingesteld bij de rechtbank tegen een beslissing op bezwaar. Het gaat hierbij om een kapvergunning, de vergunning inzake de weigering van de vuurwerkopslag, viermaal gaat het om een last onder dwangsom, PGB, bijzondere bijstand, niet-ontvankelijk wegens termijnoverschrijding, jeugdhulp en een maatregel waarbij een bijstandsuitkering is gekort. In deze zaken is nog geen uitspraak gedaan door de rechtbank.

Intern controleplan

Wij zijn verplicht (conform artikel 212/213 van de Gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks een Intern Controle Plan (ICP) opgesteld.

Een goed opgezette interne controle is een belangrijke pijler waarop de gemeente Coevorden in het kader van planning en control moet kan steunen. Niet alleen voor wat betreft het controleren en signaleren van tekortkomingen in de uitvoering, maar zeker ook voor het bijsturen en het afleggen van verantwoording. Met een toereikend intern controleplan kan structuur aan de uitvoering worden gegeven. Interne controles worden tijdens het jaar uitgevoerd waardoor eventuele fouten snel(ler) aan het licht komen en bijsturende maatregelen kunnen worden getroffen. Het leereffect dat van geconstateerde fouten uit zal gaan zal hierdoor worden versterkt.

Het is de nadrukkelijke intentie van ons en het concernmanagement van de organisatie om de interne controle verder te optimaliseren. De doelstelling van de gemeente Coevorden is een zelf controlerende organisatie te zijn die 'In Control' is.

Het ICP geeft een totaalbeeld van de financiële beheersing van de gemeentelijke organisatie. Het is een leidraad voor de organisatie om te waarborgen dat financiële beheershandelingen getrouw en rechtmatig door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. Het is van belang dat deze interne controles zichtbaar (in de vorm van bewijs) worden vastgelegd, intern voor management én extern voor de accountant. De accountant maakt bij haar controlewerkzaamheden ook gebruik van de verantwoordingsfunctie van het ICP.

Aan de hand van het ICP worden de financieel kritische processen systematisch gecontroleerd. Middels steekproeven wordt de kwaliteit van de interne beheersing getoetst. De bevindingen worden opgenomen in een rapportage die wordt opgesteld voor ieder afzonderlijk proces. De aanbevelingen die aan de hand van de gedane bevindingen zijn geformuleerd worden besproken met de proceseigenaar (teamleider). Op deze manier wordt kort-cyclische bijsturing ingezet en vormen deze interne controles de basis voor de interim-controle (procesgericht) die door de accountant wordt uitgevoerd. De adviseur administratieve organisatie & interne controle ondersteunt het segment bij het optimaliseren van de processen en het bijsturen daar waar van toepassing.

Het optimaliseren van de interne controles betreft een dynamisch, steeds terugkerend proces. In 2018 heeft de focus vooral gelegen op de procesverbeteringen binnen het sociaal domein (WMO, Jeugd, Actief voor Werk, Schuldhulpverlening) en de processen inzake subsidieverlening/vaststelling. Naar verwachting zullen de aanbevelingen in het derde kwartaal van 2019 geborgd zijn. De bevindingen die naar voren komen uit de interne controles liggen in lijn met de constatering die zijn gedaan in de managementletter die afgegeven is door Astrium Accountants.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

In de Programmabegroting 2018 hebben wij aangekondigd een onderzoek te gaan doen naar de mogelijkheden voor het toepassen van tariefdifferentiatie bij de onroerende zaakbelasting. Dit onderzoek geeft invulling aan de Verordening doelmatigheid en doeltreffendheid, waarin is vastgelegd dat wij jaarlijks minimaal één onderzoek uitvoeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een bepaald thema. Het onderzoek is in 2018 uitgevoerd. Wij hebben uw raad bij de aanbidding van de Programmabegroting 2019 al tarieven voor de Ozb voorgesteld, waarbij sprake is van tariefdifferentiatie. De nadere uitwerking van het onderzoek, mede op basis van de geïntroduceerde tariefdifferentiatie in november, heeft daarom de jaargrens gepasseerd. Dit voorjaar hebben wij u de onderzoeksresultaten aangeboden.

Personeelsbegroting

In onderstaande tabel zijn per organisatieonderdeel de vastgestelde formatie en loonsom opgenomen voor 2018. Het betreft hier de begrote en werkelijke kosten voor salarissen en sociale lasten.

OVERZICHT PERSONELE STERKTE EN PERSONEELSLASTEN 2018					
Bedragen x € 1.000					
	Begroting 2018		Begroting 2018	Jaarrekening 2018	
	primitief		na wijziging		
	Formatie in fte	Lasten in €	Lasten in €	Bezetting in fte*	Lasten in €
Afdelingen					
Directie	1,0	125	125	1,0	119
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	12,7	930	930	14,7	1.001
Bedrijfsvoering	59,1	3.925	3.612	54,6	3.365
Leefomgeving	107,8	6.699	6.429	108,4	6.606
Publieksservice	78,3	5.250	4.927	75,2	4.859
TOTAAL AFDELINGEN	258,9	16.929	16.023	253,9	15.950
Overig					
B&W en voormalig bestuur	4,0	618	618	4,0	625
Raad	25,0	346	346	25,0	343
Griffie en Rekenkamer	2,4	192	192	2,4	202
Gastdames en BABS-en	-	34	34	-	25
TOTAAL OVERIG	31,4	1.190	1.190	31,4	1.195
TOTAAL GENERAAL	290	18.119	17.213	285,3	17.145

* peildatum 31-12-2018

Verbonden Partijen

Inleiding

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van partijen waar wij als gemeente Coevorden aan zijn verbonden. Deze partijen voeren veelal taken voor ons uit, waar wij vanuit onze rol als gemeente een wettelijke taak hebben. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waar wij als gemeente een bestuurlijk en een financieel belang

hebben. Dit bestuurlijke en financiële belang wordt vaak in samenwerking met andere gemeenten vervuld. Gemeenten zijn dan gezamenlijk eigenaar van de verbonden partij. Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor de aansturing van en de controle op deze verbonden partijen.

In deze paragraaf is de informatie opgenomen over onze bijdrage aan de verbonden partijen, ons belang (aandeel) in de partij en de financiële positie van de verbonden partijen. Wij baseren ons daarbij op cijfers die in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) zijn vastgesteld. Indien de jaarverslagen over 2018 nog niet in de AVA's zijn vastgesteld, vermelden wij de jaarcijfers over 2017.

Beleidsinhoudelijke informatie over de uitvoering van taken door de verbonden partijen is opgenomen in de zes programma's. Kaderstellende informatie die niet aan jaarlijkse veranderingen onderhevig is, zoals de wijze waarop wij deelnemen in het bestuur van de verbonden partij, is opgenomen onder de tegel 'Bijlage'.

De Nota Verbonden partijen is eind 2018 geactualiseerd. In deze nota zijn de kaders uitgewerkt voor toezicht, sturing, beheersing en verantwoording van onze verbonden partijen.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen - schap	Gegevens vermogen en resultaat		
			1-1-2018		31-12-2018

1. Gemeenschappelijke regelingen**Recreatieschap Drenthe (programma 1)**

Bijdrage: € 95	8%	EV € 675	EV	€ 670
		VV € 682	VV	€ 685
			Resultaat	€ 10

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van recreatie en toerisme

EMCO-groep (programma 2)

Bijdrage Rijk: € 4.074	25%	EV € 0	EV	€ 0
Bijdrage in tekort exploitatie: € 423		VV € 14.690	VV	€ 15.220
			Resultaat	€ -3.149

Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 2)

Bijdrage: € 639	8%	EV € 2.255	EV	€ 2.267
		VV € 3.103	VV	€ 1.867
			Resultaat	€ 118

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 5)

Bijdrage: € 703	8%	EV € 699	EV	€ 817
		VV € 3.793	VV	€ 4.362
			Resultaat	€ 117

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.

Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 5)

Bijdrage: € 1.774	8%	EV € 2.598	EV	€ 1.827
		VV € 19.208	VV	€ 24.436
			Resultaat	-88

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Het behartigen van de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van brandweerbijstand, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het in stand houden en (laten) beheren van een gemeenschappelijke meldkamer.

Euregio Enschede/Gronau (programma 5)

Bijdrage: € 9	2%	EV € 1.607	EV	€ 1.607
		VV € 47.295	VV	€ 34.244
			Resultaat	€ 273

Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maat-

schappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)

Bijdrage: € 5	1%	EV € 414	EV	€ 430
		VV € 1.823	VV	€ 2.279
			Resultaat	€ 16

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en

problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)

Bijdrage: € 39.032	3%	EV € 0	EV	-€ 478
		VV € 0	VV	€ 787
			Resultaat	€ -1.623

Over 2017 nog geen jaarverslag, bijdrage is begroting 2018

Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de

uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.

Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN) (programma 6)

Bijdrage: -		EV -	EV	-
		VV -	VV	-
			Resultaat	-

Doel: De behartiging van het bestuursonderwijs in Noord-Nederland.

N.B. Deze gemeenschappelijke regeling is geprivatiseerd. De regeling bestaat uitsluitend als vangnet voor wachtgeldverplichtingen c.a.

2. Vennootschappen en coöperaties

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)

Bijdrage:	29%	EV € 716	EV	€ 647
		VV € 6.945	VV	€ 6.916
			Resultaat	€ -68

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH'

met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale

maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Bijdrage:	33,30%	EV	€ 5.666	EV	€ 6.044
Dividend :		VV	€ 13.326	VV	€ 15.638
				Resultaat	€ 730

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) (programma 6)

Dividend :	4,13%	EV	€ 42.087	EV	€ 44.771
		VV	€ 131.536	VV	€ 130.114
				Resultaat	€ 2.537

*cijfers jaarrekening 2017

Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden die daarmee in verband staan.

N.V. Rendo Holding (programma 6)

Dividend :	4,14%	EV	€ 70.342	EV	€ 72.404
		VV	€ 66.962	VV	€ 72.027
				Resultaat	€ 10.001

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van een gas en elektriciteitsnetwerk.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)

Dividend :	0,17%	EV	€ 4.687.000	EV	€ 4.991.000
		VV	€ 135.041.000	VV	€ 132.518.000
				Resultaat	€ 337.000

Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.

* Met ingang van 2018 rapporteert BNG Bank volgens IFRS9. Dat leidt tot een bijstelling van het eigen vermogen t.o.v. IAS39 met +/- 266 miljoen.

3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent

Enexis Holding N.V. (programma 6)

Dividend :	0,16%	EV	€ 3.808.000	EV	€ 4.024.000
		VV	€ 3.860.000	VV	€ 3.691.000
				Resultaat	€ 243.000

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributienet voor energie.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)

Dividend	0,16%	EV € 1.620	EV	€ 1.605
:				
		VV € 18	VV	€ 24
			Resultaat	€ -15
			t	
<i>Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.</i>				
<i>Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken</i>				
<i>die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.</i>				
Verkoop Vennootschap B.V. (programma 6)				
Dividend	0,16%	EV € 151	EV	€ 112
:				
		VV € 6	VV	€ 30
			Resultaat	€ -39
			t	
<i>Doel: Bij de verkoop van de aandelen Essent aan RWE AG hebben de verkopende aandeelhouders een</i>				
<i>aantal garanties en vrijwaringen afgegeven aan RWE. Deze zijn overgedragen aan Verkoop Vennootschap B.V. Een deel van de verkoop-</i>				
<i>opbrengst wordt een bepaalde tijd aangehouden in het General Escrow Fonds. De functie van deze vennootschap is daarmee tweeledig:</i>				
<i>a. het namens de verkopende aandeelhouders van Essent voeren van eventuele garantieclaim- procedures tegen RWE;</i>				
<i>b. het geven van instructies aan de escrow-agent.</i>				
Vordering op Enexis B.V. (programma 6)				
	0,16%	EV € 9	EV	€ -2
		VV € 356.320	VV	€ 356.324
			Resultaat	€ -11
			t	
<i>Doel: Het verkrijgen, beheren en administreren van leningen verband houdend met de financiering van het</i>				
<i>netwerkbedrijf bij de splitsing van Essent in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf.</i>				
CBL Vennootschap B.V. (programma 6)				
	0,16%	EV € 147	EV	€ 137
		VV € 17	VV	€ 22
			Resultaat	€ -10
			t	
<i>Doel: Het (mede) beheren van het CBL Escrow Fonds (CBL = cross border lease). Uit het fonds kunnen</i>				
<i>eventuele aansprakelijkheden van de aandeelhouders uit CBL's worden gedekt. De vennootschap fungeert tevens als 'doorgeefluik' voor</i>				
<i>betalingen namens de aandeelhouders ten laste en ten gunste van het CBL-fonds.</i>				
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)				
	0,16%	EV € 870	EV	€ 746
		VV € 53	VV	€ 45
			Resultaat	€ -124
			t	
<i>Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure</i>				
<i>voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders</i>				

eventuele garantieclaim-

procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland;

c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.

4. Overige verbonden partijen

Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)

	EV -	EV	-
	VV € 2.500	VV	€ 2.500
		Resultaat	-

Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden. De gemeente en een

combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.

Grondbeleid

Inleiding

Algemeen en koppeling met programma's

In de gemeentelijke Nota Grondbeleid is onze visie op het gebied van grondbeleid als volgt verwoord: Binnen de kaders van wet- en regelgeving willen wij de vastgestelde ruimtelijke visie realiseren door middel van faciliterend grondbeleid. Door middel van het grondbeleid willen wij bijdragen aan de volgende ruimtelijke doelstellingen:

- het komen tot een evenwichtige ontwikkeling van woningbouw;
- het realiseren van werkgelegenheid door het ontwikkelen van industrieterreinen;
- het geven van een kwaliteitsimpuls aan de leef-, woon-, en werkomgeving.

Beleid

Conform het huidige beleid zal onze rol steeds meer faciliterend worden. Het voeren van een actief grondbeleid past nu veel minder bij de rol die wij in de samenleving willen spelen. De omvangrijke(financiële) inspanningen die wij de afgelopen jaren hebben gedaan om het risicoprofiel van het 'gemeentelijk grondbedrijf' tot aanvaardbare proporties te reduceren, werpen hun vruchten af; onze financiële risico's zijn fors teruggelopen en het "grondbedrijf" kent naar ons oordeel op dit moment een alleszins aanvaardbaar en voor ons behapbaar risicoprofiel. Dat neemt niet weg, dat de gemeente nog steeds een aantal risicodragende grondposities in ontwikkeling heeft, lopende ontwikkelafspraken met private partijen heeft gemaakt die ook nu nog nakoming behoeven en de uitwerking van de woonvisie van invloed zal zijn op de plannen.

Ondanks onze minder actieve en meer terughoudende gemeentelijke rol houden wij de verplichtingen van de bestaande projecten en de daarbij behorende risico's. Bij nieuwe projecten wegen wij goed af wat onze rol het best kan zijn en welke instrumenten (zelf aankopen, pps-constructie / andere samenwerkingsvorm, exploitatieplan / anterieure overeenkomst) hiervoor kunnen worden ingezet. Voor nieuwe projecten kopen wij slechts in uitzonderlijke situaties gronden aan en zal onze rol in de regel meer faciliterend en regisserend zijn. Omvangrijke nieuwe woningbouwprojecten zullen zich – mede gelet op de nog resterende plancapaciteit voor nieuwbouw én gelet op de demografische ontwikkelingen- naar verwachting niet of nauwelijks nog voordoen. Ondanks de moeilijke marktomstandigheden hebben in 2018 meerdere grondtransacties plaatsgevonden. Wij hebben het afgelopen jaar:

- 7.164 m² woonkavels verkocht en geleverd (13 kavels);
- 17.031 m² grond op bedrijventerreinen verkocht.

Prognoses

De in deze tabel opgenomen aantallen zijn de in de grondexploitaties opgenomen kavels na actualisatie die volgt uit de woonvisie. De aantallen kunnen afwijken van het huidige aanbod in verband met de faseringen in sommige plannen.

Project	Nog beschikbaar
B.001 Aalden Aelderhooghe	7
B.005 Dalerpeel Steigerwijk	5
B.008 Geesbrug uitbreiding II	9
B.011 Dalen Molenakkers II	14
B.100 Coevorden Ossehaar	31
B.017 Sleen Jongbloed	31
Totaal	97

Resultaatverwachting – systematiek en aannames

Voor gronden in exploitatie zijn de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in een netto contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven op dit moment. Bij de bepaling van de netto contante waarde zijn de volgende variabelen meegenomen:

1. gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;
2. rente;
3. verwachte kosten;
4. verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

- De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

- De interne rekenrente is toegepast voor de toerekening van de financieringslasten per project en om de kasstromen contant te maken.

3. Verwachte kosten

- De geplande kosten en opbrengsten zijn vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd;
- De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

- De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;
- De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;
- De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

Hieronder volgt een overzicht van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2018.

Grondexploitaties			
<i>bedragen * €1.000</i>			
Projectsoort		Realisatie tm boekjaar	Netto Contante Waarde
		2018 (inclusief rente)	per 31-12-2018
<i>Woningbouw</i>	Aalden - Aelderhooghe	773	81
	Aalden - Paardelandsdrift	-201	11
	Coevorden Heege-Vosmaten	0	0
	Coevorden - Ossehaar	656	344
	Dalen - Molenakkers II	658	602
	Dalerpeel - Steigerwijk	-90	146
	Geesbrug - Uitbreiding II	218	50
	Holwert Zuid	0	0
	Noord Sleen - Kampakkers	0	0
	Schoonoord - Ellert en Brammert II	-75	12
	Steenwijksmoer - Kerkweg Zuid II	-18	16
	Sleen Jongbloed	-470	870
	Wachtum - Koematen	-40	0
	Totaal	1.409	2.132
<i>Bedrijventerreinen</i>	Coevorden - Europark	4.328	5
	Coevorden - Holwert Noord-Oost	0	0
	Coevorden - Leeuwerikenveld II	8.338	17
	Coevorden - ROC	-197	1.072
	Totaal	12.469	1.093
Totaal		13.879	3.225

Winst- en verliesnemingen per 31 december 2018

Het realiseren van winsten en verliezen op grondexploitatieprojecten is conform de nota Grondbeleid gebaseerd op het voorzichtigheidsprincipe. Dit houdt in dat wij:

- verliezen nemen zodra zij voorzienbaar zijn, en
- winsten pas nemen als zij daadwerkelijk gerealiseerd zijn;

De resultaten worden toegevoegd of onttrokken aan de reserve grondexploitatie. De verwachte projectresultaten zijn gebaseerd op een exploitatieopzet per project waarin schattingen zijn opgenomen van de kosten en de te realiseren verkoopopbrengsten gedurende de geplande looptijd van het project. Jaarlijks passen wij deze aan indien daar aanleiding toe is.

GRONDEXPLOITATIES IN 2018			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving		Winst	Verlies
Winst- en verliesnemingen afgesloten projecten			
Coevorden Heege-Vosmaten		55	
Noord Sleen Kampakkers		37	
Holwert Noord Oost			25
Verkoop snippergroen/overige		124	
	<i>Subtotaal afgesloten projecten</i>	216	25
Actualisaties grondexploitaties			
Steenwijksmoer		70	
Wachstum Koematen			53
Schoonoord Ellert & Brammert		75	
Sleen Jongbloed		253	
Europark			265
Leeuwerikenveld II			154
Holwert Zuid			21
Voorziening toekomstige effecten woonvisie			190
	<i>Subtotaal actualisaties</i>	398	683
Actualisatie gronden buiten plan			
Molenbelt			53
	<i>Subtotaal gronden buiten plan</i>		53
	Totaal	614	761
Saldo winst- en verliesnemingen			-147
Dekking			
Inzet verliesvoorziening			21
Inzet reserve grondexploitaties			126
	Totaal		147

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Aan het voeren van een actief grondbeleid zijn risico's verbonden. In algemene zin onderkennen wij de volgende risico's:

- de grond voldoet niet aan de wensen van de toekomstige gebruiker (wonen, recreëren, industrie, werken);
- de geplande verkoopprijzen zijn niet haalbaar;
- de tijdsplanning is niet haalbaar;
- het tijdstip van aankoop ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied is onvoldoende.

De belangrijkste instrumenten die wij hanteren om deze risico's te inventariseren en tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

- de exploitatieopzet; wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren onderdelen;
- een scenarioanalyse; door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van een scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's;

- planning & control; een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier een onderdeel van;
- omgevingsanalyse; wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen.

De risico's binnen de grondexploitaties bepalen wij op basis van de volgende onderdelen:

1. *Marktrisico*

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 1.400.000.

2. *Indicatoren uit de grondexploitaties*

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatie modellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 363.000.

3. *Projectspecifieke risico's*

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag.

De risico's die kunnen ontstaan hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 1.057.000. Zoals eerder aangegeven kan de herijking van de woonvisie in de toekomst ook effect hebben op de gemeentelijke grondexploitaties.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 2.820.000.

De komende jaren zullen wij ons, om de gemeentelijke grondpositie te versterken en beheersbaar te houden, vooral richten op:

- *Strategie voor projecten*

In de ontwikkeling van nieuwe en bestaande projecten worden de risico's afgewogen en zoveel mogelijk beperkt. Wij gaan niet meer altijd zelf ontwikkelen maar kunnen ook een ontwikkeling faciliteren. In de bestaande plannen zullen verkopen niet meer altijd alleen door ons worden gedaan maar worden daarbij ook marktpartijen betrokken om de risico's te delen. De woonvisie biedt de basis voor de ontwikkelstrategie voor de gemeentelijke grondexploitaties/projecten.

- *Grote terughoudendheid bij nieuwe verwervingen*

Wij zullen slechts in zeer uitzonderlijke situaties gronden aankopen. De krimp van de bevolking en de bestaande overcapaciteit aan nieuwbouwplannen maakt nieuwe aankopen van gronden ook niet of nauwelijks noodzakelijk. Zoals wij in ons beleid voor de ontwikkeling van werklocaties/bedrijventerreinen hebben aangegeven, beschikken wij vooralsnog over voldoende uitgeefbare grond voor bedrijven en zal het accent in de komende jaren vooral liggen op herstructurering van de bestaande terreinen.

- *Terughoudendheid bij nieuwe uitgaven*

Bij de gebiedsontwikkelingen gaan wij kritisch om met uitgaven. Wij proberen waar mogelijk pas geld uit te geven indien wij ook reëel verkopen kunnen verwachten.

Toelichting op projecten

Woningbouw – in exploitatie

Met bewoners van de wijk **Ossehaar** is overleg gevoerd over de vraag hoe wij de wijk, op een stedenbouwkundig verantwoorde wijze en op een manier dat er voor de bewoners een prettige

leef- en verblijfsomgeving ontstaat, kunnen afronden. De inventarisatie moet nog verder worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan.

In het plan **Sleen Jongbloed** is in afwijking van de woonvisie gestart met de uitgifte van kavels in fase IIa. Dit omdat het wenselijk is om de doorontwikkeling van het plan in samenhang te zien met de herstructurering van de woningen van Woonservice in dit gebied. In 2018 hebben wij ingestemd, mede op het verzoek van Woonservice en marktpartij Koenen Bouw B.V., om een deel van fase II Sleen Jongbloed toch alvast te ontwikkelen.

In de overige plannen merken wij door verkopen en reserveringen dat de ook de woningmarkt in deze omgeving aantrekt. Voor een aantal grondexploitaties is in de woonvisie aangegeven dat de verkoop van kavels een aantal jaren wordt opgeschort. Deze effecten, van in totaal € 190.000, nemen wij met oog op het voorzichtigheidsprincipe op in de voorziening grondexploitaties.

Bedrijventerreinen

Het herstel van de economie zet door. Dit is ook te merken aan het aantal investeringen die ondernemingen doen en de vraag naar personeel. Het aantal verzoeken die werden ontvangen voor percelen van gevestigde en nieuwe ondernemers zijn hoger dan voorgaande jaren. De getoonde interesse van diverse ondernemingen voor percelen en vestigingsmogelijkheden schept vertrouwen en deze contacten worden onderhouden. Als voorbeelden hiervan kunnen worden genoemd dat aan de Duitse zijde van het Europark Tuindeco is begonnen met de uitbreidingsplannen. De bouw van de Bio Energie Centrale Coevorden is in volle gang en zal medio 2019 in productie gaan. De tweede hal van Intergas is in gebruik voor productie en het aantal treintransporten van en naar de Euroterminal nemen toe.

De gedane investeringen die bedrijven in voorgaande jaren reeds hebben gedaan werpen nu vruchten af. Door het actief naar buiten treden als organisatie zetten wij de vestigingsmogelijkheden van Coevorden op de kaart. Voor 2019 is het voornemen om een onderzoek uit te voeren naar de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de toekomstige behoefte aan bedrijventerreinen.

Jaarrekening 2018

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Wij hebben de jaarrekening opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) daarvoor aan provincies en gemeenten geeft.

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, zijn de activa en de passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Uitgangspunt is dat baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten nemen wij op voor zover wij deze op de balansdatum hebben gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar nemen wij in acht indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten nemen wij als bate op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld of de algemene vergadering van aandeelhouders daarover een besluit heeft genomen.

Personeelslasten

Personeelslasten rekenen wij in principe toe aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen met een vergelijkbaar volume rekenen wij sommige personele lasten echter toe aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt; daarbij denken wij bijvoorbeeld aan componenten als overlopende vakantiegeldverplichtingen en verlofaanspraken.

Vaste activa

De vaste activa waarderen wij tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Ten aanzien van de afschrijvingstermijnen hanteren wij de volgende uitgangspunten.

1. Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in de volgende termijnen:

- 60 jaar: aanleg rioleringen;
- 50 jaar: Wegen, fiets- en voetpaden(beton);
- 40 jaar: nieuwbouw bedrijfsgebouwen;
- 30 jaar: Aanleg plantsoenen, parken en onderbouw kunstgrasvelden;
- 25 jaar: renovatie, restauratie en groot onderhoud woonruimten, bedrijfsgebouwen, bruggen en archiefinstallaties;
- 15 jaar: technische installaties van bedrijfsgebouwen en zonnepanelen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, meubilair, tractoren, gladheidsbestrijdingsmaterieel en toplaag kunstgrasvelden;
- 8 jaar: vrachtauto's en verzamelcontainers voor ondergrondse opslag;
- 7 jaar: bestel- en personenauto's;
- 5 jaar: automatiseringsapparatuur, werktuigen en gereedschappen;
- 3 jaar: softwarepakketten.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut, zoals wegen, bruggen en parken, worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige levensduur afgeschreven. Deze verwerkingswijze is van kracht op nieuwe investeringen na 1 januari 2017 en is conform de gewijzigde richtlijnen van het BBV per genoemde datum. De enige uitzondering op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde. Deze mogen niet worden geactiveerd.

Bijdragen van derden worden direct op een activum in mindering gebracht. Ingeval van activering wordt een actief lineair afgeschreven in maximaal de volgende termijnen:

- 40 jaar: aanleg en vervanging van bruggen;
- 20 jaar: aanleg, vervanging en reconstructie van wegen, fiets- en voetpaden en openbare verlichting;
- 10 jaar: verkeer remmende maatregelen, verkeersregelinstallaties en straatmeubilair. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd. Een uitzondering geldt voor gronden en terreinen; deze worden altijd geactiveerd.

Voorraden

De voorraden bouwgrond in exploitatie hebben wij gewaardeerd tegen de netto contante waarde (NCW). Winsten uit grondexploitaties nemen wij slechts indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd kunnen worden aangemerkt. Zolang daarvan geen

sprake is, brengen wij de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering. De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van ultimo 2018 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen.

Wij zijn van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag. Met betrekking tot de gehanteerde uitgangspunten en risico inschattingen merken wij het volgende op:

De belangrijkste nog te maken kosten (> € 0,8 miljoen) betreffen:

- Ossehaar
- Dalen Molenakkers II
- Sleen Jongbloed

De belangrijkste te realiseren opbrengsten (> € 0,8 miljoen) betreffen:

- Aelderhooghe
- Leeuwerikenveld II
- Europark
- Ossehaar
- Molenakkers II
- Sleen Jongbloed
- ROC

Wij hanteren voor de grondexploitaties de volgende uitgangspunten:

Rente

In de afgelopen jaren is gerekend met een interne rekenrente van 3%. Deze is toegepast voor de toerekening van de financieringslasten per project. Voor het contant maken van de toekomstige kasstromen hanteren wij, conform BBV, 2%. Het resultaat van ieder project is weergegeven in een netto contante waarde (NCW).

Kostenstijgingen

De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau met jaarlijks een verhoging op basis van de verwachte inflatie. De kosten op het huidige niveau worden bepaald op basis van externe offerte(s) en kengetallen. De kengetallen zijn gebaseerd op productprijzen en productienormen. De prijzen zijn afkomstig van fabrikanten en de normen komen uit de boekenreeks GWW-kosten.

Opbrengsten en opbrengstenstijgingen

De opbrengsten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op gemaakte afspraken met externe partijen of op de jaarlijks door ons vastgestelde uitgifteprijzen. De uitgifteprijzen in de toekomst zijn gebaseerd op de huidige prijs, verhoogd met een index van 1%.

In de toekomstige uitgaven zijn geen subsidies opgenomen omdat deze al zijn ontvangen en beschikt.

Inflatie

De verwachte inflatie die in de grondexploitatie modellen wordt toegepast is gebaseerd op voorspellingen van het centraal planbureau voor de periode 2019-2022.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Wij baseren het accres van het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2018. Dit is het publicatiemoment van de Miljoenennota op Prinsjesdag. Eventuele gevolgen van de ontwikkeling van de rijksuitgaven via de trap-op-trap-af systematiek, die bekend worden na de septembercirculaire, worden nog niet doorvertaald in het accres. De decembercirculaire is geen bijstellingsmoment voor het accres. Het definitieve accres voor afgelopen jaar wordt volgens de gebruikelijke systematiek bekend in de meicirculaire van dit jaar en ook in 2019 verwerkt als afwikkelingsverschil.

Uitvoering grondbeleid in 2018

Uw raad heeft in december 2017 de woonvisie "Hier wil je wonen" vastgesteld. Deze is in overleg met alle belanghebbenden opgesteld en zal de komende jaren op basis van een uitvoeringsagenda verder worden uitgewerkt.

De woonvisie zet de woningbouw echter niet op slot. Voor kwalitatief goede nieuwbouwplannen blijft –zowel in de dorpen als in de stad– nog enige ruimte bestaan. Daarnaast zijn de grondprijzen daar waar nodig geactualiseerd en aangepast aan de meest recente marktomstandigheden.

Ondanks onze minder actieve en meer terughoudende gemeentelijke rol houden wij de verplichtingen van de bestaande projecten en de daarbij behorende risico's. Bij nieuwe projecten wegen wij goed af wat de rol van de gemeente het best kan zijn en welke instrumenten (zelf aankopen, pps-constructie / andere samenwerkingsvorm, exploitatieplan / anterieure overeenkomst) hiervoor kunnen worden ingezet. Voor nieuwe projecten kopen wij slechts in uitzonderlijke situaties gronden aan en zal onze rol in de regel meer faciliterend en regisserend zijn. Omvangrijke nieuwe woningbouwprojecten zullen zich – mede gelet op de nog resterende plancapaciteit voor nieuwbouw én gelet op de demografische ontwikkelingen- naar verwachting niet of nauwelijks nog voordoen. De risico's binnen de grondexploitaties bepalen wij op basis van de volgende onderdelen:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 1.400.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Voor het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatie modellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 363.000

3. Projects specifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag.

De risico's die kunnen ontstaan, hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen.

De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 1.057.000. Zoals eerder aangegeven kan de herijking van de woonvisie in de toekomst ook effect hebben op de gemeentelijke grondexploitaties.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 2.820.000.

Reserve grondexploitatie

Het saldo van reserve grondexploitatie is ultimo 2018 € 0 Het saldo van 2017 is ingezet om de verliezen in 2018 op te vangen.

Niet in exploitatie genomen gronden

Conform BBV hebben wij de boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden overgebracht naar materiële vaste activa.

Voorziening pensioen wethouders

De voorziening wethouders is bepaald op basis van recente actuariële berekeningen.

Uitzettingen korter dan één jaar

De vorderingen waarderen wij tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid hebben wij op de vorderingen een voorziening in mindering gebracht.

Overlopende activa en liquide middelen

De overlopende activa en de liquide middelen waarderen wij tegen de nominale waarde.

Vaste schulden

De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden waarderen wij tegen de nominale waarde, verminderd met de betaalde aflossingen. Voorzieningen

worden gevormd op basis van de omvang van verplichtingen en/of risico's die redelijkerwijs zijn in te schatten.

Flottende passiva

De posten opgenomen onder de flottende passiva waarderen wij tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, hebben wij buiten de telling van de balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per ultimo boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans hebben wij nadere informatie hierover opgenomen.

Overzicht van baten en lasten

Wij geven in onderstaand overzicht de volgende informatie weer:

- Gerealiseerde baten en lasten per programma;
- Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
- Gerealiseerde kosten van overhead;
- Het bedrag van de heffing voor Vennootschapsbelasting;
- Het saldo van baten en lasten vòòr de reservemutaties;
- De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Het gerealiseerde resultaat over 2018 na de reservemutaties.

Wij verwijzen u voor een toelichting op de verschillen naar het jaarverslag. De zes programma's sluiten wij af met de beantwoording van de vraag 'Wat heeft het gekost?' en de toelichting op de significante verschillen.

RECAPITULATIE				
<i>Bedragen * € 1.000</i>				
	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2018	Resultaat
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
1 Economie, onderwijs en cultuur	3.149	6.545	3.594	2.951
2 Werk,jeugd en zorg	39.425	39.185	39.856	-671
3 Ruimte en leefomgeving	9.786	11.838	12.265	-427
4 Openbare ruimte	12.179	12.179	11.915	264
5 Bestuur en Organisatie	19.473	19.900	20.311	-411
Totaal lasten	84.013	89.647	87.941	1.706
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
1 Economie, onderwijs en cultuur	505	2.294	931	-1.362
2 Werk,jeugd en zorg	12.495	12.096	13.097	1.002
3 Ruimte en leefomgeving	6.529	6.486	7.189	703
4 Openbare ruimte	8.817	8.692	8.549	-144
5 Bestuur en Organisatie	857	1.220	1.207	-13
Totaal baten	29.204	30.787	30.973	186
6 Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-66.174	-67.383	-66.680	-703
Overhead Lasten	10.974	10.459	10.501	42
Overhead Baten	246	246	627	381
Saldo voor reservemutaties	636	-1.690	-162	1.528
Storting in de reserve	4.124	5.282	6.445	1.163
Onttrekking aan de reserve	3.488	6.971	6.384	-588
Totaal reservemutaties	-636	1.690	-61	-1.751
Saldo na reservemutaties	0	0	-223	-223

Onderstaand geven wij per programma een specificatie van de gerealiseerde baten, lasten en reservemutaties.

Programma 1: Economie, onderwijs en cultuur

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Kunst en cultuur	820	855	844	11
Onderwijs	550	613	668	-55
Leerlingenvervoer	550	600	682	-82
Recreatie en toerisme	473	473	459	14
Economische structuurversterking	757	4.005	942	3.063
Totaal Lasten	3.149	6.545	3.594	2.951
Baten				
Kunst en cultuur	7	67	78	-11
Onderwijs	366	428	543	-115
Leerlingenvervoer	4	4	3	1
Recreatie en toerisme	0	0	0	0
Economische structuurversterking	128	1.795	307	1.487
Totaal Baten	505	2.294	931	1.362
Saldo voor reservemutaties	-2.645	-4.252	-2.663	-1.589
Onttrekkingen				
Kunst en cultuur	0	35	20	15
Onderwijs	108	108	0	108
Recreatie en toerisme	0	0	0	0
Economische structuurversterking	475	1.756	488	1.268
Totaal Onttrekkingen	583	1.899	508	1.391
Stortingen				
Onderwijs	0	0	0	0
Economische structuurversterking	0	0	0	0
Totaal Stortingen	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	583	1.899	508	1.391
Saldo na reservemutaties	-2.061	-2.352	-2.155	-198

Programma 2: Werk, jeugd en zorg

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Sport	914	1.009	1.105	-96
Gezondheidszorg	566	546	524	23
Algemene voorzieningen	1.916	1.916	1.939	-23
Preventie	1.130	1.260	1.259	1
Inkomen	14.265	13.422	13.178	244
Participatie	6.000	6.019	5.973	45
Individuele voorzieningen	14.634	15.013	15.878	-865
Totaal Lasten	39.425	39.185	39.856	-671
Baten				
Sport	0	0	61	-61
Algemene voorzieningen	0	0	30	-30
Preventie	0	0	0	0
Inkomen	11.868	11.656	12.431	-775
Participatie	150	12	136	-124
Individuele voorzieningen	478	428	439	-12
Totaal Baten	12.495	12.096	13.097	-1.002
Saldo voor reservemutaties	-26.930	-27.089	-26.759	-330
Onttrekkingen				
Sport	0	21	39	-18
Gezondheidszorg	0	60	60	0
Totaal Onttrekkingen	0	81	99	-18
Saldo na reservemutaties	-26.930	-27.008	-26.660	-348

Programma 3: Ruimte en leefomgeving

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Ruimtelijke ontwikkeling	80	136	111	25
Wonen en leefomgeving	187	187	199	-11
Bouwvergunningen	114	114	115	-1
Grondexploitatie	4.004	4.004	3.670	334
Centrumplan Coevorden	535	916	671	245
Mobiliteit	351	351	252	99
Structuur en ontwikkelplannen	155	155	67	88
RSP	70	70	1.215	-1.145
Vastgoed	5.698	7.312	7.432	-120
Totaal Lasten	11.194	13.246	13.733	-487
Baten				
Ruimtelijke ontwikkeling	0	0	33	-33
Wonen en leefomgeving	95	95	91	4
Bouwvergunningen	955	955	1.118	-163
Grondexploitatie	4.004	4.004	3.544	460
Mobiliteit	50	50	120	-70
Structuur en ontwikkelplannen	86	86	42	44
RSP	160	160	499	-339
Vastgoed	1.324	1.281	2.049	-768
Totaal Baten	6.673	6.630	7.494	-864
Saldo voor reservemutaties	-4.521	-6.616	-6.239	-378
Onttrekkingen				
Ruimtelijke ontwikkeling	0	180	92	88
Wonen en leefomgeving	0	0	0	0
Grondexploitatie	0	0	388	-388
Centrumplan Coevorden	0	381	230	151
Mobiliteit	300	300	173	127
Structuur en ontwikkelplannen	75	75	4	71
RSP	90	90	888	-798
Vastgoed	70	1.685	1.824	-140
Totaal Onttrekkingen	535	2.711	3.598	-888
Stortingen				
Grondexploitatie	0	0	262	-262
Centrumplan Coevorden	0	0	94	-94
Mobiliteit	50	50	120	-70

RSP	384	384	384	0
Vastgoed	160	160	923	-763
Totaal Stortingen	595	595	1.783	-1.189
Totaal reservemutaties	-60	2.116	1.815	301
Saldo na reservemutaties	-4.581	-4.500	-4.423	-77

Programma 4: Openbare ruimte

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Bovengrondse infrastructuur	4.566	4.566	4.427	139
Groen en landschap	1.121	1.121	1.140	-20
Afvalverwijdering en -verwerking	3.454	3.454	3.471	-16
Riolering	2.706	2.706	2.567	140
Milieu	49	49	15	35
Begraafplaatsen	282	282	295	-13
Heffingen	0	0	0	0
Totaal Lasten	12.179	12.179	11.915	264
Baten				
Bovengrondse infrastructuur	65	65	158	-93
Groen en landschap	85	85	73	12
Afvalverwijdering en -verwerking	500	500	476	24
Riolering	159	159	1	158
Milieu	35	35	22	12
Begraafplaatsen	2	2	0	2
Heffingen	7.973	7.848	7.818	29
Totaal Baten	8.817	8.692	8.549	144
Saldo voor reservemutaties	-3.362	-3.487	-3.366	-121
Onttrekkingen				
Bovengrondse infrastructuur	1.500	1.500	1.500	0
Groen en landschap	585	585	413	173
Riolering	0	0	0	0
Heffingen	65	65	65	0
Totaal Onttrekkingen	2.150	2.150	1.978	173
Stortingen				
Bovengrondse infrastructuur	0	0	0	0
Riolering	0	0	0	0
Totaal Stortingen	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	2.150	2.150	1.978	173
Saldo na reservemutaties	-1.212	-1.337	-1.388	52

Programma 5: Bestuur en organisatie

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	2.666	2.857	2.845	12
Gemeenteraad en commissies	569	599	632	-33
Burgemeester en wethouders	767	830	1.002	-172
Bestuurlijke samenwerking	164	164	204	-40
Burgerzaken	286	299	376	-76
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	710	710	661	49
Bedrijfsvoering	23.877	23.492	23.625	-133
Totaal Lasten	29.039	28.951	29.344	-394
Baten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	48	48	48	0
Gemeenteraad en commissies	0	0	12	-12
Burgemeester en wethouders	106	168	171	-3
Burgerzaken	607	607	639	-32
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	0	0	50	-50
Bedrijfsvoering	199	499	608	-110
Totaal Baten	959	1.322	1.529	-207
Saldo voor reservemutaties	-28.080	-27.629	-27.816	187
Onttrekkingen				
Gemeenteraad en commissies	0	31	31	0
Bedrijfsvoering	220	100	170	-70
Totaal Onttrekkingen	220	131	201	-70
Stortingen				
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	220	131	201	-70
Saldo na reservemutaties	-27.861	-27.499	-27.615	117

Programma 6: Financiering en dekkingsmiddelen

Bedragen x1000

Exploitatie	Primitieve begroting 2018	Begroting na wijzigingen	Rekening	Resultaat
Lasten				
Financiering en dividend	36	36	36	0
Algemene uitkering gemeentefonds	0	0	0	0
Algemene baten en lasten	424	357	18	339
Heffing gemeentelijke belastingen	66	66	107	-41
Saldo jaarrekening na bestemming	0	0	0	0
Inning gemeentelijke belastingen	157	157	134	23
Totaal Lasten	683	615	294	321
Baten				
Financiering en dividend	1.361	1.541	1.240	301
Algemene uitkering gemeentefonds	54.981	55.943	55.387	556
Algemene baten en lasten	0	0	21	-21
Heffing gemeentelijke belastingen	10.445	10.445	10.236	209
Inning gemeentelijke belastingen	70	70	91	-21
Totaal Baten	66.857	67.999	66.974	1.024
Saldo voor reservemutaties	66.174	67.383	66.680	703
Onttrekkingen				
Algemene baten en lasten	0	0	0	0
Resultaat bestemming	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	0	0	0	0
Stortingen				
Financiering en dividend	402	402	377	25
Algemene baten en lasten	2.960	2.960	2.960	0
Resultaat bestemming	167	1.325	1.325	0
Totaal Stortingen	3.529	4.687	4.662	25
Totaal reservemutaties	-3.529	-4.687	-4.662	-25
Saldo na reservemutaties	62.645	62.696	62.019	678

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen 31 december 2018 en het moment waarop uw raad het jaarverslag en de jaarrekening vaststelt, kunnen zich gebeurtenissen voordoen die materiële effecten kunnen hebben op de balans en/of de resultatenrekening. Indien zich belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum voordoen, dient dit vermeldt te worden in het verslag of, afhankelijk van de omvang van het effect, geven ze aanleiding om de balans en/of de resultatenrekening van het boekjaar aan te passen. Deze informatie is voor uw raad van belang om inzicht te bieden in de financiële positie van onze gemeente.

In dit kader hebben zich **geen** belangrijke gebeurtenissen voorgedaan sinds 31 december 2018.

Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht laten wij zien van welke incidentele baten en lasten sprake was in 2018. Om uw raad inzicht te geven in en vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht, is het van belang dat er inzicht is in het deel van de baten en lasten die incidenteel zijn. Daarom nemen wij dit overzicht op, waarin de incidentele baten en lasten limitatief zijn opgesomd.

In het algemeen geldt dat wij structurele taken uitvoeren en daarvoor structurele lasten begroten. Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering op deze regel. Het incidentele karakter zit in eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies die een tijdelijk karakter hebben met een duidelijke einddatum.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Bedragen x € 1.000

Programma	Omschrijving	2018	
		Lasten	Baten
Economie, onderwijs en cultuur			
	Incidentele subsidies		21
Economische structuurversterking	Dutch TechZone		274
Economische structuurversterking	Centrumvisie Coevorden		388
Algemene reserve	Subsidie Arsenaalpartners		20
Economische structuurversterking	Subsidie Centrumvisie		193
Algemene reserve	Centrumvisie Coevorden		195
Bestemmingsreserve	Dutch TechZone		274
Werk, jeugd en zorg			
	Incidentele subsidies		128
Algemene reserve	Afronding buitensport		21
Algemene reserve	Gezond in Coevorden (GIDS-gelden)		60
Bestemmingsreserve	Onderhoud Sportcomplex de Swaneburg		18
Ruimte en leefomgeving			
Algemene reserve	Storting verkoopopbrengsten grond		124
Bestemmingsreserve	Vastgoed		763
Vastgoed	Overdracht molens aan St.Drents Landschap		1.500
Bestemmingsreserve	Centrumplan		94
Bestemmingsreserve	BDU, overige verkeersmaatregelen		120
RSP	Afrekening spoorboog met ProRail		798
Grondexploitaties	Verkopen grond (snippergroen)		124
Vastgoed	Verkoopopbrengst gebouwen		657
Algemene reserve	Ambitiedocument omgevingswet		74
Algemene reserve	Overdracht molens aan St.Drents Landschap		1.500
Mobiliteit	Subsidieontvangst Provincie Drenthe BDU		120
Algemene reserve	IKC's en Asscher		55
Bestemmingsreserve	Vastgoed; Lint.Homanlaan		27
Bestemmingsreserve	Vastgoed; Sloopkosten Wilhelminaschool		173
Bestemmingsreserve	Centrumplan Coevorden		230
Bestemmingsreserve	RSP- I boi		798
Openbare ruimte			
Bovengrondse infrastructuur	Wegonderhoud		1.500
Groen en landschap	Openbaar groen, renovatie perken		413
Algemene reserve	Wegonderhoud		1.500
Algemene reserve	Openbaar groen		413
Algemene reserve	Besparingsmogelijkheden afvalinzameling		65
Bestuur en organisatie			
Algemene reserve	Fractieondersteuning gemeenteraad		31
Algemene reserve	Programmamanagement Dienstverlening		140
Algemene reserve	Programmamanagement Organisatieontwikkeling		30
	Verkoop gemeentelijke eigendommen		70

Financiering en dekkingsmiddelen		
Algemene reserve	Saldo halfjaarrapportage 2018	1.158
	Totaal incidentele baten en lasten	7.281 6.787

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Onder de tegel 'Financiën' hebben wij een toelichting gegeven op de verschillen in de reservemutaties. In onderstaand overzicht laten wij zien welk deel van de reservemutaties een structureel karakter hebben.

**TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN
RESERVES EN VOORZIENINGEN**
Bedragen x € 1.000

	Begroting	S	I	Werkelijk	S	I
Toevoegingen						
<i>Algemene reserves</i>						
Algemene reserve	4.285	3.127	1.158	7.528	3.127	4.401
Algemene reserve grondexploitatie				124		124
<i>Bestemmingsreserves</i>						
Decentralisatie sociaal domein						
Stedelijke vernieuwing				94		94
Nieuwbouw gemeentehuis						
Wegen						
Vastgoed	84	84		847	84	763
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	76	76		76	76	
Mobiliteit	50		50	120		120
Regio Specifiek Pakket (RSP)	384	384		384	384	
Plopsaland						
Kapitaallasten Hof van Coevorden						
Dutch Techzone						
<i>Voorzieningen</i>						
Vordering op Attero						
Riolerings				46		46
Voorziening oud-wethouders	63		63	217		217
Voorziening derde WW-jaar				10	10	
	4.941	3.671	1.271	9.446	3.681	5.765
Totaal toevoegingen						
Onttrekkingen						
<i>Algemene reserves</i>						
Algemene reserve	5.598	75	5.523	4.244	4	4.240
Algemene reserve grondexploitatie				250		250
<i>Bestemmingsreserves</i>						
Decentralisatie sociaal domein						
Stedelijke vernieuwing	381		381	230		230
Nieuwbouw gemeentehuis						
Wegen						
Vastgoed	27		27	199		199
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg				18		18
Mobiliteit	331		331	191		191
Regio Specifiek Pakket (RSP)	90	90		888	90	798
Plopsaland	20	20		20	20	

Kapitaallasten Hof van Coevorden	70	70	70	70	
Dutch Techzone	455	455	274		274
<i>Voorzieningen</i>					
Vordering op Attero					
Riolerings	159	159			
Voorziening oud-wethouders	38	38	38	38	
Voorziening derde WW-jaar					
	7.168	452 6.716	6.422	221	6.201
<i>* Verschillenanalyse op de toegevoegde rente is buiten beschouwing gelaten</i>					

Overzicht WNT

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector (hierna: WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. Op basis van deze wet zijn beloningen van bestuurders en overige topfunctionarissen in de (semi)publieke sector genormeerd en gemaximaliseerd. De gemeente is verplicht om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum.

De bezoldiging van topfunctionarissen is in 2018 begrensd op de hoogte van een ministersalaris, hetgeen neerkomt op € 189.000, inclusief onkostenvergoeding en pensioenbijdrage. Bij onze gemeente gaat het bij de topfunctionarissen om de gemeentesecretaris en de griffier. In de tabel hieronder is de bezoldiging van deze topfunctionarissen weergegeven.

Gegevens 2018	B.M. de Vries	J. Kuipers-Meijering
Functiegegevens	Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	96.280	78.491
Beloningen betaalbaar op termijn	14.724	11.983
Subtotaal	111.004	90.474
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	111.004	90.474
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017*	B.M. de Vries	J. Kuipers-Meijering
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	87.599	79.675
Beloningen betaalbaar op termijn	13.551	11.143
Subtotaal	101.150	90.818
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000
Totale bezoldiging	101.150	90.818

* vergelijkende cijfers zijn gewijzigd.

Balans per 31 december 2018

Activa	31-12-2018	31-12-2017	Passiva	31-12-2018	31-12-2017
(bedragen* € 1.000)					
<i>Vaste activa</i>			<i>Vaste financieringsmiddelen</i>		
Immateriële vaste activa	0	0	Eigen vermogen	38.965	39.127
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en saldo van agio en disagio	0	0	- Algemene reserve	32.561	29.097
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	- Bestemmingsreserves	6.627	6.925
- Bijdragen aan activa in eigendom derden			- Resultaat voor bestemming programmarekening	-223	0
			- Resultaat na bestemming programmarekening	0	3.105
Materiële vaste activa	95.608	95.748	Voorzieningen	2.484	2.248
- Investerings met economisch nut	48.399	49.093	- Voor verplichtingen, verliezen en risico's	769	580
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	33.513	32.477	-	0	0
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	13.696	14.178	Onderhoudsegalisatievoorzieningen		
			- Door derden bekleemde middelen	1.714	1.668
Financiële vaste activa	6.824	8.220	Langlopende schulden	66.866	75.999
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	805	805	<i>Onderhandse leningen van:</i>		
- Idem aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	- Pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- Idem aan overige verbonden partijen	0	0	- Binnenlandse banken en financiële instellingen	66.851	75.982
- Leningen aan woningbouwcorporaties	895	1.559	- Binnenlandse bedrijven	0	0
- Idem aan deelnemingen	364	364	- Overige binnenlandse sectoren	0	0
- Idem aan overige verbonden partijen	2.511	2.511	- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, enz.	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	2.229	2.960	- Door derden belegde gelden	0	0
- Overige Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	21	21	- Waarborgsommen	15	17
Totaal vaste activa	102.432	103.968	Totaal vaste financieringsmiddelen	108.315	117.374
<i>Vlottende activa</i>			<i>Vlottende passiva</i>		
Voorraden	12.978	13.379	Kortlopende schulden	4.161	3.966
- Bouwgronden in exploitatie	13.879	14.111	- Kasgeldleningen	0	0
- Voorziening risico's	-901	-732	- Banksaldi	11	45
			- Overige schulden	4.150	3.921
Uitzettingen korter dan één jaar	8.002	8.281			

- Vorderingen op openbare lichamen	5.311	3.584			
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0			
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd					
van één jaar of korter	0	2.952			
- Overige vorderingen	2.691	1.745			
- Overige Uitzettingen	0	0			
Overlopende activa	1.895	2.629	Overlopende passiva	13.256	6.926
			- Verplichtingen	5.379	6.631
- Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	0	0	- Vooruit ontvangen Europese overheidslichamen	0	0
- Nog te ontvangen van het Rijk	217	555	- Vooruit ontvangen van het Rijk	0	115
- Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	384	991	- Vooruit ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	7.865	111
- Nog te ontvangen overig	621	675			
- Vooruitbetaalde bedragen	599	357			
- Overige overlopende activa	74	51	- Overige overlopende passiva	12	68
Liquide middelen	426	10			
- Kassaldi	2	2			
- Banksaldi	424	8			
Totaal vlottende activa	23.300	24.298	Totaal vlottende passiva	17.417	10.892
Totaal generaal	125.732	128.266	Totaal generaal	125.732	128.266

Borg- en garantstellingen

97.207 92.530

Toelichting op de balans

Activa

Bedragen * € 1.000

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa	2018	2017
Investerings met economisch nut	48.399	49.093
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	33.513	32.477
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	13.696	14.178
Totaal	95.608	95.748

De materiële activa die in erfpacht is uitgegeven, is nihil.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, gedurende 2018.

Specificatie boekwaarde investeringen economisch nut	Boekwaarde 01-01	Investeringe n	Desinvestering en	Afschrijvinge n	Bijdrage n van derden	Afwaarderinge n	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen	10.141	0	-56	-75	0	0	10.010
Woonruimten	33	0	0	-4	0	0	29
Gebouwen	33.539	2	-65	-1.345	0	0	32.131
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	594	780	0	-4	-310	0	1.059
Vervoermiddelen	2.394	1.199	0	-440	0	0	3.153
Machines, apparaten en installaties	1.525	0	0	-201	0	0	1.324
Overige materiële vaste activa	867	16	-5	-185	0	0	693
Totaal	49.093	1.996	-126	-2.254	-310	0	48.399

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waar een heffing voor kan worden geheven. Dit betreft de investeringen in riolering waarvoor wij de riolheffing opleggen.

Specificatie boekwaarde investeringen economisch nut (riolering)	Boekwaarde 01-01	Investeringe n	Desinvestering en	Afschrijvinge n	Bijdrage n van derden	Afwaarderinge n	Boekwaarde 31-12
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	32.477	1.739	0	-703	0	0	33.513
Totaal	32.477	1.739	0	-703	0	0	33.513

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen in de openbare met uitsluitend een maatschappelijk nut weer. Er is sprake van een investering met een maatschappelijk nut indien geen bate in de bedrijfseconomische zin uit deze activa kan worden gegenereerd. Dit zijn bijvoorbeeld wegen, bruggen en andere investeringen waarvoor geen markt is in het private verkeer.

Specificatie investeringen openbare ruimte met maatschappelijk nut	Boekwaarde 01-01	Investeringe n	Desinvestering en	Afschrijvinge n	Bijdrage n van derden	Afwaarderinge n	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen	54	0	0	0	0	0	54
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	14.037	4.046	0	-659	-3.857	0	13.567
Overige materiële vaste activa	87	0	0	-12	0	0	75
Totaal	14.178	4.046	0	-671	-3.857	0	13.696

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa was gedurende 2018 als volgt.

Specificatie financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01	Investeringen	Afschrijvingen	Aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
<i>Kapitaalvertrekkingen aan:</i>							
- deelnemingen	805	0	0	0	0	0	805
- gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0	0
- overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0
<i>Leningen aan:</i>							
- woningbouwcorporaties	1.559	0	0	-664	0	0	895
- deelnemingen	364	0	0	0	0	0	364
- overige verbonden partijen	2.511	0	0	0	0	0	2.511
Overige langlopende leningen u/g	2.960	63	0	-794	0	0	2.229
Overige uitzettingen, looptijd > 1 jaar	21	0	0	0	0	0	21
Totaal	8.220	63	0	-1.458	0	0	6.824

Voor het verloop van alle vaste activa, gespecificeerd per investering, verwijzen wij u naar de 'Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven' en het 'Overzicht van investeringskredieten'. Deze overzichten zijn opgenomen onder de tegel 'Bijlagen'.

Glottende activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de voorraden en nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten weer.

Boekwaarden voorraden, nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten	Boekwaarde 01-01	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12	Te maken kosten	Te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat
Bouwgronden in exploitatie	14.111	1.174	-1.406	13.879	5.430	-22.940	-3.631
Voorziening risico's	-732	-190	21	-901	711		
Totaal	13.379	984	-1.385	12.978	6.141	-22.940	-3.631

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van ultimo 2018 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Wij zijn van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste inschatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Voor de berekening van het eindresultaat van de grondexploitaties is de Netto Contante Waarde (NCW) methode toegepast.

GRONDEXPLOITATIES IN 2018			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving		Winst	Verlies
Winst- en verliesnemingen afgesloten projecten			
Coevorden Heege-Vosmaten		55	
Noord Sleen Kampakkers		37	
Holwert Noord Oost			25
Verkoop snippergroen/overige		124	
	<i>Subtotaal afgesloten projecten</i>	216	25
Actualisaties grondexploitaties			
Steenwijksmoer		70	
Wachstum Koematen			53
Schoonoord Ellert & Brammert		75	
Sleen Jongbloed		253	
Europark			265
Leeuwerikenveld II			154
Holwert Zuid			21
Voorziening toekomstige effecten woonvisie			190
	<i>Subtotaal actualisaties</i>	398	683
Actualisatie gronden buiten plan			
Molenbelt			53
	<i>Subtotaal gronden buiten plan</i>		53
	Totaal	614	761
Saldo winst- en verliesnemingen			-147
Dekking			
Inzet verliesvoorziening			21
Inzet reserve grondexploitaties			126
	Totaal		147

Voor een specificatie en toelichting op de risico's van de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing .

Uitzettingen korter dan één jaar

Onderstaand geven wij het verloop van de uitzettingen met een looptijd tot en met één jaar weer.

Uitzettingen korter dan één jaar	Saldo	Voorziening	Netto saldo	Netto saldo
	2018	2018	2018	2017
Vorderingen op openbare lichamen	5.311	0	5.311	3.584
Verstrekke kasgeldleningen	0	0	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd van één jaar of korter	0	0	0	2.952
Overige vorderingen	3.666	-975	2.691	1.745
Overige uitzettingen	0	0	0	0
Totaal	8.977	-975	8.002	8.281

In de paragraaf financiering hebben wij informatie opgenomen over schatkistbankieren. Op 31 december 2018 bedroeg het saldo van schatkistbankieren € 0,00. Dit bedrag is in bovenstaande tabel opgenomen onder het kopje 'Uitzettingen in 's Rijks schatkist'. Op de balans zijn de netto saldi van de uitzettingen weergegeven. Het betreft hier de vorderingen op openbare lichamen en op openstaande debiteuren. Bij de openstaande debiteuren (€ 3,7 miljoen) hebben wij conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving de voorziening voor oninbaarheid van € 975.000 in mindering gebracht. Het netto saldo eind 2018 is € 2,6 miljoen. Dit netto saldo bedroeg eind 2017 € 1,7 miljoen.

Overlopende activa

Het verloop van de overlopende activa was gedurende 2018 als volgt.

Overlopende activa	2018	2017
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	0	0
Nog te ontvangen van het Rijk	217	555
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	384	991
Nog te ontvangen overig	621	675
Vooruitbetaalde bedragen	599	357
Overige overlopende activa	74	51
Totaal	1.895	2.629

De nog te ontvangen bedragen hebben betrekking op opgevoerde vorderingen die in 2018 zijn ontstaan, maar waarvan de afwikkeling in 2019 plaatsvindt. Van de nog te ontvangen bedragen in bovenstaande tabel geven wij onderstaand weer welke bedragen wij van het Rijk verwachten te ontvangen. Dit betreffen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	Stand per 01-01	Ontvangen bedragen	Toevoegingen	Stand per 31-12
Ministerie SZW; vangnetregeling 2016	358	358		0
Ministerie SZW; vangnetregeling 2017	59			59
Ministerie SZW: Aanvullende uitkering art. 52 Bbz	29	29		0
Ministerie SZW: Declaratiedeel Bbz	109	109		0
Ministerie SZW: Declaratiedeel Bbz 2018			108	108
Ministerie SZW: Maatschappelijke Begeleiding			50	50
Totaal	555	496	108	217
Nog te ontvangen bedragen van overige overheden	Stand per 01-01	Ontvangen bedragen	Toevoegingen	Stand per 31-12
Belastingdienst, terugontvangst BTW sporthallen	82	82		0
Prov. Drenthe; subsidie stad als museum	14	14		0
Sociale Verzekerings Bank: PGB's Wmo Hulp bij het huishouden	53	53		0
Sociale Verzekerings Bank: PGB's Wmo Begeleiding	125	125		0
Sociale Verzekerings Bank: PGB's Jeugdwet	363	363		0
Stichting Afvalfonds: 3e en 4e kwartaal	150	150		0
Emco: verwacht exploitatietekort 2017	204	204		0
Diverse gemeenten, verrekening kosten PMT			135	135
Emco, afrekening bijdrage 2018			103	103
Prov. Drenthe; Herstructurering Poppenhare			60	60
Gemeente Emmen; afrekening uitvoeringskosten 2018			39	39
Gemeente Emmen; ESF-afrekening 2018			35	35
Gemeente Emmen en Borger-Odoorn; afrek Boce academie			12	12
Totaal	991	991	384	384

Aan het begin van het boekjaar boeken wij de te ontvangen bedragen vanaf de balans naar onze exploitatie. Gedurende het jaar monitoren wij het verloop van deze te ontvangen bedragen. Aan het einde van ieder boekjaar boeken wij de nog te ontvangen bedragen naar de balans. Eventuele verschillen komen niet op de balans tot uitdrukking, maar op de programma's één tot en met zes in de exploitatie. Significante verschillen lichten wij derhalve daar toe indien ze van toepassing zijn.

Liquide middelen

Liquide middelen	2018	2017
Kassaldi	2	2
Banksaldi	424	8
Totaal	426	10

Passiva

Bedragen * € 1.000

Vaste financieringsmiddelen

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	2018	2017
Algemene reserve	32.561	29.097
Bestemmingsreserve	6.627	6.925
Resultaat jaarrekening voor bestemming	-223	0
Nog te bestemmen resultaat jaarrekening	0	3.105
Totaal	38.965	39.127

In het onderstaand overzicht geven wij het verloop van het eigen vermogen in 2018 weer.

Verloop reserves	Saldo 01-01	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2017	Vermindering ter dekking van afschrijving	Saldo 31-12
Algemene reserves	29.097	4.853	4.494	3.105	0	32.561
Bestemmingsreserves	6.925	1.592	1.890	0	0	6.627
Resultaat voor bestemming programmarekening	0	0	0	0	0	-223
Resultaat na bestemming programmarekening	3.105	3.105	0	-3.105	0	0
Totaal	39.127	9.550	6.384	0	0	38.965

Meer informatie over het verloop van de reserves is weergegeven in de staat van reserves en voorzieningen. Dit overzicht is opgenomen onder de tegel 'Bijlagen'. Een toelichting van de verschillen tussen de begrote en werkelijke reservemutaties maken onderdeel uit van de tegel 'Financiën'. De aard en reden van de reserves zijn opgenomen in onze Nota reserves en voorzieningen .

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in het boekjaar is als volgt:

Verloop voorzieningen	Saldo 01-01	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12
Voor verplichtingen, verliezen c.a.	580	228	-38	0	769
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0	0	0	0
Door derden beklemde middelen	1.668	46	0	0	1.714
Totaal	2.248	274	-38	0	2.484

De voorzieningen betreffen riolering, pensioenen oud-wethouders, vordering op Attero en de voorziening 3e ww jaar. Deze voorzieningen staan in de staat van reserves en voorzieningen. De voorziening grondbedrijf is opgenomen onder voorraden en de voorziening dubieuze debiteuren onder overige vorderingen. Deze staan beide aan de activazijde van de balans.

Langlopende schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Langlopende schulden	2018	2017
<i>Onderhandse leningen van:</i>		
- pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en financiële instellingen	66.851	75.982
- binnenlandse bedrijven		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, enz.		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen	15	17
Totaal	66.866	75.999

In onderstaand overzicht geven wij het verloop van de langlopende schulden in 2018 weer.

Verloop langlopende schulden	Saldo 01-01	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12
Onderhandse leningen	75.982	0	9.131	66.851
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen	17	1	2	15
Totaal	75.999	1	9.133	66.866

De totale rentelast voor de afgesloten leningen was in 2018 € 3.012.453. Voor een overzicht van de afgesloten leningen en ontvangen waarborgsommen verwijzen wij naar de staat van langlopende leningen die wij onder de tegel 'Bijlagen' hebben opgenomen.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	2018	2017
Kortlopende schulden (looptijd < 1 jaar)	4.161	3.966
Overlopende passiva	13.256	6.926
Totaal	17.417	10.892

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie kortlopende schulden	2018	2017
Kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	11	45
Overige schulden	4.150	3.921
Totaal	4.161	3.966

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze post was ultimo februari 2019 nagenoeg geheel afgewikkeld.

Overlopende passiva

De specificatie van de post Overlopende passiva is als volgt:

Specificatie overlopende passiva	2018	2017
Verplichtingen	5.379	6.631
<i>Vooruitontvangen</i>		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het rijk	0	115
- overige Nederlandse overheidslichamen	7.865	111
Overige overlopende passiva	12	68
Totaal	13.256	6.926

De overlopende passiva hebben voornamelijk betrekking op bij het opmaken van het jaarverslag opgevoerde verplichtingen. De afwikkeling vindt plaats in 2019. Van de vooruitontvangen bedragen in bovenstaande tabel geven wij onderstaand weer welke bedragen wij van het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen hebben ontvangen. Dit betreffen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	Stand per 01-01	Vrijgevallen/ terugbetaald	Besteed	Ontvangen	Stand per 31-12
Ministerie van OCW; onderwijsachterstandenbeleid	115		115		0
Totaal	115	0	115	0	0

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	Stand per 01-01	Vrijgevallen/ terugbetaald	Besteed	Ontvangen	Stand per 31-12
Provincie Drenthe; subsidie Brinkwonen	80				80
Provincie Drenthe; subsidie Halteplannen	12	12			0
Provincie Drenthe; culturele impuls	19		12	19	26
Provincie Drenthe; RSP Stationsomgeving	0			6.540	6.540
Provincie Drenthe; subsidie Centrumvisie	0			1.007	1.007
Provincie Drenthe; gasloos Swaneburg	0			112	112
Provincie Drenthe; subsidie openbare bibliotheken	0			100	100
Totaal	111	12	12	7.778	7.865

Aan het begin van het boekjaar boeken wij de vooruitontvangen bedragen vanaf de balans naar onze exploitatie. Gedurende het jaar monitoren wij de inzet van deze vooruitontvangen bedragen. Aan het einde van ieder boekjaar boeken wij de resterende of nieuwe middelen naar de balans. Eventuele verschillen komen niet op de balans tot uitdrukking, maar op de programma's één tot en met zes in de exploitatie. Significante verschillen lichten wij derhalve daar toe indien ze van toepassing zijn.

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor borg- en garantstellingen specificeren wij als volgt:

	Oorspronkelijk bedrag	boekwaarde 01-01	boekwaarde 31-12
Leningen woningbouwcorporaties	89.000	89.000	94.000
Kredietfaciliteit Europark GmbH	3.500	3.430	3.107
Overige borg- en garantstellingen	784	100	100
	93.284	92.530	97.207

Voor een specificatie van (het verloop van) de borg- en garantstellingen verwijzen wij naar de staat van gewaarborgde geldleningen, die wij onder de tegel 'Bijlagen' hebben opgenomen. Daarin zijn niet opgenomen de borgstellingen jegens particuliere eigenwoningbezitters in het kader van de Nationale Hypotheek Garantie. De gemeente vervult hier een achtervangfunctie. Wanneer de uitvoerende instantie, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen, niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, kan de gemeente worden aangesproken. De kans dat dit gebeurt, is te verwaarlozen. In 2018 hebben geen betalingen inzake borg- en garantstellingen plaatsgevonden.

Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen geen voorzieningen worden gevormd of anderszins verplichtingen worden opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidsgelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In de volgende tabel geven wij een overzicht van de overige niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Dit zijn de meerjarig aangegane verplichtingen. Wij benoemen hier in het bijzonder de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De omvang van de eindafrekening over 2018 is nog onzeker. Bij de meircirculaire 2019 wordt dit duidelijk. Wij hebben dit eveneens benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

TOEKOMSTIGE VERPLICHTINGEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Soort	1 tot 4 jaar	4 jaar en langer
Afvalverwijdering en -verwerking	10.573	
Zorgcontracten	9.741	
Huur kantoorgebouwen	795	3.376
Accountant	245	
Europese aanbesteding 2019	243	
Algemene uitkering gemeentefonds (eindafrekening over 2018)	200	
Verzekeringen	142	
Exploitatie bedrijfskantine	79	
Inspectie pompen en gemalen	45	
	22.062	3.376

Single Information Single Audit (SiSa)

Verantwoording Single Information Single Audit (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019								
O C W	D9	Onderwijsch erstandenbelei d 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsch erstandenbelei d 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieninge n voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseis en (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorgan en van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelz alen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordin gsinformatie		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicatornum mer: D9 / 01</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 02</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 03</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 04</i>		
			€ 374.354	€ 146.141	€ 0	€ 27.661		
		Hieronder per regel één gemeente(co de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordi ngsinformati e voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsch erstandenbelei d	Hieronder per regel één gemeente(co de) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordi ngsinformati e voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsch erstandenbelei d	Eindveran twoording Ja/Nee		
	Bedrag		Bedrag					
	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
	<i>Indicatornum mer: D9 / 05</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 06</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 07</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 08</i>	<i>Indicatornum mer: D9 / 09</i>			
	1				Ja			
	2							
D RE	DR E2 C	Uitvoeringsreg eling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikkings nummer en in de kolommen ernaast de verantwoordi	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatie ve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		ngsinformatie		De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
	SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe						
	Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 06
1	201602306	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Zone 60 Gees	
2	201602307	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 172.543		€ 172.543	Zone 60 Steenwijksmoer	
3	201602350	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Drie fietsknelpunten	
4	201702494	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Wachstum - Verkeer - gehele verantwoording in 2020	
5	201702495	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Verkeer De Loo + fietspad	
6	201703150	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Schoolomgeving Aalden	
7							
	Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee		
		Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond		

					alleen provinciale middelen	alleen provinciale middelen	en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoord	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornummer: DRE2C / 07</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 08</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 09</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 10</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 11</i>	
			1 201602306	€ 0		€ 0	Nee	
			2 201602307	€ 172.543		€ 172.543	Ja	
			3 201602350	€ 0		€ 0	Nee	
			4 201702494	€ 0		€ 0	Nee	
			5 201702495	€ 0		€ 0	Nee	
			6 201703150	€ 0		€ 0	Nee	
			7					
DRE	DR ES C	Ruimtelijke ontwikkeling	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Uitvoeringsregeling Binnenstadfonds	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicatornummer: DRE8C / 01</i>	<i>Indicatornummer: DRE8C / 02</i>	<i>Indicatornummer: DRE8C / 03</i>	<i>Indicatornummer: DRE8C / 04</i>	<i>Indicatornummer: DRE8C / 05</i>	<i>Indicatornummer: DRE8C / 06</i>
			1 7/3.2/2018000381	8.1 Ruimtelijke ordening	€ 387.513		€ 387.513	
			2					
			Kopie	De besteding	Correctie	Cumulatieve	Eindveran	

			beschikkingsnummer	in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	twoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE8C / 07</i>	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: DRE8C / 08</i>	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: DRE8C / 09</i>	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE8C / 10</i>	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE8C / 11</i>
		1	7/3.2/201800381	€ 193.000		€ 193.000	Nee
		2					
Ie n W	E2 7B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen

		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
1		2010000214	€ 0	€ 0			
2		2010000215	€ 0	€ 0			
3		2010014245	€ 0	€ 0			
4							
5							
		Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen besteding en meer wilt verantwoorden	
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
1		2010000214	€ 0	€ 0		Nee	
2		2010000215	€ 1.620	€ 1.620		Nee	
3		2010014245	€ 0	€ 0		Nee	
4							
5							
Ie n W	E2 8C	Regionale mobiliteitsfondsen (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking, verordening of overeenkomst Gemeenten	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Gerealiseerd Ja/Nee	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Te verrekenen met provincie
		Aard controle n.v.t. Indicatornummer	Aard controle R Indicatornummer	Aard controle R Indicatornummer	Aard controle n.v.t. Indicatornummer	Aard controle R Indicatornummer	

			<i>mmer: E28C / 01</i>	<i>mer: E28C / 02</i>	<i>mmer: E28C / 03</i>	<i>mer: E28C / 04</i>	<i>ummer: E28C / 05</i>	
			1 201401097	Nee	€ 3.845.109	€ 19.658.083	€ 0	
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie beschikkingsnummer	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee			
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicatornummer: E28C / 06</i>	<i>Indicatornummer: E28C / 07</i>	<i>Indicatornummer: E28C / 08</i>			
			1 201401097		Nee			
			2					
			3					
			4					
			5					
Ie n W	E6 B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden) Tussen provincie en gemeenten afgesloten convenanten/overeenkomsten voor onderzoek en sanering van ernstig verontreinigde locaties Gemeenten (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen	Besteding (jaar T) aan samenloop	Besteding (jaar T) exclusief samenloop	Aandeel provincie in de besteding (jaar T) na aftrek van de lasten van samenloop	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen of Wgr+ middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>

			Indicatornummer: E6B / 01	Indicatornummer: E6B / 02	Indicatornummer: E6B / 03	Indicatornummer: E6B / 04	Indicatornummer: E6B / 05	Indicatornummer: E6B / 06
			1 5.8/2006001459	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.372.545
			2					
			3					
			4					
			5					
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding aan samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve besteding exclusief samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatief aandeel provincie in de besteding na aftrek van de lasten van samenloop tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen besteding en meer wilt verantwoorden	Toelichting
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicatornummer: E6B / 07	Indicatornummer: E6B / 08	Indicatornummer: E6B / 09	Indicatornummer: E6B / 10	Indicatornummer: E6B / 11	Indicatornummer: E6B / 12
			1 5.8/2006001459	€ 0	€ 2.250.074	€ 1.372.545	Ja	
			2					
			3					
			4					
			5					
SZ	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAZ)
		Alle gemeenten verantwoord en hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R

		opgericht op grond van de Wgr.	<i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 06</i>
			€ 10.491.133	€ 192.126	€ 672.396	€ 8.821	€ 30.050	
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 08</i>	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werken inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 10</i>	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G2 / 11</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G2 / 12</i>	
			€ 160.321	€ 38.557		€ 223.619		
SZ	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) _gemeentedeel I 2018 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorde n hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 118.545	€ 114.669	€ 46.596	€ 106.961	€ 31.040	
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			

		Wgr.	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornu mmer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornum mer: G3 / 08</i>	<i>Indicatornu mmer: G3 / 09</i>	

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

**Taakvelden conform BBV
LASTEN**

	Primitieve Begroting	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Resultaat
0-1 Bestuur	1.701	1.794	2.026	-232
5. Bestuur en Organisatie	1.701	1.794	2.026	-232
0-10 Mutaties reserves	3.957	3.957	5.120	-1.163
3. Ruimte en leefomgeving	595	595	1.783	-1.189
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	3.362	3.362	3.337	25
0-11 Res. van de rekening van baten en lasten	167	1.325	1.325	
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	167	1.325	1.325	
0-2 Burgerzaken	1.586	1.599	1.737	-139
5. Bestuur en Organisatie	1.586	1.599	1.737	-139
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden			984	-984
3. Ruimte en leefomgeving			984	-984
0-4 Overhead	10.974	10.459	10.501	-42
3. Ruimte en leefomgeving	1.408	1.408	1.468	-59
5. Bestuur en Organisatie	9.566	9.050	9.034	17
0-5 Treasury	36	36	36	
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	36	36	36	
0-62 OZB niet-woningen	35	35	86	-51
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	35	35	86	-51
0-64 Belastingen overig	188	188	155	33
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	188	188	155	33
0-8 Overige baten en lasten	424	357	18	339
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	424	357	18	339
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	1.781	1.820	1.991	-171
3. Ruimte en leefomgeving			173	-173
5. Bestuur en Organisatie	1.781	1.820	1.818	2
1-2 Openbare orde en veiligheid	190	240	238	2
5. Bestuur en Organisatie	190	240	238	2
2-1 Verkeer en vervoer	6.343	6.343	7.236	-893
3. Ruimte en leefomgeving	421	421	1.467	-1.046
4. Openbare ruimte	4.562	4.562	4.425	137
5. Bestuur en Organisatie	1.361	1.361	1.345	16
2-3 Recreatieve havens			8	-8
3. Ruimte en leefomgeving			8	-8
2-4 Economische havens en waterwegen	2	2	2	
4. Openbare ruimte	2	2	2	
3-1 Economische ontwikkeling	2.145	5.466	2.371	3.095
1. Economie, onderwijs en cultuur	705	3.953	895	3.059
5. Bestuur en Organisatie	1.440	1.513	1.477	36
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	13	13	8	5
1. Economie, onderwijs en cultuur	13	13	8	5
3-4 Economische promotie	290	290	278	12
1. Economie, onderwijs en cultuur	290	290	278	12
4-1 Openbaar basisonderwijs	15	15	13	1
1. Economie, onderwijs en cultuur	15	15	13	1
4-2 Onderwijshuisvesting			1.276	-1.276
3. Ruimte en leefomgeving			1.276	-1.276
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.086	1.199	1.944	-745

1. Economie, onderwijs en cultuur	1.086	1.199	1.337	-138
3. Ruimte en leefomgeving			607	-607
5-1 Sportbeleid en activering	914	1.009	1.105	-96
2. Werk,jeugd en zorg	914	1.009	1.105	-96
5-2 Sportaccommodaties			1.011	-1.011
3. Ruimte en leefomgeving			1.011	-1.011
5-3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	15	15	16	-1
1. Economie, onderwijs en cultuur	15	15	16	-1
5-4 Musea	99	119	276	-157
1. Economie, onderwijs en cultuur	99	119	119	
3. Ruimte en leefomgeving			157	-157
5-6 Media	705	720	708	12
1. Economie, onderwijs en cultuur	705	720	708	12
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.612	3.630	3.930	-300
1. Economie, onderwijs en cultuur	183	183	180	2
4. Openbare ruimte	1.121	1.121	1.140	-20
5. Bestuur en Organisatie	2.308	2.327	2.610	-283
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.572	2.622	2.777	-155
2. Werk,jeugd en zorg	2.531	2.581	2.598	-17
3. Ruimte en leefomgeving	26	26	167	-142
5. Bestuur en Organisatie	16	16	12	4
6-2 Wijkteams	345	345	335	10
2. Werk,jeugd en zorg	345	345	335	10
6-3 Inkomensregelingen	15.723	14.937	14.467	470
2. Werk,jeugd en zorg	15.723	14.937	14.467	470
6-4 Begeleide participatie	6.634	6.773	6.548	225
2. Werk,jeugd en zorg	5.046	5.185	5.064	122
5. Bestuur en Organisatie	1.588	1.588	1.485	104
6-5 Arbeidsparticipatie	1.505	1.425	1.484	-58
2. Werk,jeugd en zorg	1.505	1.425	1.484	-58
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.229	1.234	1.231	3
2. Werk,jeugd en zorg	1.229	1.234	1.231	3
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	8.239	8.376	8.829	-453
2. Werk,jeugd en zorg	5.384	5.600	5.971	-370
5. Bestuur en Organisatie	2.856	2.776	2.858	-82
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.792	4.969	5.675	-706
2. Werk,jeugd en zorg	4.792	4.969	5.675	-706
6-81 Geëscaleerde zorg 18+	74	74	109	-35
2. Werk,jeugd en zorg	74	74	109	-35
6-82 Geëscaleerde zorg 18-	1.317	1.280	1.295	-15
2. Werk,jeugd en zorg	1.317	1.280	1.295	-15
7-1 Volksgezondheid	566	546	524	23
2. Werk,jeugd en zorg	566	546	524	23
7-2 Riolering	2.706	2.706	2.567	140
4. Openbare ruimte	2.706	2.706	2.567	140
7-3 Afval	4.991	4.991	5.012	-21
4. Openbare ruimte	3.454	3.454	3.471	-16
5. Bestuur en Organisatie	1.536	1.536	1.541	-4
7-4 Milieubeheer	736	838	802	36

4. Openbare ruimte	49	49	15	35
5. Bestuur en Organisatie	687	789	787	2
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	282	282	295	-13
4. Openbare ruimte	282	282	295	-13
8-1 Ruimtelijke ordening	1.949	2.123	1.894	229
3. Ruimte en leefomgeving	235	291	179	113
5. Bestuur en Organisatie	1.713	1.831	1.716	116
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	4.004	4.004	3.670	334
3. Ruimte en leefomgeving	4.004	4.004	3.670	334
8-3 Wonen en bouwen	5.851	7.847	3.267	4.580
1. Economie, onderwijs en cultuur	39	39	39	
3. Ruimte en leefomgeving	5.100	7.096	2.567	4.529
4. Openbare ruimte	3	3		3
5. Bestuur en Organisatie	710	710	661	49
Eindtotaal	99.793	106.003	105.182	822

BATEN

	Primitieve Begroting	Begroting na wijzigingen	Rekening 2018	Resultaat
0-1 Bestuur	106	168	187	19
5. Bestuur en Organisatie	106	168	187	19
0-10 Mutaties reserves	3.488	6.971	6.384	-588
1. Economie, onderwijs en cultuur	583	1.899	508	-1.391
2. Werk, jeugd en zorg		81	99	18
3. Ruimte en leefomgeving	535	2.711	3.598	888
4. Openbare ruimte	2.150	2.150	1.978	-173
5. Bestuur en Organisatie	220	131	201	70
0-2 Burgerzaken	607	607	641	34
5. Bestuur en Organisatie	607	607	641	34
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden			1.107	1.107
3. Ruimte en leefomgeving			1.107	1.107
0-4 Overhead	246	246	627	381
3. Ruimte en leefomgeving	144	144	305	161
5. Bestuur en Organisatie	102	102	321	220
0-5 Treasury	1.361	1.541	1.240	-301
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.361	1.541	1.240	-301
0-61 OZB woningen	5.777	5.777	5.553	-224
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	5.777	5.777	5.553	-224
0-62 OZB niet-woningen	2.613	2.613	2.617	4
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.613	2.613	2.617	4
0-64 Belastingen overig	280	280	285	5
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	280	280	285	5
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	54.981	55.943	55.387	-556
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	54.981	55.943	55.387	-556
0-8 Overige baten en lasten			21	21
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen			21	21
1-1 Crisisbeheersing en brandweer	38	38	61	23
3. Ruimte en leefomgeving			23	23
5. Bestuur en Organisatie	38	38	38	
1-2 Openbare orde en veiligheid	24	24	25	1
5. Bestuur en Organisatie	24	24	25	1
2-1 Verkeer en vervoer	306	306	848	542
3. Ruimte en leefomgeving	210	210	619	409
4. Openbare ruimte	65	65	158	93
5. Bestuur en Organisatie	31	31	70	39
2-3 Recreatieve havens			7	7
3. Ruimte en leefomgeving			7	7
3-1 Economische ontwikkeling	99	2.066	291	-1.776
1. Economie, onderwijs en cultuur	99	1.766	291	-1.476
5. Bestuur en Organisatie		300		-300
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	28	28	17	-11
1. Economie, onderwijs en cultuur	28	28	17	-11
3-4 Economische promotie	1.845	1.845	1.872	27
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.845	1.845	1.872	27
4-2 Onderwijshuisvesting			47	47
3. Ruimte en leefomgeving			47	47

4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	370	432	669	237
1. Economie, onderwijs en cultuur	370	432	546	114
3. Ruimte en leefomgeving			123	123
5-1 Sportbeleid en activering			61	61
2. Werk,jeugd en zorg			61	61
5-2 Sportaccommodaties			366	366
3. Ruimte en leefomgeving			366	366
5-3 Cult.presentatie, -productie en -partic.			11	11
1. Economie, onderwijs en cultuur			11	11
5-4 Musea			34	34
3. Ruimte en leefomgeving			34	34
5-6 Media	7	67	67	
1. Economie, onderwijs en cultuur	7	67	67	
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	85	85	111	26
4. Openbare ruimte	85	85	73	-12
5. Bestuur en Organisatie			38	38
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	8	8	70	63
2. Werk,jeugd en zorg			34	34
3. Ruimte en leefomgeving	8	8	36	29
6-3 Inkomensregelingen	11.968	11.756	12.567	811
2. Werk,jeugd en zorg	11.968	11.756	12.567	811
6-4 Begeleide participatie			44	44
5. Bestuur en Organisatie			44	44
6-5 Arbeidsparticipatie	150	12	136	124
2. Werk,jeugd en zorg	150	12	136	124
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)	3	3	2	-1
2. Werk,jeugd en zorg	3	3	2	-1
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	375	325	407	83
2. Werk,jeugd en zorg	375	325	297	-27
5. Bestuur en Organisatie			110	110
7-2 Riolering	3.695	3.695	3.555	-140
4. Openbare ruimte	3.695	3.695	3.555	-140
7-3 Afval	4.503	4.503	4.432	-71
4. Openbare ruimte	4.438	4.438	4.413	-24
5. Bestuur en Organisatie	66	66	19	-47
7-4 Milieubeheer	35	35	22	-12
4. Openbare ruimte	35	35	22	-12
7-5 Begraafplaatsen en crematoria	501	376	327	-49
4. Openbare ruimte	501	376	327	-49
8-1 Ruimtelijke ordening	86	86	74	-11
3. Ruimte en leefomgeving	86	86	74	-11
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.004	4.004	3.544	-460
3. Ruimte en leefomgeving	4.004	4.004	3.544	-460
8-3 Wonen en bouwen	2.208	2.165	1.244	-921
3. Ruimte en leefomgeving	2.208	2.165	1.194	-971
5. Bestuur en Organisatie			50	50
Eindtotaal	99.794	106.003	104.959	1.045

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Coevorden

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de gemeente Coevorden te Coevorden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van de gemeente Coevorden op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2018;
2. de balans per 31 december 2018;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2018 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Coevorden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Astrium Overheidsaccountants B.V.
Edelgasstraat 57, 2718 SX Zoetermeer
www.astrium.nl

Tel: (079) 36 23 613
Fax: (079) 361 57 77
info@astrium.nl

IBAN NL10RABO0322622360
BTW nr. NL810591625B01
KVK: 34168056

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.048.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 18 december 2018, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ZOETERMEER, 21 mei 2019

Astrium Overheidsaccountants B.V.

Was getekend,

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Bijlagen

1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven															
Object nr.	Omschrijving	Ren te	Kapitaal- uitgaven	Vermeerderingen	Verminderingen	Subsidi es	Kapitaal- uitgaven	Du ur	Afschr./ aflossing per 1-1-2018	(extra) afschrijving 2018	(extra) aflossing 2018	Boek- waarde 1-1-2018	Boek- waarde 31-12-2018	Rente- lasten 2018	Kapitaal- lasten 2018
1110025	Obs De Woert, grondkosten		45.378	0	0	0	45.378 999		4.333	0	0	41.045	41.045	1.231	1.231
1110065	Ijsbaan Dalerpeel		9.999	0	0	0	9.999 999		3.245	0	0	6.753	6.753	203	203
1110073	Bosje Bergakkers Oosterhesselen		14.683	0	0	0	14.683 999		6.111	0	0	8.572	8.572	257	257
1110074	Grond nabij Hoofstraat 26 Zweeloo		12.506	0	0	0	12.506 999		0	0	0	12.506	12.506	375	375
1110075	Grond restant golfbaan Aalden M 354		63.143	0	0	0	63.143 999		0	0	0	63.143	63.143	1.894	1.894
1110076	Gronden fietspad vm gemeente Zweeloo		13.613	0	0	0	13.613 999		0	0	0	13.613	13.613	408	408
1110077	Grond dierenkampje Zweeloo G 3222		3.597	0	0	0	3.597 999		2.944	0	0	653	653	20	20
1110078	Bos Karsdennen Meppen M 664		17.259	0	0	0	17.259 999		10.966	0	0	6.292	6.292	189	189
1110096	Ww-locatie Suzanne Groeneweglaan		31.794	0	0	0	31.794 999		0	0	0	31.794	31.794	954	954
1110098	Plopsaland, grond		1.711.788	0	0	0	1.711.788 999		1.090.000	0	0	621.788	621.788	18.654	18.654
1110104	Velden sportpark Klinkenvlier		36.322	0	0	0	36.322 20		5.448	1.816	0	30.874	29.058	926	2.742
1110116	Havenkade ROC; grond		1.030.000	0	0	0	1.030.000 999		0	0	0	1.030.000	1.030.000	30.900	30.900
1110117	Openbare ruimte vm Centrumplan		232.000	0	0	0	232.000 999		0	0	0	232.000	232.000	6.960	6.960
1110119	Gronden buiten plan,B.014,B.400,B.8		5.825.954	0	52.860	0	5.773.09 999		2.999.370	0	0	2.826.584	2.773.724	0	0

	00,B.801												
111002 4	Obs De Piramide, grondkosten	29.388	0	0	0	29.388 999	0	0	0	29.388	29.388	882	882
111002 8	Bbs St Willibrordus, grondkosten	62.871	0	0	0	62.871 999	0	0	0	62.871	62.871	1.886	1.886
111010 1	Obs Parkschool, grondkosten nieuwbouw	1.401.74 8	0	0	0	1.401.74 999 8	0	0	0	1.401.74 8	1.401.74 8	42.052	42.052
111010 2	Huisvesting Kasteel 1; grondkosten	577.700	0	0	0	577.700 999	0	0	0	577.700	577.700	17.331	17.331
111003 7	Bbs De Fontein, grond 4e lokaal 1e deel	9.019	0	0	0	9.019 999	0	0	0	9.019	9.019	271	271
111003 8	Bbs De Fontein, grond 4e lokaal 2e deel	5.012	0	0	0	5.012 999	0	0	0	5.012	5.012	150	150
111003 9	Bbs De Fontein, grond voorm bls	16.494	0	0	0	16.494 999	0	0	0	16.494	16.494	495	495
111004 0	Bbs De Fontein, grond voorm bks	7.518	0	0	0	7.518 999	0	0	0	7.518	7.518	226	226
111004 1	Bbs De Fontein, grondkosten	100.632	0	0	0	100.632 999	55.410	0	0	45.222	45.222	1.357	1.357
111006 6	Sportvelden Dalerveen	27.576	0	0	0	27.576 999	8.998	0	0	18.578	18.578	557	557
111011 8	Manege Sleen, Zetelveenweg 1a, grond	100.000	0	0	0	100.000 999	0	0	0	100.000	100.000	3.000	3.000
111001 4	Brandweerkazerne Coevorden grondwaarde	42.000	0	0	0	42.000 999	0	0	0	42.000	42.000	1.260	1.260
111003 6	Bbs W Alexanderschool, grondkosten	10.450	0	0	0	10.450 999	2.918	0	0	7.531	7.531	226	226
111005 0	Sportpark De Pampert, aankoop grond 2002	286.873	0	0	0	286.873 999	0	0	0	286.873	286.873	8.606	8.606
111012 1	Aalden, Aelder Hooghe 2, grond	2.904	0	2.904	0	2.904 999	0	0	0	2.904	0	87	2.991
111012	Coevorden, De	45.825	0	0	0	45.825 999	0	0	0	45.825	45.825	1.375	1.375

3	Pampert 2, grond												
111002 0	Obs Van Royensschool, grondkosten	13.743	0	0	0	13.743 999	0	0	0	13.743	13.743	412	412
111002 7	Obs De Krosbulten, grondkosten	2.629	0	454	0	2.629 999	2.175	0	0	454	0	14	467
111004 3	Bbs De Slagkrooie, grondkosten	14.089	0	0	0	14.089 999	0	0	0	14.089	14.089	423	423
111004 4	Bbs De Slagkrooie, grondkosten	16.330	0	0	0	16.330 999	8.111	0	0	8.219	8.219	247	247
111008 1	Woning Thyakkerstraat 22, grondkosten	1.008	0	0	0	1.008 999	262	0	0	746	746	22	22
111015 2	Grond vm peuterzaal/kinderopvang Oosterhesselen	65.000	0	0	0	65.000 999	0	0	0	65.000	65.000	1.950	1.950
111009 9	Brandweerkazerne Schoonoord grond	46.750	0	0	0	46.750 999	0	0	0	46.750	46.750	1.403	1.403
111006 4	Sportpark Dalerpeel, 2e sportveld	27.318	0	0	0	27.318 999	0	0	0	27.318	27.318	820	820
111006 0	Sportpark Dalen, gronden	125.201	0	0	0	125.201 999	0	0	0	125.201	125.201	3.756	3.756
111006 1	Sportpark Dalen, gronden	35.596	0	0	0	35.596 999	10.673	0	0	24.923	24.923	748	748
111007 9	Grond Geesbrug nabij begraafplaats	2.966	0	0	0	2.966 999	559	0	0	2.407	2.407	72	72
111002 9	Bbs St Theresiaschool, grondkosten	126.378	0	0	0	126.378 999	0	0	0	126.378	126.378	3.791	3.791
111001 3	Brandweerkazerne Zweeloo grond	21.332	0	0	0	21.332 999	0	0	0	21.332	21.332	640	640
111001 8	Obs Buitenvree, grondkosten	95.861	0	0	0	95.861 999	0	0	0	95.861	95.861	2.876	2.876
111002 2	Obs De Akker, grondkosten	41.961	0	0	0	41.961 999	0	0	0	41.961	41.961	1.259	1.259
111003 3	Bbs M vd Thijnschool, grondkosten	94.273	0	0	0	94.273 999	0	0	0	94.273	94.273	2.828	2.828

111001 2	Werkplaats Zweeloo, grondkosten	432.000	0	0	0	432.000 999	0	0	0	432.000	432.000	12.960	12.960	
111003 5	Bbs Dr Picardtschool, grondkosten	123.201	0	0	0	123.201 999	0	0	0	123.201	123.201	3.696	3.696	
111001 5	Obs Wilhelminaschool, grondkosten Ukkeloo	204.655	0	0	0	204.655 999	0	0	0	204.655	204.655	6.140	6.140	
111003 4	Bbs Paul Krugerschool, grondkosten	106.525	0	0	0	106.525 999	0	0	0	106.525	106.525	3.196	3.196	
112002 2	Woonwagen Pastoor Wesselstr. HWW nr. 2	3,00 0	32.466	0	0	0	32.466 25	30.114	2.352	0	2.352	0	71	2.422
112005 1	Aanschaf woonwagen PWS 10	35.000	0	0	0	35.000 25	4.200	1.400	0	30.800	29.400	924	2.324	
113000 9	Sportpark Sleen, bestuurskamer	3,00 0	37.097	0	0	0	37.097 40	20.735	1.611	0	16.362	14.751	491	2.101
113001 2	Sportpark Schoonoord, kleedgebouw SDO	3,00 0	148.656	0	0	0	148.656 35	44.863	3.863	0	103.793	99.930	3.114	6.977
113033 5	Gemeentelijke noodlokalen	32.800	0	0	0	32.800 20	14.760	1.640	0	18.040	16.400	541	2.181	
113006 5	Obs De Piramide, uitbreiding	168.821	0	0	0	168.821 40	77.736	4.337	0	91.085	86.748	2.733	7.070	
113010 1	Bbs St Willibrordus, integratieverbouwing	66.706	0	0	0	66.706 40	48.009	1.700	0	18.697	16.997	561	2.261	
113015 3	Linthorst Homanlaan 1	907.560	0	0	0	907.560 40	416.499	24.553	0	491.062	466.509	14.732	39.285	
113015 3	Aanpassing tbv ruimtegebrek Parkschool/Willibrordu	103.813	0	0	0	103.813 22	0	0	0	103.813	103.813	0	0	
113023 4	Obs De Piramide, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000 20	40.918	3.680	0	22.082	18.402	662	4.343	
113025 5	Bbs St Willibrordus, uitbreiding	1.190.89 0	0	0	0	1.190.89 40 0	347.379	31.241	0	843.511	812.269	25.305	56.546	
113025 6	Bbs St Willibrordus, 1e inrichting uitbreiding	35.450	0	0	0	35.450 20	21.742	1.958	0	13.708	11.750	411	2.370	

113027 9	Nieuwbouw/renovatie gemeentehuis 2011	90.942	0	0	0	90.942 40	13.641	2.274	0	77.301	75.027	2.319	4.593
113035 1	OBS Parkschool; nieuwbouw 40 jaar	2.468.42 6	0	0	0	2.468.42 40 6	251.847	61.572	0	2.216.57 9	2.155.00 7	66.497	128.069
113035 4	Bbs St. Willibrordusschool; uitbreiding 2012	449.136	0	0	0	449.136 25	115.448	18.538	0	333.688	315.150	10.011	28.549
113036 2	Bbs St. Willibrordusschool; noodlokaal+rep kelder	28.899	0	0	0	28.899 15	9.633	1.927	0	19.266	17.339	578	2.505
113036 6	Huisvesting Kasteel 1; bouwkosten	12.343.5 58	0	0	0	12.343.5 40 58	1.851.41 1	308.593	0	10.492.1 47	10.183.5 55	314.76 4	623.357
113002 6	Vm gebouw gemeentewerken O'hesselen	222.574	0	0	0	222.574 40	217.047	5.527	0	5.527	0	166	5.693
113012 6	Bbs De Fontein, 4e lokaal	80.163	0	0	0	80.163 27	75.395	1.589	0	4.768	3.179	143	1.732
113013 5	Bbs De Fontein, renovatie buitenkozijnen	117.671	0	0	0	117.671 40	57.152	3.026	0	60.518	57.492	1.816	4.841
113024 9	Bbs De Fontein, onderwijsk vernieuwing	45.500	0	0	0	45.500 20	30.866	2.439	0	14.635	12.195	439	2.878
113029 1	Bbs De Fontein, diverse investeringen	42.099	0	0	0	42.099 40	11.532	1.054	0	30.566	29.512	917	1.971
113036 3	Bbs De Fontein; cv- leidingen, radiatoren, ketel	35.000	0	0	0	35.000 15	11.667	2.333	0	23.333	21.000	700	3.033
113037 3	Dorpshuis Schoonoord; renovatie bouwkundig	465.270	0	0	0	465.270 40	77.912	10.760	0	387.358	376.598	11.621	22.381
113037 3	Dorpshuis Schoonoord; renovatie installaties	192.638	0	0	0	192.638 15	51.370	12.843	0	141.268	128.425	4.238	17.081
113037 3	Dorpshuis Schoonoord; renovatie terrein	33.675	0	0	0	33.675 20	6.735	1.684	0	26.940	25.256	808	2.492
113038	De Fontein (IHP2012)	50.000	0	0	0	50.000 40	3.750	1.250	0	46.250	45.000	1.388	2.638

0														
113008 7	Obs Stidalschool, uitbreiding leslokaal 2001	249.006	0	0	0	249.006 40	235.779	601	0	13.227	12.626	397	998	
113023 7	Obs Stidalschool, onderwijsk vernieuwing	77.000	0	0	0	77.000 20	47.536	4.209	0	29.464	25.255	884	5.093	
113035 9	Obs Stidalschool; dakrenovatie (IHP 2011)	56.701	0	0	0	56.701 25	11.340	2.268	0	45.361	43.093	1.361	3.629	
113003 4	Sporthal De Goorn Oosterhesselen, bouw	301.227	0	0	0	301.227 45	169.507	4.704	0	131.719	127.015	3.952	8.656	
113030 8	Bbs St Willibrordus, vervanging hekwerk	25.507	0	0	0	25.507 40	6.540	654	0	18.966	18.312	569	1.223	
113025 1	Bbs Mr. Meijermanschool, onderwijsk vern	63.000	0	0	0	63.000 20	42.737	3.377	0	20.263	16.886	608	3.985	
113026 0	Bbs Mr. Meijermanschool, nieuwbouw	26.133	0	0	0	26.133 40	7.565	688	0	18.568	17.880	557	1.245	
113030 0	Bbs Mr. Meijermanschool, lokaal maatwerk	26.133	0	0	0	26.133 40	7.187	653	0	18.946	18.293	568	1.222	
113028 0	Jan Steenstraat 1a, aankoop	116.020	0	0	0	116.020 999	0	0	0	116.020	116.020	3.481	3.481	
113039 1	Manege Sleen, Zetelveenweg 1a	550.000	0	0	0	550.000 30	36.667	18.333	0	513.333	495.000	15.400	33.733	
113000 7	Brandweerkazerne nieuwbouw Coevorden	1.574.50 8	0	0	0	1.574.50 40 8	524.805	40.373	0	1.049.70 3	1.009.33 0	31.491	71.864	
113002 2	Fort Verlaat, concentratie huisvesting	306.731	0	0	0	306.731 40	151.182	7.070	0	155.549	148.478	4.666	11.737	
113002 3	Fort Verlaat, uitbreiding loods	453.090	0	0	0	453.090 40	192.585	11.326	0	260.506	249.179	7.815	19.142	
113012 1	Bbs De Wegwijzer, ingrijpend onderhoud/aanp	127.853	0	0	0	127.853 40	78.315	3.303	0	49.538	46.235	1.486	4.789	
113012	Bbs De Wegwijzer,	43.563	0	0	0	43.563 25	36.226	1.834	0	7.337	5.503	220	2.054	

2	vervanging dak												
113015 4	De Nieuwe Veste, verbouw/nieuwbouw RSG	71.174	0	0	0	71.174 999	0	0	0	71.174	71.174	2.135	2.135
113015 5	De Nieuwe Veste, vervanging gevelelementen	459.265	0	0	0	459.265 40	195.189	11.482	0	264.076	252.594	7.922	19.404
113015 6	De Nieuwe Veste ,vervanging kozijnen gymzaal	72.008	0	0	0	72.008 40	30.604	1.800	0	41.403	39.603	1.242	3.042
113015 7	De Nieuwe Veste, vernieuwen fietsstalling	37.885	0	0	0	37.885 40	15.529	972	0	22.355	21.383	671	1.643
113015 9	Arsenaal, restauratie bibliotheek (73%)	203.552	0	0	0	203.552 25	177.975	8.526	0	25.577	17.052	767	9.293
113017 8	Arsenaal, restauratie museum (27%)	75.286	0	0	0	75.286 25	65.826	3.153	0	9.460	6.307	284	3.437
113019 4	Brede school Dalerpeel	2.945.24 5	0	0	0	2.945.24 40 5	911.568	75.321	0	2.033.67 7	1.958.35 5	61.010	136.332
113021 0	De Nieuwe Veste, buitenzonwering	40.460	0	0	0	40.460 40	15.173	1.012	0	25.288	24.276	759	1.770
113024 8	Bbs De Wegwijzer, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000 20	42.737	3.377	0	20.263	16.886	608	3.985
113027 7	Zoutloods Fort Verlaat	102.095	0	0	0	102.095 15	87.048	7.523	0	15.047	7.523	451	7.975
113032 4	De Nieuwe Veste, ihp 2008	459.642	0	0	0	459.642 40	114.911	11.491	0	344.732	333.240	10.342	21.833
113033 3	De Swaneburg	3.190.93 4	0	0	0	3.190.93 25 4	2.089.77 9	50.052	0	1.101.15 4	1.051.10 2	33.035	83.087
113033 3	De Swaneburg, renovatie	1.824.04 9	0	0	0	1.824.04 25 9	72.962	72.962	0	1.751.08 7	1.678.12 5	52.533	125.495
113035 8	Arsenaal; renovatie tbv erfgoedhuis 2013	100.000	0	0	0	100.000 25	20.000	4.000	0	80.000	76.000	2.400	6.400
113037 1	De Nieuwe Veste; asbestsanering	45.985	0	0	0	45.985 25	9.197	1.839	0	36.788	34.949	1.104	2.943
113037	Bbs W.	66.390	0	0	0	66.390 25	10.622	2.656	0	55.767	53.112	1.673	4.329

6	Alexanderschool; binnenklimaat													
113038 1	Rookafzuiging kazerne Coevorden	9.833	0	0	0	9.833 15	1.967	656	0	7.867	7.211	236	892	
113038 4	De Nieuwe Veste (IHP 2012)	181.108	0	0	0	181.108 15	36.222	12.074	0	144.886	132.813	4.347	16.420	
113038 5	De Nieuwe Veste (IHP 2012)	36.033	0	0	0	36.033 10	10.810	3.603	0	25.223	21.620	757	4.360	
113023 1	Obs Van Royensschool, onderwijsk vernieuwing	45.500	0	0	0	45.500 20	29.064	2.348	0	16.436	14.088	493	2.841	
113031 8	Obs Van Royenschool, ihp 2008	4.522	0	0	0	4.522 40	1.131	113	0	3.392	3.278	102	215	
113035 6	Obs Van Royenschool; dakrenovatie	97.968	0	0	0	97.968 25	27.431	3.919	0	70.537	66.618	2.116	6.035	
113033 4	Bosbad Zwinderen, renovatie/aanpassing	719.078	0	0	0	719.078 25	246.997	29.505	0	472.081	442.576	14.162	43.667	
113009 8	Obs De Krosbulten, uitbouw	114.366	0	12.007	0	114.366 40	99.357	3.002	0	15.009	0	450	15.459	
113020 0	Obs De Krosbulten, vervanging kozijnen	38.062	0	22.837	0	38.062 40	14.273	952	0	23.789	0	714	24.502	
113024 2	Obs De Krosbulten, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	19.928	0	63.000 20	39.751	3.321	0	23.249	0	697	23.946	
113027 4	Bbs De Slagkrooie, vervanging cv- leidingen	27.322	0	0	0	27.322 20	16.697	1.518	0	10.625	9.107	319	1.837	
113027 6	Obs De Krosbulten, categorie II	27.244	0	9.081	0	27.244 20	16.649	1.514	0	10.595	0	318	10.913	
113030 3	Bbs De Slagkrooie, uitbreiding	251.230	0	0	0	251.230 40	64.418	6.442	0	186.812	180.370	5.604	12.046	
113030 4	Bbs De Slagkrooie, lokaal maatwerk	140.000	0	0	0	140.000 40	73.100	2.307	0	66.900	64.594	2.007	4.314	
113036 1	Bbs De Slagkrooie; verv. dakbedekking (IHP 2011)	39.700	0	0	0	39.700 25	7.940	1.588	0	31.760	30.172	953	2.541	

113036 5	Vm gemeentewerf Oosterhesselen; verbouwing 2014	702.518	0	0	0	702.518 25	169.154	26.668	0	533.365	506.696	16.001	42.669
113032 7	Obs De Woert, bouwkundige aanpassingen	318.000	0	0	0	318.000 40	223.632	3.044	0	94.368	91.324	2.831	5.875
113034 1	Obs De Woert, ihp 2009 diversen	142.600	0	0	0	142.600 25	700	0	0	141.900	141.900	4.257	4.257
113035 7	Obs De Woert; vervanging kozijnen bovendaks	81.239	0	0	0	81.239 25	22.747	3.250	0	58.492	55.243	1.755	5.004
113036 0	Obs De Woert; radiatoren, daken (IHP 2011)	31.525	0	0	0	31.525 25	6.305	1.261	0	25.220	23.959	757	2.018
113036 9	Brandweer; kazerne Schoonoord carport	16.029	0	0	0	16.029 40	1.603	401	0	14.426	14.026	433	834
113038 3	Rookafzuiging kazerne Schoonoord	10.746	0	0	0	10.746 15	2.149	716	0	8.597	7.880	258	974
113000 5	MFA Aalden, bouw	3,00 0	2.470.06 7	0	0	2.470.06 40 7	469.992	58.097	0	2.000.07 4	1.941.97 7	60.002	118.099
113007 9	Obs Markeschool, integratieverbouw l.o.	119.185	0	0	0	119.185 40	103.152	3.207	0	16.033	12.827	481	3.688
113023 6	Obs Markeschool, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000 20	41.023	3.663	0	21.977	18.315	659	4.322
113031 7	Obs Markeschool, ihp 2008	5.795	0	0	0	5.795 40	1.449	145	0	4.347	4.202	130	275
113038 6	Kerkstraat 36, vm CQ	290.000	0	0	0	290.000 34	230.964	1.904	0	59.036	57.132	1.771	3.675
113001 5	Kasteel 4, aankoop vm waterschapsgebouw	873.585	0	0	0	873.585 40	372.716	21.777	0	500.869	479.092	15.026	36.803
113007 4	Obs BWB-school, renovatie	1.096.55 3	0	0	0	1.096.55 40 3	928.531	9.335	0	168.022	158.687	5.041	14.375
113007 5	Obs BWB-school, aanbouw	250.202	0	0	0	250.202 40	127.854	6.439	0	122.348	115.908	3.670	10.110
113007 6	Obs BWB-school, uitbreiding leslokaal	164.238	0	0	0	164.238 40	71.592	4.211	0	92.646	88.435	2.779	6.991

2001																
113010	Bbs St Theresiaschool, integratieaanpassing	3	68.975	0	0	0	68.975	40	56.355	1.803	0	12.619	10.816	379	2.181	
113010	Bbs St Theresiaschool, dakpannen/-goten	4	66.163	0	0	0	66.163	40	28.791	1.699	0	37.372	35.673	1.121	2.820	
113023	Obs BWB-school, onderwijsk vernieuwing	5	174.300	0	0	0	174.300	20	111.365	8.991	0	62.935	53.944	1.888	10.879	
113024	Bbs St Theresiaschool, onderwijsk vernieuwing	4	91.000	0	0	0	91.000	20	61.731	4.878	0	29.269	24.391	878	5.756	
113030	Bbs St Theresiaschool, voegwerk	9	6.300	0	0	0	6.300	40	1.615	162	0	4.685	4.523	141	302	
113031	Bbs St Theresiaschool, radiatoren	1	5.100	0	0	0	5.100	40	1.308	131	0	3.792	3.662	114	245	
113031	Bbs St Theresiaschool, dwarsventilatie	2	27.800	0	0	0	27.800	40	7.128	713	0	20.672	19.959	620	1.333	
113031	Bbs St Theresiaschool, diverse investeringen	3	6.950	0	0	0	6.950	40	1.782	178	0	5.168	4.990	155	333	
113032	Bbs St Theresiaschool, ihp 2008	3	94.962	0	0	0	94.962	40	23.741	2.374	0	71.222	68.847	2.137	4.511	
113034	Bbs St Theresiaschool, ihp 2010	7	91.461	0	0	0	91.461	25	29.267	3.658	0	62.193	58.535	1.866	5.524	
113035	Obs BWB-school, ihp 2010	0	111.409	0	0	0	111.409	25	35.651	4.456	0	75.758	71.302	2.273	6.729	
113000	Brandweerkazerne Zweeloo	6	3,00 0	130.597	0	0	0	130.597	50	25.078	2.737	0	105.519	102.782	3.166	5.903
113000	Renovatie en verbouwingswerkzaamheden	6	0	1.930	0	0	0	1.930	25	0	0	0	1.930	0	0	
113004	Brandweerkazerne Zweeloo werkpl./garage	0	22.242	0	0	0	22.242	50	18.921	474	0	3.321	2.846	100	574	
113005	Obs Buitenvree, nieuwbouw na brand	0	82.301	0	0	0	82.301	40	60.398	1.685	0	21.904	20.219	657	2.342	
113005	Obs De Akker, dakopbouw	9	110.813	0	0	0	110.813	39	71.736	2.791	0	39.077	36.286	1.172	3.964	

113009 6	Obs De Anwende, huisvesting onderwijs	38.373	0	0	0	38.373 40	20.749	979	0	17.624	16.645	529	1.508
113009 7	Obs De Anwende, uitbreiding leslokaal	211.374	0	0	0	211.374 40	91.414	5.453	0	119.960	114.507	3.599	9.052
113010 8	Bbs M vd Thijnschool, integratieverbouwing	68.605	0	0	0	68.605 40	44.777	1.833	0	23.828	21.995	715	2.548
113011 0	Bbs M vd Thijnschool, verv dakbedekking	45.101	0	0	0	45.101 20	37.961	2.380	0	7.140	4.760	214	2.594
113023 0	Obs Buitenvree, onderwijsk vernieuwing	130.200	0	0	0	130.200 20	84.531	7.611	0	45.669	38.057	1.370	8.982
113023 2	Obs De Akker, onderwijsk vernieuwing	55.611	0	0	0	55.611 20	35.682	2.847	0	19.929	17.082	598	3.445
113024 1	Obs De Anwende, onderwijsk vernieuwing	119.000	0	0	0	119.000 20	74.483	6.360	0	44.517	38.157	1.336	7.695
113028 4	Obs De Anwende, ruimteprobleem	128.349	0	0	0	128.349 15	91.690	9.165	0	36.659	27.495	1.100	10.265
113028 7	Obs De Akker, dakbedekking en ramen	25.403	0	0	0	25.403 40	6.514	651	0	18.889	18.238	567	1.218
113028 8	Obs De Akker, diverse investerings	25.275	0	0	0	25.275 40	6.481	648	0	18.794	18.146	564	1.212
113031 9	Obs De Anwende, ihp 2008	1.542	0	0	0	1.542 40	386	39	0	1.157	1.118	35	73
113032 0	Obs Buitenvreeschool, ihp 2008	28.999	0	0	0	28.999 40	6.917	736	0	22.082	21.346	662	1.399
113033 1	Obs Buitenvree, dakbedekking	26.000	0	0	0	26.000 25	9.360	1.040	0	16.640	15.600	499	1.539
113033 2	Obs Buitenvree, bestrating	35.000	0	0	0	35.000 25	12.600	1.400	0	22.400	21.000	672	2.072
113034 8	Obs De Akker, ihp 2010	56.769	0	0	0	56.769 25	18.166	2.271	0	38.603	36.332	1.158	3.429
113034 9	Obs Buitenvree, ihp 2010	55.840	0	0	0	55.840 25	17.700	2.244	0	38.140	35.896	1.144	3.388

113035 5	Obs De Akker; vervanging dakbedekking		1.236	0	0	0	1.236 25	346	49	0	890	841	27	76
113000 2	Werkplaats Zweeloo, nieuwbouw	3,00 0	1.029.54 3	0	0	0	1.029.54 40 3	167.527	23.643	0	862.016	838.372	25.860	49.504
113004 6	Brandweerkazerne Zwinderen		53.256	0	0	0	53.256 30	51.371	1.885	0	1.885	0	57	1.942
113036 8	Brandweer; kazerne Zwinderen carport		15.669	0	0	0	15.669 40	1.567	392	0	14.102	13.710	423	815
113000 8	Obs De Klimop, uitbreiding en aanpassing	3,00 0	182.027	0	0	0	182.027 40	53.538	5.116	0	128.488	123.373	3.855	8.970
113009 5	Obs De Zwarm, investeringen € 66.822,77		45.139	0	0	0	45.139 40	22.912	1.170	0	22.227	21.057	667	1.837
113023 9	Obs De Klimop, onderwijsk vernieuwing		63.000	0	0	0	63.000 20	40.765	3.706	0	22.235	18.529	667	4.373
113024 0	Obs De Zwarm, onderwijsk vernieuwing		31.500	0	0	0	31.500 20	20.677	1.546	0	10.823	9.277	325	1.871
113027 0	Obs De Zwarm, riolering en bestrating		33.992	0	0	0	33.992 20	20.773	1.888	0	13.219	11.331	397	2.285
113032 1	Obs De Klimop, ihp 2008		9.823	0	0	0	9.823 40	2.155	256	0	7.668	7.413	230	486
113032 2	Obs De Zwarm, ihp 2008		12.686	0	0	0	12.686 40	2.907	326	0	9.779	9.453	293	619
113034 5	Obs De Zwarm, spoedaanvraag		49.259	0	0	0	49.259 25	15.763	1.970	0	33.496	31.526	1.005	2.975
113038 8	Markt 6		215.000	0	0	0	215.000 37	32.004	5.382	0	182.996	177.614	5.490	10.872
113000 4	Spothal Sleen, uitbreiding	3,00 0	303.866	0	0	0	303.866 40	207.941	14.830	0	95.926	81.096	2.878	17.708
113004 7	Brandweerkazerne nieuwbouw Sleen		572.432	0	0	0	572.432 40	185.918	14.315	0	386.514	372.198	11.595	25.911
113011 9	Bbs Dr Picardtschool, vervanging dakbedekking		30.219	0	0	0	30.219 20	25.435	1.595	0	4.784	3.189	144	1.738

113024	Bbs Dr Picardtschool, 6 onderwijsk vernieuwing	63.500	0	0	0	63.500 20	43.076	3.404	0	20.424	17.020	613	4.017
113029	Bbs Dr Picardtschool, 2 1e inrichting	23.200	0	0	0	23.200 40	5.949	595	0	17.251	16.656	518	1.112
113029	Bbs Dr Picardtschool, 3 herstraten en gaaswerk	39.191	0	0	0	39.191 40	10.049	1.005	0	29.142	28.137	874	1.879
113029	Bbs Dr Picardtschool, 4 uitbreiding	502.023	0	0	0	502.023 40	128.736	12.872	0	373.287	360.415	11.199	24.071
113029	Bbs Dr Picardtschool, 6 boeiboorden	14.800	0	0	0	14.800 40	5.277	328	0	9.523	9.195	286	614
113029	Bbs Dr Picardtschool, 7 diverse investeringen	5.955	0	0	0	5.955 40	1.527	153	0	4.428	4.275	133	286
113032	Sporthal Sleen, 5 renovatie en uitbreiding	676.806	0	0	0	676.806 25	269.071	27.182	0	407.735	380.553	12.232	39.414
113035	Bbs Dr Picardtschool, 3 groot onderhoud	150.000	0	0	0	150.000 25	47.166	6.049	0	102.834	96.785	3.085	9.134
113036	Bbs Dr. Picardtschool; 4 IHP 2011	14.160	0	0	0	14.160 25	2.950	590	0	11.210	10.620	336	926
113038	Rookafzuiging kazerne 2 Sleen	10.746	0	0	0	10.746 15	2.149	716	0	8.597	7.880	258	974
113006	Obs De Vlinderhof, 2 bouw	440.325	0	0	0	440.325 40	303.327	11.416	0	136.997	125.581	4.110	15.526
113023	Obs De Vlinderhof, 3 onderwijsk vernieuwing	77.000	0	0	0	77.000 20	50.174	4.471	0	26.826	22.355	805	5.276
113015	Bbs Rehobothschool, 0 vervanging kozijnen	36.315	0	0	0	36.315 40	20.404	936	0	15.911	14.975	477	1.413
113015	Bbs Rehobothschool, 2 uitbreiding leslokaal	52.360	0	0	0	52.360 40	24.104	1.346	0	28.256	26.910	848	2.193
113020	Bbs Rehobothschool, 6 vervanging boeiboorden	25.171	0	0	0	25.171 40	9.439	629	0	15.732	15.102	472	1.101
113025	Bbs Rehobothschool, 3 onderwijsk vernieuwing	77.000	0	0	0	77.000 20	52.234	4.128	0	24.766	20.638	743	4.871

113025 9	Bbs Rehobothschool, lokaal maatwerk	51.333	0	0	0	51.333 40	14.860	1.351	0	36.473	35.123	1.094	2.445
113029 8	Bbs Rehobothschool, lokaal maatwerk	51.333	0	0	0	51.333 40	14.117	1.283	0	37.216	35.933	1.116	2.400
113029 9	Bbs Rehobothschool, diverse investeringen	15.527	0	0	0	15.527 40	3.981	398	0	11.546	11.148	346	745
113031 5	Bbs Rehobothschool, ihp 2008	3.213	0	0	0	3.213 40	803	80	0	2.410	2.329	72	153
113011 1	Bbs Paul Krugerschool, integratieverbouwing	67.011	0	0	0	67.011 40	46.117	1.741	0	20.894	19.153	627	2.368
113011 4	Bbs Paul Krugerschool, vervanging kozijnen	118.449	0	0	0	118.449 40	48.556	3.039	0	69.893	66.854	2.097	5.136
113020 3	Bbs Paul Krugerschool, vervanging sanitair	27.820	0	0	0	27.820 40	9.394	709	0	18.426	17.717	553	1.261
113024 5	Bbs Paul Krugerschool, onderwijsk vernieuwing	105.000	0	0	0	105.000 20	71.228	5.629	0	33.772	28.143	1.013	6.642
113025 2	Bbs De Schutse, onderwijsk vernieuwing	31.500	0	0	0	31.500 20	21.368	1.689	0	10.132	8.443	304	1.993
113025 7	Bbs Paul Krugerschool, uitbreiding lokaal 8	131.742	0	0	0	131.742 40	42.816	3.294	0	88.926	85.633	2.668	5.961
113025 8	Bbs Paul Krugerschool, 1e inrichting lokaal 8	11.600	0	0	0	11.600 20	6.824	682	0	4.776	4.094	143	826
113030 2	Bbs Paul Krugerschool, diverse investeringen	252.718	0	0	0	252.718 40	64.800	6.480	0	187.919	181.439	5.638	12.118
113034 6	Bbs Paul Krugerschool, spoedaanvraag	29.155	0	0	0	29.155 25	9.330	1.166	0	19.825	18.659	595	1.761
114019 9	Herinrichting openbare ruimte Poppenhare	356.234	259.189	0	310.00 0	305.422 20	0	0	0	356.234	305.422	0	0

114020 3	Optimaliseringsproject en vGRP 2015-2019	224.044	0	0	0	224.044 60	3.734	3.734	0	220.310	216.576	6.609	10.343
114020 5	Vervangen lichtmasten en armaturen 2018	0	420.337	0	0	420.337 20	0	0	0	0	420.337	0	0
114020 7	Wandelknooppuntensy steem	0	100.000	0	0	100.000 15	0	0	0	0	100.000	0	0
114014 6	De Nieuwe Veste, vervanging buitenriolering	27.363	0	0	0	27.363 40	10.261	684	0	17.102	16.418	513	1.197
115013 7	Tractie: VW Crafter 7- VXF-48	71.144	0	0	0	71.144 7	50.817	10.163	0	20.327	10.163	610	10.773
115013 8	Tractie: VW Crafter 6- VVV-60	53.116	0	0	0	53.116 7	37.940	7.588	0	15.176	7.588	455	8.043
115013 9	Tractie: VW Transporter 6-VZF-67	72.201	0	0	0	72.201 7	51.572	10.314	0	20.629	10.314	619	10.933
115014 4	Tractie: VW Transporter 4-VTR-87	38.341	0	0	0	38.341 7	27.386	5.477	0	10.954	5.477	329	5.806
115014 5	Tractie: VW Crafter 2- VXN-95	64.513	0	0	0	64.513 7	46.081	9.216	0	18.432	9.216	553	9.769
115014 6	Tractie: tractor Fendt 210 Noord	86.221	0	0	0	86.221 10	43.110	8.622	0	43.110	34.488	1.293	9.915
115014 7	Strooier Stratos B50 S2B34568 2010	37.105	0	0	0	37.105 10	29.684	3.711	0	7.421	3.711	223	3.933
115014 8	Tractie: VW caddy 8- VSZ-85	21.836	0	0	0	21.836 7	15.597	3.119	0	6.239	3.119	187	3.307
115014 9	Tractie: VW Transporter VJ-279-K	60.159	0	0	0	60.159 7	25.782	8.594	0	34.376	25.782	1.031	9.625
115015 0	Tractie: VW Transporter VJ-280-K	60.548	0	0	0	60.548 7	25.949	8.650	0	34.599	25.949	1.038	9.688
115015 1	Tractie: VW Transporter VJ-115-G	52.352	0	0	0	52.352 7	22.437	7.479	0	29.916	22.437	897	8.376
115015 2	Tractie: VW Transporter VJ-117-G	50.597	0	0	0	50.597 7	21.684	7.228	0	28.912	21.684	867	8.095
115015 3	Tractie; tractor Fendt 512 + maaiarm	223.688	0	0	0	223.688 10	124.271	24.854	0	99.417	74.563	2.983	27.837
115015	Tractie:	62.987	0	0	0	62.987 10	18.896	6.299	0	44.091	37.792	1.323	7.621

8	houtversnipperaar Linddana 2014													
115016 7	Tractie: 6 afzetcontainers	54.207	0	0	0	54.207 8	20.328	6.776	0	33.880	27.104	1.016	7.792	
115016 8	Tractie; tractor Holder C370 noord	85.995	0	0	0	85.995 7	61.425	12.285	0	24.570	12.285	737	13.022	
115016 9	Tractie: VW Transporter VJ-116-G	55.722	0	0	0	55.722 7	23.881	7.960	0	31.841	23.881	955	8.916	
115017 0	Tractie: VW Crafter VH-828-Z	51.512	0	0	0	51.512 7	22.077	7.359	0	29.436	22.077	883	8.242	
115017 1	Tractie: VW Transporter VH-829-Z	44.542	0	0	0	44.542 7	19.089	6.363	0	25.453	19.089	764	7.127	
115017 2	Tractie; tractor Holder C270 zuid	68.000	0	0	0	68.000 10	34.000	6.800	0	34.000	27.200	1.020	7.820	
115017 3	Tractie; zoutstrooier Stratos S2B 37879	41.008	0	0	0	41.008 10	20.504	4.101	0	20.504	16.403	615	4.716	
115017 4	Tractie; zoutstrooier Stratos S2B 37880	41.008	0	0	0	41.008 10	20.504	4.101	0	20.504	16.403	615	4.716	
115017 7	Tractie: tractor Fendt 210 Zuid	85.859	0	0	0	85.859 10	42.930	8.586	0	42.930	34.344	1.288	9.874	
115017 8	Tractie: VW caddy 8- VSZ-95	21.836	0	0	0	21.836 7	15.597	3.119	0	6.239	3.119	187	3.307	
115018 0	Vervanging 69-VDT-1	82.529	0	0	0	82.529 7	0	11.790	0	82.529	70.739	2.476	14.266	
115018 1	Vervanging BR-ZG-76	242.586	0	0	0	242.586 8	0	30.323	0	242.586	212.263	7.278	37.601	
115018 3	Vervanging 78-VKZ-8	59.620	0	0	0	59.620 7	0	8.517	0	59.620	51.103	1.789	10.306	
115018 4	Vervanging 77-VKZ-8	47.727	0	0	0	47.727 7	0	6.818	0	47.727	40.909	1.432	8.250	
115018 5	Tractie: hoogwerker Manitou 180 ATJ 2014	62.637	0	0	0	62.637 10	18.791	6.264	0	43.846	37.582	1.315	7.579	
115018 6	Vervanging John Deere 1515	78.529	0	0	0	78.529 5	31.412	15.706	0	47.118	31.412	1.414	17.119	
115018 7	Vervanging Hemos FW30 bermschaaf	41.471	0	0	0	41.471 5	0	8.294	0	41.471	33.177	1.244	9.538	

115018 8	Vervanging MAN 26.320 met kraan	242.586	0	0	0	242.586 8	0	30.323	0	242.586	212.263	7.278	37.601
115018 9	Vervanging VW 80- VKZ-8	75.358	0	0	0	75.358 7	0	10.765	0	75.358	64.593	2.261	13.026
115019 0	Tractie: Jan Veenhuis JVK 5000 Special	39.470	0	0	0	39.470 5	7.894	7.894	0	31.576	23.682	947	8.841
115019 1	Tractie: vervanging Hyundai 54-bz-vn	75.358	0	0	0	75.358 7	10.765	10.765	0	64.593	53.827	1.938	12.703
115019 2	Tractie: vervanging John Deere 4400	42.033	0	0	0	42.033 10	4.203	4.203	0	37.830	33.627	1.135	5.338
115019 3	Kipper met ferrari kraan	30.448	0	0	0	30.448 10	3.045	3.045	0	27.404	24.359	822	3.867
115019 5	Vervanging Schliessing MX460 vs- ld-12	59.999	0	0	0	59.999 10	0	6.000	0	59.999	53.999	1.800	7.800
115019 6	John Deere 6110R	110.231	0	0	0	110.231 10	0	11.023	0	110.231	99.208	3.307	14.330
115019 7	Zoutstrooier (getrokken strooier)	40.374	0	0	0	40.374 10	0	4.037	0	40.374	36.336	1.211	5.249
115019 8	Trilo SG1180K Zuid	60.631	0	0	0	60.631 10	0	6.063	0	60.631	54.568	1.819	7.882
115019 9	Vervanging John Deere 1515	86.977	0	0	0	86.977 5	0	17.395	0	86.977	69.582	2.609	20.005
115020 0	Vervanging Toro GM4010D	86.977	0	0	0	86.977 5	0	17.395	0	86.977	69.582	2.609	20.005
115020 1	Vervanging Fendt 307 CIA	86.007	0	0	0	86.007 10	0	8.601	0	86.007	77.407	2.580	11.181
115020 2	VW-bus, verlengde uitvoering, VT-318-V	20.632	0	0	0	20.632 7	0	2.947	0	20.632	17.685	619	3.566
115020 3	Vervanging Toro GM5910	115.296	0	0	0	115.296 5	0	23.059	0	115.296	92.237	3.459	26.518
115020 4	Vervanging Toro GM5910	0	115.295	0	0	115.295 5	0	0	0	0	115.295	0	0
115020 5	Vervanging Mercedes sprinter	0	26.075	0	0	26.075 7	0	0	0	0	26.075	0	0
115020 6	Vervanging Toyota Hilux	0	25.284	0	0	25.284 7	0	0	0	0	25.284	0	0

115020 7	vervanging Trilo SG118oK (Noord)	0	64.727	0	0	64.727	10	0	0	0	0	64.727	0	0
115020 8	Vervanging Volvo BR- XX-38	0	234.042	0	0	234.042	10	0	0	0	0	234.042	0	0
115020 9	Vervanging zoutstrooier S2B32397 (T29)	0	49.713	0	0	49.713	10	0	0	0	0	49.713	0	0
115021 0	Vervanging zoutstrooier S2B33560 (T120)	0	39.706	0	0	39.706	10	0	0	0	0	39.706	0	0
115021 1	Vervanging Fendt 712 Vario (zuid) (T116)	0	280.004	0	0	280.004	10	0	0	0	0	280.004	0	0
115021 2	Vervanging Fendt 712 vario (noord)	0	280.004	0	0	280.004	10	0	0	0	0	280.004	0	0
115021 3	Kipper met hydr. Kraan (T161)	0	83.806	0	0	83.806	5	0	0	0	0	83.806	0	0
116009 1	Voorzieningen ter voorkoming legionella	43.093	0	0	0	43.093	25	27.479	1.735	0	15.614	13.879	468	2.203
116009 2	Voorzieningen voorschriften laagspanning	54.309	0	0	0	54.309	25	34.140	2.241	0	20.169	17.928	605	2.846
116018 3	Automatisering de Nieuwe Opstelling	841.192	0	0	0	841.192	11	772.693	68.499	0	68.499	0	2.055	70.554
116018 8	Strooier Stratos B35- 30 AVCLN 490 2009	41.070	0	0	0	41.070	10	36.963	4.107	0	4.107	0	123	4.230
116018 9	Strooier Stratos B40- 36 PCLN 490 2009	36.105	0	0	0	36.105	10	32.495	3.611	0	3.611	0	108	3.719
116019 0	Strooier Stratos B35- 30 AVCLN 490 2009	38.745	0	0	0	38.745	10	34.871	3.875	0	3.875	0	116	3.991
116019 6	Tractie; twee sneeuwplougen noord 2014	11.047	0	0	0	11.047	10	4.991	1.211	0	6.056	4.845	182	1.393
116019 7	Tractie: zoutstrooier Stratos 1051068-1	42.853	0	0	0	42.853	10	12.856	4.285	0	29.997	25.712	900	5.185
116019 9	Vervanging STH laad- combi Panda 1805	40.490	0	0	0	40.490	5	16.196	8.098	0	24.294	16.196	729	8.827
116020	Vervanging	51.005	0	0	0	51.005	5	10.201	10.201	0	40.804	30.603	1.224	11.425

0	Schliessing ZX 440 (zuid)													
116020 1	Tractie: vervanging Toyota heftruck	25.630	0	0	0	25.630 10	2.563	2.563	0	23.067	20.504	692	3.255	
116020 2	Mecalac 12 MXT	201.766	0	0	0	201.766 10	0	20.177	0	201.766	181.590	6.053	26.230	
116019 1	Obs Parkschool; nieuwbouw 25 jaar	893.010	0	0	0	893.010 25	145.764	35.583	0	747.246	711.662	22.417	58.000	
116019 3	Huisvesting Kasteel 1; installaties	314.037	0	0	0	314.037 15	125.615	20.936	0	188.422	167.486	5.653	26.588	
116007 7	Bbs W Alexanderschool, inpandige voorzieningen	28.128	0	0	0	28.128 40	21.311	757	0	6.817	6.059	205	962	
116009 0	De Nieuwe Veste, luchtbehandelingssysteem	90.756	0	0	0	90.756 25	65.344	3.630	0	25.412	21.781	762	4.393	
116019 8	Koelunits Willem Aleanderschool	27.450	0	0	0	27.450 10	8.235	2.745	0	19.215	16.470	576	3.321	
116018 5	Obs De Woert, installaties e.d.	108.000	0	0	0	108.000 25	38.118	4.368	0	69.882	65.514	2.096	6.464	
116006 9	Obs De Akker, inpandige voorzieningen	57.460	0	0	0	57.460 40	44.833	1.403	0	12.626	11.223	379	1.782	
116007 4	Obs De Zwarm, diverse aanpassingen 1995	30.711	0	0	0	30.711 40	17.266	791	0	13.445	12.654	403	1.194	
117006 9	Opleidingskosten ICT	277	0	0	0	277 999	0	0	0	277	277	8	8	
117014 6	Bbs Wiilibrordus; 1e intr. meubilair/OLP	0	15.531	0	0	15.531 10	0	1.553	0	0	13.978	0	1.553	
117014 7	Aanschaf 4x 12 m3 afzetcontainers	34.892	0	0	0	34.892 10	0	3.489	0	34.892	31.403	1.047	4.536	
117013 8	Bbs St Willibrordus, herinrichting schoolplein	72.656	0	0	0	72.656 20	36.328	3.633	0	36.328	32.695	1.090	4.723	
117014 4	Huisvesting Kasteel 1; inrichting	1.185.915	0	0	0	1.185.915 10	730.352	113.891	0	455.563	341.672	13.667	127.558	

117005 8	Bbs De Fontein, meubilair	24.921	0	0	0	24.921 30	20.079	807	0	4.842	4.035	145	952
117005 9	Bbs De Fontein, groot speelmateriaal	5.030	0	0	0	5.030 40	3.466	130	0	1.564	1.434	47	177
117009 9	Begraafplaats Zweeloo, uitbreiding 1997	44.695	0	0	0	44.695 25	37.541	1.789	0	7.154	5.366	215	2.003
117010 0	Begraafplaats Zweeloo, uitbreiding 2000	50.392	0	0	0	50.392 25	32.189	2.275	0	18.202	15.927	546	2.821
117014 0	Begraafplaats Zweeloo, urnenmuur	28.280	0	0	0	28.280 15	16.169	2.019	0	12.111	10.093	363	2.382
117004 2	Obs Stidalschool, uitbreiding 1e inrichting 2001	15.889	0	0	0	15.889 20	14.214	838	0	1.676	838	50	888
117005 1	Bbs De Wegwijzer, aanvulling 1e inrichting	3.449	0	0	0	3.449 40	2.288	89	0	1.161	1.072	35	124
117014 2	Begraafplaatsen; urnenmuren Dalen en Coevorden	38.674	0	0	0	38.674 15	18.048	2.578	0	20.626	18.048	619	3.197
117004 6	Obs De Krosbulten, 1e inrichting olp/meubilair	10.457	0	3.356	0	10.457 40	6.842	258	0	3.615	0	108	3.723
117006 2	Bbs De Slagkrooie, groot speelmateriaal	4.973	0	0	0	4.973 40	3.732	124	0	1.240	1.116	37	161
117006 8	Obs De Krosbulten, inrichting speellokaal	8.285	0	2.078	0	8.285 25	5.861	346	0	2.424	0	73	2.497
117004 3	Obs De Woert, aanvulling 1e inrichting	4.495	0	0	0	4.495 40	3.225	115	0	1.270	1.155	38	154
117000 3	MFA Aalden, inventaris	3,00 0	130.235	0	0	0	130.235 20	119.614	10.621	0	10.621	0	319 10.940
117013 9	Begraafplaats Oosterhesselen, urnenmuur	13.252	0	0	0	13.252 15	7.901	892	0	5.351	4.459	161	1.052
117003 9	Obs BWB-school, meubilair	72.193	0	0	0	72.193 30	48.817	2.597	0	23.377	20.779	701	3.299

117014 5	Huisvesting A. Kramersingel 4; werken beweegt		338.452	0	0	0	338.452	10	135.381	33.845	0	203.071	169.226	6.092	39.937
117002 7	Obs De Akker, meubilair groep 1 en 2		6.335	0	0	0	6.335	30	5.227	222	0	1.108	886	33	255
117003 0	Obs De Akker, inventaris lerarenkamer 1998		12.009	0	0	0	12.009	40	6.151	308	0	5.858	5.549	176	484
117004 4	Obs De Klimop, aanvulling 1e inrichting		3.176	0	0	0	3.176	40	2.107	82	0	1.069	987	32	114
117004 9	Bbs Dr Picardtschool, uitbreiding bergruimte		17.799	0	0	0	17.799	40	7.751	457	0	10.048	9.591	301	758
117009 6	Begraafplaats Dalerpeel, investeringen 1995		8.270	0	0	0	8.270	25	7.918	352	0	352	0	11	363
117003 2	Obs De Vlinderhof, diverse kasten		2.297	0	0	0	2.297	40	1.701	54	0	596	542	18	72
117003 4	Obs De Vlinderhof, meubilair		5.123	0	0	0	5.123	30	4.962	162	0	162	0	5	166
117003 5	Obs De Vlinderhof, klimtoestel		2.723	0	0	0	2.723	40	1.876	71	0	847	776	25	96
117006 5	Bbs Rehobothschool, aanvulling 1e inrichting		3.829	0	0	0	3.829	40	2.936	99	0	893	794	27	126
117006 6	Bbs Rehobothschool, 1e inrichting		11.031	0	0	0	11.031	20	10.445	586	0	586	0	18	603
111000 1	Sportpark Sleen, gronden Heirweg west	3,00 0	49.911	0	0	0	49.911	40	26.235	2.065	0	23.675	21.610	710	2.775
111000 2	Sportpark Sleen, 2 sportvelden	3,00 0	40.038	0	0	0	40.038	40	37.611	2.427	0	2.427	0	73	2.500
111000 3	Sportpark Sleen, voetbalhoofdveld	3,00 0	73.878	0	0	0	73.878	40	47.231	3.478	0	26.647	23.169	799	4.277
111000 5	Sportpark Schoonoord, trainingsveld	3,00 0	84.579	0	0	0	84.579	40	47.465	3.653	0	37.114	33.461	1.113	4.767
111004	Veldsportaccommodati		865.859	0	0	0	865.859	40	472.690	21.843	0	393.169	371.326	11.795	33.638

8	e vm gemeente Coevorden													
111005 4	Klinkenvlier, inrichting recreatiegebied	28.437	0	0	0	28.437 40	27.014	712	0	1.423	712	43	754	
111005 5	Sportpark Klinkenvlier, uitbreiding	516.730	0	0	0	516.730 75	295.632	6.317	0	221.098	214.781	6.633	12.950	
111006 8	Sportpark Oosterhesselen, uitbreiding	53.220	0	0	0	53.220 40	51.879	1.341	0	1.341	0	40	1.381	
111008 3	Ww-locatie Picardtlaan, uitbreiding 5 standpl.	183.475	0	0	0	183.475 25	175.557	7.917	0	7.917	0	238	8.155	
111008 6	Ww-locatie Steenwijksmoer	49.887	0	0	0	49.887 25	47.094	1.396	0	2.793	1.396	84	1.480	
111009 1	Ww-locatie Dalen, uitbreiding standplaatsen	216.436	0	0	0	216.436 25	155.765	8.667	0	60.670	52.003	1.820	10.487	
111000 6	Speeltuin Binnenvree, grond	4.668	0	0	0	4.668 999	1.798	0	0	2.870	2.870	86	86	
111011 0	Sportpark De Pampert; kunsthockeyveld	230.096	0	0	0	230.096 20	34.514	11.505	0	195.581	184.077	5.867	17.372	
111006 3	Sportpark Dalerpeel, aanleg 2e sportveld	29.214	0	0	0	29.214 50	27.189	405	0	2.025	1.620	61	466	
111005 9	Sportpark Dalen, aanleg sportveld	211.509	0	0	0	211.509 50	208.597	1.456	0	2.912	1.456	87	1.543	
	Investerings met economisch nut	74.612.1 81	1.995.644	125.505	310.00 0	76.172.3 19	25.519. 018	2.254.6 08	0	49.093.1 63	48.398.6 94	1.374. 196	3.701. 450	
114001 2	Riolering CUWVO- maatregelen	3,00 0	133.941	0	0	133.941 60	31.822	1.689	0	102.119	100.430	3.064	4.753	
114001 3	Riolering CUWVO- maatregelen	3,00 0	429.678	0	0	429.678 60	110.696	5.525	0	318.983	313.457	9.569	15.095	
114001 4	Riolering CUWVO- maatregelen (€ 232.0178,24)	3,00 0	2.067.85 0	0	0	2.067.85 60 0	399.065	24.130	0	1.668.78 6	1.644.65 6	50.064	74.193	
114001 5	Riolering buitengebied vm Coevorden	3,00 0	318.043	0	0	318.043 30	174.702	18.707	0	143.340	124.634	4.300	23.007	

114001 7	Wateroverlast Lootuinen	3,00 0	219.081	0	0	0	219.081 60	147.170	2.863	0	71.912	69.049	2.157	5.020
114001 8	Riolering De Pampert	3,00 0	188.738	0	0	0	188.738 60	140.546	2.215	0	48.191	45.977	1.446	3.660
114001 9	Riolering Friesestraat	3,00 0	29.098	0	0	0	29.098 60	21.660	342	0	7.437	7.095	223	565
114002 0	Riolering Rubensstraat- Mesdagstraat	3,00 0	285.742	0	0	0	285.742 60	212.138	3.382	0	73.604	70.222	2.208	5.590
114002 4	Riolering Zwinderen- Geesbrug	3,00 0	316.432	0	0	0	316.432 30	297.532	4.518	0	18.900	14.382	567	5.085
114002 8	Riolering omgeving Zwinderen	3,00 0	61.248	0	0	0	61.248 30	33.677	3.598	0	27.571	23.973	827	4.425
114002 9	Riolering De Klencke	3,00 0	98.606	0	0	0	98.606 60	18.636	1.156	0	79.970	78.813	2.399	3.555
114003 0	Riolering Verl Hoogev Vaart - Burg. Legroweg	3,00 0	1.092.62 6	0	0	0	1.092.62 60 6	206.506	12.813	0	886.121	873.308	26.584	39.396
114003 8	Riolering Holsloot-Den Hool (€ 283.612,64)	3,00 0	232.008	0	0	0	232.008 30	212.070	9.821	0	19.937	10.116	598	10.419
114005 0	Riolering investerings (€ 6.591.157,64)	3,00 0	5.282.76 4	0	0	0	5.282.76 60 4	740.452	55.378	0	4.542.31 1	4.486.93 3	136.26 9	191.648
114005 1	Rioolbeheersplan: riolering + uitgesteld	3,00 0	3.354.52 7	0	0	0	3.354.52 60 7	560.110	34.069	0	2.794.41 8	2.760.34 9	83.833	117.901
114005 5	Rioolbeheersplan: riolering + uitgesteld	3,00 0	409.030	0	0	0	409.030 60	48.459	4.218	0	360.571	356.353	10.817	15.035
114012 7	Riolering ged. Waterveensweg O'hesselen		38.297	0	0	0	38.297 30	34.086	1.053	0	4.211	3.158	126	1.179
114012 8	Overstortproblematiek vm Oosterhesselen		377.144	0	0	0	377.144 60	184.263	5.511	0	192.881	187.370	5.786	11.297
114013 0	Riolering grondwaterbesch gebieden vm Sleen		96.793	0	0	0	96.793 30	81.364	2.571	0	15.429	12.857	463	3.034
114013 5	Riolering Broekstukken-De Wheem Zweeloo		28.956	0	0	0	28.956 60	22.966	352	0	5.990	5.638	180	532

114013 7	Riolering Gelpenberg- Wezuperstraat- Noordweg	172.293	0	0	0	172.293 40	164.599	7.694	0	7.694	0	231	7.925
114013 9	Riolering buitengebied gem Zweeloo	128.654	0	0	0	128.654 30	83.770	4.987	0	44.883	39.896	1.347	6.334
114015 0	Bergbezinkbassin Geesbrug	165.516	0	0	0	165.516 60	44.247	2.636	0	121.269	118.632	3.638	6.274
114015 1	Riolering en reconstructie Dorpsstr.Gees	525.865	0	0	0	525.865 60	143.546	8.311	0	382.318	374.007	11.470	19.781
114015 3	Riolering investerings 2006- 2010	3.270.99 5	0	0	0	3.270.99 60 5	595.391	58.165	0	2.675.60 4	2.617.43 8	80.268	138.433
114015 4	Riolering fase 3 Tuindorp noord	279.487	0	0	0	279.487 60	72.282	4.504	0	207.206	202.701	6.216	10.721
114015 5	Bergbezinkbassin Marsstukken Aalden	117.607	0	0	0	117.607 60	29.639	1.912	0	87.968	86.055	2.639	4.551
114015 6	Renovatie rioolgemaal Trageldijk	545.860	0	0	0	545.860 20	357.359	26.929	0	188.501	161.572	5.655	32.584
114015 8	Regenwaterriool Aelderstraat	2.654.57 8	0	0	0	2.654.57 60 8	587.013	44.947	0	2.067.56 4	2.022.61 7	62.027	106.974
114017 3	Vervangen riolen (GRP 2010-2014)	5.349.25 5	0	0	0	5.349.25 60 5	670.174	89.982	0	4.679.08 2	4.589.09 9	140.37 2	230.355
114017 4	Vervangen pompinstallaties (GRP 2010-2014)	504.532	0	0	0	504.532 20	185.413	26.593	0	319.119	292.525	9.574	36.167
114017 5	Riolering; IBA's buitengebied (GRP 2010-2014)	12.449	0	0	0	12.449 60	1.364	213	0	11.085	10.872	333	546
114017 7	Regen-en grondwater (GRP 2010-2014)	2.547.65 4	0	0	0	2.547.65 60 4	269.314	43.814	0	2.278.34 0	2.234.52 6	68.350	112.164
114018 5	Holwert Midden	94.398	1.057	0	0	95.456 40	0	0	0	94.398	95.456	0	0
114018 7	Vervangen riolering Singels+Oude Gracht	3.284.19 2	0	0	0	3.284.19 60 2	701.684	44.526	0	2.582.50 8	2.537.98 2	77.475	122.001
114018 8	Rioolvervanging Steenwijksmoer	1.547.06 8	0	0	0	1.547.06 60 8	25.784	25.784	0	1.521.28 4	1.495.49 9	45.639	71.423

114018 9	Riolvervanging Holwert Midden	630.000	0	0	0	630.000 60	21.000	10.500	0	609.000	598.500	18.270	28.770
114019 4	Riolering; Dalen, Westerwijk	326.764	0	0	0	326.764 60	10.892	5.446	0	315.872	310.426	9.476	14.922
114019 6	Riolering; Dalerveen, persleiding	58.672	0	0	0	58.672 60	1.956	978	0	56.716	55.738	1.701	2.679
114019 7	Riolering; vervanging pompen en gemalen	139.665	0	0	0	139.665 15	18.622	9.311	0	121.043	111.732	3.631	12.942
114019 8	Riolering: Broekveldstraat e.o te Sleen	2.063.55 7	6.401	0	0	2.069.95 60 9	0	34.499	0	2.063.55 7	2.035.46 0	61.907	96.406
114020 0	Riolering; vervanging pompen en gemalen	277.627	72.110	0	0	349.736 15	18.508	23.659	0	259.118	307.569	7.774	31.433
114020 1	Hemelwaterafvoer Markt, Coevorden	50.091	0	0	0	50.091 60	835	835	0	49.256	48.421	1.478	2.313
114020 4	Riolering; reconstructie Wachtum	0	786.846	0	0	786.846 60	0	0	0	0	786.846	0	0
114020 6	Riolering; optimalisering Oosterhesselen	1.481	12.628	0	0	14.109 60	0	235	0	1.481	13.873	44	280
114020 8	Riolering; vervanging pompen en gemalen 2017	348.753	0	0	0	348.753 15	0	23.250	0	348.753	325.503	10.463	33.713
114020 8	Riolering; vervanging pompen en gemalen 2018	0	296.914	0	0	296.914 15	0	0	0	0	296.914	0	0
114020 9	Riolering Dalen, Goornstraat; optimalise	329	563.350	0	0	563.680 60	0	9.395	0	329	554.285	10	9.405
Investerings met economisch nut, waarvoor ter													
bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		40.157.9 43	1.739.306	0	0	41.897.2 49	7.681.3 15	703.019	0	32.476.6 27	33.512.9 15	971.46 7	1.674. 486
111010 0	Arboretum Dalen (grond)	53.889	0	0	0	53.889 999	0	0	0	53.889	53.889	1.617	1.617

114009 8	Wegbeheerprogramm a 2000, elementenverhar	2.050.75 9	0	0	0	2.050.75 9	30	1.200.08 9	70.889	0	850.671	779.781	25.520	96.409
114014 2	Wegbeheerprogramm a 2000, asfaltverhardin	1.400.82 3	0	0	0	1.400.82 3	30	793.801	46.694	0	607.022	560.328	18.211	64.905
114014 3	Wegbeheerprogramm a 2001, asfaltverhardin	1.652.18 1	0	0	0	1.652.18 1	30	936.942	55.018	0	715.239	660.221	21.457	76.476
114015 9	Herinrichting Bannerschultr. Sleen	637.117	0	0	0	637.117	40	633.845	0	0	3.273	3.273	0	0
114016 2	Aanleg fietspad Wezuperbrug- Schoonoord	377.233	0	0	0	377.233	20	293.985	4.625	0	83.248	78.623	2.497	7.122
114016 4	Kunstwerken (perceel 1)	1.234.21 8	0	0	0	1.234.21 8	40	92.774	30.850	0	1.141.44 4	1.110.59 4	34.243	65.093
114016 4	Weeshuisweide (perceel 2)	1.542.09 5	0	0	0	1.542.09 5	30	154.597	51.389	0	1.387.49 9	1.336.11 0	41.625	93.014
114016 4	Bogas (perceel 3)	291.143	0	0	0	291.143	30	29.114	9.705	0	262.029	252.324	7.861	17.566
114016 4	Aanschaf rioolbuizen	98.792	0	0	0	98.792	60	5.139	1.643	0	93.653	92.010	2.810	4.453
114016 4	Parkeerplaats Koesteeg	487.191	0	0	0	487.191	20	73.219	24.351	0	413.972	389.621	12.419	36.770
114016 4	Vestingmuur de Vlijt	688.895	0	0	0	688.895	40	51.667	17.222	0	637.228	620.006	19.117	36.339
114016 4	Reconstructie Markt e.o.	939.423	0	0	0	939.423	20	140.913	46.971	0	798.510	751.538	23.955	70.926
114016 4	Voorterrein Kasteel	159.947	0	0	0	159.947	30	15.995	5.332	0	143.952	138.621	4.319	9.650
114016 4	Realisatie brandweerkazerne en toiletgebouw haven	75.109	0	0	0	75.109	40	5.734	1.875	0	69.375	67.500	2.081	3.956
114016 4	Restauratie De Vlijt en Kasteel (Chateauhotel)	642.391	0	0	0	642.391	25	77.087	25.696	0	565.304	539.608	16.959	42.655
114016	Markt&Haven-	104.205	0	0	0	104.205	20	15.708	5.206	0	88.497	83.291	2.655	7.861

4	Weeshuisstraat tm Rikkerstraat													
114016 4	Markt&Haven- parkeerterrein/boompj esmarkt	35.863	0	0	0	35.863 20	5.387	1.793	0	30.476	28.683	914	2.707	
114016 4	Woonrijp maken Bogas Spoorhavenstr.,Deelg ebied DE	150.894	0	0	0	150.894 20	22.710	7.540	0	128.184	120.644	3.846	11.386	
114016 4	Woonrijp maken Bogas Oostersingel (Deelgebied BC)	6.281	0	0	0	6.281 20	942	314	0	5.339	5.025	160	474	
114016 4	Nutsvoorzieningen	311.424	0	0	0	311.424 15	62.285	20.762	0	249.139	228.378	7.474	28.236	
114016 6	Groot onderhoud wegen 2006- 2010,elementenverh	1.700.49 7	0	0	0	1.700.49 15 7	1.554.13 9	48.786	0	146.358	97.572	4.391	53.177	
114016 7	Groot onderhoud wegen 2006- 2010,asfaltverh.	867.662	0	0	0	867.662 15	776.409	30.417	0	91.252	60.835	2.738	33.155	
114017 0	Renovatie Hormaatsdijk Zweeloo	103.193	0	0	0	103.193 15	61.916	6.880	0	41.277	34.398	1.238	8.118	
114017 2	J. Boschstraat	42.693	0	0	0	42.693 20	11.469	1.735	0	31.224	29.489	937	2.671	
114018 1	Aanleg toegangspoort De Pampert	282.688	0	0	0	282.688 20	70.672	14.134	0	212.016	197.882	6.360	20.495	
114018 3	RSP-project; aanleg spoorboog ca	3,00 0	3.604.53 8	0	0	3.604.53 19 8	2.500.00 0	43.976	0	1.104.53 8	1.060.56 2	33.136	77.112	
114018 4	RSP; Stationsomgeving	3,00 0	285.073	3.845.109	0	3.843.3 74	286.808 15	0	0	0	285.073	286.808	0	0
114018 6	Vervanging Bentheimerbrug	1.616.47 4	0	0	0	1.616.47 40 4	80.824	40.412	0	1.535.65 0	1.495.23 9	46.070	86.481	
114019 3	Vervanging Leeuwerikenbrug	1.799.88 2	0	0	0	1.799.88 40 2	44.997	44.997	0	1.754.88 5	1.709.88 7	52.647	97.644	
114020 2	N34/Klooster	463.523	0	0	0	463.523 40	0	0	0	463.523	463.523	0	0	
114021 0	Fietspaden Dalerallee en Dalerpeel	0	200.553	0	13.333	187.220 50	0	0	0	0	187.220	0	0	

114005 9	Infrastructuur zwembad (Ravelijn)	97.563	0	0	0	97.563 999	0	0	0	97.563	97.563	2.927	2.927	
117013 1	Drenthe-ring	210.527	0	0	0	210.527 15	206.820	1.236	0	3.707	2.472	111	1.347	
117014 1	Landschapsontw.plan Dalen/Wachtum	103.844	0	0	0	103.844 10	20.769	10.384	0	83.075	72.691	2.492	12.877	
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut														
		24.118.029	4.045.661	0	0	3.856.707	24.306.983	9.939.947	670.831	0	14.178.082	13.696.205	402.786	1.073.618
124000 3	Aandelen B.N.G.	237.315	0	0	0	237.315 999	0	0	0	237.315	237.315	7.119	7.119	
124000 6	Waterleiding Maatschappij Drenthe	3.494	0	0	0	3.494 999	0	0	0	3.494	3.494	105	105	
124000 8	Aandelen N.V. Rendo	19.059	0	0	0	19.059 999	454	0	0	18.605	18.605	558	558	
124000 9	Aandelen Area	521.971	0	0	0	521.971 999	0	0	0	521.971	521.971	15.659	15.659	
124001 0	Deelneming Enexis Holding nv	21.903	0	0	0	21.903 999	7.466	0	0	14.437	14.437	433	433	
124001 2	Deelneming Publiek Belanf Electr.prod.	9.185	0	0	0	9.185 999	0	0	0	9.185	9.185	276	276	
124001 3	Deelneming vordering Enexis bv	1	0	0	0	1 999	0	0	0	1	1	0	0	
124001 4	Deelneming verkoop Vennootschap bv	1	0	0	0	1 999	0	0	0	1	1	0	0	
124001 5	CBL Vennootschap bv	1	0	0	0	1 999	0	0	0	1	1	0	0	
124001 6	Claim staat bv	1	0	0	0	1 999	0	0	0	1	1	0	0	
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		812.931	0	0	0	812.931	7.920	0	0	805.011	805.011	24.150	24.150	
121000 1	"Geldlening " St. Franciscus "	5,66 0	2.087.38 9	0	0	2.087.38 20 9	1.541.08 6	0	125.51 2	546.303	420.791	30.921	30.921	
121000 9	Eendracht div complexen	2,43 5	2.268.90 1	0	0	2.268.90 18 1	1.974.64 4	0	145.35 5	294.257	148.902	7.165	7.165	

121001 0	Eendracht div complexen	5,98 0	2.173.60 7	0	0	0	2.173.60 7	19	1.854.34 2	0	154.99 8	319.265	164.267	19.092	19.092
121004 7	Inter Pares; lening bng 70.732	4,45 0	948.401	0	0	0	948.401	15	864.144	0	84.256	84.256	0	3.749	3.749
121004 9	Domesta; lening 1/11/2004	4,46 0	1.809.01 6	0	0	0	1.809.01 6	15	1.494.26 3	0	153.94 3	314.753	160.809	14.038	14.038
Leningen aan woningbouwcorporaties			9.287.31 3	0	0	0	9.287.31 3		7.728.4 80	0	664.06 5	1.558.83 4	894.769	74.965	74.965
122002 4	Vordering op vordering Enexis lening D		551.630	0	0	0	551.630	999	188.029	0	0	363.601	363.601	10.908	10.908
Leningen aan deelnemingen			551.630	0	0	0	551.630		188.029	0	0	363.601	363.601	10.908	10.908
122001 1	Lening R.O.C.		2.510.85 3	0	0	0	2.510.85 3	999	0	0	0	2.510.85 3	2.510.85 3	0	0
Leningen aan overige verbonden partijen			2.510.85 3	0	0	0	2.510.85 3		0	0	0	2.510.85 3	2.510.85 3	0	0
122000 2	Hypotheek openbare bibliotheek Sleen	7,00 0	245.041	0	0	0	245.041	30	149.555	0	13.349	95.486	82.138	6.684	6.684
122000 4	Geldlening "De Schalm" 2,5 % per 1- 1-2017	2,50 0	177.019	0	0	0	177.019	25	127.379	0	11.954	49.640	37.686	1.241	1.241
122000 6	Geldlening ambtenaren		13.343.2 76	0	0	0	13.343.2 76	999	11.285.0 23	0	764.30 9	2.058.25 3	1.293.94 4	61.748	61.748
122002 7	Lening project zonkracht	1,50 0	250.000	0	0	0	250.000	10	143.053	0	0	106.947	106.947	1.604	1.604
122002 9	Geldlening CSVC	1,15 0	34.750	0	0	0	34.750	15	0	0	2.317	34.750	32.433	400	400
122003 0	Geldlening vv VCG	1,15 0	19.360	0	0	0	19.360	10	0	0	1.936	19.360	17.424	223	223
122003 1	Geldlening vv NKVV	0,70 0	0	16.700	0	0	16.700	10	0	0	0	0	16.700	0	0
122003 2	Geldlening vv CSVC	0,70 0	0	45.000	0	0	45.000	10	0	0	0	0	45.000	0	0
123000 1	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting		595.662	994	0	0	596.655	999	0	0	0	595.662	596.655	17.870	17.870
Overige langlopende			14.665.1	62.694	0	0	14.727.8		11.705.	0	793.86	2.960.09	2.228.92	89.769	89.769

leningen u/g	08				01	010		4	8	7			
122002 Vordering op verkoop 8 Attero	21.292	0	0	0	21.292	999	0	0	0	21.292	21.292	639	639
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	21.292	0	0	0	21.292	0	0	0	21.292	21.292	639	639	
150000 Woningbouwplannen 2	1.338.57 5	724.277	653.547	0	1.409.30	999	0	0	0	1.338.57 5	1.409.30 5	40.157	40.157
150000 Industrierterreinen 3	12.772.3 43	449.753	752.806	0	12.469.2	999	0	0	0	12.772.3 43	12.469.2 89	383.17 0	383.170
Bouwgronden in exploitatie	14.110.9 18	1.174.030	1.406.353	0	13.878.5 94	0	0	0	0	14.110.9 18	13.878.5 94	423.32 8	423.32 8
Totaal	180.848. 197	9.017.335	1.531.858	4.166. 707	184.166. 967	62.769. 718	3.628.4 59	1.457. 929	118.078. 479	116.310. 860	3.372. 208	7.073. 312	

2. Staat van reserves en voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Algemene reserves					
	Stand per	Toevoeging	Toevoeging	Onttrekking	Stand per
	1-1-2018	rente	tlv exploitatie	tgV exploitatie	31-12-2018
Algemene reserve	20.306	305	7.528	4.244	23.894
Algemene reserve grondexploitatie	124	2	124	250	0
Reserve verkoop aandelen Essent	8.667	0	0	0	8.667
Totaal algemene reserves	29.097	306	7.652	4.494	32.561
Bestemmingsreserves					
Decentralisatie sociaal domein	2.000	0	0	0	2.000
Stedelijke vernieuwing	666	10	94	230	540
Nieuwbouw gemeentehuis	170	3	0	0	172
Wegen	215	3	0	0	218
Onderhoud gebouwen	384	6	847	199	1.038
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	170	3	76	18	231
Mobiliteit	804	12	120	191	746
Regio Specifiek Pakket (RSP)	663	7	384	888	166
Plopsaland	155	2	0	20	137
Kapitaallasten Hof van Coevorden	264	4	0	70	198
Dutch TechZone	1.434	22	0	274	1.182
Totaal bestemmingsreserves	6.925	71	1.521	1.890	6.627
Voorzieningen					
Vordering op Attero	21	0	0	0	21
Rioleringen	1.668	0	46	0	1.714
Voorziening oud-wethouders	559	0	217	38	738
Voorziening 3e ww jaar	0	0	10	0	10
Totaal voorzieningen	2.248	0	273	38	2.484
Totaal generaal	38.270	377	9.446	6.421	41.672

3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen

**STAAT VAN OPGENOMEN LANGLOPENDE
GELDLeningen**

Bedragen x
€ 1.000

N r.	Oorspr. Bedrag	Geldgever	Numm er	Dat um	Betali ng	Laat ste	Rent e %	Boekw aarde	Opgen omen	Re nte	Aflos sing	Afloss ing	Boekw aarde
			geldge ver	bes luit	r/a	jaar		1-1- 2018			regul ier	vervr oegd	31-12- 2018

Algemeen

1	794	Ned. Waterschap sbank	100156 78	05- 01- 199 9	01-07 lin.	201	4,920 8	53		3	53		
2	15.000	BNG	100109	22- 02- 200 5	17-02 lin.	202	3,630 0	3.000		109	1.000		2.000
3	15.000	BNG	101328	18- 01- 200 6	24-05 lin.	202	3,435 1	4.000		137	1.000		3.000
4	54.314	BNG	101996	07- 07- 200 6	div. data/li n.	203	4,810 6	33.946		1.6 00	1.810		32.136
5	10.000	BNG	102900	03- 07- 200 7	div. data/li n.	202	4,755 2	3.167		139	667		2.500
6	15.000	BNG	103434	14- 02- 200 8	div. data/li n.	202	4,345 3	5.250		212	1.000		4.250
7	15.000	BNG	104682	19- 11- 200 9	20-11 lin.	202	3,740 4	7.000		262	1.000		6.000
8	10.000	BNG	106342	14- 01- 201 1	14-01 lin.	202	3,870 6	6.000		232	667		5.333
9	10.000	BNG	108577	16- 09- 201 3	16-09 lin.	202	2,775 8	7.333		203	667		6.667
10	750	Stimulering sfonds Vhv	898.18 6.020	21- 2- 201 4	Maand elijks	202	1,500 4	673		9	104		570
11	5.000	BNG	110281	10- 12- 201 5	14-12 lin.	202	0,775 5	4.000		31	500		3.500
							Tota al	74.423		2.9 37	8.46 7		65.956

Woningbouw

Domesta

1	1.946	BNG	72304 /	11- 01-11	01-11	201	5,980	319		19	155		164
---	-------	-----	---------	--------------	-------	-----	-------	-----	--	----	-----	--	-----

			01 04- 198 8	ann.	9					
2	2.269 BNG	72304 /	11- 02 04- 198 8	01-11 ann.	201 2,435 9	294		7	145	149
3	2.269 BNG	72304 /	11- 03 04- 198 8	01-11 ann.	201 4,460 9	315		14	154	161
4	948 BNG (v/h Inter Pares)	70732	09- 06- 198 7	01-05 ann.	201 4,450 8	84		4	84	
					Tota al	1.012		44	539	474
<i>Verzorgingst ehuizen</i>										
<i>Sint Franciscu s</i>										
1	2.087 BNG	77179	08- 04- 199 3	21-06 ann.	202 5,660 1	546		31	126	421
					Tota al	546		31	126	421
<i>Waarborgsommen, gestort door derden</i>										
1	4 Diverse huurders					5				5
2	Sportvereni gingen: sleutelgeld					1				1
3	5 Huur manege Sleen					5				5
4	3 Huurders Parallelweg 45					3		1		2
5	2 Huurders Linthorst Homanlaan 1					2				2
					Tota al	17		2		15
					Tota al gene raal	75.999		3.0 12	9.13 3	66.866

4. Staat van gewaarborgde geldleningen

**STAAT VAN GEWAARBORGDE
GELDLeningen**
Bedragen x € 1.000

Nr.	Oorspr. bedrag	Doel van de lening	Rente %	Boekwaarde 1-1-2018	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2018	Naam geldgever	%
Woningbouwcorporaties en zorginstellingen								
<i>Domesta Woonstichting</i>								
1	5.000 *	Herfinanciering	var.	5.000		5.000	NWB 10022843	50
2	5.000 *	Herfinanciering	var.	5.000	5.000		NWB 10022769	50
3	5.000 *	Herfinanciering	4,890	5.000		5.000	ABN-AMRO	50
4	10.000 *	Herfinanciering	4,870	10.000		10.000	ASN Bank 19877	50
5	10.000 *	Projectfinanciering	4,020	10.000		10.000	NWB 10026987	50
6	5.000 *	NWB	4,645	5.000	5.000		NWB 10024812 Roll-over	50
7	10.000 *	BNG	4,542	10.000		10.000	BNG (fix) 102.735	50
8	10.000 *	NWB	3,990	10.000		10.000	NWB 10026988	50
9	10.000 *	BNG	3,040	10.000		10.000	BNG 108.250	50
10	10.000 *	BNG	0,933	10.000		10.000	BNG 110.396	50
11	5.000 *	BNG	1,195	5.000		5.000	BNG 111.480	50
12	10.000 *	BNG	1,299			10.000	BNG 112.065	50
13	5.000 *	BNG	1,600			5.000	BNG 112.228	50
<i>Woonservice Drenthe</i>								
2	4.000 *	Herfinanciering	3,980	4.000		4.000	ABN-AMRO 240266137	50
Overige								
<i>Ambtenaren</i>								
1	784	Diverse personen		100		100	HVO	100
<i>Europark GmbH</i>								
1	7.000	Rekening- courantfaciliteit 50%	Var.	3.430	322	3.107	BNG	50
Totaal				92.530	10.322	97.208		

* = borging/vrijwaring door Waarborgfonds Sociale Woningbouw met achtervang gemeente

% = percentage van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend

5. Overzicht investeringskredieten

OVERZICHT INVESTERINGSKREDIETEN 2018						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
Omschrijving	Restant krediet tm 2017	Krediet 2018	Werkelijk krediet 2018	Beschikbaar 2019	Vervallen	
Brandweergarage Zweeloo		135	2	133		
Brandweergarage Zwinderen		265		265		
Halteplannen						
Idem, inkomsten						
RSP project stationsomgeving - saldo	2.156		2	2.154		
Investeringsuitgaven Holwert Midden	1		1			
Bijdrage provincie/rijk Holwert Midden						
B.b.s. St. Willibrordusschool; eerste inrichting	29		16		13	
Aanpassing Linthorst Homanlaan 1	11				11	
Herinrichting openbare ruimte Poppenhare - uitgaven	124	80	259		-55	
Herinrichting openbare ruimte Poppenhare - inkomsten		-60	-60			
Herinrichting openbare ruimte Poppenhare - inkomsten	-250		-250			
N34/Klooster	236			236		
Riolering, reconstructie Wachstum	1.300		787	513		
Vervangen lichtmasten en armaturen		428	420		8	
Riolering, optimalisering Oosterhesselen	331		13	318		
Wandelknooppuntensysteem	300		100	200		
Riolering: vervanging pompen en gemalen		300	369		-69	
Riolering, Dalen, Goornstraat optimalisering	403	211	563		50	
Fietspaden Dalerallee en Dalerpeel	270		187	83		
Vervanging Toro GM5910		115	115			
Vervanging mercedes sprinter		40	26		14	
Vervanging VW Pick ip, 01-vp-pj		30	25		5	
Vervanging Trilo SG118oK (Noord)		65	65			
Vervanging Volvo BR-XX-38		175	234		-59	
Vervanging zoutstrooier S2B32397 (T29)		60	50		10	
Vervanging zoutstrooier S2B33560 (T120)		50	40		10	
Vervanging Fendt 712 Vario (zuid) (T116)		240	280		-40	
Vervanging Fendt 712 vario (noord) (T83)		240	280		-40	
Kipper met hydr. Kraan (T161)		80	84		-4	
	Totaal	4.910	2.454	3.608	3.902	-145

6. Overzichten bouwgrondexploitatie

bedragen*€ 1000

Projectsoort	WBS	Kosten opbrengsten	WBS-element	Niveau 2	Realisatie tm 2017	Realisatie 2018	Realisatie tm 2018	Prognose	Verwachte realisatie	Begroting tm 2018	Verschil Begroting - Verw. Realisatie	
Bedrijventerreinen	B.500 - Coevorden - Europark	Kosten	B.500.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	4.280	0	4.280	0	4.280	2.893	-1.387	
			B.500.04	Bouwrijp maken	1.031	0	1.031	70	1.101	1.160	59	
			B.500.05	Woonrijp maken	1.398	7	1.405	0	1.405	1.760	355	
			B.500.07	Kabels en leidingen	22	11	33	0	33	300	267	
			B.500.10	Kosten gemeentelijk apparaat	389	0	389	0	389	262	-127	
			B.500.11	Externe advieskosten	972	0	972	0	972	617	-355	
			B.500.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	207	0	207	0	207	246	39	
			B.500.16	overige kosten	108	2	110	30	140	0	-140	
			B.500.18	Financieringskosten	4.063	133	4.196	411	4.607	1.736	-2.871	
			B.500.23	Gemeentelijke bijdragen+isp gelden	1.173	0	1.173	0	1.173	693	-481	
			B.500.24	Rente en uren	252	0	252	0	252	433	181	
			Totaal					13.895	153	14.048	511	14.559
	Opbrengsten	B.500.14	Opbrengst van uitgifte gronden			-	0	-	-	-9.564	-	104
				4.774		4.774	4.789		9.460			
				B.500.15	Overige opbrengsten	-	0	-	0	-1.739	-868	871
				1.739		1.739						
				B.500.17	Onvoorzien	-22	0	-22	5	-17	47	63
	B.500.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-	-265	-	0	-3.185	-0	3.185			
	2.920		3.185									
	Totaal					-9.455	-265	-9.720	4.784	14.504	10.281	4.223
Totaal kosten - opbrengsten					4.441	-112	4.328	-4.273	55	-181	-237	
B.501 -	Kosten	B.501.01	Inbrengwaarde		12.01	0	12.01	0	12.01	11.93	-78	

Coevorde n - Leeuwerik enveld II			grond, opstallen etc.	5		5		5	7	
		B.501.02	Onderzoekskosten	129	0	129	25	154	60	-95
		B.501.04.01	Bouwrijp maken	2.059	34	2.093	0	2.093	2.088	-5
		B.501.04.02	Bouwrijp maken	1.133	0	1.133	0	1.133	2.014	881
		B.501.05	Woonrijp maken	58	7	64	170	234	0	-234
		B.501.06	Groenvoorzieningen	479	0	479	135	614	686	73
		B.501.07	Kabels en leidingen	717	0	717	50	767	783	16
		B.501.10	Kosten gemeentelijk apparaat	1.171	0	1.171	0	1.171	667	-504
		B.501.11	Externe advieskosten	332	5	337	0	337	748	411
		B.501.12	Kosten van planschadevergoedingen	82	0	82	0	82	0	-82
		B.501.16	overige kosten	5	1	6	0	6	0	-6
		B.501.17	Onvoorzien	193	0	193	68	261	733	472
		B.501.18	Financieringskosten	8.564	247	8.810	909	9.720	4.848	-4.871
		Totaal		26.937	294	27.230	1.357	28.587	24.564	-4.024
	Opbrengsten	B.501.06	Groenvoorzieningen	-6	0	-6	0	-6	0	6
		B.501.14	Opbrengst van uitgifte gronden	14.509	-21	14.530	9.737	24.268	28.296	4.028
		B.501.15	Overige opbrengsten	-694	-10	-704	-125	-829	1.000	-171
		B.501.16	overige kosten	0	0	0	0	0	0	-0
		B.501.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	3.499	-154	3.652	0	-3.652	-0	3.652
		Totaal		-185	-185	9.862	28.755	29.296	-541	
		Totaal kosten - opbrengsten		8.229	109	8.338	8.505	-167	4.732	-4.564
B.502 - Coevorde n - ROC	Kosten	B.502.10	Kosten gemeentelijk apparaat	6	0	6	0	6	0	-6
		B.502.18	Financieringskosten	-11	-6	-17	0	-17	0	17
		Totaal		-5	-6	-11	0	-11	0	11
	Opbrengsten	B.502.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-187	0	-187	-892	-1.079	-0	1.079

			Totaal	-187	0	-187	-892	-	-0	1.079	9	
			Totaal kosten - opbrengsten	-191	-6	-197	-892	-	0	1.089	9	
Woningbouw	B.001 - Aalden - Aelderhooghe	Kosten	B.001.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	330	0	330	0	330	0	-330	
			B.001.02	Onderzoekskosten	6	0	6	0	6	0	-6	
			B.001.04	Bouwrijp maken	100	0	101	45	146	100	-46	
			B.001.06	Groenvoorzieningen	6	7	13	5	18	5	-13	
			B.001.07	Kabels en leidingen	3	0	3	0	3	10	7	
			B.001.08	Kosten voorbereiding+toezicht	38	0	38	0	38	45	7	
			B.001.09	Opstellen ruimtelijke plannen	42	0	42	0	42	0	-42	
			B.001.10	Kosten gemeentelijk apparaat	14	0	14	0	14	0	-14	
			B.001.11	Externe advieskosten	11	0	11	0	11	0	-11	
			B.001.16	overige kosten	7	0	7	49	56	0	-56	
			B.001.17	Onvoorzien	5	0	5	13	18	5	-13	
			B.001.18	Financieringskosten	392	22	414	27	441	0	-441	
				Totaal	953	30	982	139	1.121	165	-956	
		Opbrengsten	B.001.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-167	-0	-168	-	-1.299	-165	1.134	
			B.001.15	Overige opbrengsten	-0	0	-0	0	-0	-0	0	
			B.001.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-41	0	-41	0	-41	-0	41	
			Totaal	-209	-0	-209	-	-	-165	1.175		
				Totaal kosten - opbrengsten	744	29	773	-992	-219	0	219	
		B.002 - Aalden - Paardelandsdrift	Kosten	B.002.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	705	0	705	0	705	808	103
				B.002.02	Onderzoekskosten	2	0	2	0	2	0	-2
B.002.04				Bouwrijp maken	538	0	538	0	538	658	120	
B.002.05				Woonrijp maken	249	98	347	115	462	150	-313	
B.002.06				Groenvoorzieningen	104	6	110	50	160	172	12	

		B.002.07	Kabels en leidingen	18	0	18	8	26	32	7
		B.002.10	Kosten gemeentelijk apparaat	223	0	223	0	223	166	-57
		B.002.11	Externe advieskosten	37	0	37	0	37	93	55
		B.002.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-3	0	-3	0	-3	0	3
		B.002.16	overige kosten	106	0	106	7	113	158	45
		B.002.17	Onvoorzien	4	0	4	13	17	81	64
		B.002.18	Financieringskosten	60	-9	51	-5	46	210	163
		B.002.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	1.265	0	1.265	0	1.265	0	-1.265
		Totaal		3.309	95	3.404	188	3.592	2.528	-1.064
	Opbrengsten	B.002.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-3.561	0	-3.561	0	-3.561	-3.153	408
		B.002.15	Overige opbrengsten	-1	0	-1	0	-1	-0	1
		B.002.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-44	0	-44	0	-44	-0	44
		Totaal		-3.606	0	-3.606	0	-3.606	-3.153	453
		Totaal kosten - opbrengsten		-297	95	-201	188	-14	-625	-611
B.004 - Coevoorde n - Heege Vosmaten	Kosten	B.004.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	111		111				
		B.004.02	Onderzoekskosten	9		9				
		B.004.03	Bodemsanering							
		B.004.04	Bouwrijp maken	9		9				
		B.004.05	Woonrijp maken	1		1				
		B.004.06	Groenvoorzieningen	1		1				
		B.004.07	Kabels en leidingen							
		B.004.08	Kosten voorbereiding+toezicht	63		63				
		B.004.09	Opstellen ruimtelijke plannen							
		B.004.10	Kosten gemeentelijk apparaat	1		1				

		B.004.11	Externe advieskosten							
		B.004.12	Kosten van planschadevergoedingen							
		B.004.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	2		2				
		B.004.16	overige kosten							
		B.004.17	Onvoorzien	3		3				
		B.004.18	Financieringskosten	-75	-2	-76				
		B.004.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	225	55	280				
		Totaal		351	53	404				
	Opbrengsten	B.004.14	Opbrengst van uitgiftegronden	-404		-404				
		B.004.15	Overige opbrengsten							
		B.004.18	Financieringskosten							
		Totaal		-404		-404				
		Totaal kosten - opbrengsten		-53	53					
B.005 - Dalerpeel - Steigerwijk	Kosten	B.005.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	309	0	309	0	309	325	16
		B.005.03	Bodemsanering	0	0	0	0	0	4	4
		B.005.04	Bouwrijp maken	217	0	217	0	217	363	146
		B.005.05	Woonrijp maken	5	1	6	80	86	110	24
		B.005.06	Groenvoorzieningen	62	5	67	42	109	24	-85
		B.005.07	Kabels en leidingen	0	0	0	25	25	24	-1
		B.005.08	Kosten voorbereiding+toezicht	0	0	0	0	0	0	-0
		B.005.10	Kosten gemeentelijk apparaat	88	0	88	0	88	57	-31
		B.005.11	Externe advieskosten	25	0	25	0	25	28	4
		B.005.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
		B.005.15	Overige opbrengsten	0	0	0	0	0	0	-0
		B.005.16	overige kosten	10	1	11	0	11	49	38
		B.005.17	Onvoorzien	10	0	10	15	24	47	23
		B.005.18	Financieringskosten	110	-3	107	-5	102	184	82

			Totaal	834	4	838	156	994	1.214	220
		Opbrengsten	B.005.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-780	-0	-781	-223	-1.004	-72
			B.005.15	Overige opbrengsten	-148	0	-148	0	-148	-2
			Totaal		-928	-0	-929	-223	-1.152	-75
			Totaal kosten - opbrengsten		-94	3	-90	-67	-157	145
B.008 - Geesbrug - Uitbreiding II	Kosten	B.008.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	429	0	429	0	429	438	9
		B.008.04	Bouwrijp maken	611	0	611	0	611	372	-239
		B.008.05	Woonrijp maken	462	0	462	125	587	372	-215
		B.008.06	Groenvoorzieningen	45	2	47	0	47	72	24
		B.008.07	Kabels en leidingen	1	0	1	0	1	44	44
		B.008.09	Opstellen ruimtelijke plannen	42	0	42	0	42	0	-42
		B.008.10	Kosten gemeentelijk apparaat	126	0	126	0	126	0	-126
		B.008.11	Externe advieskosten	111	0	111	0	111	98	-14
		B.008.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
		B.008.16	overige kosten	93	0	93	0	93	181	87
		B.008.17	Onvoorzien	15	0	15	14	29	37	7
		B.008.18	Financieringskosten	556	11	567	4	571	214	-357
			Totaal	2.492	13	2.505	143	2.647	1.827	-820
			Opbrengsten	B.008.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-1.595	-156	-1.751	-426	-2.177
		B.008.15	Overige opbrengsten	-1	0	-1	0	-1	1	
		B.008.16	overige kosten	-0	0	-0	0	-0	0	
		B.008.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-534	0	-534	0	-534	534	
		Totaal		-2.131	-156	-2.287	-426	-2.713	369	
		Totaal kosten - opbrengsten		361	-143	218	-283	-65	-516	-451
B.011 - Dalen - Molenakk	Kosten	B.011.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	725	0	725	0	725	0	-725

ers II		B.011.02	Onderzoekskosten	103	0	103	205	309	20	-289
		B.011.04	Bouwrijp maken	14	13	27	235	262	0	-262
		B.011.05	Woonrijp maken	3	0	3	114	117	0	-117
		B.011.06	Groenvoorzieningen	9	0	9	10	19	0	-19
		B.011.08	Kosten voorbereiding+toezicht	187	0	187	0	187	0	-187
		B.011.09	Opstellen ruimtelijke plannen	20	0	20	8	28	20	-8
		B.011.11	Externe advieskosten	23	0	23	5	28	10	-18
		B.011.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	13	0	13	0	13	0	-13
		B.011.16	overige kosten	7	0	8	45	53	0	-53
		B.011.18	Financieringskosten	1.026	21	1.047	96	1.143	0	-1.143
Totaal				2.130	35	2.165	718	2.883	50	-2.833
Opbrengsten	B.011.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-758	-90	-849	-2.248	-3.097	-0	3.097	
	B.011.15	Overige opbrengsten	-283	0	-283	0	-283	-0	283	
	B.011.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-375	0	-375	0	-375	0	375	
	Totaal				-1.417	-90	-1.507	-2.248	-3.755	-0
Totaal kosten - opbrengsten				714	-56	658	-1.530	-872	50	922
B.013 - Noord-Sleen - Kampakkers II	Kosten	B.013.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	52		52				
		B.013.02	Onderzoekskosten							
		B.013.03	Bodemsanering							
		B.013.04	Bouwrijp maken	61		61				
		B.013.05	Woonrijp maken	10	38	48				
		B.013.06	Groenvoorzieningen	29		29				
		B.013.07	Kabels en leidingen							
		B.013.08	Kosten voorbereiding+toezicht	91		91				

			B.013.09	Opstellen ruimtelijke plannen								
			B.013.10	Kosten gemeentelijk apparaat	3		3					
			B.013.11	Externe advieskosten								
			B.013.12	Kosten van planschadevergoedingen								
			B.013.13	Niet terugvorderbare BTW etc.								
			B.013.16	overige kosten	9	1	11					
			B.013.17	Onvoorzien	1		1					
			B.013.18	Financieringskosten	-12	-2	-14					
			B.013.25	Verlies/winstneming	260	37	296					
			Totaal		506	74	580					
		Opbrengsten	B.013.14	Opbrengst van uitgiftegronden	-579		-579					
			B.013.15	Overige opbrengsten	-1		-1					
			B.013.18	Financieringskosten								
			Totaal		-580		-580					
		Totaal kosten - opbrengsten			-74	74						
B.015 - Schoonoord - Ellert en Brammert II	Kosten	B.015.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	353	0	353	0	353	257	-96		
		B.015.04	Bouwrijp maken	869	0	869	0	869	950	81		
		B.015.05	Woonrijp maken	125	110	236	50	286	523	237		
		B.015.06	Groenvoorzieningen	128	0	128	5	133	44	-89		
		B.015.07	Kabels en leidingen	0	0	0	3	3	29	27		
		B.015.10	Kosten gemeentelijk apparaat	197	0	197	0	197	172	-26		
		B.015.11	Externe advieskosten	73	0	73	0	73	133	61		
		B.015.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-10	0	-10	0	-10	0	10		
		B.015.16	overige kosten	161	0	161	0	161	594	433		
		B.015.17	Onvoorzien	5	0	5	6	10	147	137		
		B.015.18	Financieringskosten	-125	-8	-133	0	-133	0	133		
		B.015.25	Voordelig / nadelig	915	75	990	0	990	0	-990		

				exploitatie saldo								
			Totaal		2.691	178	2.869	63	2.932	2.850	-82	
		Opbrengsten	B.015.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-2.641	0	-2.641	0	-2.641	3.017	-376	
			B.015.15	Overige opbrengsten	-102	0	-102	0	-102	-0	102	
			B.015.16	overige kosten	1	0	1	0	1	0	-1	
			B.015.18	Financieringskosten	-79	0	-79	0	-79	86	165	
			B.015.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-123	0	-123	0	-123	0	123	
			Totaal		-2.944	0	-2.944	0	-2.944	-2.931	13	
			Totaal kosten - opbrengsten		-253	178	-75	63	-12	-81	-69	
B.016 - Coevorden - Holwert Noord-Oost	Kosten	B.016.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	1.565		1.565						
		B.016.02	Onderzoekskosten	2		2						
		B.016.03	Bodemsanering									
		B.016.04	Bouwrijp maken									
		B.016.05	Woonrijp maken									
		B.016.06	Groenvoorzieningen									
		B.016.07	Kabels en leidingen									
		B.016.08	Kosten voorbereiding+toezicht									
		B.016.09	Opstellen ruimtelijke plannen									
		B.016.10	Kosten gemeentelijk apparaat	18		18						
		B.016.11	Externe advieskosten	4		4						
		B.016.12	Kosten van planschadevergoedingen									
		B.016.13	Niet terugvorderbare BTW etc.									
		B.016.16	overige kosten	32		32						
		B.016.17	Onvoorzien	8		8						
		B.016.18	Financieringskosten	227	9	236						

			Totaal	1.856	9	1.865				
	Opbrengsten	B.016.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-68		-68				
		B.016.15	Overige opbrengsten	-492	-278	-770				
		B.016.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-1.002	-25	-1.028				
		Totaal		-1.562	-303	-1.865				
		Totaal kosten - opbrengsten		294	-294					
B.017 - Sleen - manege	Kosten	B.017.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	909	0	909	0	909	0	-909
		B.017.02	Onderzoekskosten	6	0	6	0	6	20	14
		B.017.04	Bouwrijp maken	128	0	128	375	503	20	-483
		B.017.05	Woonrijp maken	14	11	25	230	255	0	-255
		B.017.06	Groenvoorzieningen	0	5	5	25	30	0	-30
		B.017.08	Kosten voorbereiding+toezicht	20	0	20	0	20	65	45
		B.017.09	Opstellen ruimtelijke plannen	24	0	24	0	24	20	-4
		B.017.11	Externe advieskosten	8	1	9	0	9	10	1
		B.017.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	2	0	2	0	2	0	-2
		B.017.15	Overige opbrengsten	-650	0	-650	0	-650	0	650
		B.017.16	overige kosten	23	1	24	40	64	0	-64
		B.017.17	Onvoorzien	55	0	55	126	181	10	-171
		B.017.18	Financieringskosten	624	-18	606	-156	450	0	-450
		B.017.25	verlies/winst		253	253	0	253	0	-253
		Totaal		1.162	253	1.415	640	2.055	145	-1.910
	Opbrengsten	B.017.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-966	-112	-1.078	1.276	-2.354	-95	2.259
		B.017.15	Overige opbrengsten	-107	0	-107	0	-107	-0	107
		B.017.25	verlies/winst	-700	0	-700	0	-700	0	700
		Totaal		-1.773	-112	-1.885	1.276	-3.161	-95	3.066

		Totaal kosten - opbrengsten	-611	141	-470	-635	-	50	1.156		
							1.106				
B.018 - Steenwijk smoer - Kerkweg Zuid II	Kosten	B.018.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	111	0	111	0	111	108	-3	
		B.018.04	Bouwrijp maken	468	0	468	0	468	690	222	
		B.018.05	Woonrijp maken	19	4	23	3	26	30	4	
		B.018.06	Groenvoorzieni ngen	27	2	29	0	29	21	-8	
		B.018.08	Kosten voorbereiding+ toezicht	124	0	124	0	124	119	-5	
		B.018.10	Kosten gemeentelijk apparaat	3	0	3	0	3	0	-3	
		B.018.13	Niet terugvorderbar e BTW etc.	24	0	24	0	24	5	-19	
		B.018.16	overige kosten	28	0	28	0	28	119	91	
		B.018.17	Onvoorzien	19	0	19	0	19	69	50	
		B.018.18	Financieringsk osten	80	-0	80	0	80	44	-36	
		B.018.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	440	70	510	0	510	0	-510	
			Totaal		1.344	76	1.420	3	1.422	1.204	-218
		Opbreng sten	B.018.14	Opbrengst van uitgifte gronden	- 1.095	-90	- 1.185	0	-1.185	- 1.173	12
B.018.15	Overige opbrengsten		-29	0	-29	0	-29	-30	-1		
B.018.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo		-223	0	-223	0	-223	-223	-0		
	Totaal		- 1.348	-90	- 1.438	0	- 1.438	- 1.427	11		
		Totaal kosten - opbrengsten	-4	-14	-18	3	-16	-222	-207		
B.019 - Wachtum - Koematen	Kosten	B.019.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	113	0	113	0	113	120	7	
		B.019.04	Bouwrijp maken	144	0	144	0	144	78	-66	
		B.019.05	Woonrijp maken	4	0	4	0	4	21	17	
		B.019.06	Groenvoorzieni ngen	13	0	13	0	13	11	-2	
		B.019.07	Kabels en leidingen	2	0	2	0	2	5	3	
		B.019.10	Kosten gemeentelijk apparaat	40	0	40	0	40	21	-19	

			B.019.11	Externe advieskosten	16	0	16	0	16	21	6
			B.019.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
			B.019.16	overige kosten	1	0	1	0	1	29	28
			B.019.17	Onvoorzien	2	0	2	0	2	10	8
			B.019.18	Financieringskosten	51	0	51	0	51	88	37
			B.019.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	100	0	100	0	100	0	-100
			Totaal		484	0	484	0	484	404	-80
		Opbrengsten	B.019.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-422	0	-422	0	-422	-452	-30
			B.019.15	Overige opbrengsten	-2	0	-2	0	-2	-0	2
			B.019.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-47	-53	-100	0	-100	-0	100
			Totaal		-471	-53	-524	0	-524	-452	72
			Totaal kosten - opbrengsten		13	-53	-40	0	-40	-49	-9
	B.020 - Wezuperbrug - Oranjekanaal	Kosten	B.020.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	302	0	302	0	302	301	-1
			B.020.04	Bouwrijp maken	36	0	36	0	36	94	58
			B.020.05	Woonrijp maken	1	0	1	0	1	5	4
			B.020.10	Kosten gemeentelijk apparaat	31	0	31	0	31	11	-20
			B.020.11	Externe advieskosten	2	0	2	0	2	5	4
			B.020.16	overige kosten	0	0	0	0	0	0	-0
			B.020.17	Onvoorzien	1	0	1	0	1	9	8
			B.020.18	Financieringskosten	111	0	111	0	111	28	-82
			B.020.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	30	0	30	0	30	0	-30
			Totaal		513	0	513	0	513	453	-60
		Opbrengsten	B.020.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-265	0	-265	0	-265	-456	-191
			B.020.15	Overige opbrengsten	-13	0	-13	0	-13	-0	13
			B.020.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-235	0	-235	0	-235	-0	235

		Totaal	-513	0	-513	0	-513	-456	57	
		Totaal kosten - opbrengsten	-0	0	-0	0	-0	-2	-2	
B.100 - Coevorde n - Ossehaar	Kosten	B.100.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	0	0	0	0	0	5.108	5.108
		B.100.01. 01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	5.089	0	5.089	0	5.089	0	- 5.089
		B.100.01. 02	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	1.390	0	1.390	0	1.390	0	- 1.390
		B.100.02. 01	Onderzoekskos ten	0	0	0	0	0	129	129
		B.100.04. 01.01	Bouwrijp maken	2.828	0	2.828	330	3.158	3.244	86
		B.100.04. 01.02	Bouwrijp maken	3.181	152	3.334	0	3.334	5.436	2.102
		B.100.04. 01.03	Bouwrijp maken	817	0	817	0	817	0	-817
		B.100.04. 01.04	Bouwrijp maken	123	0	123	0	123	0	-123
		B.100.05. 01	Woonrijp maken	1.375	0	1.375	319	1.694	458	- 1.236
		B.100.05. 02	Woonrijp maken	52	0	52	0	52	0	-52
		B.100.06. 01	Groenvoorzieni ngen	707	10	717	159	877	1.598	722
		B.100.06. 02	Groenvoorzieni ngen	-19	0	-19	0	-19	0	19
		B.100.07. 01	Kabels en leidingen	220	0	220	64	284	347	64
		B.100.08. 01	Kosten voorbereiding+ toezicht	0	14	14	0	14	0	-14
		B.100.10. 01	Kosten gemeentelijk apparaat	794	0	794	0	794	1.030	236
		B.100.10. 02	Kosten gemeentelijk apparaat	1.023	0	1.023	0	1.023	0	- 1.023
		B.100.11. 01	Externe advieskosten	312	0	312	0	312	579	268
		B.100.11. 02	Externe advieskosten	33	0	33	0	33	0	-33
		B.100.13	Niet terugvorderbar e BTW etc.	-21	0	-21	0	-21	0	21
		B.100.14. 01	Opbrengst van uitgifte gronden	-674	0	-674	0	-674	0	674
	B.100.14. 02	Opbrengst van uitgifte gronden	674	0	674	0	674	0	-674	
	B.100.16. 01	Overige kosten	11	0	11	29	40	1.873	1.833	
	B.100.16.	Overige kosten	50	13	62	0	62	0	-62	

		02								
		B.100.17.01	Onvoorzien	273	0	273	54	327	868	541
		B.100.17.02	Onvoorzien	-77	0	-77	0	-77	0	77
		B.100.18.01	Financieringskosten	5.823	0	5.823	37	5.860	0	-5.860
		B.100.18.02	Financieringskosten	1.160	27	1.187	0	1.187	2.218	1.031
		B.100.19.01	Vooruitbetaling winstaandeel	425	0	425	0	425	0	-425
		B.100.20.01	Tunnel rondweg	488	0	488	0	488	408	-79
		B.100.21.01	Bruggen (5 stuks)	178	0	178	0	178	472	294
		B.100.22.02	Stimuleringsbijdrage	25	0	25	0	25	0	-25
		B.100.23.02	Warmte voorziening	0	0	0	0	0	71	71
		B.100.24.01	Fonds bovenwijks	836	0	836	0	836	0	-836
		B.100.24.02	Fonds bovenwijks	-94	0	-94	0	-94	0	94
		B.100.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	1.500	0	1.500	0	1.500	0	-1.500
		B.100.26.01	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	790	0	790	0	790	0	-790
		B.100.26.02	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-1.500	0	-1.500	0	-1.500	0	1.500
		Totaal		27.792	216	28.008	992	29.000	23.841	-5.159
	Opbrengsten	B.100.04.01.02	Bouwrijp maken	-0	0	-0	0	-0	0	0
		B.100.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-157	-451	-609	0	-609	-26.629	-26.020
		B.100.14.01	Opbrengst van uitgifte gronden	-13.246	0	-13.246	-2.093	-15.339	-0	15.339
		B.100.14.02	Opbrengst van uitgifte gronden	-3.660	0	-3.660	0	-3.660	0	3.660
		B.100.15	Overige opbrengsten	-277	-3	-280	0	-280	-0	280
		B.100.15.02	Overige opbrengsten	-3	0	-3	0	-3	-45	-42
		B.100.16.02	Overige kosten	-7	0	-7	0	-7	0	7
		B.100.25	Voordelig / nadelig	-1.750	0	-1.750	0	-1.750	-0	1.750

				exploitatie saldo								
			B.100.26.02	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	- 7.797	0	- 7.797	0	-7.797	0	7.797	
			Totaal		- 26.898	-454	- 27.352	- 2.093	- 29.445	- 26.674	2.771	
			Totaal kosten - opbrengsten		894	-238	656	- 1.101	-445	- 2.833	- 2.388	
B.600 - Holwert Zuid	Kosten	B.600.01.01.01	B.600.01.01.01	Inbrengwaarde grond etc.	29	0	29	0	29	0	-29	
		B.600.01.01.03	B.600.01.01.03	Inbrengwaarde grond etc.	3.964	0	3.964	0	3.964	3.786	-178	
		B.600.01.02.03	B.600.01.02.03	Inbrengwaarde grond etc.	464	0	464	0	464	463	-1	
		B.600.01.04.01	B.600.01.04.01	Inbrengwaarde grond etc.	0	0	0	0	0	100	100	
		B.600.02.02.01	B.600.02.02.01	Onderzoekskosten	295	0	295	0	295	505	210	
		B.600.02.03.01	B.600.02.03.01	Onderzoekskosten	125	0	125	0	125	1	-124	
		B.600.02.04.01	B.600.02.04.01	Onderzoekskosten	2	0	2	0	2	0	-1	
		B.600.02.05.01	B.600.02.05.01	Onderzoekskosten	10	0	10	0	10	0	-10	
		B.600.03.01.01	B.600.03.01.01	Bodemsanering	1.082	0	1.082	300	1.382	0	- 1.382	
		B.600.03.02.01	B.600.03.02.01	Bodemsanering	1.060	2	1.061	0	1.061	280	-782	
		B.600.04.01.01	B.600.04.01.01	Aanl. voorz. binnen exploitatiegeb.	924	0	924	0	924	100	-824	
		B.600.04.03.01	B.600.04.03.01	Aanl. voorz. binnen exploitatiegeb.	29	0	29	0	29	1	-29	
		B.600.05.01.01	B.600.05.01.01	Aanl. voorz. buiten exploitatiegebied	32	0	32	0	32	0	-32	
		B.600.05.03.01	B.600.05.03.01	Aanl. voorz. buiten exploitatiegebied	0	0	0	0	0	0	-0	
		B.600.06.01.01	B.600.06.01.01	Overige noodzakelijke kosten	313	18	331	0	331	-1	-332	
		B.600.08.01.01	B.600.08.01.01	Plantontw., Voorb., Toezicht., Beheersks	36	0	36	10	46	0	-46	
		B.600.09.01.01	B.600.09.01.01	Investerings	324	0	324	35	359	266	-93	
		B.600.10.01.01	B.600.10.01.01	Overige apparaatskosten noodzakelijk	98	0	98	0	98	0	-98	

		B.600.11.01.01	Saldo van kst en opr tijdelijk beheer	317	0	317	0	317	315	-2
		B.600.11.02.01	Saldo van kst en opr tijdelijk beheer	173	0	173	0	173	145	-28
		B.600.12.01.01	Kosten tijdelijk beheer	3	0	3	0	3	0	-3
		B.600.12.01.03	Kosten tijdelijk beheer	16	0	16	0	16	15	-1
		B.600.13.01.01	Kosten van planschadever goedingen	0	0	0	0	0	100	100
		B.600.15.01.01	Niet - terugvorderbare BTW	-49	0	-49	0	-49	620	669
		B.600.15.02.03	Niet - terugvorderbare BTW	2	0	2	0	2	397	396
		B.600.16.01.01	Saldo van rente geïnvesteerd kapitaal	1.171	0	1.171	0	1.171	0	-1.171
		B.600.16.02.03	Saldo van rente geïnvesteerd kapitaal	397	0	397	0	397	0	-397
		B.600.20.01.01	Overige opbrengsten	-25	0	-25	0	-25	0	25
		B.600.20.02.01	Overige opbrengsten	-224	0	-224	0	-224	0	224
		B.600.21.01.01	Overige kosten	55	2	57	55	112	15	-97
		B.600.22.01.01	Nog toe te wijzen (niet op boeken)	0	0	0	0	0	90	90
		Totaal		10.623	21	10.644	400	11.044	7.197	-3.847
	Opbrengsten	B.600.06.01.01	Overige noodzakelijke kosten	0	0	0	0	0	0	-0
		B.600.18.01.01	Ramingen van opbrengsten ed.	-1.040	0	-1.040	0	-1.040	-40	1.000
		B.600.19.01.01	Opbrengst van uitgifte gronden	-15	0	-15	0	-15	0	15
		B.600.20.01.01	Overige opbrengsten	-160	0	-160	0	-160	-160	0
		B.600.20.02.01	Overige opbrengsten	-4.087	0	-4.087	0	-4.087	4.199	-113
		B.600.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-4.924	-21	-4.945	0	-4.945	-0	4.945
		B.600.30	Onttrekking reserves	-398	0	-398	0	-398	0	398

		Totaal	- 10.6 23	-21	- 10.6 44	0	- 10.64 4	- 4.39 9	6.24 5
		Totaal kosten - opbrengsten	-0	0	0	400	400	2.79 8	2.39 8
			14.1 11	-232	13.8 79	- 17.6 26	- 3.747	- 6.35 6	- 2.60 9

7. Overzicht begrotingswijzigingen

**OVERZICHT
BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2018**

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Product	Omschrijving	Cat.	Omschrijving
1	Subsidieverhoging Arsenaalpartners	-20.000	665100 0	Kunst algemeen: Res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
1	Subsidieverhoging Arsenaalpartners	20.000	665500 0	Museum Coevorden	44241	ink.overdr. Sticht. / instellingen
2	Ambitiedocument Omgevingswet	149.000	600510 2	Omgevingswet	43599	overige goederen en diensten
2	Ambitiedocument Omgevingswet	-149.000	600530 0	Overig ruimtelijk beleid; reserve	86000	onttrekking algemene reserve
3	Bouw- en woonrijp Bogas deelgebied A+D	381.000	613000 0	Centrumplan Coevorden	43599	overige goederen en diensten
3	Bouw- en woonrijp Bogas deelgebied A+D	-381.000	613000 1	Centrumplan Coevorden; res. mut.	86001	onttrekking bestemmingsreserve
4	Verhuizing Streekomroep ZO!34	15.000	601500 0	Hofpoort en Radio Loco	44244	Incidentele subsidies
4	Verhuizing Streekomroep ZO!34	-15.000	665100 0	Kunst algemeen: Res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	31.000	600510 1	Zuidelijke Rondweg; voorber.krediet	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-124.000	600510 2	Omgevingswet	43599	soc.verstrek.in natura aan personen
6	Halfjaarrapportage 2018	-31.000	600600 0	Bestemmingsplannen: Res.mut.	86001	onttrekking bestemmingsreserve
6	Halfjaarrapportage 2018	39.000	609500 0	Kosten VRD	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	88.000	609601 0	Vastgoed; exploitatie	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	26.800	609602 0	Vastgoed; onderhoud	43530	dagelijks onderhoud
6	Halfjaarrapportage 2018	-88.000	609602 1	Vastgoed: reserve	86000	onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	-26.800	609602 1	Vastgoed: reserve	86001	onttrekking bestemmingsreserve
6	Halfjaarrapportage 2018	91.000	609605 0	Vastgoed; inkomsten	83220	pachten
6	Halfjaarrapportage 2018	-48.000	609605 0	Vastgoed; inkomsten	83220	pachten
6	Halfjaarrapportage 2018	102.000	631000 0	Duurzh./ milieu - algemeen, RUD	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	125.000	633500 0	Begraafplaatsrechten	83400	gemeentelijke leges
6	Halfjaarrapportage 2018	-60.000	634000 0	Bibliotheekwerk	84220	ink.overdr.v/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	7.000	639000 0	Zwembaden	44245	Beheersvergoedingen privatisering
6	Halfjaarrapportage 2018	27.400	639500 0	Sport	44244	Incidentele subsidies
6	Halfjaarrapportage 2018	40.000	639500 0	Sport	44244	Incidentele subsidies
6	Halfjaarrapportage 2018	21.000	639500 0	Sport	44244	Incidentele subsidies
6	Halfjaarrapportage 2018	-21.000	639600 0	Sportstimulering: Res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	-50.000	640500 0	Hulpmiddelen	44231	individuele verstrekkingen
6	Halfjaarrapportage 2018	-75.000	640500 0	Hulpmiddelen	44231	individuele verstrekkingen

6	Halfjaarrapportage 2018	40.000	641000	Vervoer	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	48.400	641700	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
6	Halfjaarrapportage 2018	50.000	641800	Participatie en zelfredzaamheid ZIN	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	80.000	642501	Transformatie	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	50.000	643550	Wmo: eigen bijdrage	84210	eigen bijdrage
6	Halfjaarrapportage 2018	60.000	644500	Algemene gezondheidszorg	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-60.000	644500	Algemene gezondheidszorg reserve	86000	onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	50.000	647002	Ontwikkeling preventie	44231	individuele verstrekkingen
6	Halfjaarrapportage 2018	54.000	648100	Decentralisatie jeugd	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-34.000	648100	Decentralisatie jeugd	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	100.000	648101	ZIN- Gezond zijn	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	20.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	80.000	648103	ZIN - Jeugdbesch-reclassering + veilig.	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-50.000	648103	Bovenregionale zorg	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	50.000	648104	Landelijk en niet gecontracteerd	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	62.000	653500	Onderwijsachterstand	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	-62.000	653500	Onderwijsachterstand	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	50.000	656500	Leerlingenvervoer	44230	soc.verstrek.in natura aan personen
6	Halfjaarrapportage 2018	-786.600	657000	Inkomensverstrekking (Wwb)	44220	sociale uitkeringen
6	Halfjaarrapportage 2018	192.300	657000	Inkomensverstrekking (Wwb)	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	19.300	657500	Bijstandverl. zelfstandigen (Bbz)	84210	eigen bijdrage
6	Halfjaarrapportage 2018	-57.000	657500	Uitvoeringskosten (BOCE)	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-159.000	659000	Exploitatiesaldo Emco	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	228.000	659001	Subsidie WSW	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
6	Halfjaarrapportage 2018	100.000	662000	Doe-mee-pas	44250	overige inkomenoverdrachten
6	Halfjaarrapportage 2018	-100.000	662502	Armoedebestrijding	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	57.600	662502	Armoedebestrijding	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-75.000	663500	Inburgering	43599	overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	138.000	663500	Inburgering	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	62.500	672500	College van b en w	46002	stortingen in

		0		voorzieningen
6	Halfjaarrapportage 2018	-62.500	672500 0	College van b en w 83401 overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	219.500	673100 0	ICT - samenwerking res. 86000 onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	-219.500	674600 1	ICT - project 43330 duurzame goederen
6	Halfjaarrapportage 2018	12.000	677500 0	Verkiezingen 43599 overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	-180.000	678500 0	Dividenden 82102 dividend
6	Halfjaarrapportage 2018	16.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	-379.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	15.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	168.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	-155.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	10.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	-602.000	679600 0	Integratie-uitkering Sociaal domein 84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
6	Halfjaarrapportage 2018	-27.400	680000 0	Onvoorziene uitgaven 49000 onvoorzien
6	Halfjaarrapportage 2018	-40.000	680000 0	Onvoorziene uitgaven 49000 onvoorzien
6	Halfjaarrapportage 2018	-250.000	691000 0	Personeel 49001 stelpost algemeen
6	Halfjaarrapportage 2018	-30.000	691000 1	Personeel; reserve mutaties 86000 onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	-70.000	691000 1	Personeel; reserve mutaties 86000 onttrekking algemene reserve
6	Halfjaarrapportage 2018	-8.000	692000 0	Automatisering 43330 duurzame goederen
6	Halfjaarrapportage 2018	-2.000	692000 0	Automatisering 43330 duurzame goederen
6	Halfjaarrapportage 2018	30.000	695000 0	Directie 43550 opleidingskosten
6	Halfjaarrapportage 2018	70.000	695001 0	Bestuurs- en concernondersteuning Unit 43000 personeel van derden
6	Halfjaarrapportage 2018	49.000	695001 0	Bestuurs- en concernondersteuning Unit 43000 personeel van derden
6	Halfjaarrapportage 2018	-80.000	695102 0	Maatschappelijke ondersteuning 43599 overige goederen en diensten
6	Halfjaarrapportage 2018	75.000	695202 0	Omgevingsontwikkeling 43000 personeel van derden
6	Halfjaarrapportage 2018	1.158.000 0	699000 0	Resultaat bestemming: Res.mut. 46000 stortingen algemene reserve
7	Ambt. bijstand en fractieondersteuning	30.500	671000 0	Gemeenteraad en raadscommissies 43599 overige goederen en diensten
7	Ambt. bijstand en fractieondersteuning	-30.500	671000 1	Gemeenteraad en raadscommissies; res mut 86000 onttrekking algemene reserve
8	Overdracht molens		609601	Vastgoed; exploitatie 43599 overige goederen en

		1.500.00	0		diensten
			0		
8	Overdracht molens	-	609602	Vastgoed: reserve	86000 onttrekking algemene reserve
		1.500.00	1		
			0		
9	Decemberwijziging	8.000	641500	Hulp bij het huishouden ZIN	44231 individuele verstrekkingen
			0		
9	Decemberwijziging	-80.000	644500	Algemene gezondheidszorg	44241 ink.overdr. Sticht. / instellingen
			0		
9	Decemberwijziging	1.000	647500	Kinderopv./peuterspeelzalen	43599 overige goederen en diensten
			0		
9	Decemberwijziging	130.000	648100	Decentralisatie jeugd	43599 overige goederen en diensten
			0		
9	Decemberwijziging	-50.000	648100	Jeugdhulp PGB	43599 overige goederen en diensten
			5		
9	Decemberwijziging	25.000	658000	Participatie	44250 overige inkomensoverdrachten
			0		
9	Decemberwijziging	1.000	677500	Verkiezingen	43599 overige goederen en diensten
			0		
9	Decemberwijziging	-2.000	679500	Algemene uitkering gemeentefonds	84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
			0		
9	Decemberwijziging	-8.000	679500	Algemene uitkering gemeentefonds	84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
			0		
9	Decemberwijziging	-25.000	679600	Integratie-uitkering Sociaal domein	84110 inkomensoverdrachten v/h Rijk
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	50.000	610500	Veiligheidszorg	44241 ink.overdr. Sticht. / instellingen
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	-41.100	695201	Economie en Leefbaarheid	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	41.100	695201	Economie en Leefbaarheid	43000 personeel van derden
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	-271.300	695202	Omgevingsontwikkeling	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	-50.000	695202	Omgevingsontwikkeling	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	271.300	695202	Omgevingsontwikkeling	43000 personeel van derden
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	-25.400	695203	Vastgoed en Infrastructuur	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	25.400	695203	Vastgoed en Infrastructuur	43000 personeel van derden
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	-102.100	695205	Openbare ruimte Zuid	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
101	Vacatureruimte Leefomgeving	102.100	695205	Openbare ruimte Zuid	43000 personeel van derden
			0		
102	Vacatureruimte KBB	-200.000	695101	KCC, Burgerzaken en Belastingen	41100 salarissen en sociale lasten
			0		
102	Vacatureruimte KBB	200.000	695101	KCC, Burgerzaken en Belastingen	43000 personeel van derden
			0		
103	Aanpassing raming lasten I-deel (BUIG)	-617.400	657000	Inkomensverstrekking (Wwb)	44220 sociale uitkeringen
			0		
103	Aanpassing raming lasten I-deel (BUIG)	100.000	657000	Inkomensverstrekking (Wwb)	44250 overige inkomensoverdrachten
			0		
103	Aanpassing raming lasten I-deel (BUIG)	220.400	657500	Bijstandverl. zelfstandigen (Bbz)	44220 sociale uitkeringen
			0		
103	Aanpassing raming lasten I-deel (BUIG)	318.000	660000	Uitkeringen IOAW	44220 sociale uitkeringen
			0		
103	Aanpassing raming lasten I-deel (BUIG)	-21.000	660500	Uitkeringen IOAZ	44220 sociale uitkeringen
			0		

104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-50.000	641600 0	Hulp bij het huishouden PGB	44231	individuele verstrekkingen
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-100.000	641500 0	Hulp bij het huishouden ZIN	44231	individuele verstrekkingen
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-256.000	641700 0	Schoonmaakhulp	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	450.000	641700 0	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-318.000	641800 0	Participatie en zelfredzaamheid ZIN	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	384.400	641800 0	Participatie en zelfredzaamheid ZIN	44231	individuele verstrekkingen
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	306.100	648100 0	Decentralisatie jeugd	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-116.000	648100 5	Jeugdhulp PGB	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	225.000	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-310.000	648101 5	ZIN- Gezond zijn	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-156.500	648103 5	Bovenregionale zorg	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	41.000	648104 0	Landelijk en niet gecontracteerd	43599	overige goederen en diensten
104	Jeugdhulp en wmo nav realisatie 2017	-100.000	648105 0	Lokale zorgkosten	43599	overige goederen en diensten
105	Vacatureruimte PS	-40.000	695100 0	Publieksservice, man. & secr.	41100	salarissen en sociale lasten
105	Vacatureruimte PS	40.000	695100 0	Publieksservice, man. & secr.	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	-27.500	695000 0	Directie	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	-201.200	695000 0	Directie	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	9.000	695001 0	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	17.000	695001 0	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	18.000	695001 0	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	18.000	695201 0	Economie en Leefbaarheid	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	55.000	695201 0	Economie en Leefbaarheid	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	41.200	695202 0	Omgevingsontwikkeling	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget	52.000	695202 0	Omgevingsontwikkeling	43550	opleidingskosten
106	Beslagen directiebudget	18.500	695204 0	Openbare ruimte Noord	43000	personeel van derden
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	-990.000	648100 0	Decentralisatie jeugd	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	-50.000	648100 5	Jeugdhulp PGB	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	625.000	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	43599	overige goederen en diensten

107	Herverdeling budget Jeugdzorg	300.000	648101	ZIN- Gezond zijn	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	150.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	90.000	648103	Bovenregionale zorg	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	-75.000	648104	Landelijk en niet gecontracteerd	43599	overige goederen en diensten
107	Herverdeling budget Jeugdzorg	-50.000	648105	Lokale zorgkosten	43599	overige goederen en diensten
108	Correctie op halfjaarrapportage	50.000	640500	Hulpmiddelen	44231	individuele verstrekkingen
108	Correctie op halfjaarrapportage	-50.000	648100	Jeugdhulp PGB	43599	overige goederen en diensten
110	Correctie 3d-mutatie circulaire	-29.724	658000	Participatie	44250	overige inkomensoverdrachten
110	Correctie 3d-mutatie circulaire	29.724	659001	Subsidie WSW	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
199	Administratieve wijzigingen	3.248.000	670020	Centrumvisie	43599	overige goederen en diensten
199	Administratieve wijzigingen	1.000.000	670020	Centrumvisie	84220	ink.overdr.v/d overheid (excl.Rijk)
199	Administratieve wijzigingen	-667.000	670020	Centrumvisie	84230	overige inkomensoverdrachten
199	Administratieve wijzigingen	1.281.000	670020	Centrumvisie; res. mutatie	86000	onttrekking algemene reserve
199	Administratieve wijzigingen	-300.000	695201	Economie en Leefbaarheid	83401	overige goederen en diensten

8. Verantwoording interbestuurlijk toezicht

Omgevingsrecht	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse	Oranje	Er wordt gewerkt aan een nieuw meerjarenbeleidsplan. Dat is op hoofdlijnen klaar. Met college en raad is afgesproken dat de uitkomsten van het rekenkameronderzoek dat in april 2019 wordt aangeboden aan de raad wordt meegenomen in het beleidplan. De provincie is hierover geïnformeerd bij de vaststelling van het jaarprogramma 2018.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen	Oranje	Het jaarprogramma is geënt op het meerjarenbeleidsplan en zal tegelijk met dat plan ter vaststelling aan het college worden aangeboden.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH	Groen	Het jaarverslag 2018 wordt medio 2019 vastgesteld.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten	Groen	Ja
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH	Groen	Ja
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	Provincie en OM hebben aandacht gevraagd voor de formele vaststelling van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS) waarmee alle RUD-partners in Drenthe werken. Deze zal onderdeel uitmaken van het meerjarenbeleidsplan.

Ruimtelijke Ordening	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten	Groen	Structuurvisie Coevorden werd in 2013 vastgesteld
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten	Groen	Vooruitlopend op de Omgevingswet zijn alle plannen geactualiseerd. Als laatste wordt op dit moment gewerkt aan de actualisering van de bestemmingsplannen voor de kernen (in één bestemmingsplan)
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	Nee

Archieven	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem	Groen	Het Handboek Kwaliteitszorg Informatiebeheer gemeente Coevorden is vanaf 2018 operationeel, wordt voortdurend onderhouden en waar nodig aangepast.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende	Oranje	Gemeente Coevorden werkt als Dimpact-gemeente sinds 2016 met het

en toegankelijke staat gebracht		medewerkerportaal, het zaakstelsel van Atos-E-suite. Daar binnen moeten ordening en waardering extra aandacht krijgen. In Dimpact- en BOCE-verband wordt gezocht naar verbeteringen.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld	Oranje	Digitale archiefbescheiden worden uit het DMS Corsa verwijderd. Gegevens zijn één jaar nog wel beschikbaar via de zogenaamde back-up's van gemeente Emmen. De vernietiging van gegevens binnen het medewerkerportaal gaat nog niet naar wens. Er is geen zicht op vernietiging van gegevens in applicaties en afdelingsschijven. Er worden in Dimpact- en Boce-verband aan verbeteringen gewerkt. De gemeente brengt momenteel archiefbescheiden over naar een archiefbewaarplaats. Voor de archieven die nog niet zijn voorzien van een toegang is er een plan is om deze archieven z.s.m. van een toegang te voorzien om deze openbaar te kunnen maken. Er is extra ondersteuning door vrijwilligers. Inventarissen zijn toegankelijk via gemeentewebsite en Drents Archiefnet.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen	Oranje	De gemeente Coevorden heeft twee archiefbewaarplaatsen in de zin der wet. Digitale archiefbescheiden worden op basis van een dienstverleningsovereenkomst in gemeente Emmen bewaard. De serverruimte van Emmen voldoet aan eisen zoals genoemd in de checklist serverruimte t.b.v. een e-depot. Voor de duurzame bewaring van digitale archiefbescheiden is een e-depot in voorbereiding.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten	Groen	Door aanbevelingen uit de jaarlijkse toetsing op basis van archief kritische prestatie-indicatoren, het handboek kwaliteitszorg Informatiebeheer, het A-3 teamjaarplan en project doorontwikkeling Zaakgericht Werken worden voortdurend verbeteringen in het archiefbeheer doorgevoerd.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Huisvesting statushouders	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	Groen	
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand	Oranje	De huisvestingstaakstelling vergunninghouders voor de tweede helft van het jaar hebben we net niet gehaald. We komen zeven plaatsingen tekort. Er is sprake van een

of loopt hierop in	<p>verschoonbare reden en dus geen reden voor extra aandacht vanuit de gemeente. Het COA heeft te weinig vergunninghouders aan onze gemeente gekoppeld, waardoor wij onze taakstellingen niet hebben kunnen halen. Het wrange is dat wij wel voldoende woningen beschikbaar hebben.</p> <p>Dit probleem is bekend bij de provincie en het COA. Door personeelstekort bij de IND worden asielaanvragen vertraagd afgehandeld, zitten de AZC's vol (maar vooral met asielzoekers die geen vergunning krijgen) en kunnen er door het COA geen vergunninghouders aan gemeenten worden gekoppeld. In heel Drenthe speelt dit probleem.</p>
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee

Monumentenwet	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld	Groen	Ja
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn	Groen	Ja
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten	Groen	Ja
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

9. Indicatoren 'Waar Staat Je Gemeente' per voorjaar 2019

De indicator 'Hardekern jongeren' is vervallen. Deze gegevens worden niet langer geactualiseerd door de bronhouder (KLPD). De indicatoren 'Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig' en 'Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser' zijn vervallen. Dit als gevolg van gewijzigd beleid bij de bronhouder (VeiligheidNL). Dat heeft tot gevolg dat onvoldoende actuele gegevens voor deze indicatoren voor gemeenten beschikbaar zijn. Daardoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam.

**BELEIDSINDICATOREN WAAR STAAT JE
GEMEENTE**

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Programma 1. Economie, onderwijs en cultuur			
Banen	per 1.000 inw 15-74jr*	2018	539,3
Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	0,19
Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	38,1
Demografische druk	%	2018	81,6%
Vestigingen	per 1.000 inw 15-74jr*	2018	118,5
Functiemenging	%	2018	47,9%
WOZ-waarde woningen	€	2014	€ 191.000
WOZ-waarde woningen	€	2015	€ 187.000
WOZ-waarde woningen	€	2016	€ 185.000
WOZ-waarde woningen	€	2017	€ 188.000
WOZ-waarde woningen	€	2018	€ 192.000
Programma 2. Werk, jeugd en zorg			
% Jeugdwerkloosheid	%	2015	1,9%
% Kinderen in armoede	%	2015	6,4%
% Niet sporters	%	2016	57%
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-74jr*	1e hj 2018	36,4
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	1e hj 2018	36,1
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	0,9%
Jongeren met jeugdbescherming	%	1e hj 2018	0,8%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	1e hj 2018	8,9%
Jongeren met jeugdreclassering	%	1e hj 2018	0,3%
Netto arbeidsparticipatie	%	2018	64,4%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inwoners	2017	70
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2016	1,4%
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inwoners	2e hj 2017	47
Programma 3. Ruimte en leefomgeving			
Hernieuwbare elektriciteit	%	2017	21,8%
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2016	1,8
Programma 4. Openbare ruimte			
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2017	223,0
Programma 5. Bestuur en organisatie			
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,1

Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,7
Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,8
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2018	0,6
Programma 6. Financiering en dekkingsmiddelen			
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2019	€ 813
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2019	€ 862
<i>*Meeteenheid is gewijzigd ten opzichte van de vorige publicatie</i>			

10. Overzicht Verbonden Partijen

**KADERSTELLEDE INFORMATIE VERBONDEN
PARTIJEN**

Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN)	De raden van de deelnemende gemeenten kiezen uit hun midden één lid en één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur, de voorzitter daaronder begrepen. De gemeentesecretaris is als gemeentelijk vertegenwoordiger in het	De provincies Groningen, Friesland en Drenthe, de Groningse, Friese en Drentse gemeenten en de deelnemende waterschappen.	Gezien de aard van de regeling zijn de belangen gering.

	algemeen bestuur aangewezen.		
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschapsbijdragen die gebaseerd zijn op de inwonersaantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen en Drenthe	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	De colleges van de gemeenten in Groningen en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast treden wij op als opdrachtgever. Binnen het

			college is een functionele scheiding aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën. vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>Deelnemingen verkoop aandelen Essent</i>			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Verkoop Vennootschap B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Vordering op Enexis B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CBL Vennootschap B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>3. Overige verbonden partijen</i>			
Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst.	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinati	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de gemeente in de

11. Doelstellingen bestuursprogramma 2014-2018

Programma 1 | Economie, onderwijs en cultuur

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Vierkant voor Werk

Uitvoering geven aan het actieplan 'Vierkant voor Werk' als dé drager van dit programma. Het bevat een groot aantal maatregelen waar het netwerk van de vier betrokken gemeenten (Coevorden, Emmen, Hardenberg, Hoogeveen) het voortouw in neemt om de regionale werkgelegenheid een stevige duw te geven. Dit komt in Coevorden tot uiting in:

- Intensivering (gezamenlijke) acquisitieactiviteiten.
- Experiment regelarme zone. Het verminderen en weghalen van barrières in wetgeving en procedures bevordert werken over de grens en maakt het makkelijker om te kunnen ondernemen in het buitenland.
- Grensoverschrijdende vervoersvoorzieningen. Werken over de grens kan niet zonder de aanwezigheid van bus- en andere vervoersvoorzieningen.
- Verbinden van onderwijs en bedrijfsleven op de kansrijke sectoren industrie, techniek en logistiek.

Bedrijfsleven

Het aanbrengen van focus in economisch beleid, zodat deze vooral is gericht op de sectoren die deze regio onderscheidend maken. Het versterken van het lokale bedrijfsleven, in het bijzonder de bedrijven die kunnen doorgroeien en startende bedrijven. Nieuwe bedrijventerreinen worden niet ontwikkeld. Om de aanwezige maakindustrie minder afhankelijk te laten zijn van economische schommelingen en om de concurrentiekracht van deze sector te versterken, is innovatie cruciaal. De aandacht gaat daarbij in de eerste plaats uit naar de innovatieve bedrijven die in deze regio al aanwezig zijn. De verbinding met elkaar en met het onderwijs staan daarbij centraal. Realiseren van een gezamenlijke detailhandelsvisie voor dorpen en stad.

Toerisme

Het aanbrengen van focus in het gemeentelijk toeristisch beleid. Met de toeristische sector bepalen hoe de gemeente Coevorden en de regio aantrekkelijk blijft voor de toerist en wat daarvoor nodig is. Daarbij kan het gaan om aspecten van (regionale) samenwerking (Geopark), kwaliteit (waaronder het belang van watertoerisme, cultuurhistorie en kunst) en besteding van promotiemiddelen.

Onderwijs

Faciliteren van de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven om ervoor te zorgen dat het onderwijs beter aansluit op de vraag vanuit de arbeidsmarkt. Bijvoorbeeld door technische opleidingen te laten aansluiten op techniek in het regionale bedrijfsleven. Stimuleren van de Duitse taal in het basisonderwijs en het versterken van het Duits in het voortgezet onderwijs. De daling van het leerlingenaantal in het basisonderwijs, en in de nabije toekomst ook in het voortgezet onderwijs, vinden wij zorgelijk. Met name voor de bestaansmogelijkheden van scholen in de kernen. Wij zien kansen in het verkennen van de mogelijkheden van integrale kindcentra bij lokale partners om de onderwijshuisvestingsproblematiek (leegstand) op te vangen. Wij stimuleren en faciliteren initiatieven hiertoe. Door een integrale aanpak zien wij ook mogelijkheden om een groter bereik van voorschoolse educatie te behalen.

Cultuur

Behouden van Theater Hofpoort, Stedelijk Museum Coevorden, cultuureducatie en een bibliotheekvoorziening. De verbindingen tussen deze voorzieningen en de voorzieningen in de regio staan voorop.

Programma 2 | Werk, jeugd en zorg

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Ondersteuningsvraag

Burgers met een ondersteuningsvraag weten deze vraag zo veel mogelijk binnen het eigen netwerk op te vangen. De gemeente blijft een vangnet bieden als dat echt nodig is.

Eigen levensonderhoud

Burgers voorzien in hun eigen levensonderhoud. Als dat niet op eigen kracht of met behulp van het eigen netwerk lukt dan bieden wij ondersteuning. Hierbij hebben jongeren en mensen met een arbeidsbeperking de eerste prioriteit.

Maximale zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Ondersteuning is gericht op het bereiken van maximale zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mensen. Dit betekent dat zorg aansluit bij de wensen en mogelijkheden van iemand en zijn omgeving.

Baanafsprakenbanen

Inwoners met een arbeidsbeperking worden daar waar mogelijk doorgeleid naar baanafsprakenbanen (banen voor mensen met een arbeidsbeperking) bij (lokale) bedrijven en organisaties. Wij zetten maximaal in op het realiseren van de regionale taakstelling voor wat betreft het plaatsen van arbeidsgehandicapten op baanafsprakenbanen binnen de arbeidsmarktregio. Zelf geven wij hierin, als werkgever, het goede voorbeeld. Daarnaast stimuleren wij werkgevers om dit voorbeeld te volgen.

Integraal

De drie decentralisaties bekijken wij in samenhang. Door een integrale benadering; één gezin, één plan, één regisseur, is de hulpverlening effectiever. Hulpverleners werken minder langs elkaar en er kan sneller worden ingegrepen als dat nodig is.

Preventie

Inzet op preventie is een belangrijke voorwaarde om ondersteuningsbehoefte(n) van inwoners te voorkomen dan wel zo vroeg mogelijk te signaleren en zo snel mogelijk hulp te bieden. Hierbij is de inzet van vrijwilligers en mantelzorgers onmisbaar. Wij hechten dan ook grote waarde aan vrijwilligers en mantelzorgers en blijven hen ondersteunen.

Verschuiving van ondersteuning

Door een andere benaderingswijze vindt er een verschuiving plaats van tweedelijns-ondersteuning (professionele zorg waarvoor een indicatie nodig is) naar eerstelijns-ondersteuning (professionele zorg die direct toegankelijk is, zoals een huisarts of maatschappelijk werk) en van eerstelijns-ondersteuning naar nuldelijns-ondersteuning (de ondersteuning die geboden wordt door mantelzorgers, vrijwilligers en/of het eigen netwerk). Dit leidt niet alleen tot een effectievere inzet van ondersteuning, maar hiermee spelen wij ook financiële ruimte vrij om vanaf 2017 meer in te kunnen zetten op preventie en algemene voorzieningen in plaats van het bieden van individuele ondersteuning.

Financieel

De gedecentraliseerde taken in het sociaal domein worden uitgevoerd binnen de financieel gestelde kaders.

Programma 3 | Ruimte en leefomgeving

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Leefbaarheid

Met de samenleving bepalen wat de prioriteiten zijn bij het behoud van de leefbaarheid in de gemeente. Het gaat daarbij om de voorzieningen die daarbij horen, inclusief de mogelijkheden voor het stimuleren van een duurzame samenleving.

Ruimtelijk beleid

Actief zoeken naar mogelijkheden voor andere regelgeving en meer maatwerk in het ruimtelijk domein.

Ruimtelijke projecten

Realiseren en waar mogelijk afronden van bestaande projecten, zoals het BOGAS-gebied in Coevorden, nieuwbouwwijk Ossehaar in Coevorden, nieuwbouwplan Molenakkers in Dalen, RSP en Holwert-Midden in Coevorden. Er worden geen nieuwe risicodragende projecten gestart. In nieuwe ontwikkelingen is de gemeente gesprekspartner en ruimtelijk facilitator.

Vastgoed

- a. Toewerken naar een professionele aanpak van de gemeentelijke vastgoedportefeuille.
- b. In gezamenlijkheid op basis van het streven naar kostendekkendheid zoeken naar mogelijkheden om in de vastgoedportefeuille in maatschappelijke en commerciële behoeften te voorzien.

Verkeer & bereikbaarheid

Bevordering van mobiliteit in de gemeente in het licht van een goed woon-, werk- en vestigingsklimaat.

Programma 4 | Openbare ruimte

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Wegen, Bruggen en Oeververbindingen

Het wegbeheer aanpassen bij de aangepaste financiële uitgangspunten. De Bentheimerbrug en Leeuwerikenbrug in Coevorden vervangen ten bate van goede bereikbaarheid. Tevens zijn de oeververbindingen een wezenlijk onderdeel van een goede bereikbaarheid.

Riolering

Continueren van het rioolbeheer ten bate van de bescherming van de volksgezondheid en van het milieu, tegen zo laag mogelijke kosten.

Openbare verlichting

Goedkopere en duurzamere openbare verlichting. Vanaf 2017 wordt de gemeente verantwoordelijk voor alle lichtmasten. Wegen, straten en pleinen worden verlicht voor verschillende doeleinden. Verkeersveiligheid en sociale veiligheid zijn belangrijk. Tevens heeft verlichting een preventieve werking op vandalisme, geweld en insluiping.

Groen

1. Openbaar groen wordt op kwaliteitsniveau C onderhouden. Dat is het minimale kwaliteitsniveau en betekent dat wij voldoen aan wettelijke eisen, veiligheid en functionaliteit. Wij zijn bereid om het onderhoud van openbaar groen over te dragen aan dorpen en wijken.
2. Benutten van mogelijkheden voor de inzet van doelgroepen in het onderhoud van openbaar groen, zoals doelgroepen die vallen onder de Participatiewet.

Afval

- Conform Rijksdoelstelling 'goed scheiden is beter recycleren' wordt 75% van het huishoudelijk afval gescheiden.
- Afvalinzameling tegen zo laag mogelijke kosten.
- Duurzaam gebruik van grondstoffen door maximale scheiding van grondstoffen.
- Reductie van de hoeveelheid huishoudelijk afval.
- Grotere bewustwording van afval scheiden bij de bron door inwoners.

Programma 5 | Bestuur en organisatie

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Meer samenleving, andere overheid

Wij willen een andere verhouding tussen burgers en het gemeentebestuur bereiken. De gewenste gemeentelijke rolopvatting verschuift meer naar vormen van co-creatie en faciliteren. Dit doen wij vanuit een overtuiging dat met de kracht en het probleemoplossend vermogen van de samenleving initiatieven het beste in gezamenlijkheid kunnen worden gerealiseerd. Inwoners zijn meer betrokken en hebben meer zeggenschap over de eigen directe leefomgeving. Zij ervaren daarbij

een gemeente die met toepassing van maatwerk aansluit bij de specifieke vragen en behoeften in een dorp, wijk, buurt of straat, die voort kunnen komen uit dorps- en wijkvisies. Waar nodig ondersteunen wij initiatieven uit de samenleving uit het stimuleringsfonds wijk en dorpen.

Deze ontwikkeling heeft grote betekenis voor ook de wijze van besturen door het college en de raad. Het belang van de volksvertegenwoordigende en kaderstellende rol van de gemeenteraad neemt toe. Samen met de gemeenteraad willen wij passend bij de 'andere overheid' betekenis en invulling geven aan onze bestuurlijke positionering en rolneming.

Veiligheid

Uit de veiligheidsmonitor blijkt dat Coevorden relatief veilig is en dat inwoners zich relatief veilig voelen. Door een gerichte aanpak voor veiligheid en de veiligheidsbeleving in zowel de dorpen als de stad Coevorden willen wij dit voor de komende jaren vasthouden.

Ambtelijke organisatie

De organisatie ontwikkelt zich tot een compacte, flexibele organisatie die aansluit bij de nieuwe bestuurlijke opgaven en de financiële taakstellingen.

Doorontwikkeling in de dienstverlening

Wij werken aan het continu verbeteren van de (digitale) dienstverlening van de gemeente, met als doel om het voor de inwoners makkelijker te maken en voor de gemeente efficiënter. De dienstverlening wordt steeds meer met selfservice ingericht zodat de burger zelf actief, op elk gewenst tijdstip van de dag, via de digitale kanalen zijn zaken kan regelen. Dit vraagt investeringen, omdat de kosten hier voor de baten uitgaan.

Waar dat meerwaarde heeft, bieden wij persoonlijke dienstverlening; hierbij zijn dichtbij, samen en op maat, de kernbegrippen.

Programma 6 | Financiering en dekkingsmiddelen

Wat willen wij bereiken?

In het bestuursprogramma 2014-2018 'Coevorden Verbindt' zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

Versterking financiële positie

Zoals beschreven, is de financiële uitgangspositie van onze gemeente uiterst precair en kwetsbaar. De algemene reserve heeft op 31 december 2013 een omvang van ruim € 200.000 en onze leningenportefeuille beslaat een volume van ruim € 100 miljoen. Gegeven alle risico's is een structureel herstel van het huishoudboekje van de gemeente ook voor de toekomst zeer belangrijk. De komende periode blijven wij uiterst kritisch op onze uitgaven, naast het uitvoeren van bezuinigingen. Wij hanteren het uitgangspunt om positieve resultaten bij de jaarrekening, evenals het in de begroting beschikbare risicobudget van € 1 miljoen, te gebruiken om de algemene reserve aan te vullen en leningen (vreemd vermogen) af te lossen.

Lokale lastendruk

Naast bezuinigingen op de uitgaven van de gemeente wordt ook gekeken naar de mogelijkheden tot inkomstenverhoging. Hieronder verstaan wij de volgende heffingen: onroerende zaakbelasting, rioolheffing, afvalstoffenheffing, toeristenbelasting, forensenbelasting en reclamebelasting. Als er wordt gesproken over gemiddelde lastendruk voor de burger, doelen wij op onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Met betrekking tot de inkomstenkant gaan wij ervan uit dat de totale gemeentelijke lastendruk met maximaal 2 procent per jaar boven de inflatie stijgt. Door het dalen van de afvalstoffenheffing per 1 juli 2016 wordt de hierdoor vrijkomende ruimte gebruikt om de onroerende zaakbelasting (OZB) extra te verhogen.